

శిర్డీ సంగీతానందబాధిని.

W. S. ...

May 6

D. V. R. Photographer
Moxstad

CO. 3
CO. 5
CO. 6
CO. 7
CO. 8
CO. 9
CO. 10
CO. 11
CO. 12
CO. 13
CO. 14
CO. 15
CO. 16
CO. 17
CO. 18
CO. 19
CO. 20
CO. 21
CO. 22
CO. 23
CO. 24
CO. 25
CO. 26
CO. 27
CO. 28
CO. 29
CO. 30
CO. 31
CO. 32
CO. 33
CO. 34
CO. 35
CO. 36
CO. 37
CO. 38
CO. 39
CO. 40
CO. 41
CO. 42
CO. 43
CO. 44
CO. 45
CO. 46
CO. 47
CO. 48
CO. 49
CO. 50
CO. 51
CO. 52
CO. 53
CO. 54
CO. 55
CO. 56
CO. 57
CO. 58
CO. 59
CO. 60
CO. 61
CO. 62
CO. 63
CO. 64
CO. 65
CO. 66
CO. 67
CO. 68
CO. 69
CO. 70
CO. 71
CO. 72
CO. 73
CO. 74
CO. 75
CO. 76
CO. 77
CO. 78
CO. 79
CO. 80
CO. 81
CO. 82
CO. 83
CO. 84
CO. 85
CO. 86
CO. 87
CO. 88
CO. 89
CO. 90
CO. 91
CO. 92
CO. 93
CO. 94
CO. 95
CO. 96
CO. 97
CO. 98
CO. 99
CO. 100

ఓమ్

పరబ్రహ్మణే నమః.

బాలుర కల్యాణోపయుక్తాబగు

సిద్ధాంతగణకానందబోధిని

అను

గణకానందము.

(పదక ప్రదర్శిని గ్రంథసహితము)

ఇది

బాదరుపుర నివాసులగు

జ్ఞానాగలింగశాస్త్రులవారి పుత్రులగు

లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రిచే

అంధ్ర తాత్పర్యసహితముగా

వ్రాయఁబడి,

స్వకోయ

ఆర్యానందముద్రాక్షరశాలయంను

ముదించి ప్రకటింపబడియె.

(ద్వితీయముద్రణము 500 ప్రతులు)

1934.

రిజిస్టర్డ్ కాపీరైట్.]

[దీనివల 1-8-0]

పరిపూర్ణ సత్యజ్ఞానానందాది లక్షణపరబ్రహ్మంబు స్వమాయా శక్తివలన పాంచభౌతికాంతర్భూతంబగు భవక్రమగును, రవ్యాది గ్రహమండలంబులుగాను పరిణమించెను. వీని గుణ ధర్మంబులు భూగోళమందు వ్యాపించినందున ప్రారబ్ధకర్మానుసారముగా భూమి యందుజన్మించు జంతుపులకు సుఖదుఃఖంబులు కలుగుచున్నవి. అట్లు కలిగెడు ఫలములం దెలియుటకై సర్వజ్ఞులగు ఋష్యాదులు జాతకశాస్త్రములను నిర్మించిరి. జాతకఫలమును స్పష్టముగా దెలియుటకును, నిత్యనైమిత్తిక యజ్ఞాదికర్మములంజేయుటకును, (భవక్ర గ్రహగతి) మూలకారణమైయున్నది. భవక్రస్వరూప మేమనినః— అశ్వినీ, భరణి, కృత్తికా, రోహిణి, మృగశిర్ష, ఆర్ద్రా, పునర్వసు, పుష్యమి, ఆశ్లేష, మఘ, పుబ్బ, ఉత్తర, హస్త, చిత్ర, సావిత్రీ, విశాఖ అనూరాధ, జ్యేష్ఠ, మూల, పూర్వాషాఢ, ఉత్తరాషాఢ, (అభిజిత్ దీని పూర్వభాగము ఉత్తరాషాఢకును, ఉత్తరభాగము శ్రవణము నకును చేయున్నది) శ్రవణము, ధనిష్ఠ, శతభిషము, పూర్వాభాద్ర, ఉత్తరాభాద్ర, రేవతి యివి ౨౭ నక్షత్రములు. ఈ ౨౭ నక్షత్రాత్మకమే భవక్రమనబడును. మఱియు, నక్షత్రము ౧ కి నాలుగేసిపాదముల చొప్పున భవక్రమునకు ౧౦౮ నక్షత్రపాదములగును. మఱియు అశ్వినీ ౪ పాదములును, భరణి ౪ పాదములును, కృత్తికలో ౧ పాదమునుజేరి నక్షత్రపాదములు ౯ కి ఒక మేషరాశియగును. ఇట్లు నక్షత్రములు ౨౭ కిని రాశి ౧ కి ౯ పాదములవంతున ౧౨ రాసులకు (౧౦౮) పాదములకు క్రమముగా మేషము, వృషభము, మిథునము మొదలైన సంజ్ఞలుగల ద్వాదశరాశ్యాత్మకచక్రమగును. ఈద్వాదశరాశ్యాత్మక చక్రము భగణ, రాశి, భాగ, లిప్తా, విలిప్తా రూపముగా గణించబడును. అందు విలిప్తలు ౬౦ కి ఒక లిప్త వంతునను, తిప్తలు ౬౦ కి ఒక భాగవంతునను, భాగములు ౩౦ కి ఒక రాశివంతునను, రాసులు ౧౨ కి ఒక భాగమువంతున నెఱుంగ

వలయును. మఱియు ఒక నక్షత్రపాదమునకు ౩ దినముల, ౨౪ ఘడియలవంతున భవక్రమునకు ౩౬౦ భాగములగును. మఱియు భాగమునకు ౬౦ లిప్తవంతున భవక్రమునకు (౨౧౬౦౦) లిప్త లగును. ఒకలిప్తకు ౬౦ విలిప్తవంతున గణించుకొనవలయును. నక్షత్రము ౧ కి (౮౦౦) లిప్తలును, నక్షత్రపాదము ౧ కి (౨౦౦) లిప్తలును అయినది. మఱియు అశ్వినీకి తూర్పున భరణియు, భరణికి తూర్పున కృత్తికయు, కృత్తికకు తూర్పున రోహిణియు, రోహిణికి తూర్పున మృగశిర్షయు, యావకారము ౨౭ నక్షత్రములును, వరుసగా మండలాకారము గలిగి తూర్పుముఖముగ నున్నవి. ఈభవక్రము తూర్పునుండి పడమరకు దిరుగుచు ఒకదినమునకు ఒకపర్యాయము కులాలచక్రమువలె దిరుగుచున్నది. ఆచక్రముతో గూడ రవ్యాదిగ్రహములు తూర్పువనుండి పడమరకు బోవుచున్నట్లు తోచుచున్నదేగాని, కులాలచక్రముమీద దానికి వ్యత్యయముగ దిరుగుచుండు కీటకములవలె ఆ రవ్యాదిగ్రహంబులు పడమరదిశ నుండి నక్షత్రక్రమంబున తూర్పునకు బోవుచున్నవి. కనుక రవ్యాది గ్రహములకు సత్యమైనది ప్రాగ్గతియేగాని ప్రత్యగ్గతికాదు. ఇట్లు సూర్యసిద్ధాంతమందు, శ్లో॥ పశ్చాద్వజంతోతిజవా నక్షత్రైస్సతతం గ్రహః జీయమానాస్తులంబంతే తుల్యమేవస్వమార్గగాః॥ ప్రాగ్గతిత్వ మతస్తేషాం భగణైః ప్రత్యహంగతైః । పరిమాణవశా ద్భిన్నా తద్వశాద్భానిభూజతే॥ అని చెప్పబడియున్నది మఱియు యుగ భగణోపదేశముం జేయునపుడు, శ్లో॥ యుగేసూర్యజ్ఞ చక్రాణాం ఖచతుష్కరద్వారాః । కుజార్కిగురు శీఘ్రాణాం భగణాఃపూర్వ యాయినామ్ ॥ అను వాక్యమందు రవ్యాదులకు (పూర్వయాయీ) అనెడి పదమును ప్రయోగించినందున వారలకు ప్రాగ్గతియేగాని, పశ్చాద్గతికాదు. (౨౧౬౦౦) లిప్తలుగల భవక్రక్షేత్రము ననుసరించి దానిక్రింద శనికక్ష్యయు, దానిక్రింద గురుకక్ష్యయు, దానిక్రింద కుజకక్ష్యయు, దానిక్రింద సూర్యకక్ష్యయు, దానిక్రింద శుక్రకక్ష్యయు, దానిక్రింద బుధకక్ష్యయు, దానిక్రింద చంద్రకక్ష్యయు, దానిక్రింద భూగోళంబు నున్నవి. ఈకక్ష్యలు అల్పాధికభావములం

(3)

గలిగియున్నందున గ్రహములకు గతిభేదము కలుగుచున్నది. అధిక గతిగల గ్రహము భచక్రమును అల్పకాలమునకు చుట్టివచ్చును. కనుక అట్టిగ్రహములు శీఘ్రులనియు, అల్పగతిగలగ్రహము భచక్రమును బహుకాలమునకు చుట్టివచ్చును. కనుక అట్టి గ్రహములు మందలనియు సంజ్ఞలు చేయబడియున్నవి. సూర్యుడు రమారమి దినము ౧ కి ౬౦ లిష్టలక్షేత్రమును నడచును. కనుక ఒకదినము నకు ౧ భాగవంతున నెల ౧ కి ఒకరాశి ౧౮౦౦ లిష్టలక్షేత్రమును నడచును. ఇట్లు సంవత్సరము ౧ కి (౨౧౬౦౦) లిష్టలక్షేత్రమైన ద్వాదశరాశ్యాత్మక భచక్రమును ఒకచుట్టు చుట్టివచ్చును. ఇట్టి సంవత్సరములు (౪౩,౨౦,౦౦౦) గలది ఒక మహాయుగ మనఁబడును. మహాయుగ మనఁగా, కృతత్రేత ద్వాపర కలియుగము లనెడు నాల్గింటి సముదాయము. అందు కృతయుగ ప్రమాణము (౧౭,౨౮,౦౦౦) సంవత్సరములును, త్రేతాయుగ ప్రమాణము (౧౨,౯౬,౦౦౦) సంవత్సరములును, ద్వాపరయుగ ప్రమాణము (౮,౬౪,౦౦౦) సంవత్సరములును, కలియుగ ప్రమాణము (౪,౩౨,౦౦౦) సంవత్సరములు నగును. అట్టి మహాయుగములు ౧౭ కి ఒక మన్వంతరమగును. అట్టి మన్వంతరములు ౧౪ అయిన యెడల బ్రహ్మకు పగటికాలము (ఒకఅహస్సు) అగును. అదియే కల్పమనఁబడును. సంధికాలములంజేర్చగా ఒకకల్పమునకు (౧౦౦౦) మహాయుగములగును. ఇట్టికల్పములు ౨ కి బ్రహ్మకు ఒక అహోరాత్రము (దినము) అగును. అట్టిదినములు (౩౬౦) చేత బ్రహ్మకు ఒకసంవత్సరమగును. ఇట్టి నూలుసంవత్సరము లాయువు గలవాడు బ్రహ్మదేవుడు. బ్రహ్మకు అట్టి శతసంవత్సరములలో యిప్పటి వఱకు ౫౦ సంవత్సరములు గతించినవి. ౫౦ వ సంవత్సరములో ప్రథమకల్పంబున (స్వాయంభువ స్వారోచిష ఉత్తమ తామసైవత చాక్షుషులు) అనెడు ౬ మనువులు గతించిరి. ఇప్పుడు సప్తమాంబగు వైవస్వతమన్వంతరములో ౨౮ వ మహాయుగములో కలియుగము జరుగుచున్నదని తెలియవలెను.

ఇట్లు,

చెల్లా లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రి.

గంధస్థవిషయసూచిక.

విషయము	పుట	విషయము	పుట
ఇష్టదేవతాపార్థనము	1	అంకముల సంజ్ఞానిఘంటు	"
ఉపకరణాధ్యాయము	2	నక్షత్రముల విషధ్రువములు	8
సౌరాది మాసనిర్ణయము	2	విషామృతచక్రము	9
ప్రభవాది వత్సర నామములు	3	అమృతధ్రువములు	10
అయనక్రమము	"	అయనము	"
ఋతునిర్ణయము	"	షడశీతిపుణ్యకాలము	"
మాసనిర్ణయము	"	అగస్త్యాస్తోదయధృవము	"
చాంద్రమాసనిర్ణయము	4	క్షయవృద్ధిఘటికానిర్ణయము	"
సౌరమాసనిర్ణయము	"	పదకళాన్యే తిథిసాధనము	11
హుళామాసములు	"	నక్షతాత్మకగ్రహములకు	"
ద్రావిడమాసములు	"	రాశ్యాత్మకగణితము	"
తురుష్కమాసములు	"	ఒకసంవత్సర పంచాంగమును	"
పంచాంగనిర్ణయము	"	బట్టి తలువాతవత్సర పంచాంగము చేయువిధం	"
చాంద్రతిథినామములు	5	సౌరమాస దినలగ్న దినభుక్తి	"
వారనామములు	"	ప్రమాణసంక్రమణధ్రువక	"
నక్షత్రనామములు	"	చక్రము	12
యోగనామములు	"	మచిలీపట్టణమునకు మేషాది	"
కరణనామములు	"	లగ్న విభుడియలు	13
విష్టి (భద్ర) నిర్ణయము	6	గంధారంభము	"
తిథికరణచక్రము	"	కలిగతవత్సరములంబెచ్చ	"
అభిజిత్ నక్షత్రము	"	క్రమము	"
లత్తనిర్ణయము	7	ధ్రువాబ్జక్రమము	14
అర్గళనిర్ణయము	"	ద్యుగణక్రమము	"
అంకోత్పత్తి	"		

(5)

విషయము	పుట	విషయము	పుట
అధిక క్షయమానముల		అయనాంశపూర్వధ్రువములు	42
స్వరూపము	17	పూర్వోక్త అయనాంశలకు	
గణకానంద ద్యుగణమువల్ల		సంస్కారము	43
మధ్యగ్రహములందెచ్చు		అయనాంశప్రయోజనము	44
క్రమము	18	రవిచంద్రస్ఫుటాభ్యాసము	„
గ్రహగుణకార భాగహార		మందభుజసంస్కారము	„
సంఖ్యలు	20	రవిచంద్రస్ఫుటక్రమము	47
గ్రహసంస్కారక్రమము	23	మందస్ఫుటగతిసాధనము	49
పూర్వధ్రువములు	24	దినార్థసాధనము	50
త్రిగుణబ్రహ్మసంస్కారము	27	అహాప్రమాణసాధనము	52
భూరేఖకు ప్రాకృచ్ఛిమదేశాం		తిథిసాధనము	55
తర స్థితయోజనచక్రము	30	నక్షత్రసాధనము	57
దృక్ఫలసంస్కారము	32	యోగసాధనము	59
దృక్స్పంస్కార గుణకార భాగ		కరణసాధనము	„
హారసంఖ్యలు	34	చరస్థిరాది కరణనిర్ణయము	61
భుజాఫలసంస్కారము	35	విషఫుటికాసాధనము	62
రవ్యాదిగ్రహమధ్యగతుత్పత్తి		అశ్విన్యాది విషధ్రువములు	63
క్రమము	36	అమృతధ్రువ నిర్ణయము	64
గ్రహమధ్యగతులు	37	త్యాజ్యపరిమాణనిర్ణయము	65
ఇష్టకాలమునకు గ్రహమును		తిథి నక్షత్రములకు విష్యఫుటి	
దెచ్చెడిక్రమము	38	కలుదెచ్చువిధము	66
ద్యుగణసంఖ్యలయొక్క సంక		నక్షత్ర పాదప్రవేశము	„
లనజన్యమగు మధ్యగ్రహ		వక్రగ్రహములకు నక్షత్ర	
నయనము	39	పాదప్రవేశము	68
రవ్యాదిగ్రహ మందోచ్చలకు		షడశీతిముఖనిర్ణయము	69
పూర్వధ్రువములు	40	అయనప్రవేశము	70
మందోచ్చసంస్కారము	41	అగస్త్యస్తమయము	71

(6)

విషయము	పుట	విషయము	పుట
రాశ్యాత్మకగ్రహములను నక్ష		బుధశుక్రలకు ప్రాగస్తమయ	
త్రాత్మకముగామూర్ఖుట	71	పశ్చాదుదకేంద్రభాగలు	87
అపరాహ్ణవ్యాప్తి తిథి		కుజాదులకు అస్తమయాది	
నిర్ణయము	73	ఉదయదినములు	88
కుజాదిపంచగ్రహస్ఫుటక్రమం	74	కుజాదులకు స్తమయదినములు	89
అత్రాదాశీఘోచ్చనిర్ణయము	„	బుధశుక్రలకు పశ్చాదుదయ	
శీఘ్రకేంద్రము	„	పశ్చాదుదస్తమయదినములు	89
శీఘ్రసంస్తారభుజాఫలసాధనం	75	కుజాదులకు ప్రాగస్తపశ్చా	
కుజాదిగ్రహస్ఫుటకర్మయందు		దుదయవక్రవక్రత్యాగాదు	
సంస్కారము	76	లకు పరిమాణదినములు	90
ఫలసంస్కారము	„	వక్రవక్రత్యాగఉదయాస్తమ	
ప్రథమసంస్కారము	78	యాదిప్రవేశఫుటికానిర్ణయం	91
ద్వితీయసంస్కారము	79	త్రిప్రశ్నాభ్యాసప్రారంభము	93
తృతీయసంస్కారము	„	అక్షకర్ణానయనము	94
చతుర్థసంస్కారము	80	విషువచ్ఛాయానయనము	„
కుజాదులకు మందగతిసాధనం	„	అభిమతహారానయనము	95
కుజాదులకు శీఘ్రగతిసాధనం	81	నలసాధనము	„
కుజాదులకు శీఘ్రస్ఫుటగతి		ఇష్టఫుటికానిర్ణయము	„
సాధనము	82	నాడికాస్వరూపము	„
కుజాది పంచగ్రహములకు		అక్షాంశసాధనము	„
వక్రకేంద్రభాగములు	84	క్రాంతిసాధనము	„
కుజాదులకు వక్రత్యాగకేంద్ర		నతాంశసాధనము	96
భాగలు	„	లంకోదయలగ్నప్రమాణము	„
కుజాదులకు వక్రదినములు	85	స్వదేశలగ్నప్రమాణసాధనం	97
కుజాదులకు పశ్చాదుదస్తమయ		ఇష్టకాలలగ్ననయనము	98
కేంద్రభాగలు	86	రాత్రికాలలగ్నసాధనము	101
ప్రాగుదయకేంద్రభాగలు	„	పాతాభ్యాసప్రారంభము	103

(7)

విషయము	పుట	విషయము	పుట
చంద్రగ్రహణాధ్యాయము	108	చంద్రోచ్చస్యమధ్యపదకాని	9
సూర్యగ్రహణాధ్యాయము	112	కుజస్యమధ్యపదకాని	11
చంద్రశృంగోన్నత్యధ్యాయం	118	బుధస్యమధ్యపదకాని	13
బౌద్ధస్పత్యాబ్జనిర్ణయము	119	గురోర్మధ్యపదకాని	14
హూణశకానయనము	120	శుక్రస్యమధ్యపదకాని	16
నవసాయకనిర్ణయము	121	శ నేర్మధ్యపదకాని	18
కల్యాదిసౌరాహర్ణము	„	రాహోర్మధ్యపదకాని	19
సూర్యప్రవేశము	123	పక్షగతయః :—	
సౌరమాసధృవములు	„	ది ౬ కి గ్రహరాశ్యాదిః	21
గ్రహములకు మహాయుగ	„	ది ౭ కి గ్రహరాశ్యాదిః	21
భగణములు	125	ది ౧౩ కి గ్రహరాశ్యాదిః	22
సూర్యసిద్ధాంతజీవలు	„	ది ౧౪ కి గ్రహరాశ్యాదిః	22
గ్రహయుద్ధవిషయము	131	ది ౧౫ కి గ్రహరాశ్యాదిః	23
గణకానంద పదకఫలములు	„	ది ౧౬ కి గ్రహరాశ్యాదిః	23
దెచ్చు క్రమము	133	ది ౧౭ కి గ్రహరాశ్యాదిః	24
పశునాయకనిర్ణయము	134	ది ౩౫ కి గ్రహరాశ్యాదిః	24
వర్షాధికనిర్ణయము	„	కుజాదీనాంశీఘ్రపదకాని	25
ఖండత్రయనిర్ణయము	135	కుజాదీనాం మందపదకాని	30
అకారాది దేశనామముల	„	౭విచంద్రకాంతిపదకాని	32
చక్రము	137	చంద్రవిక్షేపపదకాని	35
పదకప్రదర్శిని ప్రారంభము:—		అహర్గళపదకాని	38
రవిమందపదకాంతరగతుల		కుజశీఘ్రపదకాంతర లిప్తా	
లిప్తావిలిప్తలు.	1	విలిప్తలు	41
చంద్రమందపదకాంతరగతుల		కుజమందపదకాంతరలిప్తా	
లిప్తావిలిప్తలు	3	విలిప్తలు	46
రవేర్మధ్యపదకాని	6	బుధశీఘ్రపదకాంతరలిప్తా	
చంద్రస్యమధ్యపదకాని	8	విలిప్తలు	48

(8)

విషయము	పుట	విషయము	పుట
బుధమందపదకాంతరలిప్తా		సౌరవర్షధ్రువములు:—	
విలిప్తలు	54	రవే సౌరవర్షధ్రువపదకాని	81
గురుశీఘ్రపదకాంతరలిప్తా		చంద్రస్య సౌరవర్షధ్రువ	
విలిప్తలు	56	పదకాని	81
గురుమందపదకాంతరలిప్తా		చంద్రోచ్చస్య సౌరవర్షధ్రువ	
విలిప్తలు	62	పదకాని	81
శుక్రశీఘ్రపదకాంతరలిప్తా		కుజస్య సౌరవర్షధ్రువపదకాని	82
విలిప్తలు	64	బుధస్య సౌరవర్షధ్రువపదకాని	82
శుక్రమందపదకాంతరలిప్తా		గురోః సౌరవర్షధ్రువపదకాని	82
విలిప్తలు	70	శుక్రస్య సౌరవర్షధ్రువపదకాని	83
శనిశీఘ్రపదకాంతర లిప్తా		శ నేః సౌరవర్షధ్రువపదకాని	83
విలిప్తలు	72	రాహో సౌరవర్షధ్రువ	
శనిమందపదకాంతర లిప్తా		పదకాని	83
విలిప్తలు	78	గ్రహవక్రలక్షణము	84

విషయసూచిక సమాప్తమ్.

శుద్ధా ౨ శుద్ధ పత్రిక

పుట.	పాక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
2	24	బ్రాహ్మ్య	బ్రాహ్మ్యం
3	14	వికృతః	వికృతిః
4	12	ద్వాదశః	ద్వాదశ
5	4	షష్ఠి	షష్ఠీ
5	8	శనైశ్చరాః	శనైశ్చరాః
15	30	లబము	లబ్ధము

(9)

పుట.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
16	19	దైత్యైః	దైత్యజైః
16	19	అహర్ణాము	అహర్ణాము
17	16	చెప్ప	చెప్ప
17	20	మధ్యేవ	మధ్యేవ
23	12	దృక్సంసార	దృక్సంసార
24	12	సూర్యనియుక్	సూర్యనియుక్
24	23	పూర్వభవ	పూర్వభవ
27	12	రామ	రామా
37	20	వహ్ని	వహ్ని
40	2	గ్రతుల	గ్రహగతుల
40	22	దందా	దంతా
41	14	భృవాబ్దః	భృవాబ్దః
44	17	సాక్షి	సాక్షి
45	26	భుజ్య	భుజ
50	24	చరజ్య	చరజ్యస్యాత్
53	7	సామ్యాచ్చ	సామ్యాశ్చ
53	21	సతా	సదా
54	11	మేషాది	మేషాది
54	28	సాన	సాన
81	14	మూవవ	మూవవ
84	23	భాగైః	భాగైః
84	24	భాగైః	భాగైః
86	3	చంద్ర	చంద్ర
86	7	కేంద్ర	కేంద్ర
87	3	ప్రాచ్యా	ప్రాచ్యాం
88	3	అగస్త	అగస్త

(10)

పుట.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
88	4	తద్దైవః	తద్దైవ
91	15	ఉదేతి	ఉదేతి
93	3	దిక్సాధన	దిక్సాధన
93	7	నివృత్త	నివృత్త
93	15	చంద్రవద్వల	చంద్రవద్వల
93	16	వలయ	వలయం
93	20	త్తరానిత్వాం	త్తరానిత్వాం
93	22	వలయ	వలయం
94	8	శంకోశ్చ	శంకోశ్చ
96	13	ద్రహ	ద్రహ
98	8	ఏతే	ఏతే
98	10	అది	అది
98	24	తోభ్యగ్య	తోభ్యగ్య
104	9	సిత	సితస్య
107	2	గృతైష్య	గృతైష్య
107	15	ప్రభేద	ప్రభేద
110	4	విధు	విధు
110	19	బింబే	బింబే
113	13	ధనర్ణ	ధనర్ణ
120	19	కరాంబం	కరాంబర
120	23	పునరబ్ధా	పునరబ్ధా
121	4	మధి	మధికం
121	7	హూణ	హూణా
121	23	త్ర్యభాగ	త్ర్యభాగ
132	23	యుక్	యుక్
134	7	మంత్ర	మంత్ర

శుద్ధా ఒద్ధపత్రిక సమాప్తము.

గ్రంథ చదువరుల కొరకు

విజ్ఞాపనము.

ఈ సిద్ధాంత గణకానందబోధిని పూర్వము ఆన 1923 వ సంవత్సరంబున ముద్రించిన గ్రంథము లన్నియును ఖర్చుపడినందున ద్వితీయముద్రణము సంక్షేపించి యుండగా, బహుదేశములనుండి ప్రత్యహం యీగ్రంథముకొరకు వ్రాస్తూవచ్చిరి. అందుమీద యీగ్రంథమును స్వకీయముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రించి ప్రచురపరచితిని. ఈ గ్రంథము దెచ్చటనయినను అచ్చులోపములు గనుగొన్న విద్వాంసులు వ్రాసి పంపుదురేని రాబోవు తృతీయముద్రణమందు సవరించి ముద్రించెదను. కనుక సిద్ధాంతులను ప్రార్థించెదను.

బచ్చపేట, } ఇట్లు,
మచిలీపట్టణము } ఛేల్లా లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రి.

ఓమ్.

పరబ్రహ్మజేనమః.

సిద్ధాంత గణకానందబోధిని.

అను గణకానందము.

శ్లో॥ పంచేవిశ్వేశ్వరం దేవం గణనాథం గజాననమ్ ।
ధ్యానేనయస్యప్రత్యూహః విలయంయాంతిదూరతః ॥

తా॥ ధ్యానము చేయుట మాత్రము చేరనే సకలవిఘ్నములను దొలగించువాఁడను, ప్రపంచమున కీశ్వరుఁడును, గణాధిపతియును. ప్రపంచమునకు సర్వమునకును సధిపతియును ఏనుగుయొక్క- ముఖము గలవాఁడును నగు విశ్వేశ్వరునకు నమస్కారము జేసెదను.

శ్లో॥ ఆదిత్యప్రముఖః ఖేటా స్తథామేవాదిరాశయః ।
లోకానాముపకర్తారః పాంతుమామిహసర్వదా ॥

తా॥ సూర్యుడు మొదల గాగల గ్రహములును, మేషము మొదలగు రాసులును లోకములకు మేలును గలుగజేయునట్టి స్వభావముగలవగుటచలన నాకుసర్వకాలములయందు రక్షకులగుదురనితా॥

శ్లో॥ సప్తవింశతితారాణా మశ్వాదీనాంపృథక్పృథక్ ।
పాదైశ్చతుర్భిర్దగనే శింశుమారంప్రతిష్ఠితమ్ ॥

తా॥ నాలుగుపాదములుగల అశ్విన్యాది 27 నక్షత్రములకును ఆకాశమందు భగవంతునిచేత నివాసయోగ్యమగు శింశుమార మను పేరుగల చక్రమొకటి నిర్మింపఁబడెనని తా॥

శ్లో॥ ప్రాక్ప్రాగ్గలోదుచక్రం త దప్తేత్తరశ తాంఘ్రికం ।
ప్రత్యుజ్జుఖంచలత్యేవ మేరోర్నిత్యంప్రదక్షిణమ్ ॥

తా॥ ఉచుచక్రము ప్రాగ్భాగమునందు నూటయెనిమిది పాదముల ప్రమాణముగలదై నిర్మింపఁబడినది. అది ప్రత్యుజ్జుఖముగా మేరువర్వరమునకు ప్రదక్షిణక్రమమున దిరుగుచుండునని తా॥

శ్లో॥ జ్యోతిశ్చాస్త్రేవినిర్నిత్య మారికంఘలమారికం ।

ఇష్టానిష్టకరిజ్ఞానా దనిష్టస్యప్రశాంతయే ।

ఇష్టసాధనసిద్ధ్యర్థ ముపాయోయంప్రదర్శితః ॥

తా॥ జ్యోతిశ్చాస్త్రమును జక్కగా నాలించిన యెడల శుభాశుభఫలములు జక్కగా దెలిసికొనవచ్చును. మనకుఁ దెలియఁ బడకయే వచ్చునట్టి శుభాశుభములను దెలిసికొనుటకు భగవంతుఁ డీశాస్త్రమును నిర్మించెనని తా॥

అత్రాహ ఉపకరణధ్యాయః.

శ్రీగణేశాయనమః ॥ శ్లో॥ అహోరణతరస్మాత్తా దీశ్వరోమహా తో మహా । ఆత్మాగుహయాంసిహితో జంతోర్జయత్పదీంద్రియః ॥

శ్లో॥ బ్రహ్మచార్యోవసిష్ఠోత్తి ర్మనుపాల స్త్యలోమశౌ మరీచి రంగిరావ్యాసో నారదః శౌనశోభృగుః । చ్యవనోయవనోగర్గః కశ్య పశ్యపరాశరః । అష్టదశై తేగంధీరాః జ్యోతిశ్చాస్త్రప్రవర్తకాః ॥

శ్లో॥ సిద్ధాంత సంహితాహారా యపస్కంధ త్రయైశ్చకం । వేదగ్యనిర్మలంచక్షు ర్జ్యోతిశ్చాస్త్రమును త్రయమ్ ॥

శ్లో॥ ఆస్యశాస్త్రస్యసంబంధో వేదాంగమతికధ్యతే । అభిధే యంచజగతః శుభాశుభనిరూపణమ్ ॥

శ్లో॥ యజ్ఞాధ్యయనసంక్రాంతి గ్రహమండకకర్మణి । ప్రయోజ నంచవిక్షేయం తత్తత్కాలవినిర్ణయాత్ ॥

శ్లో॥ వినైతదఖిలంశ్రౌతే స్మార్తకర్మనసిద్ధతి । తస్మాజ్జగత్థితా యేదం బ్రహ్మణారదితంపురా ॥

అథ సౌరాదిమాననిర్ణయమాహః.

శ్లో॥ బ్రాహ్మండైవం మానుషంచ విగ్రహం సౌరంచసావనం । చాంద్రమార్తంగురోర్మాన మితిమానానిచైవనవ ॥

శ్లో॥ ఏషాంతసవమానానాం వ్యవహారోత్థిపంచభిః । తేషాం పృథక్పృథక్కార్మ్యం వక్ష్యతేవ్యవహరతః ॥

శ్లో॥ గ్రహణంవిఖిలంకార్మ్యం గృహ్యతేసౌరమానతః । విధే ర్విధానంశ్రీగర్భం సావనేనైవగృహ్యతే ॥

శ్లో॥ ప్రవర్ణణంమేఘగర్భో నాక్షత్రేణాపగృహ్యతే । యాత్రో ద్యాహప్రతిక్షౌర తిదివద్వాదినిర్ణయః ॥

శ్లో॥ పర్యవస్తుపవాసాది కృత్స్నంచాంద్రేణగృహ్యతే । గృ హ్యతేగురుమా నేన ప్రభవాద్యబ్జులక్షణమ్ ॥

శ్లో॥ భచక్రగతిరార్థ స్సన్య త్సవనంత్రంశతాదిస్తేః । సౌరం సంక్రమణంప్రో క్తం చాంద్రంప్రతిపదాదికమ్ ॥

శ్లో॥ తత్తస్మాన్సైర్వాదశభి స్తత్తదబ్దోభవేత్తరః । గురుచారేణ సంభూతాః పప్యబ్దాఃప్రభవాదయః ॥

అథ ప్రభవాదివత్సరాణాం నామాని.

శ్లో॥ ప్రభవోవిభవశ్శుక్లః ప్రమోదోధప్రజాపతిః । అంగిరాః శ్రీముఖోభవో యువాధాతా తథేశ్వరః । బహుధాన్యప్రమాధీచ విక్రమోవృషసంజ్ఞకః । చిత్రభానుస్యభానుశ్చ తారణఃసార్థివోవ్యయః । సర్వజత్సర్వధారీచ విరోధీవికృతఃఖరః । నందనోవిజయశ్చైవ జయో మన్మథదుర్ముఖా । హేమలంబోవిలంబశ్చ వికారీశారవరీప్రవః । శుభకృ చ్చోభనఃక్రోధీ విశ్వావసుపరాభవా । ప్లవంగఃకీలకస్సౌమ్యః సాధా రణవిరోధకృత్ । పరీభావీప్రమాదీచ ఆనందోరాక్షసానలః । పింగళః కాళయుక్తశ్చ సిద్ధార్థీ కాద్రదుర్మతీ । దుండుభీ రుధిరోద్ధాతీ రత్నాక్షీ ప్రోధనఃక్షయః ॥

అయ న క్ర మః ॥

శ్లో॥ సౌమ్యాయనమానపట్కం మృగాద్యంభానుభు క్తిరః । అహఃసురాణాంతద్రాత్రిః కర్కాద్యందక్షిణాయనమ్ ॥

ఋ తు ని ర్ణ యః ॥

శ్లో॥ క్రమాచ్ఛిశిరవాసంత గ్రీష్మాస్యశ్శే త్రరాయణే । వర్షా శరచ్చ హేమంత ఋతవోదక్షిణాయనే ॥

మా న ని ర్ణ యః ॥

శ్లో॥ మాఘాదిమాసౌద్యావ్యాచ ఋతవఃశిశిరాదయః । చాం ద్రోదర్భావభిః సౌరః సంక్రాంత్యాసావనోదినైః । త్రింశద్భిశ్చంద్ర భగణా మాసానాక్షత్రసంజ్ఞకః ॥

అథ చాంద్రమాసాన్యాహః.

శ్లో॥ మధుశ్యమాధవశుక్రః శుచిస్యాపివభావ్యాయః । నభస్య
ఇషణ్డశ్య గహఃఖ్యశ్యగహస్యకః । తపస్తపస్యక్రమశః చైత్రాది
నాంతుసంజ్ఞకాః । యస్మిన్మాసేపార్థమాసీ యేనధిష్ఠేనసంయుతా ।
తన్నక్షత్రావ్యయోమాసః పార్థమాసీతథాద్యయా ॥ తత్పక్షౌదైవ
పిత్రాభ్యా శుక్లకృష్ణాచతాపుభౌ । శుభాశుభేకర్మణిచ ప్రకస్తౌ
భవతః సదా ॥

అథ సౌరమాసాన్యాహః.

శ్లో॥ మేషావృషశ్యమిధునం కర్కసింహంగనాతులాః । వృశ్చి
కశ్యధనుర్మాసః మకరోకుంభవారిజః । ఏతేద్వాదశనామాని సౌర
మాసాః ప్రకీర్తితాః । ఏతేచరంత్యనుదిశే లగ్నసంజ్ఞాశ్చద్వాదశః ॥

అథ హూణమాసాన్యాహః.

శ్లో॥ జాన్యావరీభిబ్రవరి మార్చి ఏప్రిల్ తదైవచ । మే జూను
జూలై ఆగష్టు సెప్టెంబరు తథోపరి । అక్టోబరు నవాంబారు డిశంబరితి
ద్వాదశ ॥ జూన్ నవంబరుయెప్రైలు సెప్టెంబర్నామసంజ్ఞకాః । మా
సాఃప్రత్యేకతస్త్రింశ ద్విస్తైశేవ వినిర్ణితాః । ఫిబ్రవర్నామ మాసస్తు
ద్వావత్త్రింశ ద్విస్తైర్భవేత్ । సైకత్రింశ ద్విస్తైరశ్యే మాసాస్సర్వే
వినిర్ణితాః ॥

అథ ద్వావిడమాసాన్యాహః.

శ్లో॥ చిత్రివైయ్యాశిఆనిశ్చ ఆసిఆవణిశేతతః । పెరటాశీఅల్పి
శిశ్చకార్తికీమార్గశీతథా । త్రైమాసిపంగుణిచైవఏతేద్వాదశమాసకాః ॥
తురుష్క మాసాః.

మొహరం, సగర్, రబ్యులవల్, రబ్యురాని, జమాదీలవల్,
జమాదీయస్సాని, రజ్జఫ్, సాబాక్, రంజాక్, మవ్వల్, జలకాత్,
జలహేజ్. (ఇది చంద్రోదయముమొగలు మాసారంభము)

అథ పంచాంగనిర్ణయమాహః.

శ్లో॥ తిథివారంచ నక్షత్రం యోగో తిధ్యర్థసంజ్ఞకం । ఏతేపంచాంగ
నామాని కథ్యతేమునిపుంగవై ॥

అథ చాంద్రతిథీనాం నామాని.

శ్లో॥ తిథీనాంప్రథమంచైవ ప్రతిపత్తిధిమచ్యతే । ద్వితీయశ్చ
తృతీయశ్చ చతుర్థీ పంచమీతతః । షష్ఠీసప్తమ్యష్టమీచ నవమీ
దశమీతథా । ఏకాదశీద్వాదశీచ త్రయోదశీచతుర్దశీ । పూర్ణిమా
చావ్యమావాస్యా తిథిసంజ్ఞాఃప్రకీర్తితాః ॥

అథ వారనామాని.

శ్లో॥ రవిచంద్రకుజస్సోమ్య కురుశుక్రశనైశ్చరాః । ఏతానివార
నామాని క్షపార్థేవారసంభవః ॥

అథ నక్షత్రనామాని.

శ్లో॥ అశ్వినీభరణీచాగ్ని రోహిణీమృగశీర్షకః । ఆర్ద్రాపురవ్వా
పుష్య మ్యూశ్రేషాచమఖాతథా । పుబ్బాతరశ్చహస్తశ్చ చిత్తస్వాతీ
విశాఖధం । అనూరాధాచజ్యేష్ఠశ్చ మూలాతోయంచవిశ్వధం । శ్రవ
ణంచధనిష్ఠాచ శతతారాచహస్తధం । ఉత్తరాభాద్రకంచైవ రేవతీ
తారకాఃస్మృతాః ॥

అథ యోగనామాని.

శ్లో॥ విష్కంభఃప్రీతిరాయమ్నాక్. సౌభాగ్యంశోభనంతథా ।
అతిగండస్సుకర్మాచ ధృతిహ్యూలంతదైవచ । గంఢోవృద్ధిర్భవత్యైవ
వ్యాఘాతోహర్షణంతథా । వజ్రసిద్ధిర్వ్యతీసాతో వరీయాపరిఘ
శ్చివః । సిద్ధంసాధ్యంశుభంశుక్లం బ్రహ్మమైద్రంచవైధృతిః । చంద్రా
ర్కయోగసంజాతా యోగాస్తేనప్రవింశతిః ॥

అథ కరణనామాని.

శ్లో॥ శకునిశ్చచతుష్పాచ్చ నాగవంకింస్తుఘ్నమేవచ । ఏతా
శ్చత్వారికరణాః స్థిరసంజ్ఞాఃప్రకీర్తితాః । భవశ్చబాలవత్యైవ కౌలనో
తైతులస్తతః । గరజశ్చవణిగృధ్ర స్సప్తైతానిచరాణివై । మాసేష్ట
కృత్యేవర్తంతే చరాణ్యేతానిసప్తతు ॥

శ్లో॥ కరణావ్యధశ్చక్షేతు చతుర్దశ్యుత్తరేదశే । శకునీదర్శ
పూర్వాధి చతుష్పాచుత్తరేదశే । నాగవస్సాచ్చుక్లపక్షే కింస్తుఘ్నః
ప్రతిపద్దశే । స్థిరాణికరణాన్యేవం సంభవంతితిధిక్రమాత్ ॥

అథ (విష్టి) భద్రనిర్ణయమాహ.

శ్లో॥ కృష్ణత్వతీయా దశమీచరాత్రో సానప్తమీభూతదివాచ విష్టిః । ఏకాదశీన క్రమధశ్చతుర్థీ శుక్లాప్తమీపు ర్దదివాచవిష్టిః ॥ స్వ కాలజనితావిష్టి ర్భద్రాదై భిన్నకాలజాః । విష్టిర రతికార్యాణి భద్రా సర్వత్రమంగళా ॥

అథ తిథికరణచక్రమ్.

తిథి	శుక్లపక్షము.		కృష్ణపక్షము.	
	పూర్వార్ధముందు	ఉత్తరార్ధముందు	పూర్వార్ధముందు	ఉత్తరార్ధముందు
౧	కింస్తున్నం	బవ	బాలవ	కాలవ
౨	బాలవ	కాలవ	తైత్తిల	గరజ
౩	తైత్తిల	గరజ	వణజ	భద్ర) (విష్టి)
౪	వణజ	భద్ర) (విష్టి)	బవ	బాలవ
౫	బవ	బాలవ	కాలవ	తైత్తిల
౬	కాలవ	తైత్తిల	గరజ	వణజ
౭	గరజ	వణజ	భద్ర) (విష్టి)	బవ
౮	భద్ర) (విష్టి)	బవ	బాలవ	కాలవ
౯	బాలవ	కాలవ	తైత్తిల	గరజ
౧౦	తైత్తిల	గరజ	వణజ	భద్ర) (విష్టి)
౧౧	వణజ	భద్ర) (విష్టి)	బవ	బాలవ
౧౨	బవ	బాలవ	కాలవ	తైత్తిల
౧౩	కాలవ	తైత్తిల	గరజ	వణజ
౧౪	గరజ	వణజ	భద్ర) (విష్టి)	శకుని
౧౫	భద్ర) (విష్టి)	బవ	చతుష్పాత	నాగనం

అభిజిత్ సక్షత్రమాహ.

వ్యా॥ అంత్యః సాదో వైశ్వదేవాహ్వయస్య విష్టో ధివ్యశ్చాన్యరా డ్యశ్చత్రస్రః ఉక్తాభిక్తిస్సాభిజిత్సంజ్ఞకస్యతస్థేభటోరోపేణనాంచవేధః॥

అథ ల త్తనిర్ణయమాహ.

శ్లో॥ రవేద్వాదశనక్షత్రం కుజస్యత్రేణిముక్షకం, శనేరప్తమ సక్షత్రం రాహుకేతో ర్నవస్తథా । ఏవం సావగ్రహణాంచ పుర త్క్షస్యల త్రకః ॥

అర్గళనిర్ణయమాహ.

శ్లో॥ విరుద్ధనామయోగేషు సాభిజిద్విషమర గః॥ అర్కాదిందు ప్రదాయోగో నింద్యవీకార్గళాభిదః ॥ అంత్యాదిగండవరిషు వ్యతిపాత పూర్వం వ్యాపూతగండ వరశూల మహశనీషు । చిత్రానురాధపిత్త వన్నగద్రసభేషు సాదిత్యమూల శశిమారిషు మూర్ధకేషు కేళామేకా మూర్ధ్వంపట్టు సప్తదిర్యకృత్వాప్యత్ర ఖాష్టూరచక్రే । తిర్యగ్గేళా సంస్థయోశ్చంద్రభాన్వో ర్దిక్సంపాతో దోషకాపీర్గళాఖ్యః ॥

అంకో ర్పు త్తిః.

శ్లో॥ శివరూపః ఖమాత్రంతు శివరూపః తదర్థకం । చతుర్లఘు సమాయుక్తం వ్యోమరూపం మహేశ్వరం । తదర్థం రూపమిత్యాహుః సంఖ్యానాం ప్రథమోదితం । లఘువృద్ధ్యా ప్రజాయంతే ద్వాదిసంఖ్యా నవాంతకం । ఏకాదినవవర్తంతం వ్యోమరూపమతః పరమ్ ॥

అంకముల సంజ్ఞానిఘంటు.

శ్లో॥ ఏకస్య సంజ్ఞాభూతూప కుచంద్రాశ్చ ప్రకీర్తితాః । ౧
దసరీయుగ్మాక్షీయమశ పక్షహస్తాద్విసంజ్ఞకాః । ౨
త్రిసంజ్ఞకాలోకరామ పురాగ్ని సుణసావకాః । ౩
చతుర్ణాం వేదబంధ్యంబు కృతాభిగతయోయుగాః । ౪
పంచాఖ్యాబాణభూతార్థా విషయేంద్రియవాచుకాః । ౫
షష్టస్య సంజ్ఞకథితా స్తర్కాంగ దురసాస్తథా । ౬
సప్తసంజ్ఞాతురంగాద్రి మునిస్వరభయాస్మృతాః । ౭
అష్టమస్యతు సంజ్ఞాశ్చ వసుసర్పగజాహ్వయాః । ౮
నవం సంజ్ఞాంకగోనంద నిధిగ్రహవిరించయః । ౯
ఆకాశంగగనంశూన్యం ।౦। దిక్సంజ్ఞాః పంక్తిరేవచ । ౧౦
ఏకాదశాఖ్యా రుద్రశ్చ ।౧౧। మానారాధ్యాదశాహ్వయా । ౧౨

త్రయోదశసమాఖ్యాతాః గణైర్విశ్వసంజ్ఞితాః ॥ ౧౩
 చతుర్దశేంద్రమనవః ॥ ౧౪ ॥ తిథిః పంచదశస్యతు ॥ ౧౫
 అష్టిన్మహాషోడశస్యా ॥ ౧౬ ॥ త్యష్టిసప్తదశస్యతు ॥ ౧౭
 అష్టాదశస్యస్ఫురేయః పురాణానిధృతిస్తథా ॥ ౧౮
 ఏకోనవింశతేరాఖ్యా విజ్ఞేయ విధృతిస్తథా ॥ ౧౯
 కృతిర్నఖ్యాశ్చవింశత్యా ॥ ౨౦ ॥ మూర్ఛనా స్త్రేకవింశతిః ॥ ౨౧
 ద్వావింశస్యాదాకృతిస్తు ॥ ౨౨ ॥ త్రయోవింశతివికృతిః ॥ ౨౩
 సంకృతిర్దివసద్ధాశ్చ చతురుత్తరవింశతిః ॥ ౨౪
 తత్త్వానిపంచవింశత్యాః ॥ ౨౫ ॥ షడ్వింశత్యాస్తథోత్కృతిః ॥ ౨౬
 ధిష్ణ్యాఖ్యారప్తవింశత్యా ॥ ౨౭ ॥ ద్వాత్రింశద్దంతసంజ్ఞితాః ॥ ౨౮
 త్రయస్త్రైశ్చ ద్వేవసంజ్ఞా ॥ ౩౩ ॥ శూన్యం పూర్ణం వియన్నధః ॥ ౩౪
 తానాఖ్యైకపంచాశ్చ ద్వేవమంకాభిధాన్యతాః ॥ ౩౫
 క-ట-పయపురస్యరవర్ణానవ నవపంచాష్టకల్పితాః క్రమశః ॥
 జ-ణ-నకారవర్ణాః శూన్య యుక్తోప్యథోద్గరంగ్రాహ్య ॥
 ఏకదశశతసహస్రాణామతలమ్ ప్రయుతకోటయః క్రిమశః ॥
 అర్బుదమబ్జంఖర్వనికర్వ మహావర్మశంఖవస్తస్మాత్ ॥
 జలభిశ్చాంత్యంతుధ్యం పరార్థమితి దశగుణోత్తరాసంజ్ఞాః ॥
 సంఖ్యాయాః స్థానానాం వ్యవహారార్థకృతాః పూర్వైః ॥

అథ సక్షత్రాణాం విషధృవాః

శ్లో॥ వసుశ్రవణమైతానిం దశధ్యః ౧౦ పరతోవిషం మృగ
 స్వాతివిశాఖానాం జ్యేష్ఠస్యతుచతుర్దశ ౧౪ ॥ అజైకచరణస్యాథ షోడ
 శశ్చ ౧౬ విషంస్ఫురం ॥ అష్టాదశ ౧౮ ఘటిజ్ఞేయా ఉత్తరా శత
 తారయోః ॥ పుష్యపూర్వోత్తరాషాఢా చిత్రణాంవింశతిః పరం ॥ ౨౦ ॥
 ఏకవింశతి నాడీధ్యః ౨౧ పరం హస్తార్దమోర్విషం ॥ పూర్వాషాఢో
 త్తరాభాద్రాభరణీనాం త్ర్యష్టకాత్ ॥ ౨౪ ॥ పునర్వసుమఖావహ్ని
 శేవతీనాందశతికం ౩౦ ॥ ద్వాత్రింశద్దంతకాధ్య ౩౨ స్వా దాశే
 షాయాః పరంవిషం ॥ చత్వారింశద్ధుటిధ్యస్యా దోహిణ్యాః పరతో

విషం ౪౦ ॥ పంచాశత్ దత్త్రభస్యగిం పరతో విషముచ్యతే ॥ విం
 శతిః ౨౦ వట్పురేధ్యగి ॥ సుమూలర్వస్యపరంవిషం ॥
 అథ విషామృతధృవచక్రం.

సంఖ్య	సక్షత్రములు	మేష ధృవం	పూర్వ ధృవం
౧	అశ్వినీ	౫౦	౪౨
౨	భరణి	౨౪	౪౪
౩	కృత్తిక	౩౦	౫౪
౪	రోహిణి	౪౦	౫౨
౫	మృగశిర	౧౪	౩౮
౬	ఆరుద్ర	౨౧	౩౫
౭	పునర్వసు	౩౦	౫౪
౮	పుష్యమి	౨౦	౪౪
౯	ఆశ్లేష	౩౨	౫౬
౧౦	మఘ	౩౦	౫౪
౧౧	పుబ్బ	౨౦	౪౪
౧౨	ఉత్తర	౧౮	౪౨
౧౩	భాద్ర	౨౧	౪౫
౧౪	చిత్త	౨౦	౪౪
౧౫	స్వాతి	౧౪	౩౮
౧౬	విశాఖ	౧౪	౩౮
౧౭	అనూరాధ	౧౦	౩౪
౧౮	జ్యేష్ఠ	౧౪	౩౮
౧౯	మూల	(౨౦) ౫౬	౪౪
౨౦	పూర్వాషాఢ	౨౪	౪౮
౨౧	ఉత్తరాషాఢ	౨౦	౪౪
౨౨	శ్రవణం	౧౦	౩౪
౨౩	ధనిష్ఠ	౧౦	౩౪
౨౪	శతభిషం	౧౮	౪౨
౨౫	పూర్వాభాద్ర	౧౬	౪౦
౨౬	ఉత్తరాభాద్ర	౨౪	౪౮
౨౭	శేవతి	౩౦	౫౪

అమృతధృవా.

శ్లో॥ అశ్వినామప్రహీనంతు రోహిణ్యాం ద్వాదశైర్వ్యతం!
ఆర్ద్రాయామనునయ క్తం శేషరేఖానాన్వితం । విషధృవంవిజా
నీయాదమృతధృవ సంజ్ఞికమ్ ॥

అయనకాలమాహా.

శ్లో॥ ద్రావంత్యపాదగేనూర్యే భవేర్నశ్చాద్యవాయనం!
రోహిణీప్రథమేయగ్గం కర్కీస్యాదార్ద్రభద్రయే ॥ పుష్యత్రిత
యగే సింహం మఘాంత్యే కన్యకాయనం ॥ మాస్తాదిపాదేతౌళీస్యా
ద్వ్యశ్చికస్యాతిభద్రయే । ధనుర్నైత్రతిపాదేర్కే మూలాంత్యే
మకరాయనం ॥ శ్రవణప్రథమే కుంభం మీనం శతభిషద్రయే ।
అహిర్బుధ్నితిపాదేర్కే మేషాయన మిత్రకమాత్ ॥

అధవడశీతి పుణ్యకాల.

శ్లో॥ పద్వీంశే ౨౬ ధనుషాభాగేద్వాంవిశే ౨౨ ధర్మ
షన్యచ । మిథునేష్టాదశే ౧౮ భాగే కన్యాయాంతుచతుర్దశ ౧౪ ।
మిథునాదిక్రమాద్యగ్గ హా సోమేషు పుష్కరః ॥ ౫-౫౧-౦
భానుర్మైక మప్రథంచ ౧౨ ౧౮-౦ నవేందు ముని బాణఖం
౧౯-౫౭-౦ రసపక్షజనాశ్చంధ్ర ౨౬-౨౪-౦ పడశీతిముఖా
ధృవాః ॥

అగస్త్యస్తోదయధృవౌ

శ్లో॥ రామాద్యస్త్రిశ్చ వేదాః ౩-౩౨-౨౪ నవతర్కా
శ్విషట్ ౯-౨౬-౬ క్రమాత్ ॥ అగస్త్యస్తోదయే త్వేతేధృవకం
నిశ్చితంబుధైః ॥

అథతిథ్యాదీనాం క్షయవృద్ధిఘటికా నిర్ణయమాహా

శ్లో॥ పట్టిధిర్వేదనక్షత్రం అష్టయోగేక్షయేతథా । తిథి
పంచాదిసక్షత్రం బాహుయోగే చవృద్ధిదాః ॥

అథ రవేపదకరూన్యేతిధిసాధనమాహా

రాశ్యాత్మగ్రహణాం నక్షత్రాత్మకప్రకరణమ్.

శ్లో॥ యద్వారాస్యాదిఖటస్య లిప్తాఖఖగజై ౮౦౦ ర్వా
తాః । ఫలం తారాత్మకఖటో భవేదితివినిశ్చితం ॥

శ్లో॥ నక్షత్రాత్మకఖటస్య నాడికాఃకరతాడితాః । నవ
భక్తాఃఫలం భాగ పూర్వకోభవరోభవేత్ ॥

ఒక సంవత్సర పంచాగమునుబట్టి తరువార సంవత్సర
పంచాగము చేయువిధం

శ్లో॥ తిథాశేనర ధృతి ౧౮ శ్చైవముక్షేత్రీణి ౩ త్రయో
దశ ౧౩ । యోగేయగ్గం ౨ మను ౧౪ స్తాభ్యా వారేకం ౧
విశ్వమానయక్ ॥

తా॥ ఒక సంవత్సర మందలి చైత్ర శుక్ల ౧ కి ర గలు
పగా మరుచటి సంవత్సర చైత్ర శు కి యగును. వెనుకటి శు ౧
గడియలకు ౧౮ గలుప మరువత్సర చైత్ర శు కి నాటిగడియ
లగును. అట్లే శు ౧ నాటి నక్షత్రముకు ౩ గలుప మరువత్సర
చైత్ర శు కి నాటి నక్షత్రముగును. వెనుకటి నక్షత్ర గడియలలో
౧౩ గలుప మరువత్సర చైత్ర శు కి నాటి నక్షత్ర గడియలగును.
యోగమునకు ౨ గలిపి యోగగడియలలో ౧౪ తివచ వలెను.
వారముకు ౧ గలుపవలెను.

ఉదహరణము! కీలక సంవత్సర చైత్ర శు ౧ గురువారం
౮-౧౨ లేవతి ౧-౬ వైధృతి రర-౮.

తిథి ౧ + ర సౌమ్య సం॥ చైత్ర శు కి పంచమి గురు
వారం + ౧-శుక్రవారం తిథి గడియలు ౮-౧౨ + ౧౮-౦=

౨౬-౧౨ x రేవతి ౩= కృత్తిక ౧-౬ + ౧౩-౦-౧౪-౬
నక్షత్రగణియులు ప్రేక్షతి — ౨ ప్రీతి రర-౮ — ౧౪=౩౦-౮
యోగ గణియులు.

బ్రహ్మశ్రీ మంగిపూడి వీరయ్య సిద్ధాంతిగాను అనుగ్రహించిన ప్రకారము ఉపకరణాధ్యాయ మిందు చేర్చబడినది.

సౌరమాస దినలగ్న దినభుక్తి ప్రమాణ సంక్రమణ ధృవకాః.

మాసములు	సౌరమాస ప్రమాణ దినాది	దిన లగ్న ప్రమాణ ఘటికాది కొందరిట్లు మొచెదరు	దిన భుక్తి ప్రమాణ ఘటికాది	సంక్రమణ ధృవకములు వారాది
మే	౩౦ ౧౬ ౨౫	౪ ౨౦	౮ ౨౪	౧ ౫ ౪౧
జూన్	౩౧ ౨౫ ౩౦	౪ ౧౬	౯ ౨౫	౨ ౧౬ ౧౨
జూలై	౩౧ ౩౪ ౨౪	౫ ౨౬	౧౦ ౧౮	౬ ౨౧ ౨౯
ఆగష్టు	౩౧ ౨౮ ౧౦	౫ ౩౧	౧౦ ౩౧	౨ ౧౯ ౫౯
సెప్టెంబర్	౩౧ ౦ ౨౧	౫ ౨౦	౧౦ ౧౯	౬ ౨౮ ౧౯
అక్టోబర్	౩౦ ౨౫ ౧౬	౫ ౧౬	౧౦ ౨౩	౨ ౨౯ ౨
నవంబర్	౨౯ ౧౫ ౫	౫ ౨౪	౧౦ ౫౦	౪ ౫౪ ౪౮
డిసెంబర్	౨౯ ౨౭ ౨౭	౫ ౩౩	౧౧ ౧౮	౬ ౪౮ ౬
జనవరి	౨౯ ౧౯ ౦	౫ ౧౯	౧౦ ౫౩	౧ ౧౬ ౫౮
ఫిబ్రవరి	౨౯ ౪౮ ౨	౪ ౪౩	౯ ౩౬	౨ ౩౬ ౧౬
మార్చి	౨౯ ౨౯ ౩౦	౪ ౧౦	౮ ౨౩	౪ ౩ ౪౦
ఏప్రిల్	౩౦ ౨౨ ౨౦	౪ ౨	౭ ౫౮	౫ ౫౩ ౨౮

గత సంవత్సర మేష ప్రవేశ వార గణియ విగణియలకు
యిందలి మేషవారాది ధృవకం కలిపిన వర్తమాన వత్సర మేష

ప్రవేశమగును. ఒక సంవత్సర మేష సంక్రాంతి వారాదికి వృష
సంక్రాంతి ధృవము గలుపగా వృష సంక్రాంతియు తక్కిన సంక్ర
మణ ధృవములు మేషధృవమునందు గలుప అన్నియు వారగణియ
విగణియలగును, లగ్నప్రమాణములు ప్రతి దేశమునకు కొంచము
వ్యత్యము కలుగుచుండు,

మచిరీపట్టణమునకు.

మీనమేషములు ౨౪౨ వృషభ కంభములు ౨౭౦ మిథున
మకరములు ౩౧౧ కటక ధనస్సులు ౩౩౫ సింహ వృశ్చికములు
౩౨౮ కన్యతులలు ౩౧౪ ఈ ప్రకారం మేషాది లగ్న ప్రమా
ణము చూచుకొనవలెను.

అథ గ్రంథారంభః.

శ్లో॥ బాలాదిత్యేనయోగ్రంథః గణకానందనామకః। రచితః
పూర్వమేవాద్య తస్మాత్సంగృహ్యతత్పరః॥ గురోఃకటాక్షాత్ప్రేభ్యో
శాస్త్రిభ్యశ్చతతైవచ। బాలానాంసుఖబోధాయ రచయామిముదా
యుతః। సిద్ధాంతగణకానంద బోధినీనామకంత్వముమ్ ॥

అథ కలిగతసంవత్సరములందెచ్చు క్రమముం జెప్పుచున్నాడు.

శ్లో॥ ద్యౌశీతిషసినిహతా గజవేదసమన్వితా।

ప్రభవాద్యబ్రహ్మసంయుక్తా భవేయుఃకలివత్సరాః ॥

టీ॥ ద్యౌశీతిః = (ద్యౌః=౨, అశీతిః=౮౦) ౮౨, వస్త్రీనిహతా = వస్త్రీ=౬౦ చేత,
నిహతా = గుణింపబడినదై, గజవేదసమన్వితా = (గజ=౮, వేద=౪) ౪౮తో, సమన్వితా =
కలియుచు, ప్రభవాద్యబ్రహ్మసంయుక్తాః = ప్రభవాద్యబ్రహ్మప్రభవాది సంవత్సరములతో, సం
యుక్తాః = కూర్చబడునవి, కలివత్సరాః = కలియుగ గతసంవత్సరములు, భవేయుః =
కాలపు.

తా॥ ౮౨ ను ౬౦ చేత గుణించి, అందు ౪౮ నిన్ని, ప్రభవాదిగా యిష్ట
కాలమువరకుగల గత సంవత్సరములనున్న కలపగా, అవి యిప్పటి కలిగతసంవత్సరము

అగును. తై చెప్పబడిన ౨౨ టి యందు ప్రభవాదిగా మరల ప్రభవసంవత్సరవ్యం
తము అనగా (౬౦) సంవత్సరములు గతింపుచుండ నొక్కొక్కటిని జేర్చుకొనవలెను.

అవతారిక॥ ఇపుడు ధృవాబ్జములందెచ్చు క్రమమును చెప్పు
చున్నాడు.

శ్లో॥ గజవేదశరాంభోధి హీనాస్తుకలివత్సరాః ।

ధృవోత్పత్తేర్ధవేదబ్ద గణోగగనచారిణామ్ ॥

టీ॥ గజవేదశరాంభోధిహీనాః = (గజ = ౮, వేద = ౪, శర = ౫, అంభోధి = ౪)
౪౫౪౮ వీనిచేత, హీనాః తగ్గిన, కలివత్సరాస్తుకలిగతసంవత్సరములూ, గగనచారిణాం
= రవాణిగ్రహములకు, ధృవోత్పత్తేః ఈగ్రంథనిర్ణయ కాలమునుండి, అబ్జగణాధృవాబ్జ
సంఖ్యము, భవేత్ అగును.

తా॥ కలిగత సంవత్సరములూ ౪౫౪౮ దిని తివచగా మిగిలిన సంఖ్య ధృవా
బ్జము లగుననుట.

అవతారిక॥ ఇపుడు యిష్టకాలమునకు సావనద్యగణముందెచ్చెడి
క్రమమును నాలుగుశ్లోకములచే చెప్పుచున్నాడు.

శ్లో॥ ధృవాబ్జోర్కగుణోమాస యుక్తోధనఖతాడితః ।

ద్విర్నఖాక్షీందునందాబ్ధి యుక్తలక్షాప్తసంయుతః ॥

టీ॥ ధృవాబ్జః ధృవాబ్జసంఖ్య, అర్కగుణః ౧౨ చేత గుణింపబడినదై, మాస
యుక్తః గతమాసములతో జేరినదగుచు, అథ అది రెండుపతలై, అందుక్రింద ప్రతి, నఖ
తాడితః ౨౦ చేత గుణింపబడినదగుచు, అది, ద్విః రెండు పతలై అందు క్రిందు
పతలి, నఖాక్షీందునందాబ్ధియుక్తః = ౫౨౬౦, అక్షీ-౨, ఇందు-౧, నంద-౮, అక్షి-౪,
౪౫౧౨౨౦, వీనితో, యుక్తః చేరినదగుచు, మెల్లతో ప్రసంయుతః మెల్లతో ఆరులక్షల
చేత, అప్తః భాగింపబడగా నేర్పడి, అబ్జముతో, సంయుతః = వైప్రతిచేరినదగుచు,
అదిమరియు,

శ్లో॥ నగర్న యుగ్ధవాబ్జోనో గజాభిరసలబ్ధయుక్ ।

దివీకృతోద్దినైర్మ్యక్ స్త్రిర్నవాంగాగ్ని సంయుతః ॥

టీ॥ నగర్న యుక్త = (నగ = ౨, ఋత = ౨౨) = ౨౨౨ వీనితో, యుక్తః చేరిన
దగుచును, అది మరియు, ధృవాబ్జోనో ధృవాబ్జః ధృవాబ్జములచే, ఊసంతగ్గినదియై,
గజాభిరసలబ్ధయుక్త = (గజ = ౮, అభి = ౪, రస = ౬) = ౬౪౮ వీనిచేత, లబ్ధః భాగింపబడగా

నేర్పబడిన, అలబ్ధముతోటి, యుక్తః = వైప్రతిచేరినదగుచు, అది, దివీకృతః = ౩౦ చేత
గుణింపబడినదై, దినైః = గతతిథులతోటి, యుక్తః = చేరినదగుచు = అది త్రి = మూడు
పతలై, అందుక్రిందు పతలి నవాంగాగ్ని సంయుతః = (నవ = ౯, అంగ = ౬, అగ్ని = ౩)
౩౬౯, వీనితో సంయుతః కూర్చబడినదగుచు, అది మరియు,

శ్లో॥ ద్వియుగ ఘ్నాత్వరామాద్రి గోక్షీలభ్యాగ్ని బాణయుక్ ।

కృతాంగాప్తక్షయ్యోనో భృగువారాద్యహర్గణః ॥

టీ॥ ద్వియుగఘ్నః = (ద్వి = ౨, యుగ = ౪) = ౮౨ వీనిచేత, ఘ్నః = గుణింపబడిన
దగుచును, అత్వరామాద్రిగోక్షీలభ్యాగ్ని బాణయుక్తః = (అత్వ = ౨, రామ = ౩, అద్రి = ౨,
గోక్షీ = ౨) ౨౯౨౩౨, వీనిచేత, లబ్ధః భాగింపబడగా నేర్పడిన లబ్ధముతోడను
న్ను, (అగ్ని = ౩, బాణ = ౫) = ౫౩, వీనితోడనున్ను, యుక్తః = వైప్రతి చేరినదై, అది
కృతాంగాప్తక్షయ్యోనో = (కృత = ౪, అంగ = ౬) = ౬౪, వీనిచేత, అప్తః = భాగింపబడగా నేర్ప
డిన లబ్ధః కు, క్షయ్యోనో = క్షయస్థులచే, హీనః = వైప్రతి గణింపబడగా, భృగువారా
ద్యహర్గణః = శుకగ్రహారాదిసావనద్యగణము, (భవేత్) అగును.

శ్లో॥ ద్యుగణస్సప్తసంభక్త శ్చేషంవారమిహోద్యతే ॥

వర్జయేద్వర్జయేదేకం వారోనాయాతిచేత్తదా ॥

టీ॥ ద్యుగణః = అహర్గణము, సప్తసంభక్తః = ఏడింట భాగింపబడుచుండ,
శ్చేషం = మిగిలినది, ఇహ = ఈగ్రంథమందు, వారం = వాసరమని, ఉద్యతే = చెప్ప
బడుచు, వారః = వాసము, నాయాతిచేత్ = సరిరనియెడల, తదా = అప్పుడు
ఏకం = ఒకటిని, వర్జయేత్ = తివచలెను, ఏకం = ఒకటిని, వర్జయేత్ = కలుపు
కొనవలెను.

తా॥ ధృవాబ్జములను ౧౨ చేత గుణించి అందు యిష్టమాసవ్యంతముల
గతమాసమును కలిపి దానిని రెండు పతలుపెట్టి అందు క్రిందు పతలిని ౨౦ చేత
గుణించి దానిని రెండు పతలుపెట్టి అందు క్రిందు పతలిలో ౪౫౧౨౨౦ కలిపి
దానిని ౬౦౦౦౦౦ లక్షలచే భాగించగా వచ్చిన లబ్ధమునున్ను ౨౨౨ నున్ను తై
పతలిలో కలిపి దానిలో ధృవాబ్జములనుతిచి దానిని ౬౪౮ చేత భాగించగా వచ్చిన
లబ్ధము అధిక మాసములు. గనుక వీనిని వైప్రతిలో కలిపి దానిని ౩౦ చేత గుణిం
చగా దినములగును. అదిన సంఖ్యలో యిష్టతిథి సహితముగా శుక్లపక్ష ప్రతిపదాది
గత తిథులనుజేర్చి దానిని మూడు పతలుపెట్టి అందుకొక పతలిలో ౩౬౯ ని కలిపి
దానిని ౪౨ చేత గుణించి ౨౯౨౩౨ చేత భాగించగా వచ్చిన లబ్ధమునున్ను ౫౩ టి
నిన్ని వైప్రతిలో కలిపి దానిని ౬౪ చేత భాగించగా వచ్చిన లబ్ధము త్రియతిథులగును.
అక్షయతిథులను వైప్రతిలో తివచగా భృగువారాదిసావనద్యగణము, (అహర్గణము)

అగును. (సావనద్యుగణనగా) నేటి నూతనము మొదలు నేటి నూతనము
యమువలకు ఒక సావన దినము ఆట్టి దిన సంఖ్యమును ఇచ్చుకొనుచు కల
గలది సావనద్యుగణము అనబడును. ఈ ఆహారణమును 2 టి చేర్చి ధిగించగా మిగి
లిన సంఖ్య ఇక్కడ శుక్రవారాదిగా వారంబగును. వారము రానియెడల ఆ ఆహ
రణములో (౧) ఒకటిని చేర్చుకొనియైనను తినిచియైనను వారమును సరిచూచుకొన
వలెను,

మైగణితానంద ఆహారణములో 2౧౪౪౦౩౯౫౭౮౧౧ ఇది చేర్చినయెడల
సృష్ట్యాది సావనద్యుగణముగును. ఇది భానువారాదికము.

సృష్ట్యాది సావనద్యుగణమును 3౦ చేత భాగించగా వచ్చిన లబ్ధమును ౨ చేత
గుణించి అందు ౧ ని కలిపి 2 చేత భాగించగా శేషము సూర్యాదిగా సావనమాసా
ధిపతీయగును. ముయు సృష్ట్యాదిద్యుగణమును 3౬౦ చేత భాగించగా వచ్చిన లబ్ధ
మును 3 చేత గుణించి అందు ౧ ని కలిపి 2 చేత భాగించగా శేషము సూర్యాదిగా
సావనవర్షాధిపతీయగును. వారాధిపతి ప్రసిద్ధపేను

శ్లో॥ అధిమాసాత్పూర్వమాసే అధిమాసేపిసాపునః ।

దైవజ్ఞైర్వాగ్ధానాస్సాధ్యో వత్సమాణప్రకారతః ॥

టీ॥ అధిమాసాత్ = అధికమాసముకంటె, పూర్వమాసే = పూర్వమాసమందైనను,
పునః = మరలయును, అధిమాసేపివా = అధికమాసమందైనను, వత్సమాణప్రకారతః = చెప్ప
బార్యైడి ప్రకారము, దైజ్ఞైః = జ్యోతిష్కలచేత, ద్యుగణః = ఆహారణము, సాధ్యః =
సాధింపదగినది.

తా॥ అధికమాసముకంటె పూర్వమాసమందుగాని లేక అధికమాసమందుగాని
చెప్పబార్యైడి ప్రకారముగా జ్యోతిష్కలచే ఆహారణము సాధింపదగినదనుట

అవతారిక॥ అట్లు సాధించెడి క్రమమును జెప్పుచున్నాడు.

శ్లో॥ పూర్వాబ్ధాధికమాసేభ్యో వర్తమానాధిమాసకాః ।

అధికాయదితేష్యేకం హిత్యాసాధ్యోద్యుసంచయః ॥

టీ॥ పూర్వాబ్ధాధికమాసేభ్యః = పూర్వాబ్ధ - గడచిన సంవత్సరముయొక్క, అధి
మాసేభ్యః = అధికమాస సంఖ్యకంటె, వర్తమానాధిమాసకాః = వర్తమాన = జరిగెడు
సంవత్సరముయొక్క, అధిమాసకాః = అధికమాసములు, అధికాయది = అధికమైనయెడల,

తేషు = వానియందు, ఏకంహిత్యా = ఒకటిని తినిచి = ద్యుసంచయః = అహారణము,
సాధ్యః = సాధించదగినది.

తా॥ పూర్వసంవత్సరపు అధికమాస సంఖ్యకంటె వర్తమాన సంవత్సరపు
అధికమాస సంఖ్య యెక్కువైనయెడల ఆ అధికమాస సంఖ్యయందు ఒకటిని వేసి
పూర్వోక్త ప్రకారము ఆహారణము సాధింపదగును.

అవ॥ ఇప్పుడు అధికక్షయమాసముల స్వరూపమును రెండు శ్లోక
ములచే జెప్పుచున్నాడు.

శ్లో॥ అర్కసంక్రాంతిరహిత శ్చాంద్రమాసోఽధికస్మన్మతః ।

ద్విసంక్రాంతియుతశ్చాంద్రః క్షయమాసఇటీరీతః ॥

టీ॥ అర్క సంక్రాంతి రహితః = సూర్యసంక్రమణములేని, శాంద్రమాసః =
శాంద్రమాసము, అధికః = అధికమాసమని, స్మన్మతః = చెప్పబడినది. ద్వి సంక్రాంతి
యుతః = రెండు సూర్యసంక్రమణములతో జేరిన, శాంద్రః = శాంద్రమాసము, క్షయ
మాసఇతి = క్షయమాసమని, ఇటీరీతః = చెప్పబడినది.

తా॥ సూర్య సంక్రమణము లేని శాంద్రమాసము అధిక మాసమనియు రెం
డు సూర్య సంక్రమణములతో జేరిన శాంద్రమాసము క్షయ మాసమనియు చెప్ప
బడుననుట.

శ్లో॥ క్షయోత్పత్తిః కార్తికాది త్రయేనాన్యత్రసంభవేత్ ।

తదానీంవర్షమధ్యేవ ద్వామాసాభవతోఽధికౌ ॥

టీ॥ క్షయోత్పత్తిః = క్షయ మాస జననము, కార్తికాదిత్రయే = కార్తికాది
మాడు మాసములయందు, సంభవేత్ = అగును, అన్యత్ర = ఇతరమాసములయందు,
వసంభవేత్ = కలుగదు, తదానీం = క్షయమాసోత్పత్తి కలిగినపుడు, వర్షమధ్యేవ = ఒక
సంవత్సరమందే, అధికామాసాః = అధికమాసములు, ద్వా = రెండో, భవతః = రా. అవు.

తా॥ క్షయమాసము కార్తిక మాగ్నశ్చ పువ్య మాసములయందే వచ్చుచుగాని
యితర మాసములయందు రానేరదు. అట్లు వచ్చినపుడు ఆ సంవత్సరమందే రెండు
అధిక మాసములు రావలెనుట.

అవశ్యప్పుడు పూర్వోక్త గణితానందమ్యగణమునకు మధ్యగ్రహములచెచ్చెడి క్రమమును అయినశ్లోకములచే జెప్పుచున్నాడు.

శ్లో॥ ద్యుగణోభూగుణహతో రామదంతశివైర్హృతః ।

భగణాద్యర్కశుక్రజ్ఞాః మందారేజ్యచలోచ్చకమ్ ॥

టీ॥ ద్యుగణః=అహర్గణము, భూగుణహతః=(భూ-౧, గుణ-౩)-౩౧ చేత, హతః=గుణింపబడినదై, రామదంతశివై=రామ-౩, దంత-౩౨, శివై-౧౧, ౧౧౩౨౩, వీనిచేత, హృతః=భాగింపబడగా నేర్పడిన, భగణాది-నూర్వని భగణాదిహృతము, అర్కశుక్రజ్ఞాః-౪వి శుక్ర బుధ గ్రహములుగాను, మందారేజ్యచలోచ్చకం-మందారేజ్య - శని - కుజ - గురువు లనెడి గ్రహములకు, చలోచ్చకం - శిఖోచ్చముగాను, (భవేత్) అగును.

శ్లో॥ అహర్గణఃఖభాంగఘ్నా గుణాంకాగ్నిస్త్వైశ్శశీ ।

సప్తాష్టమడ్విసంభక్తో ద్యుగణోధరణీసుతః ॥

టీ॥ అహర్గణః-ద్యుగణము, ఖభాంగఘ్నః-(ఖ-౧, భ-౧, అంగ-౬)-౬౦౦, వీనిచేత, ఘ్నః-గుణింపబడినదై, గుణాంకాగ్నిస్త్వై=(గుణ-౩, అంక-౮, అగ్ని-౩, స్త్వై-౧౬)-౧౬౩౮౩, వీనిచే భాగింపబడగా నేర్పడిన భగణాదికము, శశీ-చంద్రుడగును. ద్యుగణః-అహర్గణము, సప్తాష్టమడ్వి-౮౭౨, అష్ట-౮, మడ్వి-౬)-౬౮౨, వీనిచే సంభక్తః-భాగింపబడగా నేర్పడిన భగణాదికము, ధరణీసుతః-కుజుండగును.

శ్లో॥ సురఘ్నద్యుగణోరామ ఖాంకనేత్రైజ్యశీఘ్రకం ।

దశఘ్నద్యుగణోలోక దంతవహ్నియుగైర్గురుః ॥

టీ॥ ద్యుగణః-అహర్గణము, సురఘ్న-౩౩ చే గుణింపబడినదై, రామ ఖాంకనేత్రై=(రామ-౩, ఖ-౧, అంక-౮, నేత్రై-౨)-౨౯౦౩ చే భాగింపబడగా నేర్పడిన భగణాదికము, శీఘ్రకం-బుధశిఖోచ్చకమగును ద్యుగణః-అహర్గణము దశఘ్న-౧౦ చే గుణింపబడినదై లోకదంతవహ్నియుగై=(లోక-౩, దంత-౩, వహ్ని-౩, యుగై-౪)-౪౩౩౪౩ వీనిచే భాగింపబడగా నేర్పడిన భగణాదికము గురుః-గురువు అగును.

శ్లో॥ దశఘ్నద్యుగణశ్శుక్ర శీఘ్రమద్విజనాశ్విభిః ।

ద్యుగణోరసతర్కాద్రి దశభక్తశ్చనైశ్చరః ॥

టీ॥ ద్యుగణః-అహర్గణము దశఘ్నః-౧౦ చే గుణింపబడినదై ఆద్రిజనాశ్విభిః-(ఆద్రి-౨ జన-౨౪ అశ్విభిః-౨)-౨౨౪౨ వీనిచే భాగింపబడగా నేర్పడిన భగణాదికము శుక్రశిఖోచ్చకమగును, ద్యుగణః-అహర్గణము రసతర్కాద్రి దశభక్తః-(రస-౬ తర్క-౬ ఆద్రి-౨ దశ-౧౦)-౧౦౭౬౬ వీనిచే భక్తః-భాగింపబడగా నేర్పడిన భగణాదికము శనైశ్చరః-శనియుగును.

శ్లో॥ చంద్రోచ్చంద్యుగణాద్విగ్నా దూభదంతదశనైహతాత్ ।

రాహుర్భవేమ్యగాంకాద్రి రసాప్తదినసంచయాత్ ॥

టీ॥ ద్విగ్నాత్-౧౦ చే గుణింపబడినదియు భూదంతదశనై=(భూ-౧ దంత-౩౨ దశనై-౩౨)-౩౨౩౨౧ వీనిచే, హృతాత్-భాగింపబడినదియునగు, ద్యుగణాత్-అహర్గణమువలన, చంద్రోచ్చం-భగణాది హృతముల చంద్రోచ్చమగును. అనగా ద్యుగణమును ౧౦ చే గుణించి ౩౨౩౨౧ చే భాగించవలెననుట. యుగాంకాద్రి రసాప్తదిన సంచయాత్-(యుగ-౪, అంక-౮, ఆద్రి-౨, రస-౬, (౬౭౮౪ వీనిచేత, అప్త-భాగింపబడిన, దినసంచయాత్-అహర్గణమువలన, రాహుః-రాహువు, భవేత్-అగును. అనగా అహర్గణమును ౬౭౮౪ చే భాగించబడగా నేర్పడినది భగణాది రాహువగుననుట. ఇట్లు భగణాదిగా యేర్పడిన రవాద్రి మధ్యగ్రహములకు భగణములలో ప్రయోజనము లేదు గనుక, భగణములను విడిచి రాశ్యాద్రిగ్రహములను వ్రాసికొనవలెను.

తా॥ అహర్గణమును ౩౧ చే గుణించి ౧౧౩౨౩ చే భాగించగా భగణాది నూర్వని అగును. అనగా, గణితానంద అహర్గణమును ౩౧ చే గుణించి ౧౧౩౨౩ చే భాగించగా వచ్చిన లబ్ధము భగణములగును ఆశేషమును ౧౨ చే గుణించి మరల ౧౧౩౨౩ చే భాగించగా లబ్ధము రాహులగును. ఆశేషమును ౩౦ చే గుణించి మరల ౧౧౩౨౩ చే భాగించగా లబ్ధము భాగలగును. ఆశేషమును ౬౦ చే గుణించి మరల

చంద్రోచ్చమునకు.	
ద్యుగణము గర్గరగిం	౧౦
3౨3౨౧) గర్గరగిం (౪౬ భగణ	౧౨౯౨౨౪ (ములు
	౨౦౧౭౪౦
	౧౯౩౯౨౬
శేషము	౭౮౧౪
	౧౨
3౨3౨౧) ౯౩౭౬౮ (౨ రాసులు	౬౪౬౪౨
శేషము	౨౯౧౨౬
	3౦
3౨3౨౧) ౮౭౩౭౮౦ (౨౭ భాగలు	౬౪౬౪౨
	౨౨౭౩౬౦
	౨౨౬౨౪౭
శేషము	౧౧౧౩
	౬౦
3౨3౨౧) ౬౬౭౮౦ (౨, లిప్తులు	౬౪౬౪౨
శేషము	౨౧౩౮
	౬౦
3౨3౨౧) ౧౨౮౨౮౦ (3, విలిప్తులు	౯౬౯౬౩
	౩౧౩౧౭
భగణములను వదలగా } రా-భా-లి-విలి	
రాశ్యాదిచంద్రోచ్చము. } ౨-౨౭-౨-౩	
ఈ ప్రకారమే అన్ని గ్రహములను	
అ యా గుణ కార భాగ హారములచేత	
సాధించవలయును.	

కుజానకు.	
౬౮౭) గర్గరగిం (౨౧౭, భగణ	౧౩౭౪ (ములు
	౧౨౦౫
	౬౮౭
	౫౧౮౮
	౪౮౦౯
శేషము	౩౭౯
	౧౨
౬౮౭) ౪౫౪౮ (౬, రాసులు	౪౧౨౨
శేషము	౪౨౬
	3౦
౬౮౭) ౧౨౭౮౦ (౧౮, భాగలు	౬౮౭
	౫౯౧౦
	౫౯౪౬
శేషము	౪౧౪
	౬౦
౬౮౭) ౨౪౮౪౦ (3౬, లిప్తులు	౨౦౬౧
	౪౨౩౦
	౪౧౨౨
శేషము	౧౦౮
	౬౦
౬౮౭, ౬౪౮౦ (౯, విలిప్తులు	౬౧౮౩
	౨౯౭
రా - భా - లి - విలి	
ఇట్లు మధ్య కుజాను. ౬-౧౮-౩౬-౯.	

గ్రహసంస్కార క్రమమును మూడు శ్లోకములచే చెప్పబడును.

శ్లో॥ కర్తవ్యాః పంచసంస్కారాః మధ్యభేదేషు సర్వదా ।

పూర్వప్రవః ప్రథమత స్త్రిగుణాబ్జ సతః పరం ॥

టీ॥ మధ్యభేదేషు - ద్యుగణమువల్ల యేర్పడిన మధ్య గ్రహములయందు, సర్వదా - ఎల్లప్పుడును. పంచసంస్కారాః - ఐదు సంస్కారములు, కర్తవ్యాః - జేయదగినవి, అందు ప్రథమతః - మొదటను పూర్వప్రవః - పూర్వ ధృవంబును, తిథి-పిమ్మటను, త్రిగుణాబ్జః - త్రిగుణాబ్జ సంస్కారంబును.

శ్లో॥ దేశాంతరం బీజఫలం బాహోః ఫలమితి క్రమాత్ ।

సూర్యజ్ఞయో ద్వీజఫల మనుక్తం శాస్త్రకర్తృభిః ॥

టీ॥ (పరం) - అటుపిమ్మటను, దేశాంతరం - దేశాంతర సంస్కారంబును, (పరం) - అటుపిమ్మటను, బీజఫలం - దృక్స్వంసారంబును, (పరం) - అటుపిమ్మటను, బాహోః ఫలం - రవి భుజాఫల సంస్కారంబును, ఇతి - ఈ ప్రకారము, క్రమాత్ - క్రమముగాను, (కర్తవ్యాః) - ఐదు సంస్కారములు జేయదగినవి, శాస్త్రకర్తృభిః - శాస్త్రకర్తృజ్ఞతే, సూర్యజ్ఞయో - రవి బుధులకు, బీజఫలం - దృక్స్వంసారంబు, అనుక్తం - చెప్పబడలేదు.

శ్లో॥ చంద్రోచ్చస్య తథా రాహోః స్పందార్క గ్రహణాదిషు ।

ఆవశ్యకత్వాత్ కర్తవ్యం సతిధ్యానయనాదిషు ॥

టీ॥ తథా - అప్రకారము, చంద్రోచ్చస్య - చంద్రోచ్చమునకు, రాహోః - రాహువునకును, చంద్రార్క గ్రహణాదిషు - చంద్రసూర్య గ్రహణాదులయందు, ఆవశ్యకత్వాత్ - ఆవశ్యమగుటవలన, కర్తవ్యం - దృక్స్వంసారము జేయదగినది. తిధ్యానయనాదిషు - తిధ్యానయనాదులయందు, సకర్తవ్యం - చంద్రోచ్చరాహువులకు దృక్స్వంసారము జేయదగదు.

తా॥ పూర్వోక్త ద్యుగణమువలన యేర్పడిన మధ్య గ్రహములయందు, ఐదు సంస్కారములుజేసి, పిమ్మట ప్రత్యేకముగ స్మృతుముజేయవలెను. ఆపంచ సంస్కారంబు తెప్పియవలెనః- ౧ పూర్వ ధృవంబును, ౨ త్రిగుణాబ్జ ఫలంబును, ౩ దేశాంతరంబును, ౪ దృక్స్వంసారంబును, ౫ రవి భుజాఫల సంస్కారంబును, ఇట్లు క్రమ

ముగా జేయవలెను. అందు రవిబుధులకు దృక్సంస్కారము సిద్ధాంత శాస్త్రకర్తల చేత చెప్పబడలేదు. చంద్రోచ్చరాహువులకు నూర్వచంద్రగ్రహణామాయందు దృక్సంస్కారము జేయవలయునుగాని, తిథ్యాదులం దెచ్చుపుడు ఆచంద్రోచ్చరాహువులకు దృక్సంస్కారము జేయదగదు. ఈ పంచసంస్కారములంజేసిన గ్రహములను పిమ్మట స్థుతియు జేయవలయును కనుక, ఈ పంచసంస్కార స్వరూపములను యిదిగవ క్రమముగా జెప్పబడుననుట.

అవ॥ అందు ౧టవ సంస్కారమగు, (గ్రహముల పూర్వభవములను) ఆటు శ్లోకములచే జెప్పచున్నాడు.

శ్లో॥ శివభూపద్వ్యక్షగుణాః రవేః పూర్వభవో భవేత్ ।
రుద్రాష్టాంగార్ణవమరా శ్చంద్రస్యాయం ప్రకీర్తితః ॥

టీ॥ రవేః - నూర్వనియుక్క, పూర్వభవః - పూర్వభవము, శివభూపద్వ్యక్షగుణాః - [శివ - ౧౧ రాసులును, భూప - ౧౬ భాగములును, [ద్వి-౨ అక్ష-౫] ౫౨ లిప్తులును, గుణాః - ౩ విలిప్తులును, భవేత్ - అగును. చంద్రస్య - చంద్రునకు, రుద్రాష్టాంగార్ణవమరా - రుద్ర - ౧౧ రాసులును, అష్ట - ౮ భాగములును, [అంగ-౬, అర్ణవ-౪,]-౪౬, లిప్తులును, మరా - ౩౩ విలిప్తులును, అయం-ఈపూర్వభవము, ప్రకీర్తితః - చెప్పబడెను.

శ్లో॥ వ్యోమార్కనఖషడ్వేదాః కుజస్యాయం భవస్సదా ।
బుధస్యతుగిరింద్వర్కనిగమాబ్ధయపవచ ॥

టీ॥ కుజస్య = అంగారకునకు, వ్యోమార్కనఖషడ్వేదాః = [వ్యోమ - ౧౦ రాసులును, అర్క - ౧౨ భాగములును, నఖ - ౨౦ లిప్తులును, [వట్ - ౬, వేదా - ౪] - ౪౬ విలిప్తులును, అయంభవః-ఈపూర్వభవము, సదా = ఈ గ్రంథమం దెల్లప్పుడును, [భవేత్] అగును. బుధస్యతు, బుధుని పూర్వభవమే, గిరింద్వర్కనిగమాబ్ధయః = [గిరి-౭ రాసులును, ఇందు-౧ భాగము, అర్క-౧౨ లిప్తులును, [నిగమ-౪, అబ్ధయః-౪]-౪౪ విలిప్తులును, [భవేత్] అగును.

శ్లో॥ గురోఃపంచాక్షరేందు సఖాః పూర్వభవకవేః ।
రుద్రభేదరనందైక బాహవస్సాస్త్రతత్త్వనేః ॥

టీ॥ గురోః = గురునియుక్క, పూర్వభవః = పూర్వ భవము, పంచాక్షరేందుసఖాః = (పంచ = ౫ రాసులును, అష్ట = ౮ భాగములును, (తర్క - ౬, ఇందు - ౧) - ౧౬ లిప్తులును, సఖాః - ౨౦ విలిప్తులును, [భవేత్] అగును. కవేః = ఈత్రునియు పూర్వభవము, రుద్రభేదరనందైకబాహవః = (రుద్ర - ౧౧ రాసులును, భేదర - భాగములును, నంద - ౧ లిప్తులును, (ఏక - ౧ బాహు - ౨) - ౨౧ విలిప్తులును, సాస్త్రతత్త్వ = అగును. తత్త్వః = అనంతరము, తనేః = శనియుక్క పూర్వ భవము.

శ్లో॥ గుణాష్టేందు సవాంబోధి రసతామూస్తతఃపరం ।

చంద్రోచ్చస్య ద్విసప్తేందు తారార్కస్తయస్తస్త్విధ ॥

టీ॥ [శని పూర్వభవము] గుణాష్టేందు సవాంబోధి రసరామాః = (గుణ - ౩ రాసులును, [అష్ట - ౮ ఇందు - ౧,] ౧౮ భాగములును, [రస - అంబోధి - ౪] - ౪౪ లిప్తులును, [రస - ౬ రామాః - ౩] - ౩౬ విలిప్తులును, [భవేత్] అగును. తతఃపరం = అనంతరము, చంద్రోచ్చస్య = చంద్రోచ్చయుక్క, పూర్వ భవము, ద్విసప్తేందు తారార్కాః - [ద్వి-౨ రాసులును, [స్తప్త - ౭, ఇందు - ౧,] - ౧౭ భాగములును, తారా = ౨౭ లిప్తులును, అర్కాః = ౧౨ విలిప్తులును,] [భవేత్] అగును. అథ-అనంతరము, తమస్త = రాహుయుక్క పూర్వభవము.

శ్లో॥ గగనాక్షి ఖరామాశ్చ విలిప్తాః పుష్కరాంకితాః ।

భవంత్యేతైర్మతాస్సర్వే మధ్యాహ్న సమయగ్రహాః ॥

టీ॥ [రాహు పూర్వభవము] గగనాక్షి ఖరామాశ్చ - [గగన - ౧౦, రాసులును, అక్షి - ౨ భాగములును, (ఖ - ౧, రామాశ్చ - ౩,) - ౩౦ లిప్తులును, విలిప్తాః - విలిప్తులు, పుష్కరాంకితాః = పుష్కర - ౭ చిందువే, అంకితాః = గురుకులము) అనగా విలిప్తులు సున్నునుగుట. ఏతైః = ఈరాశ్యాది పూర్వభవములతో, యుతాః = కూడిన సర్వే = ద్వి-ణమువలన యేర్పడిన సూర్యాది మధ్య గ్రహంబులన్నియు, మధ్యాహ్న సమయ గ్రహాః = మధ్యాహ్న సమయ మధ్యాహ్న కాలిక, గ్రహాః = గ్రహములు, భవంతి = అగుచున్నవి.

శ్లో॥ స్వధృవేణవియుక్తోసౌ మధ్యరాహుస్సుప్తోభవేత్ ।

రాశిషక్తుయతే చాస్మిన్ రాహుకేతుస్త్వనిర్నితః ॥

టీ॥ స్వభవేణ = తన పూర్వభవముచేత, వియుక్త = తివచబడిన, అసామధ్య రాహుః = ద్యుగణమువల్ల యేర్పడిన ఈమధ్య రాహువు, స్ఫుటః = స్ఫుట రాహువు, భవేత్ = అగును అస్మిత్ రాహుః. ఈస్ఫుటరాహువునందు రాశివస్థి. అటు రాసులు, యుతేచ = కూడగా, కేతుః = కేతుగ్రహంబు, వినిశ్చితః = నిశ్చయింపబడును.

గ్రహముల రాశ్యాది పూర్వభవములు.

రాశి-భాగ - లి - విలి	రాశి-భాగ - లి - విలి
రశ్మి	౧౧-౧౬-౧౭-౩
చంద్రునకు	౧౧-౮-౪౬-౩౩
కుజునకు	౦-౧౭-౨౦-౪౬
బుధునకు	౭-౧-౧౭-౪౪
గురునకు	౧-౮-౧౬-౨౦
శుక్రునకు	౧౧-౯-౯-౨౧
శనికి	౩-౧౮-౪౯-౩౬
చంద్రోచ్చమునకు	౨-౧౭-౨౭-౧౨
రాహువునకు	౦-౨-౩౦-౦

ఆ యా గ్రహముల రాశ్యాది పూర్వభవములను ఆ యా మధ్య గ్రహములలో కలపవలయును. ఇట్లుచేయగా మధ్యాహ్న సమయ గ్రహములగును. రాహువును మాత్రము అతని రాశ్యాది పూర్వభవములో తివచగా మధ్యాహ్న కాలిక స్ఫుట రాహు వగును. ఈ స్ఫుట రాహువులో అటు రాసులు కలపగా కేతు గ్రహంబగుననుట.

ఉ ద హ రణ ము .

మధ్యరవి	౨-౬-౨౮-౧౦	మధ్యచంద్రుడు	౩-౨౧-౪౬-౪౧
పూర్వభవము	౧౧-౧౬-౧౭-౩	పూర్వభవము	౧౧-౮-౪౬-౩౩
రాశ్యాదిరవి	౧-౨౩-౨౦-౧౩	రాశ్యాదిచంద్రుడు	౩-౦-౩౩-౧౮
మధ్యభందోచ్చము	౨-౨౭-౨-౩	మధ్యకుజుడు	౬-౧౮-౩౬-౯
పూర్వభవము	౨-౧౭-౨౭-౧౨	పూర్వభవము	౦-౧౭-౨౦-౪౬
చంద్రోచ్చము	౧-౧౪-౨౯-౧౧	రాశ్యాదికుజుడు	౭-౦-౧౬-౧౧

అవ॥ గ్రహములకు (౨) ఉదయగ (త్రి)గుణాబ్ధ సంస్కారమును) మూడు శ్లోకముచే చెప్పబడును.

త్రి గుణాబ్ధః .

శ్లో॥ త్రిగుణాబ్ధో నవాంకాగ్ని వేదై ర్నీత్రక్షణబాహుభిః ।
తైలాంకాశ్వియుగైశ్చైద్ర గుణనేత్రాగ్నివహ్నిభిః ॥

టీ॥ త్రిగుణాబ్ధః - త్రిగుణ - మూటిచేత గుణింపబడిన, అబ్ధః - భవబ్ధ సంఖ్య, రవాదిగ్రహక్రమమున, నవాంకాగ్ని వేదైః - (నవ = ౯, అంక = ౯, అగ్ని = ౩, వేదైః = ౪) = ౪౩౯౯ చేతను, నీత్రక్షణ బాహుభిః - [నీత్ర = ౨, ఋతు = ౨౭, బాహుభిః = ౨] - ౨౨౭౨ చేతను, తైలాంకాశ్వియుగైః - [తైల = ౭, అంక = ౯, అశ్వి = ౨, యుగైః = ౪] ౪౭౯౭ చేతను, చంద్రగుణ నేత్రాగ్ని వహ్నిభిః = (చంద్ర = ౯, గుణ = ౩, నేత్ర = ౨, అగ్ని = ౩, వహ్నిభిః = ౩) = ౩౩౨౩౯ చేతనున్ను,

శ్లో॥ వేదాగ్నిపర్వతనఖైః పారావారవియద్గజైః ।

రామధాంగభవై ర్వేద తురగర్తునగాగ్నిభిః ॥

టీ॥ వేదాగ్నిపర్వతనఖైః = [వేద = ౪, అగ్ని = ౩, పర్వత = ౭ = నఖైః = ౨౦] ౨౦౭౩౪ చేతను, పారావారవియద్గజైః = [పారావార = ౪, వియత్ = ౦, గజైః = ౮] ౮౦౪, చేతను, రామధాంగభవైః = [రామ = ౩, అర్ధ = ౧, అంగ = ౬, భవైః = ౧౧] = ౧౧౬౧౩ చేతను, వేదతురగర్తునగాగ్నిభిః = [వేద = ౪, తురగ = ౭, ఋతు = ౬, నగ = ౭, అగ్నిభిః = ౩] = ౩౭౬౭౪ చేతనున్ను,

శ్లో॥ కృతాగ్నిషట్కరైర్భక్తః ఫలం భాగాదికం ఋణం ।

రవీందు గురుసామ్యానా మితరేషాం ధనం భవేత్ ॥

టీ॥ కృతాగ్నిషట్కరైః = [కృత = ౪, అగ్ని = ౩, షట్ = ౬, కరైః = ౨] = ౨౬౩౪ చేతను, భక్తః భాగింపబడగా నేర్పడిన, భాగాదికం - భాగాదిరూపకమున, ఫలం - లభ్యమును, రవీందు గురుసామ్యానాం - రవి చంద్ర గురు బుధులకు, ఋణం భవేత్ - తివిచుటయగును. ఇతరేషాం - ఇతర గ్రహములకు అనగా, కుజ శుక్ర శని చంద్రోచ్చ రాహువులకును, ధనం భవేత్ - కూడుటయగును. ఇపుడు ముద్రింపించబడియుండు గణకానందమందు, “ ఋణం, రవీంద్వగ్వాగ్నిసామ్యానాం ” అను పాఠము చొప్పున, రాహువునకును, త్రిగుణాబ్ధ సంస్కారఫలము తివచవలెను. అట్లు తివిచినయెడల రాహు గ్రహము మూర్త్య సిద్ధాంత ప్రకారము సరిపచ్చుట లేదు. కనుక,

వెద్దలు చెప్పిన ప్రాచీనపాఠ ప్రకారము టీక వ్రాయబడెను. ఈప్రకారము చేసిన సూక్తసిద్ధాంతమునకు సవర్ణమున్నది.

తా॥ ధృవాబ్జములను 3 చేత గుణించి ఈ క్రిందజెప్పబడిన ఆయా గ్రహభాగ హార సంఖ్యచేత భాగించగా లబ్ధము భాగలును. ఆశేషమును ౬౦ చే గుణించి, మఱల భాగించగా లబ్ధము లిప్తలగును. ఆశేషమును ౬౦ చేత గుణించి మరల భాగించగా లబ్ధము లిప్తలగును. ఈప్రకారము సంపాదించబడిన ఆయా గ్రహములయొక్క భాగ లిప్తాలిప్తలను పూర్వోక్త ప్రకారము * ధన ఋణము లెరిగి ఆయాగ్రహము లలో సంస్కరించవలెను.

ఉ ద హ రణ ము .

గ్రహములకు త్రిగుణాబ్జ భాగ హార సంఖ్యలు.		రవి-ఉదాహరణము. ధృవాబ్జములు ౪౦౯, వీనిని 3 చే గుణించగా ౧౨౨౭ అగును. దీనిని ౪౩౯౯ చే భాగించగా లబ్ధము భాగలు - ౦ - ఆశేషముగు ౧౨౨౭ ను ౬౦ చే గుణించగా ౭౩౬౨౦ - వచ్చును. దీనిని ౪౩౯౯ చే భాగించగా లబ్ధము లిప్తలు ౧౬ వచ్చినది. ఆశేషముగు ౩౭౩౬ - ను మరల ౬౦ చే గుణించగా ౧౮౪౧౬౦ - వచ్చినది. దీనిని మరల ౪౩౯౯ - భాగించగా లబ్ధము విలిప్తలు ౪౪ వచ్చినది ఇట్లు అన్ని గ్రహములకు భాగాది ఫలమును సాధించిన ధన ఋణములెరిగి గ్రహములలో సంస్కరించవలెను.
రవికి	౪౩౯౯	
చంద్రునకు	౨౨౭౨	
కుజునకు	౪౨౯౭	
బుధునకు	౩౩౨౩౯	
గురునకు	౨౦౭౩౪	
శుక్రునకు	౮౦౪	
శనికి	౧౧౬౫౩	
చంద్రోచ్చయనకు	౩౭౬౭౪	
రేఖాంశునకు	౨౬౩౪	

ఉ ద హ రణ ము .

రాశి-భాగ-లిప్త - విలిప్త		రాశి-భాగ-లిప్త-విలి	
పూర్వోక్తము.	౧ - ౩౩ - ౨౦ - ౫౩	మద్రోచ్చము	౫ - ౧౪ - ౨౯ - ౧౫
త్రిగుణాబ్జము	౦ - ౧౬ - ౪౪	త్రిగుణాబ్జము	౦ - ౧ - ౫౭
రవికి	౧ - ౦౩ - ౪ - ౯	చంద్రోచ్చము	౫ - ౧౪ - ౩౧ - ౧౨

* ధనము - కలుపుట, ఋణము - తీవ్రము అనగా తీసివేయుట.

పూర్వోక్తచంద్రుడు	3 - ౦ - ౩౩ - ౧౮	కుజుడు	౭ - ౦ - ౫౬ - ౫౫
త్రిగుణాబ్జము	౦ - ౩౨ - ౨౪	త్రిగుణాబ్జము	౦ - ౧౭ - ౭
రాశ్యాదిచంద్రుడు	3 - ౦ - ౨ - ౫౪	రాశ్యాదిమకుడు	౭ - ౧ - ౧౪ - ౨

అవ॥ ఇప్పుడు (3) డవది యగు (దేశాంతర సంస్కారమును) రెండు శ్లోకములచే జెప్పబడును.

శ్లో॥ లంకావంతీపురీ మధ్య రేఖాపూర్వాపరస్థితైః ।

యోజనైర్గతయోనిఘ్నైః ఖఖాప్తవిగమైహ్యతైః ॥

టీ॥ లంకావంతీపురీమధ్య రేఖాపూర్వాపరస్థితైః - లంకావంతీపురీ - లంకా ఉజ్జయినీపట్టణములకు, మధ్య - నడుమను దక్షిణోత్తరముగా నుండెడి, రేఖా - గీతకు పూర్వాపరస్థితైః - తూర్పు పడమర దిశలయందుండెడి, యోజనైః - యోజనముల చేత, గతయః - సూర్యాది గ్రహమధ్య గతులు, నిఘ్నైః - గుణింపబడినవై, ఖఖాప్త నిగమైః - [ఖ - ౦, ఖ - ౦, అప్త - ౮, నిగమైః - ౪,] - ౪౮౦౦ చేత, హ్యతైః - భాగింపబడగా నేర్పడిన.

శ్లో॥ కలూచితత్ఫలం ప్రాచ్యాం గ్రహేషుపరిశోధయేత్ ।

భూరేఖాపశ్చిమేభాగే గ్రహలిప్తావిభిర్యజేత్ ॥

టీ॥ తత్ఫలం - దానిలబ్ధముగు, కలూచి - లిప్తాలిప్తలను, ప్రాచ్యాం - భూరే ఖకు తూర్పు దేశమున, గ్రహేషు - గ్రహములయందు, పరిశోధయేత్ - తీవ్రపఠెను. భూరేఖాపశ్చిమే - భూరేఖా - భూరేఖకు, పశ్చిమే పడమటిదైన, భాగే - దేశ మందు, గ్రహలిప్తావిభిః - ఆ యా గ్రహ లిప్తములతోటి, యజేత్ - కూర్చుపఠెను.

తా॥ లంకామేరు పర్వతములకు మాత్రరూపముగా, లాహితక ఉజ్జయినీ పట్టణముల మధ్యంబున కుపరిభాగంబున, దక్షిణోత్తరముగా నుండెడి భూరేఖకు తూర్పు పడమర దిశలయందుండు యోజనములచేత, క్రింద చెప్పబోయ్యెడి ఆ యా గ్రహ మధ్య గతులను గుణించి ౪౮౦౦ చేత భాగించగా లబ్ధము లిప్తలగును. ఆ శేషమును ౬౦ చేత గుణించి మరల భాగించగా లబ్ధము లిప్తలగును. ఇట్లు యేర్పడిన లిప్తాలిప్తలను భూరేఖకు తూర్పుననుండు దేశములు, ఆయాగ్రహములలో తీవ్రపఠెను. భూరేఖకు పడమర దిశనుండువారు, ఆయాగ్రహములలో కూర్చు వలెననుట.

భూరేఖకు, పాక్షిచ్చియ దేశాంతర స్థితయోజనములం దెలిపెడి చక్రము.

దేశసంఖ్య	వర్ణకృమ దేశ నామములు.	రేఖకు దేశమునకు దూరములు.	దేశసంఖ్య	వర్ణకృమ దేశ నామములు.	రేఖకు దేశమునకు దూరములు.
౧	అర్కాడు ...	తూర్పు ౨౬	౧౮	తిరువనంతపురము	తూర్పు ౮
౨	ఉదకమండలము	...	౧౯	ధార్వాడ-ఇది రేఖోపనితం	—
౩	కడప ...	—	౨౦	నాగపూరు	— ౨౫
౪	కన్ననూరు	పశ్చిమ ౪	౨౧	నెల్లూరు	— ౩౧
౫	కర్నూలు	తూర్పు ౧౭	౨౨	ప్రయాగ	— ౪౫
౬	కాంచీపురము	—	౨౩	బల్లారి	— ౮
౭	కాకినాడ	—	౨౪	బెంగుళూరు	— ౧౪
౮	కాశి	—	౨౫	మంగుళూరు	పశ్చిమ ౮
౯	కోయంబుత్తూరు	—	౨౬	మచిలీపట్టణము	తూర్పు ౪౦
౧౦	గుంటూరు	—	౨౭	మధుర	— ౪౯
౧౧	గుత్తి	—	౨౮	మైసూరు	— ౭
౧౨	గుడలూరు	—	౨౯	రాజమహేంద్రము	— ౪౪
౧౩	గజాం	—	౩౦	విజయనగరము	— ౫౭
౧౪	చెన్నపురి	—	౩౧	విశాఖపట్టణము	— ౫౬
౧౫	చిత్తూరు	—	౩౨	శ్రీకాకుళము	— ౬౧
౧౬	తంజావూరు	—	౩౩	సేలము	— ౧౭
౧౭	తిరునల్వేలి	—	౩౪	హైదరాబాదు	— ౨౧

ఇందుకు ఉదాహరణము.

లిప్తము - విలిప్తము.	ఒక దేశమునకు నిరూపించెదను.
రవి మధ్య గతి	దేశాంతర లిప్తము విలిప్తము
యోజనాలు	
౫౯ - ౮	రవికి ... ౦ - ౨౮
3౯	చంద్రునకు ... ౬ - ౨౫
౫౩౧-౩౧౨	కుజునకు ... ౦ - ౧౫
౧౭౭	బుధునకు ... ౧ - ౫౯
౨౩౦౧-౩౧౨	గురునకు ... ౦ - ౨
౫ - ౩౦౦	శుక్రునకు ... ౦ - ౪౭
౪౮౦౦] ౨౩౦౬-౧౨[౦-౨	శనికి ... ౦ - ౧
౬౦	చంద్రోచ్చమునకు ... ౦ - ౩
౧౩౮౩౬౦	రాహువునకు ... ౧ - ౩
౧౨	ఈ దేశాంతర లిప్తా విలిప్తలను తీవిన
౪౮౦౦] ౧౩౮౩౬౨[౨౮-౨	పూర్వోక్త గ్రహములు.
౯౬౦౦	రా-భా - ౨ - విలి
౪౨౩౭౨	రవి ౧-౨౩- ౩-౪౧
౩౮౪౦౦	చంద్రుడు ౨-౨౯-౫౪-౨౯
౩౮౭౨	చంద్రోచ్చము ౫-౧౪-౩౧- ౯
ఇవియే దేశాంతర విప్తా విలిప్తము ఈ	కుజుడు ౭- ౧-౧౩-౪౭
ప్రకారము అన్ని గ్రహములకును వారి	ఇట్లుచేయ స్వదేశీయ మధ్యాహ్న
వారి గతులచేత లిప్తా విలిప్తలను సాధించ	మధ్య గ్రహంబులగును.
వలెను.	

అన|| ఇప్పుడు గ్రహములకు ర గవదియగు దృక్కల సంస్కారార్థమై గుణ్య రాశిందెచ్చు క్రమమును జెప్పచున్నాడు.

శ్లో|| కల్యాద్యబ్దాఃఖఖరస గుణైర్భాజితాస్తత్రశేషం |
జ్ఞాతౌశూన్యాంబరగజ భవోల్పయదీస్యాత్తదేవ |
గుణ్యంతస్మాదధికమిహ చేతస్వికృతోనితంత |
చ్ఛేషంగుణ్యాఖచరగుణై హోరకై హోర్యమేవం ||

టీ|| కల్యాద్యభా = కల్యాదిగతాబ్దములు, భువనగుణై = [భ-౦, భ-౦, రస - ౬, గుణై - 3,]-3౬౦౦ చేత, భాజితా = భాగింపబడుచుండ, త్రే = అంశము, శేషంబాత్వా = శేషము నెఱిగి, ఆశేషము, మాన్యాంబరగజభవ్య = [మాన్య-౦, అంబర-౦, గజ-౨, భవ-౧,]-౧౦౦౦ దీనికంటె, అల్పయది = తక్కువైనయెడల, తదేవ = అదియే, గుణ్యంస్యాత్ = గుణింపదగినదియగును. తస్మాత్ = ఆ, ౧౦౦౦ కంటె, ఇహ = ఇక్కడ, అధికంచేత్ = ఎక్కువైనయెడల ఆశేషము, పశ్చిక్తుతో నితం = పశ్చి - ౬౦ యొక్క, కృతి = వర్గమైన, 3౬౦౦ వల్ల, ఊనితం = తివచ బడుచుండగా, తచ్చేషం = ఆశేషమును, ఏవం = ఈదిగువ చెప్పబాయెడి ప్రకారము, భువనగుణకై = ఆ యా గ్రహగుణక సంఖ్యలచేత, గుణ్యం = గుణింపదగినదియై, హారకై = ఆ యా ప్రహభాగహార సంఖ్యలచే, హార్యం = భాగింపదగినది యగును.

అవ|| ఇపుడు గ్రహములకు దృక్సంస్కార గుణకార భాగ హారసంఖ్యలను మూడు శ్లోకములచే జెప్పబడును.

శ్లో|| చంద్రోచ్చస్యశివాగురోద్ధి నకరాశ్చక్రస్యనేత్రాబ్ధయ |
శ్చీతాంశోస్తుభవాభవంతిగుణకాఃప్రోక్తాశ్చ తేహంక్రమాత్ |
పంచార్కాఃపవనాశ్వీత రుచయస్తత్వేందవోహరకాః |
వ్యోమాకాశశరాస్సమాగత ఫలం లిప్తాదికంశోధయేత్ ||

టీ|| చంద్రోచ్చస్య = చంద్రోచ్చమునకు, శివా - ౧౧ ను, గురో = గురు నకు, ధినకరా - ౧౨ ను, శుక్రస్య = శుక్రస్యకు, నేత్రాబ్ధయః =]నేత్ర - ౨, అబ్ధయః - ౪,]-౪౨ ను, శీతాంశోస్తు = చంద్రునినకు, భవా - ౧౧ ను, ప్రోక్తాః - ఈ చెప్పబడినవి, గుణకాః - గుణకములు, భవంతి = అగుచున్నది. తేహం = ఆచంద్రోచ్ఛములకు, క్రమాత్ = క్రమముగాను, పంచార్కాః = [పంచ - ౫, అర్కాః - ౧౨,]-౧౨ ను, పవనాశ్వీతరుచయః = [పవన - ౫, అశ్వ - ౨, శీతరుచయః - ౧౨,]-౧౨ ను, తత్వేందవః = [తత్వ - ౨, ఇందవః - ౧,]-౧౨ ను; వ్యోమాకాశశరాః = [వ్యోమ - ౦; ఆకాశ - ౦; శరా - ౫,]-౫౦ ను; హారకాః - భాగ హారములగును. సమాగతఫలం - వచ్చిన లబ్ధియగు; లిప్తాదికం - లిప్తాదిలిప్తలను; శోధయేత్ - ఆ యా గ్రహములలో శోధించవలయును అనగా తీసివేయవలెను.

శ్లో|| భూనందనస్య మనవో రవియుక్తనేశ్చ దృక్మామ్యసిద్ధికరణే గుణక భవేతాం | తత్వేందవశ్చరకరా వనయుస్తుహారా లబ్ధాకలాదికఫలం త్వనయోః ప్రయోజ్యమ్ |

టీ|| భూనందనస్య-మనవః; మనవః = ౧౪, శనేః - శనికి; రవియుక్ - అందు ౧౨ కూడినది. అనగా ౨౬ ను; గుణకా - గుణకములు; దృక్మామ్యసిద్ధికరణే - దృక్మామ్యసిద్ధికరణేయుటయందు, భవేతాం - అగుచున్నది. ఆ కుజ శనులకు క్రమంబుగ, తత్వేందవః - [తత్వ - ౨, ఇందవః - ౧,]-౧౨ ను, శరకరావనయుస్తు - [శర - ౫, కర - ౨, అవనయుస్తు - ౧,]-౧౨ ను, హారా - భాగహారములగును. లబ్ధం - పొందబడిన, కలాదికఫలం-లబ్ధిలిప్తాదిలిప్తలను, అనయోః-ఈ కుజ శనులలో, ప్రయోజ్యం-కూడదగినది. అనగా ధనం చేయవలెను.

శ్లో|| నక్షత్రస్థంభ్యాగుణితం శూన్యతత్త్వవిభాజితం |
లబ్ధలిప్తాదికంశోధ్యం రాహోద్భిజఫలంబుధైః ||

టీ|| రాహోః - రాహువునకు, నక్షత్రస్థంభ్యా గుణితం - నక్షత్రస్థంభ్యా - ౨౭ చేతను, గుణితం - గుణింపబడుచు, శూన్యతత్త్వ విభాజితం - [శూన్య - ౦, తత్త్వ - ౨,]-౨౦ ను వీనిచేత, విభాజితం - భాగింపబడుచుండ, లబ్ధం - లబ్ధిమైన, లిప్తాదికం - లిప్తాదిలిప్తల రూపముగ, భిజఫలం - దృక్సంస్కారఫలమును, బుధైః - సిద్ధాంతాలచేత, శోధ్యం - తీవచదగినది. [తీసివేయవలెను.]

తా|| కల్యాద్యములను 3౬౦౦ చేత భాగించగా ఆశేషము ౧౦౦౦ కంటె తక్కువైనయెడల, అది గుణ్యరాశి యగును. ఆశేషము ౧౦౦౦ కంటె యెక్కువైనయెడల, దానిని 3౬౦౦ లో తివచగా మిగిలినది గుణ్యరాశియగును. ఇట్లు గుణ్యరాశిని యేర్పర్చుకొని ఈక్రింద చెప్పబడిన ఆ యా గ్రహగుణ కారములచే గుణించి, ఆ యా గ్రహభాగహార సంఖ్యలచే భాగించగా, లబ్ధము లిప్తలగును. ఆశేషమును ౬౦ చేత గుణించి మఱల భాగించగా లబ్ధము విలిప్తలగును. ఇట్లు పొందబడిన లిప్తాదిలిప్తలను, చంద్ర, గురు, శుక్ర, చంద్రోచ్చ, రాహువులలో [తివచ వలెను.] అనగా ఋణం చేయవలెను. కుజ శనులలో ధనం చేయవలెను. అనగా కలపవలెను.

గ్రహముల దృక్సంస్కార గుణక భాగ హార సంఖ్యలు.

గణకములు.	భాగహారములు.	కుజనకు ఉదహరణము.
రవికి ౦	౦	కల్యబ్జములు ౪౯౫౭ దీనిని
చంద్రునకు ౧౧	౫౦౦	౩౬౦౦ చే భాగించగా, శేషము
కుజనకు ౧౪	౧౨౫	౧౩౫౭ ఇది పూర్వోక్త ప్రకారము
బుధునకు ౦	౦	౧౦౦౦ కంటె తక్కువైనందున యి
గురునకు ౧౨	౧౨౫	దియే గుణ్యతానియగును. గనుక,
శుక్రునకు ౪౨	౧౨౫	౧౩౫౭ ను ౧౪ చేత గుణించగా-
శనికి ౨౬	౧౨౫	౧౮౯౮ వచ్చును. దీనిని ౧౨౫ చే
చంద్రోచ్చకు ౧౧	౧౨౫	భాగించగా లబ్ధము లిప్తులు ౧౫౧ ఆ
రాహువునకు ౨౭	౨౫౦	శేషము ౧౨౩ దీనిని ౬౦ చే గుణించి
కుజాడు ౭-౧-౧౩-౪౭		మరల ౧౨౫ చే భాగించగా విలిప్తులు
దృక్ ఫలం ౨-౩-౧-౫౯		౫౯ వచ్చినవి. లిప్తులు ౬౦ కంటె
కుజాడు ౭-౩-౪౫-౪౬		అధికమైనందున ౬౦ చే భాగించి,

భాగలుచేసికొనగా కుజనకు దృక్సంస్కార భాగలు ౨ లిప్తులు ౩౧ విలిప్తులు పరలు ౫౯ అయినవి.

కిందరు పంచాంగ కర్తలు చంద్రునకు దృక్సంస్కారమును చేయడము లేదు. గనుక ప్రస్తుతము విడిచితిని రాహువునకు చేయుచున్నాను. గనుక చేయవలెను.

అవ|| ఇప్పుడు గ్రహములకు గీదవది యగు (భుజాఫల సంస్కారమును) జెప్పబడును.

శ్లో|| సూర్యబాహుఫలక్షణా భేచరణాంగతిఃపుథక్ |

చక్రలిప్తహృత్తాల్లబ్ధ ఫలంకుర్యాద్రవేరివ ||

టీ|| భేచరాణాం - గ్రహములయొక్క, గతిః - గతి, సూర్యబాహుఫలక్షణా - సూర్యబాహుఫల - సూర్యునియొక్క భుజములచేత, యక్షణా - గుణింపబడినదై - పుథక్ - ప్రత్యేకముగా, చక్రలిప్తహృత్తాత్ - చక్రలిప్త ౨౧౬౦౦ చేత, హృత్తాత్ - భాగించుటవల్ల, లబ్ధఫలం - పొందబడిన లిప్తాదిఫలమును, రవేవ - సూర్యునకువలె, కుర్యాత్ - సంస్కరించవలెను.

తా|| క్రింద జెప్పబోయ్యెడి ఆయా గ్రహ వృద్ధి గతిని సూర్యుని భుజ ఫలము చేత గుణించి ౨౧౬౦౦ చేత భాగించగా వచ్చిన లబ్ధము లిప్తులగును. ఆ శేషమును ౬౦ చే గుణించి, మరల భాగించిన లబ్ధము విలిప్తులగును. యీ ప్రకారము ఆయా గ్రహ లిప్తాదిలిప్తులను స్ఫుటకర్మయందు సూర్యునకు సంస్కరించిన ప్రకారము ధన ఋణము తెలిసి ఆయా గ్రహములలో సంస్కరించవలసినది.

భుజ ఫల సంస్కారమునకు లఘూపాయమును రెండు శ్లోకములచే జెప్పబడును.

శ్లో|| పంచర్తురామైర్మునిలోచనైశ్చ శైలాష్టతర్కైశ్చ గజాష్టభిశ్చ |

దంతాగ్నివేదైఃకృతనేత్రబాహుభిరసర్తుశైలాభ్రకుభిఃక్రమేణ ||

టీ|| క్రమేణ - రవ్యాది గ్రహ కర్మములును, పంచర్తురామైః - (పంచ - ౫, ఋతు - ౬, రామైః - ౩,) - ౩౬౫ చేతను, మునిలోచనైశ్చ - (ముని - ౭, లోచనైశ్చ - ౨) - ౨౭ చేతను, శైలాష్టతర్కైశ్చ - (శైల - ౭, అష్ట - ౮, తర్కైశ్చ - ౬) - ౬౮౭ చేతను, గజాష్టభిశ్చ - (గజ - ౮, అష్టభిశ్చ - ౮) - ౮౮ చేతను దంతాగ్నివేదైః - (దంత - ౩౨, అగ్ని - ౩, వేదైః - ౪) - ౪౩౩౨ చేతను, కృతనేత్రబాహుభిః - (కృత - ౪, నేత్ర - ౨, బాహుభిః - ౨) - ౨౨౪ చేతను, సర్తుశైలాభ్రకుభిః - (సర్ - ౬, ఋతు - ౬, శైల - ౭, అభ్ర - ౦; కుభిః - ౧,) - ౧౦౭౬౬ చేతను.

శ్లో|| సూర్యబాహుఫలంసర్వ గ్రహాణాంహారకైఃపుథక్ |

విభజ్యలబ్ధలిప్తాది కుర్యాత్సూర్యస్ఫుటోక్తవత్ ||

టీ|| సర్వగ్రహాణాం - రవ్యాది గ్రహములయొక్క, హారకైః - భాగహార సంఖ్యలచేత, పుథక్ - ప్రత్యేకముగా, సూర్యబాహుఫలం - రవి భుజ ఫలమును, విభజ్య - భాగించి, లబ్ధం - పొందబడును, లిప్తాది - లిప్తాదిలిప్తులను సూర్యస్ఫుటోక్తవత్ - సూర్య స్ఫుట కర్మయందు చెప్పినట్లు, (అనగా సూర్యునకువలెనగుట) కుర్యాత్ - సంస్కరించవలెను.

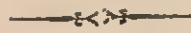
భుజ ఫల భాగ హార సూక్తులు.

రవికి	3౬౫	ఇపుడే, నూత్యస్థూతాధ్యాయము జెప్పిన చొప్పున
చంద్రునకు	౨౭	నూత్యుని స్థూతముజేసి, రవి భుజాఫలము వెలింగి, నూత్య
కుజునకు	౬౮౭	భుజ ఫలమును ఆయా గ్రహ భాగ హార సూక్తులచే
బుధునకు	౮౮	భాగించగా వచ్చిన ఫలము లిష్టమగును. ఆశేషమును
గురునకు	౪౩౩౭	౬౦ చేత గుణించి మరల భాగించగా రాసులగును.
శుక్రునకు	౨౨౪	అట్లు సాధించిన లెక్క లిష్టావిల్లివలెను మాత్రమేయందు
శనికి	౧౦౭౬౬	వలెనే ఆయా గ్రహములలో సంస్కరించవలెను.

ఉ ద హ రణ ము .

రవిని ఇపుడే స్థూతముచేయగా రవి ధన భుజ ఫలము -
లిప్తలు - ౫౪ - విలిప్తలు - ౧౯ - దీనిని ఆయా గ్రహ భాగ హార
సూక్తులచే భాగించగా రవికి లిప్తలు - ౦ - విలిప్తలు - ౮ చంద్రు
నకు లిప్తలు - ౨ - విలిప్తలు - ౦ - కుజునకు లిప్తలు - ౦ -
విలిప్తలు - ౪ - దీనిని రవి భుజా ఫలము ధనమగుటచేత పూర్వో
క్త గ్రహములలో చేర్చగా రవి భుజా ఫల భాగ సంస్కార మధ్య
గ్రహము లగును.

ర - భా - ౨ - విలి	(౨) చంద్రుడు ౨ - ౨౯ - ౫౬ - ౨౯
౧౦౭౬౬ - ౨౩ - ౩ - ౪౯	(౩) కుజుడు ౭ - ౩ - ౪౫ - ౫౦

ఇపుడు, రవ్యాది గ్రహ మధ్య గత్యుత్పత్తి క్రమమును
జెప్పబడును.

శ్లో॥ ద్యుగణసౌక్యక్తగుణకాః భాగహారై ర్విభాజితాః ।

గ్రహాణామధ్యగతయో భవతిభముఖాదయః ॥

టీ॥ ద్యుగణస్య - అహార్దమునకు, ఉక్తగుణకాః - ఆయా గ్రహములకు
చెప్పబడిన గుణకములు, భాగహారైః - ఆయా గ్రహ భాగ హారములచేత, విభా

జితాః - భాగించబడుచుండ, గ్రహాణాం - రవ్యాదులయొక్క, భముఖాదయః -
భగణరాశ్యాదికములగు, మధ్యగతయః - మధ్యగతులు, భవతి - అగుచున్నవి.

తా॥ ద్యుగణమునకు జెప్పబడిన ఆయా గ్రహ గుణకారములను ఆయా
ద్యుగణ గ్రహభాగహార సూక్తులచే భాగించగా లభ్యము భగణములగును. ఆశేషమును
౧౨ చే గుణించి మరల భాగించగా రాసులగును. ఆ శేషమును ౩౦ చేత గుణించి
మరల భాగించగా లభ్యము భాగలగును. ఆ శేషమును ౬౦ చేత గుణించి మరల
భాగించగా లభ్యము లిప్తలగును. ఆ శేషమును ౬౦ చేత గుణించి మరల భాగించగా
లభ్యము విలిప్తలగును. ఆ శేషమును మరల ౬౦ చేత గుణించి మరల భాగించగా
లభ్యము పరలగును. ఆ శేషమును మరల ౬౦ చేత గుణించి మరల భాగించగా లభ్యము
విపరలగుననుట.

ఇట్లు భాగించగా యేర్పడిన గ్రహ మధ్య గతులను లిప్తా
విలిప్తల రూపముగా మూడు శ్లోకములచే జెప్పబడును.

శ్లో॥ లిప్తావిలిప్తాసూర్యస్య గతిర్నవశరాగజాః ।

చంద్రస్యశూన్యసందాశ్వాః విషయాగ్నయవహి ॥

టీ॥ నూత్యస్యగతిః = నూత్యునిగతి, నవశరాః = [నవ - ౯, శరాః - ౫,]-
౫౯, లిప్తా = విలిప్తలును, గజాః - ౮, విలిప్తాః = విలిప్తలును, చంద్రస్య = చం
ద్రునకు, శూన్యసందాశ్వాః = [శూన్య - ౦, సంద - ౯, అశ్వాః = ౭] - ౭౬౦
లిప్తలును, విషయాగ్నయః = [విషయ - ౫, అగ్నయః - ౩,] - ౩౫ విలిప్తలును.

శ్లో॥ అంగారకస్యచక్షోణి వహ్నియోంగాశ్వినోగతిః ।

జ్వస్యబాణజినాదంతాః గురోఃపంచాంబరంతతః ॥

టీ॥ అంగారకస్య = కుజునకు, గతిః = గతి, చక్షోణివహ్నియః = [చక్షోణి-౧,
వహ్నియః - ౩,] - ౩౧ లిప్తలును, అంగాశ్వినశ్చ - [అంగ - ౬, అశ్వినశ్చ - ౨,]
- ౨౬ విలిప్తలును, జ్వస్య = బుధునకు, బాణజినాః = [బాణ - ౫, జినాః ౨౪,]
- ౨౪౫ లిప్తలును, దంతాః = ౩౨ విలిప్తలును, తతః = అనంతరము.

శ్లో॥ శుక్రిస్యాంగనవాప్తేచ సూర్యజస్యాశ్వివోవియత్ ।

షడ్భువేదావిభూచ్ఛస్య రాహోర్వహ్నయఃశ్వరాః ॥

టీ॥ శుక్రస్య = శుక్రనకు, అంగనవాః = [అంగ = ౬, నవాః = ౯] - ౯౬
లిప్తును, అప్తేచ = ౮ విలిప్తును, సూర్యజస్య = శనికి, అశ్విః = ౨, లిప్తును,
వియత్ = ౦, విలిప్తును, విభూచ్ఛస్య = చంద్రోచ్ఛమునకు, షట్ = ౬ లిప్తును,
భూవేదాః = [భూ - ౧, వేదాః = ౪] = ౪౦ విలిప్తును, రాహోః = రాహువునకు,
వహ్నయః = ౩ లిప్తును, ఈశ్వరా = ౧౧ విలిప్తును [భవంతి] అగుచున్నవి.

తా॥ ఒక దినమునకు రవ్యాది గ్రహముల మధ్య గతులు యీక్రింద వ్రాయబడుచున్నవి. ఎట్లనిన,

లిప్తులు. విలిప్తులు.			లిప్తులు. విలిప్తులు.		
రవికి	...	గ౯ ౮	శుక్రునకు	...	౯౬ ౮
చంద్రునకు	...	౭౯౦ ౩౫	శనికి	...	౨ ౦
కుజునకు	...	౩౧ ౨౬	చంద్రోచ్ఛమునకు	...	౬ ౪౧
బుధునకు	...	౨౪౫ ౩౨	రాహువునకు	...	౩ ౧౧
గురునకు	...	౫ ౦			

ఇపుడు, ఇష్టకాలమునకు గ్రహమును దెచ్చెడి క్రమమును జెప్పబడును.

శ్లో॥ గతగమ్యేప్తనాడిఘ్నా గతిషష్టివిభాజితా ।

ఫలేనహీనయుక్తశ్చేద్గ్రహస్తాత్కాలికోభవేత్ ॥

టీ॥ గతగమ్యేప్తనాడిఘ్నా = గతగమ్య = గతవ్యములైన, ఇప్తనాడి -
ఇష్టకాల ఘడియలచేత, ఘ్నా = గుణింపబడిన, గతిః = గ్రహగతి, షష్టివిభాజితా =
షష్టి = ౬౦ చేత, విభాజితా = భాగింపబడుచుండ, ఫలేన = అల్పముచేత, గ్రహః =
గ్రహము, హీనశ్చేత్ = తగ్గించబడియైనను, యుక్తశ్చేత్ = కూడబడియైనను,
తాత్కాలికః = ఇష్టకాలగ్రహము, [భవేత్] అగును.

తా॥ మధ్యాహ్నముకంటె పూర్వము జాతకాది ఇష్టకాలమైన యెడల,
సూర్యోదయాది ఆ యష్టకాల గడియలను దినార్థములూ తివచగా గత కాల గడియ
లగును. మధ్యాహ్నముకంటె పైవైన, యష్టకాలమైన యెడల, సూర్యోదయాది
యష్టకాల గడియలూ దినార్థము తివచగా ఏవ్యకాల గడియలగును. ఇట్లు యేర్ప
డిన యష్టకాలముయొక్క గత ఏవ్య గడియలను (ఇష్టగ్రహముయొక్క) అనగా,
మధ్య గ్రహ విషయమై మధ్య గతిచేతను, స్ఫుట గ్రహ విషయమై స్ఫుటగతిచేత
గుణించి, ౬౦ చేత భాగించగా, లబ్ధము లిప్తలగును. ఆ శేషమును ౬౦ చేత
గుణించి మరల ౬౦ చే భాగించగా లబ్ధము విలిప్తలగును. ఈ లబ్ధ విప్తావిలిప్తలను,
గ్రహము గతిముగో రావలసినయెడల గ్రహములూ తివచవలెను. ఏవ్యముగా రావ
లసినయెడల గ్రహములూ కలపవలెను. గ్రహమునకు వక్రగతియైనయెడల, ఏవ్యమైతే
ఆలిప్తావిలిప్తలను గ్రహములూ తివచవలెననియు, గతమైతే కలపవలెననియు
అభిప్రాయము.

ఇందుకు మధ్య గ్రహ విషయమై, ఉదాహరణము మధ్యాహ్న సూర్యుని
రాత్రి కాలమునకు తాత్కాలియనపుడు, మధ్యాహ్నము మొదలు, నిశీధిపర్యంతము
౩౦ ఘడియలగును. దీనిచేత రవి మధ్య గతియైన (గ౯ = లిప్తులు ౮ = విలిప్త
లను) గుణించి ౬౦ చే భాగించగా, లబ్ధ విప్తావిలిప్తలు ౨౯ - ౩౪ వచ్చుచున్నవి.
మీనిని మధ్యాహ్న మధ్య గ్రహములూ కలపగా నిశీధి కాలసూర్యుండగును. ఈ పృ
కారమే గతకాలమునకు లిప్తావిలిప్తలను సాధించి గ్రహములూ తివచగా తాత్కాలిక
గ్రహమగును.

ఇపుడు, ద్యుగణ సంఖ్యలయొక్క సంకలనజన్యమగు మధ్య
గ్రహ నయమును జెప్పబడును.

శ్లో॥ ఏకాదిస్థానసంఖ్యానాం పదకానామహర్గణే ।

సంయోగాన్యధ్యభేటస్సన్యత్ పూర్వధృవసమన్వితః ॥

టీ॥ అహర్గణే = ద్యుగణమందు, ఏకాదిస్థానసంఖ్యానాం = ఏకాదిస్థానముల
యందును సంఖ్యగల, పదకానాం = పదకములయొక్క, సంయోగాత్ = కూడిక
వల్ల మధ్యభేటః = మధ్యగ్రహము, పూర్వధృవసమన్వితః = పూర్వధృవముతో జేరిన
దగుచు, సన్యత్ = అగును.

తా॥ అహర్గణమందు ఏకాదిస్థాన సంఖ్యలుగల, ఆయా గ్రతుల సంకలనజన్యః
ఫదకములనుకూడి పూర్వభృవము జేర్చగా మధ్య గ్రహంబగుననుట.

ఇపుడు, మూడు శ్లోకములచే రవ్యాది గ్రహముదోచ్చులకు
పూర్వభృవములు జెప్పబడును.

శ్లో॥ ద్వ్యైకేందునృపషడామా సూర్యమందభృవస్తతః ।
కుజస్యవేదదిజ్జేత్ర సఖాస్సమసుతస్యతు ॥

టీక॥ సూర్యమందభృవః = సూర్యనియొక్క మందోచ్చభృవము, ద్వ్యైకేందు
నృపషడామాః = (ద్వి = 2 రాసులును, (అగ = 2, ఇందు = 0,) = 02 భాగ
లును, నృప = 02 లిప్తులును, = (వట్ = 2, రామా = 3,) = 32 లిప్తులును,
కుజస్య = అంగారకునియొక్క మందోచ్చ = పూర్వభృవము, వేదదిజ్జేత్రసఖాః = వేద =
౪ రాసులును, దిక్ = 00 భాగలును, సేత్ర = 2 లిప్తులును సఖాః = 20 విలిప్తు
లును, సోమసుతస్యతు = బుధుని మందోచ్చ పూర్వభృవము.

శ్లో॥ శైలాశాతారకాదేవా స్సాన్యన్మందోచ్చభృవస్తథా ।
పంచేందుద్వ్యైకరాక్ష్యభి కరాస్సురగురోధృవః ॥

టీక॥ శైలాశాః = శైల = 2 రాసులును, ఆశాః = 00 భాగములును, తార
కాః = 22 లిప్తులును, దేవాః = 33 విలిప్తులును, గురోధృవః = గురుని మందోచ్చ
పూర్వభృవము, పంచేందు ద్వ్యైకరాక్ష్యభి = పంచ = 5 రాసులును, (ఇందు =
0, ద్వి = 2,) = 20 భాగలును, (అంబ = 0, అక్షి = 2,) = 20 లిప్తులును, (అభి =
౪, కరాః = 2,) = 2౪ విలిప్తులును.

శ్లో॥ ద్వ్యైకేందుత్కార్ధరవయ శ్చుక్రమందభృవోభవేత్ ।
సప్తాంగాశ్వితురంగాగ్ని దందాసూర్యసతస్యచ ॥

టీక॥ శ్చుక్రమందభృవః = శ్చుక్రని మందోచ్చ పూర్వభృవము, ద్వ్యైకేందు
త్కార్ధరవయః = ద్వి = 2 రాసులును, (అంక = ౯, ఇందు = 0,) = 0౯ భాగలును
[త్కార్ధ = 0, అర్ధ = 5,] 50 లిప్తులును రవయః 02 విలిప్తులును, భవేత్ = అగును.

సూర్యసుతస్యచ - శని. మందోచ్చ పూర్వభృవము, సప్తాంగాశ్వితురంగాగ్ని దంతాః =
సప్త = 2 రాసులును, [అంగ = ౬, అశ్వి = 2,] = 2౬ భాగలును, [తురంగ = 2,
అగ్ని = 3,] = 32 లిప్తులును, దంతాః = 32 విలిప్తులును, (భవేత్) అగును.

మందోచ్చ పూర్వ భృవ ములు.

	రాశి-భాగ-లిప్త - విలిప్తులు	రాశి-భాగ-లిప్త - విలిప్తులు.
రవికి	౨-౦౭-౦౬-3౬	గురుకు ౫-౨౦-౨౦-౨౪
కుజుకు	౪-౦౦-౨-౨౦	శుక్రుకు ౨-౦౯-౫౦-౦౨
బుధుకు	౭-౦౦-౨౭-33	శనికి ౭-౨౬-3౭-3౨

ఇపుడు, గ్రహముల మందోచ్చ పూర్వ భృవములకు రెండు
శ్లోకములచే సంస్కారమును జెప్పబడును

శ్లో॥ ధృవాబ్జఃక్రమతత్త్వైల యాపబాజైర్విభాజితాః ।
శూన్యాష్టాంకైఃకృతాబ్జ్యైః నయనాశ్వికరైస్తతః ।

టీక॥ ధృవాబ్జః - ధృవాబ్జములు, క్రమతః - మందోచ్చ గ్రహ క్రమమున శైల
యాపబాజైః - [శైల = 2, యాప = 0, బాజైః = 5,] = 502 చేతను, శూన్యా
ష్టాంకైః - [శూన్య = 0, అష్ట = ౮, అంకైః = ౯,] = ౯౮0 చేతను, కృతాబ్జ్యైః -
[కృత = ౪, అభి = ౪, అక్షైః = 5, = 5౪౪ చేతను, నయనాశ్వికరైః - [నయన = 2,
అశ్వి = 2, కరైః = 2,] = 222 చేతను; తతః - అనంతరము.

శ్లో॥ యుగాదిరామైరష్టాక్షి చందాక్షైస్సంహృతాఃఫలా ।
కలాదికంస్సాన్యన్మందఫలా ధృవేషుసతతంయుజేత్ ॥

టీక॥ యుగాదిరామైః - [యుగ = ౪, అక్షి = 2, రామైః = 3,] = 32౪
చేతను, అష్టాక్షిచంద్రాక్షైః - [అష్ట = ౮, అక్షి = 2, చంద్ర = 0, అక్షైః = 5,] =
50౨౪ చేతను, సంహృతాః - భాగంపబడుచుండగా నేర్పడిన, ఫలం - లబ్ధము, కలా
దికం - లిప్తావిలిప్తులు, సాన్యాత్ - అగును. దానిని, సతతం - ఎల్లప్పుడును, మందభృ
వేషుః - మందోచ్చ పూర్వ భృవములయందు, యుజేత్ - కూడవలెను.

పూర్వ ధృవములకు మందోచ్చ సుస్కార భాగ హార సంఖ్యలు.

రకెకి	గింఁ	గురునకు	౨౨౨
కుజానకు	౯౦౦	శుక్రానకు	3౭౪
బుధునకు	గిరర	శనికి	గిం౨౨

ధృవాబ్జములను ఆయా గ్రహ భాగ హార సంఖ్యలచే భాగించగా లబ్ధము లిష్టమగును. ఆ శేషమును ౬౦ చే గుణించి మరల భాగించగా లబ్ధము విలిష్టమగును. ఈ లబ్ధలిప్తా విలిష్టలను ఆయా గ్రహముల మందోచ్చ పూర్వధృవములలో కలపగా స్ఫుట మందోచ్చలగుననుట.

ఉ దా హ రణ ము .

ధృవాబ్జములు ౪౦౯ - వీనిని గింఁ చే భాగించగా లబ్ధము లిష్టము - శేష మగు ౪౦౯ - ను ౬౦ చే గుణించి మరల గింఁ చే భాగించగా లబ్ధము విలిష్టము - ౪౭ - వీనిని రవి మందోచ్చ పూర్వధృవములో కలపగా ౨-౧౭-౧౭-౨౩ ఇదియే రవి స్ఫుటమందోచ్చమగును. ఈ ప్రకారము కుజాది స్ఫుటమందోచ్చములను సాధించవలయును. కుజ స్ఫుటమందోచ్చము ౪-౧౦-౨-౪గి అయినది.

అయనాశ పూర్వధృవంబుఁ జెప్పబడును.

శ్లో॥ అయనాశాః కృతేంద్యగ్ని మహీకమలబాంధవాః ।

చక్రప్రక్షలనాదద్యవృద్ధి యూతిధనాభిధాః ॥

టీ॥ అయనాశాః = అయనాశములు, కృతేంద్యగ్ని మహీకమలబాంధవాః, [కృత = ౪, ఇందు = ౧,] - ౧౪ భాగము, (అగ్ని - 3, మహీ - ౧,) - ౧౩ లిష్టము, కమలబాంధవాః - ౧౨ నిలిష్టము, అగును. అద్య - ఇపుడు చక్రప్రాక్షలనాత్ = చక్రముయొక్క పూర్వ చలనంబువలన, ధనాభిధాః = ధన నామంబు గల ఆ అయనాశములు, వృద్ధియాంతి = వృద్ధిపొందును.

తా॥ భాగలు ౧౪ లిష్టము ౧౩ విలిష్టము ౧౨ ఈ భాగ లిప్తావిలిష్టలను అయనాశ పూర్వ ధృవంబుగను. ఇపుడు చక్రముయొక్క పూర్వ చలనంబుగలవలన ఆ అయన భాగలు వృద్ధి పొందుచున్నవనుట.

పూర్వోక్త అయనాశములకు సుస్కారము జెప్పబడును.

శ్లో॥ ధృవాబ్జాస్స స్వదశాంశోనా మ్మప్తిభక్తాశ్చయత్ఫలం ।

తదంతాద్యధృవేయోజ్యం సంభవంత్యయనాశకాః ॥

టీ॥ ధృవాబ్జాః = ధృవాబ్జములు, స్వదశాంశోనాః = స్వ - తమ యొక్క, దశాంశ = పదవ భాగముచేత, ఊనాః = తగ్గినవగుచు, మప్తిభక్తాశ్చ = ౬౦ చే భాగింపబడుచుండ, యత్ఫలం = ఏలబ్ధముగలదో, తదంతాద్యం = ఆ భాగాదిఫలమును, ధృవే = అయనాశ పూర్వ ధృవమందు, యోజ్యం = కలపదగినది. ఇట్లు చేయగా, అయనాశకాః = స్ఫుట అయనాశములు, సంభవంతి = అగుచున్నవి.

తా॥ ధృవాబ్జములను లిష్టముగా భావించుకొని వానిని ౧౦ చే భాగించగా లబ్ధము లిష్టమగును. ఆ శేషమును ౬౦ చే గుణించి మరల ౧౦ చే భాగించగా లబ్ధము విలిష్టమగును. ఇట్లు యేర్పడిన లబ్ధ లిప్తావిలిష్టలను పూర్వోక్తధృవాబ్జరూప లిష్టయందు తివచగా మిగిలిన లిష్టలను ౬౦ చే భాగించి భాగలుచెసికొని పూర్వోక్త అయనాశ పూర్వధృవములో కలపగా స్ఫుట అయనాశము లగుననుట.

ఉ దా హ రణ ము .

ధృవాబ్జములు ౪౦౯ వీనిని లిష్టముగా భావించుకొని ౧౦ చే భాగించగా లబ్ధము లిష్టము ౪౦ ఆశేషమగు ౯ ని ౬౦ చేత గుణించగా గిరం దీనిని మరల ౧౦ చేత భాగించగా లబ్ధము విలిష్టము గిర ఈ లబ్ధ లిప్తావిలిష్టలను ౪౦-గిర ను, పూర్వోక్తలిష్టలకు ౪౦౯-౦ లో తివచగా శేష లిప్తావిలిష్టలు ౩౬౮-౬ ఇందు, లిప్తా సంఖ్యను ౬౦ చే భాగించగా లబ్ధము భాగలు ౬ లిష్టము ౮ విలిష్టము ౬ ఈ భాగాది ఫలమును పూర్వోక్త అయనాశ పూర్వధృవభాగాదికగును ౧౪-౧౩-౧౨ లో కూడగా ౨౦-౨౧-౧౨ ఇదియే స్ఫుట అయనాశములగును. మఱియొక విశేషము గలదు. ఇష్టకాలమునకు త్రైతాది గత మాసంబు లెన్ని గలవో వానికి మాసము ౧ కి ౪౪ విలిష్టల వంతున పూర్వోక్త స్ఫుట అయనాశములలో చేర్చగా తాత్కాలికాయనాశములగును. ఇట్లు జేయగా తాత్కాలిక అయనాశము ౨౦-౨౧-౨౭.

ఈ అయనాంశముల వల్ల పృథ్వీయజనము జెప్పబడును.

శ్లో॥ అగ్రేయనాంతైః ఘోటానా మహర్మానావమాదయః ।
సాధ్యం తేర్కస్య మేషాది రాశీనామయనానిచ ॥

టీ॥ అగ్రే = ముందరను, అయనాంతైః = అయిన భాగములచేత, ఘోటానాం = గ్రహములకు, అహర్మానావమాదయః = అహర్మాన = అహప్రమాణంబును, తద్వారా, అవమాదయః = అవమాదులును, అర్కస్య = సూర్యునకు, మేషాదిరాశీనాం = మేషాదిరాసులయొక్క, అయనానిచ = అయిన ప్రవేశములును, సాధ్యంతే = సాధింపబడుచున్నవి.

తా॥ సుఖటాధ్యాయాదులయందు యీ అయనాంశములచేత, అహప్రమాణంబును, తద్వారా, అవమాదులును మఱియు సూర్యాది గ్రహములకు మేషాదిరాశ్యయన ప్రవేశాదులును సాధింపబడుచున్నవని యభిప్రాయము.

ఇది మధ్యాధికార స్థూపము

అథ రవి చంద్ర స్ఫుటాధ్యాయ ప్రారంభః.

శ్లో॥ లక్ష్మీవాసగృహస్యయః ప్రతిదినం పద్మస్య సాభాగ్యదః ।
యచ్చాదేణకలాదిభోగకలనః కాలస్తుసంజాయతే ॥
యశ్చక్షుర్జగతామమందఫలదం సాక్షీచయః కర్మణాం ।
తం వందే శ్రుతిమందిరం ప్రణమతామోజస్కరం భాస్కరమ్ ॥

అతావ్రామాద భుజ సంస్కార క్రమః.

శ్లో॥ సోమోఽగ్రహానా కేంద్రం స్యాత్తత్తదేవిషమేగతః ।
యుగ్యేగమ్యామదభుజ స్తద్రాశివ్యోమవహ్నిభిః ॥

టీ॥ గ్రహానాం = గ్రహముల తివచభాగము, సోమోఽగ్రహానాం = తన మందోచ్చము, కేంద్రం స్యాత్ = కేంద్రమును. తత్ = ఆ కేంద్రము, విషమేషదే = ఓజపదమందు, గతః = గతిచినది, మందభుజః = మందభుజయగును. యుగ్యే = యుగ్యపదమందు, గమ్యః = మిగిలినది, మందభుజః = మందభుజయగును. తద్రాశిం = ఆ భుజరాశి సానమందుండు సంఖ్యను, వ్యోమవహ్నిభిః = (వ్యోమ-ం, వహ్నిభిః-3,) = 30 చేతను.

శ్లో॥ సంగుణ్యభాగసాయుక్తా త్పదకం రవిచంద్రయోః ।
ఏవమేవ కుజాదీనాం స్యాన్మంద పదకక్రమః ॥

టీ॥ సంగుణ్య = గుణించి, భాగసాయుక్తాత్ = క్రింది భాగాలు కలుపుట వలన, రవి చంద్రయోః = సూర్యులకు, పదకం = పదక సంఖ్యయగును, ఏవమేవ = ఈ ప్రకారమే, కుజాదీనాం = కుజాది. పంచ గ్రహములకు, మందపదకక్రమః = మంద పదక సంఖ్యాజ్ఞాన క్రియము, స్యాత్ = అగును.

తా॥ గ్రహమును తన మందోచ్చములతో తివచగా మిగిలినది మందకేంద్రమగును. ఆ కేంద్రము 3 రాసులవఱకు. ఓజపదమనియు, 3 రాసులకు వైన ౬ రాసుల వఱకు యుగ్యపదమనియు, ౬ రాసులకు వైన ౯ రాసులవఱకు మఱల ఓజపదమనియు, ౯ రాసులకు వైన ౧౨ రాసులవఱకు మఱల యుగ్యపదమనియు నెఱుంగ వలయు. అందు ఓజపదమందు గతము భుజయగును. యుగ్యపదమందు (గమ్యము) మిగిలినది భుజయగును. ఇట్లు మందభుజను సాధించి, ఆ భుజ రాశి సానమందుండు సంఖ్యను 30 చేత గుణించి క్రింది భాగాలు కలపగా రవి చంద్రులకు మంద పదకంబగును. ఈ ప్రకారమే కుజాదులకును మందపదక సంఖ్యను యెరుంగ వలెననుట.

ఈపై జెప్పబడిన మంద భుజసాధన క్రమమునే, మఱల స్పష్టముగా జెప్పబడును.

శ్లో॥ కేంద్రేత్రి భాగాల్నేతు తదేవబాహు స్త్రిభ్యోధికే చక్రదృశా
ద్విశోధ్యౌ । షడ్భాధికే షడ్రహితౌ భుజ్యసన్విన్నవాధికం
చేద్భాగణాద్విశోధ్యౌ ।

టీ॥ కేంద్ర = కేంద్రము, త్రిభాగాస్వేతు = మూడు రాసులకంటె తక్కువైనయెడల, తదవ = ఆ కేంద్రమే, బాహుః = భుజయగును. త్రిభ్యః = మూడు రాసులకంటె, అధికే = అధికమైనయెడల, చక్రదశాత్ = ఆఋరాసులవలన శోధ్యం = శోధింపగా మిగిలినది. భుజయగును, మధ్యాధికే = ఆఋరాసులకంటె అధికమైనయెడల, మద్రహితం = ఆఋ తివచగా మిగిలినది, భుజస్సాన్యత్ = భుజయగును, నవాధికంచేత్ = తొమ్మిది రాసులకంటె అధికమైనయెడల, భజాత్ = చక్రమువల్ల (అనగా = ౧౨ రాసులవల్ల ననుట) వి శోధ్యం = తివచగా మిగిలినది భుజయగును.

తా॥ గృహమును తన మందోచ్చములూ తివచగా మిగిలినది మంద కేంద్రయగును. ఆ కేంద్రము ౩ రాసులకంటె తక్కువైనయెడల, అదియే భుజయగును. మఱియు, ఆ కేంద్రము ౩ రాసులకంటె సధికమై ౬ రాసులలోగా నున్నయెడల దానిని ౬ రాసులలో తివచగా మిగిలినది భుజయగును. మఱియు, ఆ కేంద్రము, ౬ రాసులకంటె సధికమై ౯ రాసులలోగా నున్నయెడల దానిలో ౬ రాసులను తివచగా మిగిలినది భుజయగును. మఱియు, ఆ కేంద్రము, ౯ రాసులకంటె సధికమై ౧౨ రాసులలోగా నున్నయెడల దానిని ౧౨ రాసులలో తివచగా మిగిలినది భుజయగుననుట.

ఉ ద హ రణ ము .

రవి మందోచ్చము ౨-౧౭-౧౩-౨౩
రవి భుజ ఫల భాగ సంస్కారము ౧-౨౩-౩-౪౧
జేయనిమధ్యాహ్న మధ్యరవిః.....
మందకేంద్రము. ౦-౨౪-౧౩-౪౨
ఈ కేంద్రము ౩ రాసులలోగా నున్నందున ఇదియే మంద భుజయగును.

చంద్రోచ్చము ౫-౧౪-౩౧-౯
రవి భుజ ఫల భాగ సంస్కారము ౨-౨౯-౫౬-౨౯
జేయనిమధ్యాహ్న మధ్య చంద్రుడు
మందకేంద్రము ౨-౧౪-౩౪-౪౦
ఈ కేంద్రము మూడు రాసులలోగా నున్నందున ఇదియే మంద భుజయగును.

మఱియు, కేంద్రము, ౩ రాసులకంటె సధికమై ౯ రాసులకంటె తక్కువైనయెడల, అది కర్కాటది కేంద్రమనియు, ౯ రాసులకంటె సధికమై ౩ రాసులకంటె తక్కువైనయెడల, అది మకరాది కేంద్రమనియు నెఱుంగవలెను. ఈ కర్కాటది మకరాది కేంద్రజ్ఞానము గ్రహగతుల సంస్కారాదులయందు ప్రయోజనమగును. గనుక, సర్వ గ్రహంబులకును, యీ ప్రకారమే కర్కాటది మకరాది కేంద్రముల నెఱుంగదగినది. మఱియు, కేంద్రము ౬ రాసులకంటె తక్కువైనయెడల మేషాది కేంద్రము (ఉత్తరము) అనియు, ౬ రాసులకంటె పైన ౧౨ రాసులలోగా నున్నయెడల, తులాది కేంద్రము (దక్షిణము) అనియు నెఱుంగునది. ఇట్లు కేంద్రము నెఱింగి యీ కేంద్రమువల్ల భూర్వోక్త ప్రకారము మంద భుజను సాధించి, ఆ భుజ రాసులను ౩౦ చేత గుణించి క్రింది భాగలు కలుపుకొనగా రవికి ౨౪ మంద పదకంబులు, చంద్రునకు ౭౪ మంద పదకంబులు అయినది. ఇట్లు పదక సంఖ్యలను యేర్పరచుకొని ఈ గ్రంథమందు క్రింద వ్రాయబడిన రవి చంద్రుల ఆయా మంద పదక ఫల లిప్తావిలిప్తలనున్నా, ఆయా పదకముల అంతర లిప్తావిలిప్తలనున్నా, కర్కాటది మకరాది స్ఫుటగతులనున్నా, వ్రాసుకొనవలెను.

ఉ దా హ రణ ము.

రవి మంద పదకము - ౨౪ - వది. ౫౩ - ౫౧ - అంతరం - ౨ - ౫ మకరాది స్ఫుటగతి - ౫౭ - ౫, చంద్రమంద పదకము. ౭౪-వది. ౨౯౧-౯-అంతరం-౧-౨౪ మకరాది స్ఫుటగతి-౭౭౨-౧౮,

రవి చంద్రుల స్ఫుటక్రమమును రెండు శ్లోకములచే జెప్పబడును.

శ్లో॥ భుజలిప్తావిలిప్తాస్తు పదకాంతరతాడితాః ।

మస్తిభక్తాః ఫలాయోజ్యం పదకేమందనామకే ॥

టీ॥ భుజలిప్తావిలిప్తాస్తు = భుజరాశ్వాదికమందుండు లిప్తావిలిప్తలు, పదకాంతరతాడితాః = పదక = ఆయా మంద పదకము యొక్క, అంతరం = అంతరలిప్తా

విలిప్తచేత, తాడితా = గుణింపబడినదై, వష్టిభక్తాః = ౬౦ చేత భాగింపబడగా
ఫలం = లబ్ధమైన లిప్తాదికమును; మందనామకే = మందమనెడు నామంబుగల, పదకే
పదక లిప్తాదికమందు, యోజ్యం = కూడదగినది, అట్లు కూర్చగా;

శ్లో॥ ఏతద్బాహుఫలం కేంద్రే మేషాదాతుధనం యుజేత్ |

ఋణంతులాదిగే కేంద్రే మధ్యభోగాద్వియోజయేత్ ||

టీ॥ ఏతత్ = ఇది, బాహుఫలం = భుజాఫలమగును. కేంద్రే = కేంద్రము -
మేషాదాతు - మేషాదియైనయెడల, ధనం = ధనమనెడి సంజ్ఞగల ఆ భుజాఫలమును,
యుజేత్ = మధ్య గ్రహములొ కలపవలెను. కేంద్రే = కేంద్రము, తులాదిగే =
తులాదిని పొందియున్నయెడల, ఋణం = ఋణ సంజ్ఞగల ఆ భుజాఫలమును, మధ్య,
భోగాత్ = మధ్య గ్రహమునుండి, వియోజయేత్ = తీవచవలెను.

తా॥ భుజ రాశ్యాదికమందుండు లిప్తావిలిప్తలను పదకాంతర లిప్తావిలిప్తల
చేత, చతుష్పతి న్యాయముగా గుణించి (ఆది యెట్లునగా మొదటి ప్రతియందు
లిప్తలను, దానికిరింద విలిప్తలను, దానికిరింద మఱివి లిప్తలను, దానికిరింద మఱివి
లిలిప్తలను, ఇట్లు చతుష్పతితులనుగాబెట్టి అందువై రెండు ప్రతులను పదకాంతర
పల్లచేతనున్నా, క్రిందనుండు రెండు ప్రతులను పదకాంతర విలిప్తచేతనున్నా,
ప్రత్యేకముగ గుణించి, నాలగవ ప్రతిని ౬౦ చేత భాగించి, ఆ లబ్ధమునున్నా వై
రెండు ప్రతులనున్నా జేర్చి, దానిని మఱివి ౬౦ చేత భాగించి, ఆ లబ్ధమును వై ప్రతి
యందు కలపగా విలిప్తలగును. దానిని ౬౦ చేత భాగించగా లబ్ధము లిప్తలను
శేషమును విలిప్తలనగును. ఈ లిప్తావిలిప్తలను మందపదక లిప్తావిలిప్తలయందు
కలపగా అదియే భుజాఫలము (మేషాది కేంద్రమైనయెడల ధనం సంజ్ఞగలది. గనుక,
మధ్య గ్రహములొ కలపవలసినది. తులాది కేంద్రమైనయెడల ఆ భుజాఫలము ఋణ
సంజ్ఞగలది. గనుక, మధ్య గ్రహములొ తీవచవలెను.) ఇట్లు ధన ఋణములెరిగి సం
స్కరించగా నూర్చుడుగాని చంద్రుడుగాని స్ఫుటమగును.

ఉదాహరణము.

పూర్వోక్త రవియొక్క రాశ్యాది భుజయందుండు లిప్తా
విలిప్తలకును, పదకాంతర లిప్తా విలిప్తలకును, చతుష్పతి
న్యాయగుణనము.

లిప్తలు విలిప్తలు	లిప్తలు విలిప్తలు	నాలగవ ప్రతిని ౬౦ చే భాగించగా లబ్ధము
౧౩ ౪౨	౧౩ ౪౨	౩ వీనితో వై రెండు ప్రతులను జేర్చగా
౨ ౨	౫ ౫	౧౫౨ అగును. దీనిని మఱివి ౬౦ చే భాగం
౨౬ ౮౪	౬౫ ౨౧౦	చగా లబ్ధము ౨ దీనిని వై ప్రతులయందు కల

పగా ౨౮ ఇవి విలిప్తలగును. వీనిని ౬౦ చే భాగించగా లబ్ధము లిప్తలు ౦ విలిప్తలు
౨౮. ఈ లిప్తావిలిప్తలను రవి మందపదక లిప్తావిలిప్తలగు, ౫౩-౫౧ లొ కలపగా
౫౪-౧౯ ఇదియే రవి భుజాఫలమనడవను. ఈ రవి భుజాఫల లిప్తావిలిప్తలు
(మేషాది కేంద్రమగుటచేత) ధన సంజ్ఞగలవి. గనుక, మధ్య రవిలొ కలప రాశ్యా
దిగా ౧-౨౩-౫౮-౦ స్ఫుట రవి యాయెను. ఈ పూర్వోక్త ప్రకారము చంద్రుని
భుజ రాశ్యాదిక మందుండు లిప్తావిలిప్తలను ఆ పదకాంతర లిప్తావిలిప్తలచేత చతు
ష్పతి న్యాయముగా గుణించి సర్వము పూర్వోక్త ప్రకారముచేయ రాశ్యాదిగా
౩-౪-౪౮-౨౬ స్ఫుట చంద్రుడాయెను. ఇట్లు చతుష్పతి న్యాయమును అంతట
నెఱుంగునది. ఇట్లు మధ్యాహ్న మధ్య గ్రహములను బెట్టుకొని స్ఫుటికరించి
తిమి గనుక ఈ స్ఫుటములైన రవి చంద్రులు మధ్యాహ్న సమయస్థులనుగా
నెఱుంగవలెను.

గ్రహములకు మంద స్ఫుటగతి సాధన క్రమము.

శ్లో॥ పదాంతరహతాభుక్తిః ఖేటానాంవష్టిభాజితా |

ఫలంమధ్యగతౌస్వర్ణం కేంద్రే రిక్తిన్ముగాదిగే ||

టీ॥ ఖేటానాం = గ్రహములయొక్క, భుక్తిః = మందగతి, పదాంతరహతా =
పదాంతర - ఆయా మంద పద కాంతరముచేత, హతా = గుణింపబడినదై, వష్టి
భాజితా = ౬౦ చేత భాగింపబడగా, ఫలం = లబ్ధమును లిప్తాదికము, కేంద్రే =

కేంద్రము, కర్కమ్మగాదిగే = కర్క్యాదిమకరాదిని పొందుచుండగా మధ్యగతా = తమ తమ మధ్యగతియందు, స్వర్ణం = ధన ఋణ సంజ్ఞలబది యగును.

తా॥ గృహ మధ్య గతి లిప్తావిలిప్తలను, మందపదకాంతర లిప్తావిలిప్తలచేత, చతుష్పత్రి న్యాయముగా గుణించి ౬౦ చేత భాగించగా లబ్ధము లిప్తలును, శేషము విలిప్తలునగును. ఈ లిప్తావిలిప్తలను (కర్క్యాది కేంద్రమైన యెడల గ్రహ మధ్య గతిలో కలపవలెను. మకరాది కేంద్రమైనయెడల గ్రహ మధ్య గతిలో తీవచ వలెను.) ఇట్లు చేయగా మంద స్ఫుటగతియగును. రవి చంద్రుల మధ్యగతులను పూర్వోక్త ప్రకారము స్ఫుటముచేసి పదక ప్రదర్శినిలో ఆ యా పదకములయందు వ్రాయబడి యున్నది. గనుక రవి చంద్రులకు గతి స్ఫుటము చేయవలసిన పనిలేదు.

శ్లో॥ ఏనాగ్రహణాంసర్వేషాం మందస్ఫుటమితిరితం ।

చంద్రనూర్యస్ఫుటాస్యాతాం మాందేనై కేనకర్మణా ॥

టీ॥ ఏవం = ఈ పూర్వోక్త ప్రకారము, సర్వేషాం = సకలములైన, గ్రహణాం = గ్రహములకు, మంద స్ఫుటమితి = మందస్ఫుట కర్మమని, ఈరితం = చెప్పబడినది, ఏకేన = ఒకటియగు, మాందేన = మంద నామంబుగల; కర్మణా = కర్మము చేత, చంద్రనూర్య = చంద్రురవులనెడి గ్రహములు, స్ఫుటా = స్ఫుటములు, స్యాతాం = అయినవి.

తా॥ ఈపూర్వోక్త ప్రకారము సర్వ గ్రహంబులకును మంద స్ఫుటకర్మమని జెప్పబడినది. అందు పూర్వోక్తమైన ఒక మంద సంస్కారముచేతనే రవి చంద్రులు స్ఫుటమగుదునట.

దినార్థ సాధనము కొఱకు చరఖండములం చెచ్చు క్రమము.

శ్లో॥ ఖాక్షిఘ్నాక్ష ప్రభాచాద్యా స్వాక్షాంశో నాహిమధ్యమా ।

త్రిభాజితఫలాచార్యా చరజ్యాస్వదేశజా ॥

టీ॥ అక్షప్రభా = స్వదేశ విభవచ్ఛాయ, ఖాక్షిఘ్నా = (ఖ - ౦ అక్షి - ౨) = ౨౦ చేత, ఘ్నా = గుడింపబడునది. ఆచ్యా = ఆదిచరజ్యయగును, స్వాక్షాంశో నాహి = స్వ - తనయొక్క, (ఆదిచరజ్యయొక్క) అక్షాంశ = విదవ భాగముచేత ఊనా =

తక్కువగునది, మధ్యమా = మధ్యచరజ్యయగును. త్రిభాజితఫలం = త్రిభాజిత - 3 చేత భాగింపబడిన; ఫలం = లబ్ధము, స్వదేశజా = స్వదేశీయమైన, అంత్యా = అంత్య మగు, చరజ్యా, స్వాత్ = అగును.

శ్లో॥ ఏత స్వదేశకృతాస్త్రీణి చరఖండాన్యనుక్రమాత్ ।

భవంత్యేతేస్సోద్దయామా ర్మానాదీనిచసాధయేత్ ॥

టీ॥ ఏతాః - ఈ ఆది మధ్యమాంత్యచరజ్యలు మూడును, అర్థీకృతాః = ప్రత్యేకముగ నర్థీకరింపబడినవై, అనుక్రమాత్ = పూర్వోక్త క్రమంబున, త్రీణి = మూడగు, చరఖండాని - చరఖండములు, భవంతి - అగుచున్నవి. ఏతైః - ఈ చరఖండముల చేత, అహర్మానాదీనిచ = అహః ప్రమాణము మొదలైన వానిని, సాధయేత్ - సాధించవలెను.

తా॥ స్వదేశ విభవచ్ఛాయారూపమైన అంగుళ వియంగుళములను ౨౦ చేత గుణించిన రాశి ఆదిచరజ్యయగును మఱియు ఆ ఆదిచరజ్యయందు తన విదవభాగము తీవచగా మధ్యచరజ్యయగును. మఱియు ఆదిచరజ్యయొక్క మూడవ భాగము అంత్యచరజ్యయగును. ఈ ఆదిమధ్యమ అంత్యచరజ్యలు మూడును ప్రత్యేకముగ అర్థీకరింపబడినవై కర్మముగ ఆదిచరఖండమనియు మధ్యచరఖండమనియు అంత్యచరఖండమనియుఁ జెప్పబడును. వీనిచేత మేషాదిరాసుల స్వదేశ స్వోదయములును (అనగా రాశి ప్రమాణములు) అహః ప్రమాణములను సాధింపబడుననుట.

ఉ దా హ రణ ము .

కుండినీపట్టణమునకు విభవచ్ఛాయ అంగుళములు 3, వియంగుళములు 3౬ ఈ అంగుళ రాశిని ౨౦ చే గుణించగా ౭౨౦ వియంగుళము లాయెను. వియంగుళములు ౬౦ కి ౧ అంగుళము గనుక ౬౦ చే భాగించగా లబ్ధము అంగుళములు ౧౨ వచ్చినది. మఱియు పూర్వోక్త విభవచ్ఛాయాంగుళములగు 3 ని ౨౦ చే గుణించగా అంగుళములు ౬౦ వీనియందు పూర్వోక్త ౧౨ అంగుళములం జేర్చగా మొత్తం ౭౨ ఇది ఆదిచరజ్యయగును. దీనియందు దీని అయిదవ భాగమగు ౧౨ తీవచగా మిగిలినది. గౌర ఇది మధ్య చరజ్యయగును. మఱియు ఆదిచరజ్యను 3 చేత భాగించగా లబ్ధము ౨౪ ఇది అంత్యచరజ్యయగును. ఈ ఆది మధ్య అంత్యచరజ్యములు మూడును ప్రత్యేకముగ అర్థీకరింప - (సగము చేయ) ఆదిచరఖండము

3-౬ వ్యవస్థ చరఖండము, ౨౯౦, అంత్య చరఖండము ౧౨ అగును. ఈ ప్రకారము ఆయా స్వదేశ విభవచ్ఛాయాంగుళ వియంగుళములచేత ఆయా స్వదేశ చరఖండములను సాధింపవలయును. చెన్నపట్టణమునకు విభవచ్ఛాయాంగుళ వియంగుళములు ౨-౪౮ కాళహస్తికి విభవచ్ఛాయ 3-౬ ఈ విభవచ్ఛాయ, లంక మొదలు కొని ఉత్తర దిశను క్రమముగా పృథ్విబాంధుచున్నది.

దినార్థ ఆహా: పరమానా సాధన క్రమము.

శ్లో॥ సాయనాంశార్కకేంద్రస్య భుజరాశ్మకనిశ్చితం ।

గతానాంచరఖండానాం యోగంరాశితలేషీపేత్ ॥

టీ॥ సాయనాంశార్కకేంద్రస్య = సాయనాంశ = అయనాంశములతో గూడిన, ఆర్కకేంద్రస్య = రవి కేంద్రము యొక్క, భుజరాశ్మకనిశ్చితం = భుజరాశ్మక = భుజరాశి సంఖ్యలచేత, నిశ్చితం = నిర్ణయింపబడిన, గతానాం = గడచిన, చరఖండానాం = చరఖండములయొక్క, యోగం = కూడికను, రాశితలే = ఆభుజరాశి స్థానమందు, షీపేత్ = ఉంచవలెను.

శ్లో॥ భాగాదీనేవ్యఖండేన మాత్వామానాప్తజంఘలం ।

చరార్థయోగసగయోగాజ్జాతాశ్చరవిసాడికాః ॥

టీ॥ భాగాదీ = ఆ భుజ భాగలిప్తావిలిప్తలను, ఏవ్యఖండేన = వైఖండము చేత, మాత్వా = గుణించి, మానాప్తజంఘలం = మాన = ఆయా ప్రమాణముచేత, (అనగా విలిప్తలను ౬౦ చేతను, విలిప్తలను ౬౦ చేతను, భాగలను 3౦ చేత ననుకు) అప్తజ = భాగించుటవల్ల కలిగిన, ఘలం = లబ్ధమును, చరార్థయోగసంయోగాత్ = చరార్థ = చరఖండములయొక్క, యోగ = కూడికయగు, (అనగా పూర్వోక్త గత చరఖండమునుంచిన రాశి స్థానమందు) సంయోగాత్ = కలుపుకువలన, జాతాః = అయినవి, చరవిసాడికాః = చరవిసాడిక లవణమును.

శ్లో॥ తాషష్టిప్తఫలంనాడ్య సచ్చేషాసువిసాడికాః ।

సితాష్టమాశ్చ యామ్యాశ్చ పరసావిసాడికాః ।

భవతిసాయనేనూర్వే మేషజాతాద్విశేషతి ॥

టీ॥ తా = ఆచరవిసాడికలను, షష్ట్యప్తఫలం = షష్ట్యప్త = ౬౦ చేత భాగించుటవల్ల కలిగిన, ఫలం = లబ్ధము, నాడ్య = గడియలగును. తచ్చేషాస్తు = దాని శేషములు, విసాడికాః = విగడియలగును, సాయనేనూర్వే = సాయన రవి (అయనాంశములతో గూడిన రవి) మేషజాతాద్విశేషతి = మేషాది తులాదిని బాంధుచుండగా, ఏతాః = ఈ, చరసాడివిసాడికాః = చర ఘడియా విఘడియాలు, సామ్యాశ్చ = సామ్యములుగాను, యామ్యాశ్చ = యామ్యములుగాను, భవతి = అగుచున్నవి.

శ్లో॥ లంకాదినార్థసంయోజ్యా శ్చోత్తరాశ్చరవిసాడికాః ।

దక్షిణాశ్చేద్వియోజ్యాస్త శ్చేషందినదశంభవేత్ ।

దినార్థద్విగుణంస్వస్వ దేశాహర్యానముచ్యతే ॥

టీ॥ ఉత్తరా = సామ్యములైనయెడల, చరవిసాడికాః = చరవిఘడియలను, లంకాదినార్థ = లంకాదినార్థముగు = ౧౫ యందు, సంయోజ్యాః = కలపబడినవి, ఇట్లుచేయ దినార్థముగును.

దక్షిణాశ్చేత్ = యామ్యములైనయెడల, వియోజ్యాః = ౧౫ యందు తివచ దగినవి. ఇట్లుచేయ, తచ్చేషం = ఆశేషము, దినదశం = దినార్థము, భవేత్ = అగును, దినార్థద్విగుణం = రెండు గుణింపబడిన దినార్థము, స్వస్వదేశాహర్యానం = స్వస్వదేశ = తమ తమ దేశముయొక్క, అహర్యానం = అహప్రమాణమని, ఉచ్యతే = చెప్పబడును.

శ్లో॥ షష్ట్యాహీనమహర్యానం స్యాన్ని శాపరిమాణకం ।

షష్టిహీనంనిశామాన మహస్సంజాయతేనతా ॥

టీ॥ షష్ట్యా = ౬౦ చేత, హీనం = తగ్గిన, అహర్యానం = అహప్రమాణం, నిశాపరిమాణకం = రాత్రి ప్రమాణము, స్యాత్ = అగును, షష్టిహీనం = ౬౦ చేత తగ్గిన, నిశామానం = రాత్రి ప్రమాణము, సదా = ఎల్లప్పుడును, అహః = అహప్రమాణము, సంజాయతే = అగుచున్నది.

తా॥ స్ఫుటరవిలో అయనాంశలు కలపగా సాయన రవియగును. ఈసాయన రవిని కేంద్రముగా భావించుకొని పూర్వోక్త ప్రకారము మందభుజను సాధించగా ఆ భుజ రాశి స్థానమందు నున్న పున్నయెడల ఆ భుజ భాగ లిప్తావిలిప్తలను ఆది

చరఖండముచేత ప్రత్యేకముగ గుణించవలెను. మఱియు ఆ భుజరాశి స్థానమందు ౧ టి వున్నయెడల ఆ రాశి స్థానమందు ఆదిచరఖండమును నిలిపి ఆ భుజమధ్య చరఖండముచేత ప్రత్యేకముగ గుణించవలెను. మఱియు ఆ భుజరాశి స్థానమందు ౨ వున్నయెడల ఆ రాశి స్థానమందు ఆదిమధ్య చరఖండములు రెండును నిలిపి ఆ భుజ భాగాదులను అంత్య చరఖండముచేతను ప్రత్యేకముగ గుణించి విలిప్తలను ౬౦ చేత భాగించి లబ్ధమును లిప్తలయందు కలిపి ఆలిప్తలను ౬౦ చే భాగించి లబ్ధమును భాగలయందు కలిపి ఆ భాగలను ౩౦ చేత భాగించి లబ్ధమును. రాశి స్థానమందుండు చరఖండములయందు కలపగా చరవినాడికలగును. వానిని ౬౦ చేత భాగించగా లబ్ధము ఘడియలును కేవలము విఘడియలునగును. (ఈ ఘడియ విఘడియలు) సాయన రవి ౬ రాసులలోగ నున్నయెడల (మేషాది మట్కుమందుండును) గనుక సౌమ్యములనియు సాయన రవి ౬ రాసులకంటె వైస ౧౨ రాసులలోగ నున్నయెడల (కులాది మట్కుమందుండును) గనుక ఆపృథు యామ్యములనియు జెప్పబడును. సౌమ్యములైనయెడల వైఘడియా విఘడియలును లంకాదినార్థమగు ౧గి గడియలలో కలపగా స్వదేశ దినార్థమగును. యామ్యములైనయెడల ౧గి ఘడియలలో తివచగా మిగిలినది స్వదేశదినార్థమగును. ఇట్లు దినార్థను సాధించుకొని దీనిని ౨ చేతను గుణించగా స్వదేశ అహాప్రమాణమగును. అహాప్రమాణమును ౬౦ ఘడియలలో తివచగా రాత్రి ప్రమాణమగును. రాత్రి ప్రమాణమును ౬౦ ఘడియలలో తివచగా అహాప్రమాణమగును.

ఉదాహరణము.

రాశ్యాది స్ఫుట రవి ౧-౨౩-గి-౦ ఇందులో, అయనా శములు ౨౦-౨౧-౨౨ వీనిని కలకగా సాయనరవి: ౨-౧౪-౧౯-౨౨ అయ్యెను. ఈ సాయన రవిని కేంద్రముగా భావించుకొని మంద భుజను సాధింపగా, ఈ కేంద్రము మూడు రాసులలోగా నున్నందున, ఇదియే భుజయగును. ఆ భుజరాశి స్థానమందు ౨ ఉన్నందున పూర్వోక్తములగు ఆది చరఖండము ౩౩ న్ను మధ్య చరఖండము ౨౯ ఇవి రెండును కూర్చగా ౬౨గి దీనిని భుజరాశి స్థానమందు నిలిపి, ఆ భుజ భాగ లిప్తాలిప్తలగు ౧౪-౧౯-౨౨

వీనిని అంత్య చరఖండమగు ౧౨ చేత ప్రత్యేకముగ గుణించగా ఈ భాగాదులు ౧౬౮-౨౨౮-౩౨౪ వచ్చుచున్నవి. అందు విలిప్తలను ౬౦ చే భాగించగా లబ్ధము ౨గి వీనిని లిప్తలగు ౨౨౮ లో కలపగా ౨౩౩ అయినది. వీనిని ౬౦ చే భాగించగా లబ్ధము ౩ వచ్చినది. దీనిని భాగలగు ౧౬౮ లో కలపగా ౧౭౧ వచ్చినది. వీనిని ౩౦ చే భాగించగా లబ్ధము ౨గి వచ్చినది. దీనిని రాశిస్థాన మందుండు చరఖండయోగమగు ౬౨గి లో కలపగా ౭౦ వచ్చినది. ఇవి విఘడియలగును. వీనిని ౬౦ చే భాగించగా లబ్ధము ఘడియలు ౧ విఘడియలు ౧౦ అయినవి. సాయన రవి ౬ రాసులలోగా (మేషాది మట్కుమా దున్నందున) ఈ ఘడియా విఘడియలు సౌమ్యములు గనుక, లంకాదినార్థమగు ౧గి లో కలపగా ౧౬౬౦ ఇదియే దినార్థమగును. దీనిని ౨ చే గుణించగా ౩౩౩౦ ఇదియే అహాప్రమాణమగును. దీనిని ౬౦ లో తివచగా ౨౭-౪౦ ఇదియే రాత్రి ప్రమాణమగును.

తిథి సాధనము.

శ్లో॥ వ్యర్కేందులిప్తాభక్తాస్సుప్త స్థితియోభాశ్వపర్వతైః ।

గతగమ్యాశ్చపృష్టిఘ్నాః నాడ్యోభుక్త్యంతరార్థతాః ॥

టీ॥ వ్యర్కేందులిప్తాః = వ్యర్కేందు = శూర్యుడు తివచబడిన చంద్రుని యొక్క, లిప్తాః = లిప్తలను, భాశ్వపర్వతైః = (భ - ౦, ఆశ్వ - ౨, పర్వతైః - ౭,) ౭౨౦ చేత, భక్తాః = భాగింపబడుచుండగ నేర్పడిన లబ్ధము, తిథయః = గత తిథులగును. గతగమ్యాశ్చ = ఆ కేవలమువల్ల యేర్పడెడి గత ఏవ్య లిప్తలు, పృష్టి ఘ్నాః = ౬౦ చేత గుణింపబడుచు, భుక్త్యంతరార్థతాః = భుక్త్యంతర = వ్యర్కేందుగతి చేత, (అనగా రవిగతి తివచబడిన చంద్రగతిచేత ననుట.) ఉద్భూతాః = భాగింపబడుచుండగా నేర్పడిన లబ్ధము, నాడ్యోభుక్త్యంతరార్థతాః = గత ఏవ్యములను తిథి ఘడియలగును.

తా॥ స్ఫుట శూర్యుని స్ఫుట చంద్రునిలో తివచగ మిగిలినది (వ్యర్కేందు ననబడును.) శూర్యు స్ఫుటగతిని చంద్రస్ఫుటగతిలో తివచగ మిగిలినది (వ్యర్కేందు

దు గతి యనబడును.) వ్యక్తేందు రాసులను 30 చే గుణించి, క్రింది భాగలు కలుపుకొని, దానిని ౬౦ చే గుణించి క్రింది లిప్తులు కలుపుకొనగా, వ్యక్తేందు లిప్తులగును. ఈ లిప్తులు ౭౨౦ చే భాగించగ లభ్యము గత తిథులగును. ఆ శేషము సాధారణముగ ౧౦౦ టికి తక్కువైనయెడల గతమనియు, యెక్కువైనయెడల ఏవ్యవసాయము, నెఱుంగవలయు. కొన్ని సమయములయందు శేషము ౧౦౦ కి తక్కువైనను ఏవ్యవసాయము కలదు. యీ గతి ఏవ్యవసాయము. పూర్వ తిథులవలన నెఱుంగవలయును. ఇట్లు గత ఏవ్యవసాయము నిశ్చయించుకొని, తిథి ఏవ్యవసాయము రావలసినయెడల ఆ శేష లిప్తాలిప్తులను ౭౨౦ లిప్తులలో తివచగ మిగిలినవి, ఏవ్యవసాయ తిథి లిప్తాలిప్తులగును. తిథి గతమయినయెడల ౧౦౦ టికి తక్కువ ఆ శేషమే గత లిప్తాలిప్తులగును. వీనిని ౭౨౦ లో తివచ కూడదు. ఇట్టి గత ఏవ్యవసాయ లిప్తాలిప్తులను ౬౦ చే గుణించి వ్యక్తేందు గతిచేత భాగించగా లభ్యము ఘడియలగును. ఆ శేషమును ౬౦ చే గుణించి మఱల భాగించగ లభ్యము విఘడియలగును. ఈ ఘడియా విఘడియలు ఏవ్యవసాయము దినార్థములలో కలపగా నూర్వోదయాది ఏవ్యవసాయ తిథి ఘటికలగును. గతమైనయెడల ఆ లభ్య ఘడియా విఘడియలను దినార్థములలో తివచగ నూర్వోదయాది గత తిథి ఘడియలగుననుట వ్యక్తేందుగతిని ౬౦ చే గుణించి సవరించుకొనినయెడల పూర్వోక్తములగు (౬౦ చే గుణించబడిన గత ఏవ్యవసాయ లిప్తాలిప్తులను) మఱల ౬౦ చే గుణించవలెను.

ఉ ద హ రణ ము .

రాశ్యాది స్ఫుట చంద్రుడు 3-౪-౪౦-౨౬ గతి ౭౭౨-౧౦ ఇందులో రాశ్యాది స్ఫుటచంద్రుని ౧-౨౩-౧౦-౦ గతి ౧౭-౧౦ దీనిని తివచగ రాశ్యాది వ్యక్తేందు ౧-౧౦-౧౦-౨౬ వ్యక్తేందు గతి ౭౧౧-౧౩ వచ్చినది. వ్యక్తేందు రాసులను 3౦ చే గుణించి క్రింది భాగలు కలుపుకొని దానిని ౬౦ చే గుణించి క్రింది లిప్తులు కలపగా ౨౪౧౦ లిప్తులు అయినవి. వీనిని ౭౨౦ చే భాగించగ లభ్యము గత తిథి ౩ ఆ శేషము లిప్తులు ౨౦౦ క్రింది లిప్తులు ౨౬ ఇవి ౧౦౦ కంటె యెక్కువైనందున ఏవ్యవసాయములగును, గనుక, ఆ లిప్తాలిప్తులను ౭౨౦ లిప్తులలో తివచగ మిగిలిన ఏవ్యవసాయ తిథి లిప్తులు ౪-౨౩-౩౪ వీనిని ౬౦ చే గుణించి మానమెత్తగా ౨౧౭౭౪

అయినవి. వీనిని వ్యక్తేందు గతి లిప్తులగు ౭౧౧-౧౩ చే భాగించవలెను. గనుక ౭౧౧ ను ౬౦ చే గుణించి క్రింది విలిప్తులను కలుపుకొనగ ౪౨౯౧౩ అయినవి పూర్వోక్తములగు ౨౧౭౭౪ ను మఱల ౬౦ చే గుణించి సజాతీయము చేసికొనగా ౧౧౪౬౪౪౦ అయినవి. వీనిని పూర్వోక్త గతి సంఖ్యయగు ౪౨౯౧౩ చే భాగించగ లభ్యము ఘడియలు 3౬ ఆ శేషముగు ౧౧౭౨ ను ౬౦ చే గుణించి మఱల భాగించగ లభ్యము విఘడియలు ౨ ఈ లభ్య ఘడియా విఘడియలగు 3౬-౨ను దినార్థముగు ౧౬-౧౦ లో కలపగా నూర్వోదయాది చతుర్థి తిథి ఘడియలు ౧౭-౧౨ అయినవి. ఇదే తిథి సాధనమని తెలియవలెను.

న తు త్రి సా ధ న ము .

శ్లో॥ చంద్రలిప్తాః ఖఖాస్తాస్తాః సత్తత్రాణి గతానిచ ।

గతగమ్యాశ్చ వప్తిస్థూః శశిభుక్త్యా విభాజితాః ॥

టీ॥ చంద్రలిప్తాః - చంద్రుని లిప్తులు, ఖఖాస్తాస్తాః - (ఖ - ౦, ఖ - ౦, అప్ - ౦,) - ౦౦౦, వీనిచే భాగించబడగ నేర్పబడిన లభ్యము, గతాని - గతమైన సత్తత్రాణి - సత్తత్రములగును, గతగమ్యాశ్చ - ఆ శేషమువల్ల యేర్పడెడి గత ఏవ్యవసాయ లిప్తాలిప్తులు, వప్తిస్థూః - ౬౦ చే గుణించబడుచు, శశిభుక్త్యా - చంద్రు స్ఫుట గతిచేత, విభాజితాః - భాగించబడగ నేర్పడిన లభ్యము మధ్యాహ్నమునకు గత ఏవ్యవసాయ సత్తత్ర ఘడియలగును.

తా॥ స్ఫుట చంద్రుని రాసులను 3౦ చే గుణించి క్రింది భాగలు కలుపు కొని దానిని ౬౦ చే గుణించి క్రింది లిప్తులు కలపగ చంద్ర లిప్తులగును. వీనిని ౧౦౦ చే భాగించగ వచ్చిన లభ్యము గత సత్తత్రములగును. ఆ శేషము ౨౦౦ కి తక్కువైనయెడల గతమనియు, యెక్కువైనయెడల ఏవ్యవసాయము, నిట్లు సాధారణముగ నెఱుంగవలెను. కొన్ని సమయములయందు శేషము ౨౦౦ కి తక్కువైనను ఏవ్యవసాయము కలదు. గనుక పూర్వ సత్తత్రముల వలన పూర్వోక్త క్రమంబుగ గత ఏవ్యవసాయము నెఱింగి ఏవ్యవసాయము రావలసినయెడల ఆ శేష లిప్తాలిప్తులను (౨౦౦) లో తివచగ మిగిలిన మధ్యాహ్నమునకు వైన ఏవ్యవసాయ లిప్తాలిప్తులగును. సత్తత్రము గతమైనయెడల ౨౦౦ కి తక్కువగు ఆ శేషమే మధ్యాహ్నమునకు గత సత్తత్ర లిప్తాలిప్తులగును. వీనిని (౨౦౦) లో తివచ కూడదు. ఇట్లు

యేర్పడిన గత ఏవ్య సత్తత్రా లిప్తావిలిప్తలను ౬౦ చె గుణించి చంద్రా స్ఫుట గతిచే భాగించగ వచ్చిన లబ్ధము ఘడియలగును. ఆ శేషమును ౬౦ చె గుణించి మఱల భాగించగ వచ్చిన లబ్ధము విఘడియలగును. ఈ లబ్ధ ఘడియా విఘడియలు ఏవ్య సత్తత్రాత్మకములైన యెడల దినార్థములూ కలపగ సూర్యోదయాది ఏవ్య సత్తత్ర ఘడియలగును. గత సత్తత్రాత్మకములైనయెడల ఆ లబ్ధ ఘడియావిఘడియ లను దినార్థములూ తివచగ సూర్యోదయాది గత సత్తత్ర ఘడియలగుననుట.

చంద్ర గతియందు విలిప్తలున్నప్పుడు ౬౦ చె గుణించి సహించుకొనిన యెడల పూర్వోక్తములగు (౬౦ చె గుణింపబడిన గత ఏవ్య సత్తత్ర లిప్తావిలిప్తల నున్న) మఱల ౬౦ చె గుణించి సజాతీయము జేసికొనవలెను.

ఉ ద హ రణ ము .

రాశ్యాది స్ఫుట చంద్రుడు 3-౪-౪౮-౨౬ గతి - 22౨-౧౮ ఈ స్ఫుట చంద్రా రాసులను 3౦ చె గుణించి క్రిందిభాగలను కలుపుకొని దానిని ౬౦ చె గుణించి క్రింది లిప్తలు కలపగ ౧౬౮౮ చంద్రలిప్తలయెను. వీనిని (౮౦౦) చె భాగించగ లబ్ధము గతసత్తత్రములు 2, ఆ శేష లిప్తలు ౮౮ క్రింది విలిప్తలు ౨౬ ఇవి ౨౦౦ కంటే తక్కువైనందున గత సత్తత్ర లిప్తావిలిప్తలను. వీనిని ౬౦ చె గుణించి మామెత్తగా ౧౩౦౬ అయినది. దీనిని చంద్రగతియగు 22౨-౧౮ చె భాగించవలెను. మిగత చంద్రా లిప్తలను ౬౦ చె గుణించి క్రింది విలిప్తలు గలుపు కొనగా ౪౬33౮ అయినది. పూర్వోక్తములగు ౬౦ చె గుణింపబడిన గత సత్తత్ర లిప్తలను మఱల ౬౦ చె గుణించి సజాతీయము జేసికొనగా 3౧౮3౬౦ దీనిని పూర్వోక్త గతిసంఖ్యాకమగు ౪౬33౮ చే భాగించగా లబ్ధము ఘడియలు ౬ ఆ శేషముగు (౪౦33౨) ను ౬౦ చె గుణించి మఱల భాగించగా లబ్ధము విఘడియలు ౧౧ ఈ గత సత్తత్ర ఘడియా విఘడియలగు ౬-౧౧ ను దినార్థముగు ౧౬-౧౦ లూ తివచగా సూర్యోదయాది పునర్వసూ సత్తత్ర ఘడియలు ౯-౧౮ అయి ట్లు తెలియవలెను. సత్తత్రాన్యంతము నెఱుంగుటకై మరు దినము పువ్యమీ సత్తత్ర మెన్ని గడియలున్నదియో గణించుకొనవలెను. అది యెట్లనిన రవి భుజా ఫల భాగ సంస్కారముచేయని మధ్య రవి చంద్రులలో వారి వారి మధ్యగతులను కలపగా మరుదినపు మధ్యాహ్న మధ్య గ్రహంబులగును. ఆ మధ్య రవిని పూర్వోక్త

ప్రకారము స్ఫుటముజేసి రవి భుజా ఫలము నెఱింగి ఆ భుజా ఫల భాగమును చంద్రునకు రవికి వలెనే ధన ఋణము లెరిగి సంస్కరించి తదనంతరము చంద్రుని స్ఫుటముజేసికొని పూర్వోక్త ప్రకారము గత ఏవ్యముల నెఱింగి మరు దిన మం దుండు సత్తత్రము నెఱుంగవలెను. సత్తత్రమువలెనే యోగమును గ్రహించవలెనని తాత్పర్యము.

యో గ సా ధ న ము .

శ్లో॥ రవీంద్రోర్యోగలిప్తాస్య ర్యోగాఃఖఖగజైహృతాః ।

గతగమ్యాశ్చపప్తిఘ్నః భుక్తియోగవిభాజితాః ॥

టీ॥ రవీంద్రోః = సూర్య చంద్రులయొక్క, యోగలిప్తాః = కూడికవల్ల నేర్పడిన లిప్తలు, ఖఖగజైః = (ఖ - ౦, ఖ - ౦, గజైః - ౮) - ౮౦౦ చే హృతాః = భాగింపబడగా నేర్పడిన లబ్ధము, యోగాః = విష్కంభాది గతయోగములు, స్యుః = అగుచున్నవి, గతగమ్యాశ్చ = ఆ శేషములవల్ల నేర్పడెడి, గత ఏవ్య లిప్తావిలిప్తలు, పప్తిఘ్నః = ౬౦ చే, గుణింపబడుచు, భుక్తియోగ విభాజితాః = భుక్తియోగ = రవి చంద్రస్ఫుటగతుల కూడికచేత, విభాజితాః = భాగింపబడుచుండి నేర్పడిన లబ్ధము గత ఏవ్య యోగ ఘడియలగును.

తా॥ రాశ్యాది స్ఫుట రవి చంద్రులను కలిపి లిప్తలుచేసికొని (౮౦౦) చే భాగించగా వచ్చిన లబ్ధము విష్కంభాదిగా గతించిన యోగసంఖ్యయగును. ఆ శేష మువల్ల సత్తత్రమువలెనే గతఏవ్య లిప్తలు యేర్పరచుకొని వానిని ౬౦ చే గుణించి రవి చంద్ర స్ఫుట గతులను కలిపి భాగించగా వచ్చిన లబ్ధము గతఏవ్య యోగ ఘడియలగును. యీ ఘడియా విఘడియలను ఋణ ధనము లెరిగి దినార్థలూ సంస్కరించగా సూర్యోదయాది యోగఘడియగునని తాత్పర్యము.

క రణ సా ధ న క్రి మ ము .

శ్లో॥ వ్యక్తేంద్రులిప్తాశ్చాన్యోగ రామధక్తఫలంతుయత్ ।

తస్మిన్నేకవిహీనంచే శ్చవాదికరణంభవేత్ ॥

టీ॥ వ్యక్తేంద్రులిప్తాః = రవి తివచబడిన చంద్రుని లిప్తలు, శాన్యాంగ

రామభక్తఫలంతు = (శూన్య = 0, అంక = 1, రామ = 3,) - 310, వీనిచేత భక్త - భాగింపబడేగా నేర్పబడిన, ఫలంతు = లబ్ధము, యత్ = మేది కలవో, తస్మిన్ = దానియందు, ఏకవిహీనంచేత్ = ఒకటి తీవచినయెడల, నది, బవాదికరణం = బవాది కరణ సంఖ్య, భవేత్ = అగును.

తా॥ స్ఫుట చంద్రినిలో స్ఫుట రవిని తివచగా, (వ్యర్థేందువగును) ఆ రాశ్యాది వ్యర్థేందువును లిప్తలు చేసికొని, ఆ లిప్తలను 310 చే భాగించగా వచ్చిన లబ్ధమందు దొకటి తివచగా మిగిలినది బవాదికరణంబగును.

మఱియొక విధ మెట్లునిన.

శ్లో॥ తిథేద్విగుణమేకోనా స్యాద్భవాదికమన్వహం ।

వ్యర్థేందుగత్యాసాసాధ్యః ఘటికాస్తుతిథేర్యధా ॥

టీ॥ ఏకోనా = ఒకటి తివచబడిన, తిథేః = తిథియొక్క, ద్విగుణం = రెట్టింపు (అనగా గత తిథుల సంఖ్యను రెట్టు గుణించి అందులో నొకటి తివచవలెనగుట,) అన్వహం = ఎల్లప్పుడును, బవాదికం = బవాదికరణ సంఖ్య, స్యాత్ = అగును, ఘటికాస్తు - ఘడియలో, తిథేర్యధా - తిథికివలెనే, వ్యర్థేందుగత్యా - రవి స్ఫుట గతి తివచబడిన, చంద్రి స్ఫుట గతిచేత, సంసాధ్యః - సాధింపదగినది.

తా॥ గత తిథులసంఖ్యను రెట్టిచేతగుణించి అందులో నొకటి తివచగా మిగిలినది బవాదికరణ సంఖ్యయగును. చంద్రి స్ఫుట తిలో రవి స్ఫుట గతిని తీవచి శేషించిన (వ్యర్థేందు గతిచేత) తిథికివలెనే కరణ ఘడియలను సాధించవలెనని తాత్పర్యము.

శ్లో॥ అహాప్రమాణతోన్యూనా ప్రిథేర్నాడి వినాడికాః ।

యదితా ఏవ తిథ్యర్థనాడికా సుభవంతి హి ।

టీ॥ తిథేః = తిథియొక్క, నాడినాడికాః = ఘడియ విఘడియలు అహా ప్రమాణతః = ఆహా ప్రమాణము కంటె, న్యూనాయది = తక్కువయినప్పుడు, తావత్తిథ్యర్థనాడికాః = ఆ తిథ్యర్థఘటికలే, సంభవంతి = కరణ ఘడియలు అగుచున్నవి.

తా॥ తిథియొక్క ఘటికావిఘటికలు ఆహాప్రమాణముకంటె తక్కువైనప్పుడు ఆతిథ్యర్థఘటికలే కరణ ఘటికలగుననుట.

చరస్థిరాది కరణ నిర్ణయము.

శ్లో॥ బవశ్చబాల వశ్చేతి కాలవో తైతులస్తతః ।

గరజశ్చవణిగ్భద్ర స్సప్తైతానిచరాణివై ।

టీ॥ బవశ్చ - బవయు, బాలశ్చ - బాలయు, కాలవః - కాలయు, తైతులః - తైతులయు, తతః - అనంతరము, గరజశ్చ - గరజయు, వణిక్ - వణియు, భద్రశ్చేతి - భద్రయునెడి, సప్తైతాని - ఈ యేడు కరణంబులును, చరాణి - చర సంజ్ఞగలవి యగును.

శ్లో॥ కరణాన్యథకృష్ణేతు చతుర్దశ్యుత్తరేదశే ।

శకునీదర్శపూర్వార్థే చతుష్షాదుత్తరేదశే ॥

నాగవస్సాన్యచ్ఛక్లవత్ కింతుఘ్నః ప్రతిపద్యతః ।

స్థిరాణికరణాన్యేవం సుభవంతి తిథిక్రమాత్ ॥

టీ॥ అథ - అనంతరము, కరణాని - శేషించినవి నాలుగు కరణంబులు అందు, కృష్ణేతు - కృష్ణపక్షంబున, చతుర్దశ్యుత్తరేదశే - చతుర్దశి ఉత్తరార్థమందు, శకునీ - శకునకరణంబును, దర్శపూర్వార్థే - అమావాస్యయొక్క పూర్వార్థమందు, చతుష్షాత్ - చతుష్షాత్తినెడి కరణంబును, ఉత్తరేదశే - అమావాస్యయొక్క ఉత్తరార్థమందు, నాగవః - నాగవకరణంబును, శక్లవత్ - శక్లపక్షంబున, ప్రతిపది - పాడ్యమీ పూర్వభాగమందు, కింతుఘ్నః - కింతుఘ్నమనెడి కరణంబును, స్యాత్ - అగును. అతః - ఆ హేతువుచేత, కరణాని - ఈ నాలుగు కరణంబులును, స్థిరాణి - స్థిరసంజ్ఞగలవియగును. ఏవం - ఈ ప్రకారము, తిథిక్రమాత్ - వైచిప్యబడిన తిథి క్రమంబున, సంభవంతి - కలుగుచున్నవి.

తా॥ బవ, బాలవ, కాలవ, తైతుల, గరజి, వణి, భద్ర, అను నీ యేడుకరణం బులును, (చరములు అనబడెను) మఱియు కృష్ణపక్షపు చతుర్దశి ఉత్తరార్థమందు శకునీయు, అమావాస్య పూర్వార్థమందు చతుష్షాత్తును అమావాస్య ఉత్తరార్థ

మందు నాగవంబును శుక్లపాద్యమీ పూర్వార్థమందు కింతున్నంబును ఇట్లు తిథిక్రమమున రాబడును. కనుక ఇవి నాలుగును (సిరములు) అని చెప్పబడును.

శ్లో॥ శుక్లాష్టమ్యం పూర్ణిమాయాం విష్టిః పూర్వదశేభవేత్ ।

దినస్యైకస్యకరణ ద్వయ మేవేతిచింతయేత్ ॥

టీ॥ శుక్లాష్టమ్యం - శుక్లపక్షపు అష్టమియందును, పూర్ణిమాయాం - పున్నమయందును, పూర్వదశే - పూర్వార్థమున, విష్టిః - భద్రకరణమును, భవేత్ - అగును. (అనగా వచ్చుననుట.) దినస్యైకస్య - ఒక దినమునకు, కరణద్వయమేవేతి - రెండు కరణములని, చింతయేత్ - యోచించవలెను.

తా॥ శుక్లపక్షపు అష్టమియందును పున్నమయందును పూర్వార్థమున భద్రవాకరణము వచ్చును. ఒక దినమునకు రెండు కరణములని తెలియవలెను.

[ఈ తిథి కరణ చక్రము ౬ వ పుటలో జేర్చినాను చూడగలరు.]

విష (త్యాజ్య) ఘటికా సాధన క్రియము.

శ్లో॥ విషధృవః ఖఖాష్టఘ్న శృశిభక్తిహృతః ఫలం ।

నాడ్యాదికంతుపూర్వతే యోజయేద్విషనాడికాః ॥

టీ॥ విషధృవః - ఆయా నక్షత్ర విషధృవ సంఖ్య, ఖఖాష్టఘ్నః - (ఖ-౦, ఖ-౦, అష్ట-౮,) - ౮౦౦ చే గుణింపబడినదై, శృశిభక్తిహృతః - శృశిభక్తి, చంద్ర స్ఫుట గతిచేత, హృతః - భాగింపబడగా నేర్పడిన, ఫలం - లబ్ధమగు - నాడ్యాదికం - ఘడియా విఘడియలను, పూర్వతే - పూర్వ నక్షత్రమందు, యోజయేత్ - కూడవలెను. ఇట్లు చేయ, విషనాడికాటికాః - విష ఘడియలగును.

తా॥ ఈ క్రింద చెప్పబోయ్యెడి ఆ నక్షత్ర విషధృవ సంఖ్యను ౮౦౦ చే గుణించి చంద్ర స్ఫుటగతిచే భాగించగా లబ్ధము ఘడియలగును. ఆ శేషము ౬౦ చే గుణించి మఱల చంద్ర స్ఫుటగతిచే భాగించగా లబ్ధము విఘడియలగును. ఈ ఘడియా విఘడియలను పూర్వ నక్షత్రమందు కలుపగా విఘడియలగును. అనగా త్యాజ్య ప్రారంభకాల మగుననుట.

అశ్విన్యాది విషధృవ క్రియము.

శ్లో॥ దస్తాది భక్రమత ఏవవిషధృవాస్సుయో వ్యోమేషు వేదకర శూన్యగుణాభవేదైః । వేదోర్వరేందు కరశూన్య గుణాభవస్తనేత్రాగ్ని పుష్కరగుణాభవ కరాహించందైః ॥

టీ॥ దస్తాదిభక్రమతఏవ - అశ్వినీ నక్షత్ర క్రమంబుగానే, విషధృవాః - చెప్పబోయ్యెడి విషధృవటికాధృవములు, స్వయః - కాగలవు. ఎట్లనిన - వ్యోమేషు వేదకర శూన్యగుణాభవేదైః - (వ్యోమ - ౦, ఇషు - ౫) - ౫౦, (వేద - ౪, కర - ౨) - ౨౪, (శూన్య - ౦, గుణ - ౩) - ౩౦, (అభ - ౦, వేదైః - ౪) - ౪౦, వీనిచేతను, వేదోర్వరేందు కర శూన్యగుణాభవస్తనేత్రాగ్ని పుష్కరగుణాభవకరాహించందైః - (వేద - ౪, ఉర్వరా - ౧) - ౧౪, (ఇందు - ౧, కర - ౨) - ౨౧, (శూన్య - ౦, గుణ - ౩) - ౩౦, (అభ - ౦, హస్త - ౨) - ౨౦, (నేత్ర - ౨, అగ్ని - ౩) - ౩౨, (పుష్కర - ౦, గుణ - ౩) - ౩౦ (అభ - ౦, కర - ౨) - ౨౦, (అహి - ౮, చంద్రైః - ౧) - ౧౮, వీనిచేతను.

శ్లో॥ చంద్రాక్షిపుష్కరకరాద్ధి ధరాద్ధిచంద్రైశ్శూన్యేందు వేద వసుధారససాయకైశ్చ । వేదాక్షిశూన్యభుజ ద్విగతనాగచంద్రైస్తర్కేందువేదభుజ పుష్కరవహ్నిభిశ్చ ।

టీ॥ చంద్రాక్షిపుష్కరకరాద్ధి ధరాద్ధిచంద్రైః - [చంద్ర - ౧, అక్షి - ౨] - ౨౧, [పుష్కర - ౦, కర - ౨] - ౨౦, [అభి - ౪, భరా - ౧] - ౧౪, [అభి - ౪, చంద్రైః - ౧] - ౧౪, వీనిచేత, శూన్యేందువేదవసుధారససాయకైశ్చ - [శూన్య - ౦, ఇందు - ౧] - ౧౦, [వేద - ౪, వసుధా - ౧] - ౧౪, [రస - ౬, సాయకైశ్చ - ౫] - ౫౬, వీనిచేతను, వేదాక్షిశూన్యభుజ ద్విగతనాగచంద్రైః - [వేద - ౪, అక్షి - ౨] - ౨౪, [శూన్య - ౦, భుజ - ౨] - ౨౦, దిక్ - ౧౦, దశ - ౧౦, [నాగ - ౮, చంద్రైః - ౧] - ౧౮, వీనిచేతను, తర్కేందు వేద భుజ పుష్కరవహ్నిభిశ్చ - [తర్క - ౬, ఇందు - ౧] - ౧౬, [వేద - ౪, భుజ - ౨] - ౨౪, [పుష్కర - ౦, వహ్నిభిశ్చ - ౩] - ౩౦, వీనిచేతను, అశ్వినీనక్షత్ర క్రమముగా, విషధృవంబులగుని పూర్వార్థకాగ్నములతో నన్వయము.

తా॥ నక్షత్రముల విషధృవ సంఖ్యలు యీ క్రింద వాయించబడుచున్నవి.

అశ్వినికి	గిం	మఘకు	30	మూలకు	గిం
భరణికి	౨౪	పూషకి	౨౦	పూర్వాషాఢకు	౨౪
కృత్తికకు	30	ఉభకి	౧౮	ఉత్తరాషాఢకు	౨౦
రోహిణికి	౪౦	హస్తకు	౨౧	శ్రవణముకు	౧౦
మృగశిరముకు	౧౪	చిత్తికు	౨౦	ధనిష్ఠకు	౧౦
ఆర్ద్రకు	౨౧	స్వాతికి	౧౪	శతభిషమునకు	౧౮
పునర్వసుకు	30	విశాఖకు	౧౪	పూర్వాభాద్రకు	౧౬
పుష్యమికి	౨౦	ఆనూరాధకు	౧౦	ఉత్తరాభాద్రకు	౨౪
ఆశ్లేషకు	3౨	జ్యేష్ఠకు	౧౪	రేవతికి	30

నక్షత్ర ధృవ సంఖ్యచేత పూర్వోక్త ప్రకారము విషఖటికా ప్రారంభ కాలము సాధించవలెననుట.

అమృత ధ్రువనిర్ణయము.

శ్లో॥ అశ్వినీ విషధ్రువోష్ఠహీనతో ౨మృతధ్రువస్సన్యద్విధేధ్రువః
వస్తు సర్వదార్కసంయుతోభవేత్ | ఆసురేర్కశోధితేఖలేషు
శేషభేషువై సుభంవతి వేద బాహుసాయుతేషుతస్థవాః |

టీ॥ అశ్వినీవిషధ్రువః - అశ్వినీ విషధ్రువము, ఆష్ఠహీనః - ౮ చే తగిన దగుచు, అమృతధ్రువః - అమృత ధ్రువము, స్వాత్ - అగును, విషధ్రువః రోహిణీ విషధ్రువము, సర్వదా - ఎల్లప్పుడూను, అర్కసంయుతః - ౧౨ తో చేసినదై, భవేత్ - అమృతధ్రువంబగును, అర్కశోధితే - ౧౨ ను తీవచబడిన, ఆసురే - మూలానక్షత్ర విషధ్రువము, అమృతధ్రువంబగును, అఖిలేషు - సకలములైన, శేషభేషు - మిగిలిన నక్షత్ర విషధ్రువంబులు, వేదబాహుసాయుతేషు - (వేద - ౪, బాహు - ౨) - ౨౪ తో, సంయుతేషు - కలియుచు, తద్ధ్రువాః - అమృత ధ్రువంబులు, సుభంవతి - అగుచున్నవి.

తా॥ అశ్వినీ విషధ్రువములో ౮ తీవచగా, దాని అమృతధ్రువంబగును. రోహిణీ విషధ్రువములో ౧౨ చేర్చగా, దాని అమృత ధ్రువంబగును. మూలా నక్షత్ర విషధ్రువములో ౧౨ తీవచగా, దాని అమృత ధ్రువంబగును. మిగిలిన నక్షత్ర ధ్రువంబులకు ౨౪ తో ప్రత్యేకముగ గూడినదై, వానివాని అమృత ధ్రువంబులగునని తాత్పర్యము.

అమృతధ్రువములచే అమృతాదులందెచ్చు క్రమము.

శ్లో॥ ఋతూద్యంత ఘటిమానం నక్షత్రధ్రువ తాడితం |

షష్ఠ్యాస్తా పూర్వనక్షత్రే సంయోగా దమృతాదయః ||

టీ॥ ఋతూద్యంత ఘటిమానం = నక్షత్రాద్యంత ఘటికా ప్రమాణము, నక్షత్ర ధ్రువతాడితం = ఆ యా నక్షత్ర ధ్రువముచేత గుణింపబడుచు, షష్ఠ్యాస్తం = (౬౦) చే భాగింపబడగా నేర్పడిన లబ్ధ ఘడియా విఘడియలను, పూర్వ నక్షత్రే = పూర్వ నక్షత్రమందు, సంయోగాత్ = కలుపుటవలన, అమృతాదయః = అమృతాది ఘడియలగును.

తా॥ ఆ యా నక్షత్రాద్యంత ఘడియలను, ఆ యా నక్షత్ర ధ్రువముచేత గుణించి ౬౦ చే భాగించిన లబ్ధము ఘడియలను, ఆ కేవలము విఘడియలునగును. ఈ లబ్ధ ఘడియా విఘడియలను, పూర్వ నక్షత్ర ఘడియల యందుజేర్చగా, అమృతాది ఘడియలగునని తా॥

త్యాజ్య పరిమాణ నిర్ణయము.

శ్లో॥ నక్షత్రాద్యంత తిథ్యంతం త్యాజ్యమానం భవేదిదం |

రాత్రిత్యాజ్య ఘటియుక్తం రాత్రిమానాదికం యది ||

టీ॥ నక్షత్రాద్యంత తిథ్యంతం = నక్షత్రాద్యంత = నక్షత్రాద్యంతఘడియలయొక్క తిథ్యంతం = ౧౫ వ భాగము, త్యాజ్యకాల ప్రమాణము, భవేత్ = అగును. ఇదం = ఇది, రాత్రి త్యాజ్యఘటియుక్తం = రాత్రి కాల త్యాజ్య ప్రారంభ ఘటికాయుక్తమైనదగుచు, రాత్రిమానాదికంయది = రాత్రిమాన = రాత్రి ప్రమాణమున కంటె, అధికంయది = అధికమైనయెడల,

శ్లో॥ తన్మానేన విహీనంత ఛేషత్యాజ్య మితిరితం |

త్యాజ్యకాలేసమస్తాని శుభకర్మాణి వర్జయేత్ ||

టీ॥ తత్ = అది, తన్మానేన = రాత్రి ప్రమాణముచేత, విహీనం = తగిన దగుచు, శేషత్యాజ్యమితి = శేషత్యాజ్యమని, ఈరితం = చెప్పబడిన. త్యాజ్య

కాలే = వర్ణకాలమందు, సమస్తాని = సమస్తములందు, శుభకర్మాణి = శుభకర్మములను, వర్ణయేత్ = విడువవలెను. అనగా చేయకూడదనుట.

తా॥ సత్కత్ర ఆద్యంత ఘడియలయొక్క ౧౫ వ భాగము త్యాజ్యకాల ప్రమాణమగును. ఆత్యాజ్య ప్రమాణము, రాత్రి కాల త్యాజ్య ప్రారంభ ఘటికాయుక్తమైన దగుచు, రాత్రి కాల ప్రమాణముకంటే అధికమైనయెడల, నష్టమగుచు, దానిలో రాత్రి కాలప్రమాణమును తీవ్రచగా మిగిలిన ఘడియావిభుయలు, శేవత్యాజ్య ఘడియలగును. త్యాజ్యకాలమందు, యే శుభకర్మములను జరుపకూడదని తా॥

తిథి సత్కత్రములకు ఏవ్యఘటికలు దెచ్చు విధము.

శ్లో॥ ఖతర్క స్తిథినక్షత్ర పరిమాణ కలాహతః ।

తయోర్గత్యా విభక్తశ్చే దేవ్యనాడి వినాడికాః ॥

టీ॥ తిథి సత్కత్ర పరిమాణకలాహతః = తిథి సత్కత్ర పరిమాణకలా = తిథి సత్కత్ర ములయొక్క ప్రమాణ లిప్తలచేత, హతః = గుణింపబడిన, ఖతర్కః = (ఖ = ౦, తర్కః = ౬) = ౬౦, ది, అనగా, (౬౦ చే గుణింపబడిన తిథినక్షత్ర) పరిమాణ లిప్తలనుట, తయోః = ఆ తిథి సత్కత్ర సంబంధములైన, వ్యక్తేందు చంద్రులయొక్క గత్యా = గతిచేత, విభక్తశ్చే = భాగింపబడినయెడల, ఆ లబ్ధము = ఏవ్యనాడివినాడికాః = ఏవ్య ఘడియా విభుడియగును.

తా॥ తిథి సత్కత్ర పరిమాణ లిప్తలను ౬౦ చే గుణించి వాని సంబంధములగు వ్యక్తేందు చంద్ర గతులచే భాగించగా లబ్ధము ఏవ్య ఘడియా విభుడియగుననుట. ఈ విషయమయి పూర్వము తిథి సత్కత్రములను సాధించునపుడే విశదముగా వ్రాసితిమి. అచ్చట చూడవలెను.

సత్కత్ర పాద పరివేశము.

శ్లో॥ గ్రహస్యలిప్తాఃఖఖనాగభక్తాః ఫలంగతర్కాణ్యధ శేషలిప్తాః ।

ఖశూన్య నాగర్కీ వ్యతైశ్చతుశ్చతై శ్శూన్యా భ్రతర్కేర్వది సమ్మితాస్తాః ॥

టీ॥ గ్రహస్య = గ్రహముయొక్క, లిప్తాః = లిప్తలు, ఖఖనాగభక్తాః = (ఖ = ౦, ఖ = ౦, నాగ = ౮) ౮౦౦, వీనిచేత, భక్తాః = భాగింపబడగా, ఫలం = లబ్ధము

గతర్కాణి = గత సత్కత్రములగును. అథ = తదనంతరము, శేషలిప్తాః = మిగిలిన లిప్తలు ఖశూన్యానాః = (ఖ = ౦, శూన్య = ౦, నాః = ౮) = ౮౦౦ తోడను ద్విశతైః = ౨౦౦ తోడను, చతుశ్చతైః = ౪౦౦ తోడను, శూన్యాభ్రతర్కైః = (శూన్య = ౦, అభ్ర = ౦, తర్కైః = ౬) = ౬౦౦ తోడను, సమ్మితాయది = పరిమితిగలవి యైనయెడల, తాః = అవి.

శ్లో॥ ఆద్యద్వితియాదిపదానిదమ్య గ్నతైవ్యలిప్తాఃఖరస్వైశ్చనిఘ్నాః ।

గ్రహస్య భక్త్యావిహృతాస్తు తాస్యై ర్వాద్యో వినాడ్య శ్చగ్నతైవ్యభేదాత్ ॥

టీ॥ ఆద్యద్వితియాదిపదాని = ప్రథమ ద్వితియాదిపాదములను, దమ్యః = ఇచ్చుచున్నవి. ఇట్లుచేయగా, గ్నతైవ్యలిప్తాః = గత = తక్కువగునట్టియు, ఏవ్య మిగిలినట్టియు, లిప్తాః = లిప్తలు, ఖరస్వైః = (ఖ = ౦, రస్వైః = ౬) = ౬౦ చేత, నిఘ్నాః = గుణింపబడినవగుచు, తాః = అవి, గ్రహస్య = గ్రహముయొక్క, భక్త్యా = స్ఫుట గతిచేత, విహృతాస్తు = భాగింపబడగా నేర్పడిన లబ్ధము, నాడ్యః = ఘడియలును, వినాడ్యశ్చ = విభుడియలును, గ్నతైవ్యభేదాత్ = గత ఏవ్య భేదముల వల్ల, స్యుః = కాగలవు.

తా॥ ఇచ్చుకాల గ్రహమును లిప్తలు చేసికొని (౮౦౦) చే భాగించగా ఆ లబ్ధమువల్ల ఆ గ్రహము అశ్వినాదిగా అన్ని సత్కత్రాలు గతించినదని తెలియవలెను. శేషించిన లిప్తలువల్ల (౨౦౦) లిప్తలకు ఒక సత్కత్ర పాదము వంతున గణించగా యెన్ని యగునో అన్ని సత్కత్రపాదములను ఏవ్య సత్కత్రమందు ఆ గ్రహము గతించినదని తెలియవలెను. ఇట్లు సత్కత్ర పాదముల నిర్ణయించుటకు తక్కువైన లిప్తలను ౬౦ చే గుణించి ఆ గ్రహస్ఫుట గతిచే భాగించి ఘడియా విభుయలను సాధించుకొని ఆ ఘడియా విభుడియలను ఇచ్చు కాలములో కలపగా యెంత కాలమగునో అంతకాలమునకు ఆ గ్రహము వర్తమాన సత్కత్ర ఏవ్య పాద పరివేశమగునని తెలియవలెను. మఱియు సత్కత్ర పాద నిర్ణయముచేయగా మిగిలిన లిప్తలను ౬౦ చే గుణించి ఆ గ్రహస్ఫుట గతిచే భాగించగా యెన్ని ఘడియా విభుడియలగునో ఆ ఘడియా విభుడియలను ఇచ్చుకాలములో (తీవ్రచగా) మిగిలిన కాలము ఆ గ్రహముయొక్క వర్తమాన సత్కత్రపాద ప్రవేశకాలమగునని తా॥

శ్లో॥ తిథిసత్తుత్రయోగానాం గణితాగతసాడికాః ।

దినార్థవియతాశ్చైతాః యతాస్సన్యుర్గత గమ్యతః ॥

టీ॥ తిథి సత్తుత్రయోగానాం = తిథి సత్తుత్రములయొక్క, గణితాగతసాడికాః = గణితమువల్ల వచ్చిన ఘడియలు, దినార్థే = అహర్గమనందు, గతగమ్యతః = గత ఏవ్యములనుబట్టి, వియతాః = తివచబడగాను, యతాః = కూర్చగాను, ఏతాస్సన్యుః = తిథి సత్తుత్రయోగ ఘడియలగును.

తా॥ గణితమువల్ల వచ్చిన తిథి సత్తుత్రయోగ ఘడియలను గత ఏవ్య ప్రకారము దినార్థములలో సంస్కరించగా తివచమందు తిథి సత్తుత్రయోగ ఘడియలగు ననుట. ఈ విషయమై పూర్వము తిథి సత్తుత్ర సాధనమందు విశదముగా చూడవలెను గతమునకు-దినార్థలలో తివచడము, ఏవ్యమునకుదినార్థలలోకలవలెను తాత్పర్యము

వక్ర గ్రహములకు పాద ప్రవేశము.

శ్లో॥ కుజాది పంచగ్రహ వక్రకాలే పూర్వక్రమాద్వ్యత్యయతోం
ఘ్రియస్సన్యుః । యతోవియద్వ్యమగజైశ్చతుర్థ శ్చతద్వ
యేన ప్రభమోహిపాదః ॥

టీ॥ కుజాదిపంచగ్రహవక్రకాలే = కుజాది పంచ గ్రహ వక్ర సమయమందు, పూర్వక్రమాత్ = ముందు జెప్పిన క్రమముకంటే, వ్యత్యయః = విపరీతముగను, అంఘ్రియః = సత్తుత్ర పాదములు, స్సన్యుః = అగుచున్నవి. యతో = ఏ కారణమున, వియద్వ్యమగజైః = (వియత్ - ౦, వ్యోమ - ౦, గజైః - ౮,) - ౮౦౦ లిష్టలచేత, చతుర్థః = నాలగవ పాదమును, శతద్వయేన = (౨౦౦) లిష్టలచేత, ప్రభమః = మొదటిదగు - పాదః - పాదమును,

శ్లో॥ ద్వితీయపాదస్తు చతుశ్శతేన తృతీయపాదోవియప భ్రతౌక్తః ।
భవేత్తృ వేశస్యతతో గతైష్య నాన్యోదిన్దారేపివిలోమ
సంస్కృతాః ॥

టీ॥ చతుశ్శతేన = ౪౦౦ లిష్టలచేత, ద్వితీయపాదః = రెండవ పాదమును, వియపభ్రతౌక్తః = (వియత్ - ౦, అభ్ర - ౦, తౌక్తః - ౬,) - (౬౦౦)

లిష్టలచేత, తృతీయపాదః = మూడవ పాదమును, ప్రవేశస్య = పాద-ప్రవేశమునకు, భవేత్ = అగునో, తతః = ఆ కారణమున, గతైష్యనాన్యోపి - గత ఏవ్య గడియలును, దినార్థే - ఆ అహస్సునందు, విలోమసంస్కృతాః = వ్యత్యయముగ సంస్కరింపబడినవి.

తా॥ గ్రహము వక్రించినప్పుడు అపసవ్యగతిగలది. గనుక, నాలగవ పాదమునుండి మూడవ పాదమునకును, మూడవ పాదమునుండి రెండవ పాదమున కిట్లు వచ్చుచుండును. ఆ పేతువున ౮౦౦ లిష్టలచేత నాలగవ పాద ప్రవేశమును, ౬౦౦ లిష్టలచేత మూడవ పాద ప్రవేశమును, ౪౦౦ లిష్టలచేత రెండవ పాద ప్రవేశమును, ౨౦౦ లిష్టలచేత ప్రథమ పాద ప్రవేశమును చూచుకొనవలయును. పూర్వమందు చెప్పిన ప్రకారము పాద ప్రవేశమునకు గత ఏవ్య గడియలను సాధించుకొని వ్యత్యయముగ దినార్థములలో సంస్కరించగా పాద ప్రవేశ కాల మగునని తాత్పర్యము.

షడశీతి ముఖనిర్ణయము.

శ్లో॥ స్ఫుటార్కోద్విస్వభావేషు రాశిష్యేవప్రవేశతః ।
షడశీతిముఖైర్వ్యోమ్ని జ్యోతిశ్చక్రేవిరాజితే ॥

టీ॥ స్ఫుటార్కః = స్ఫుటరవిని, ద్విస్వభావేషు = ద్వి స్వభావములైన, రాశిష్యేవ = రాసులయందే, ప్రవేశతః = ప్రవేశించుటవలన, షడశీతిముఖైః = షడశీతి ముఖములచేత, వ్యోమ్ని = ఆకాశమున, జ్యోతిశ్చక్రే = జ్యోతిశ్చక్రమందు, విరాజితే = ప్రకాశింపుచుండును.

తా॥ స్ఫుట నూర్పుడు ద్వి స్వభావరాసులగు, మిథున కన్య ధనుర్మీనముల యందు ప్రవేశించి, చెప్పబోయెడి భాగములయందుండి జ్యోతిశ్చక్రమున షడశీతి ముఖము సంభవించునని తాత్పర్యము.

శ్లో॥ గజేభై ర్వేదభూపాలై ర్నైస్తర్కాగబాహుభిః ।
కరబాణాగ్నిభిశ్చార్క షడశీతి ముఖంగతః ॥

టీ॥ గజేభైః = (గజ - ౮, ఇభైః - ౮,) - ౮౮, అంశైః = భాగలచేతను, వేదభూపాలైః = (వేద - ౪, భూపాలైః - ౧౬,) - ౧౬౪ భాగలనుచేతను,

తర్కాంగభాషాభిః - (తర్క - ౬, అంగ - ౬, భాషాభిః - ౨,) - ౨౬౬ భాగల
చెతను, కరణాగ్నిభిః - (కర - ౨, బాణ - ౫, అగ్నిభిః - ౩,) - ౩౫౨ భాగల
చెతను, ఆర్కః - సూర్యుడు, వడశీతిముఖం - వడశీతి ముఖత్వమును, గతః -
పోందును.

తా॥ సూర్యుడు మిథున రాశియందు, ౨౮ వ భాగయందున్నప్పుడును, కన్యా
రాశియందు ౧౮ వ భాగయందున్నప్పుడును, ధనురాశియందు ౨౬ వ భాగయం
దున్నప్పుడును, మీనరాశియందు ౨౨ వ భాగయందున్నప్పుడును, వడశీతిముఖము
సంభవించునని తాత్పర్యము.

అయన ప్రవేశము.

శ్లో॥ అయనాంశయుతసూర్య స్వరాశ్యంశకలాదిభిః ।

కరోత్యజాది రాశీనా మయనాని గతైవ్యతః ॥

టీ॥ స్వరాశ్యంశకలాదిభిః - స్వ - తనయొక్క, రాశ్యంశకలాదిభిః - రాశి
భాగ లిప్తావిలిప్తలచెత, అయనాంశయుతః - అయనాంశములతోగూడిన, సూర్యః -
స్ఫుట సూర్యుడు, అజాదిరాశీనాం - మేషాది రాసులయొక్క, అయనాని - అయన
ప్రవేశములను, గతైవ్యతః - గత ఏవ్యయలనుబట్టి, కరోతి - పొందుచును

తా॥ స్ఫుట సూర్యుడు తన రాశి భాగ లిప్తావిలిప్తలచెత, అయనాంశము
లతో జేరినవాడై, మేషాదిరాసులయొక్క అయన ప్రవేశములను గత ఏవ్యయవలన
బొందుచున్నాడని తాత్పర్యము.

శ్లో॥ స్ఫుటసూర్యేణసామ్యత్వం వడశీతిముఖస్యహి ।

సాయనార్కేణసామ్యత్వ మయనానాం విచింతయేత్ ॥

టీ॥ వడశీతిముఖస్య - వడశీతి ముఖత్వమునకు, స్ఫుట సూర్యేణ - స్ఫుట
సూర్యునితోటి, సామ్యత్వం - సమత్వంబును, అయనానాం - మేషాది అయన ప్రవే
శములకు, సాయనార్కేణ - సాయన రవితోటి, సామ్యత్వం - సమత్వంబునున్నా,
విచింతయేత్ - విచారించవలయును.

తా॥ స్ఫుట సూర్యుని భాగలవల్ల వడశీతి ముఖత్వంబునున్నా, సాయన రవి
వలన మేషాది అయనములనున్నా చూడవలెననుట.

అగస్త్యాస్తమయ ప్రవేశము.

శ్లో॥ అగస్త్యాస్తమయంప్రాహు స్సప్తశైతర్యసిషిణః ।

ఉదయంగిరినందైశ్చ స్ఫుటసూర్యసమాంశకైః ॥

టీ॥ మసీషిణః - విద్వాంసులు, స్ఫుటసూర్యసమాంశకైః - స్ఫుటసూర్య -
స్ఫుట రవియొక్క, సమాంశకైః - సమభాగలగు, సప్తశైతర్యః - (సప్త - ౭, శైతర్యః
- ౭,) - ౭౭ చెతను, అగస్త్యాస్తమయం - అగస్త్యాస్తమయమును, ప్రాహుః - పరికిరి.
గిరినందైశ్చ - (గిరి - ౭, నందైశ్చ - ౯,) - ౯౭ చెతను, ఉదయం - ఉదయమును,
(ప్రాహుః) చెప్పబడెను.

తా॥ స్ఫుట సూర్యునియొక్క ౭౭ భాగలచెత అగస్త్యాస్తమయమనియు,
౯౭ భాగలచెత అగస్త్యాస్తమయమనియు విద్వాంసులుచేత చెప్పబడెనని తా॥

శ్లో॥ స్వదేశాక్షప్రభాప్తా హీనయుక్తాతదంశకైః ।

అగస్త్యాస్తమయోంశాస్సు రుదయోంశాస్సద్దేశజాః ॥

టీ॥ అప్తా - ౮ చే గుణింపబడిన, స్వదేశాక్షప్రభా - స్వదేశ విషు
వచ్ఛాయ, తదంశకైః - ఆ అగస్త్యాస్తమయోదయ భాగలచె, హీనయుక్తా - హీన
తగ్గినదియు, యుక్తా - కూడినదియు నగుచుండ, స్వదేశజాః - స్వదేశీయములైన,
అగస్త్యాస్తమయంశాః - అగస్త్యాస్తమయంశములును, ఉదయంశాః - ఉదయంశ
ములును, స్వః - కాగలవు.

తా॥ స్వదేశ విషువచ్ఛాయాంగుళ వియంగుళములను, లిప్తావిలిప్తలనుగా
భావించుకొని, ౮ చే గుణించి దానిని అగస్త్యాస్తమయ భాగములగు ౭౭ లో తివచ
వలెననియు ఉదయ భాగలగు ౯౭ లో కలపవలెననియు ఇట్లు జేయగా స్వదేశాస్త
మయోదయ భాగలగుననియు తా॥

రాశ్యాత్మక గ్రహములను నక్షత్రాత్మకముగా మార్పుట.

శ్లో॥ భాగీకృతగ్రహస్త్రిఘ్నః ఖవేదైర్భజితఃఫలం ।

నక్షత్రనాడికారూపం స్వాత్తదేవహిఫేచరః ॥

టీ॥ భాగ్యక్రమా = భాగ్యరూపముగా జేయబడిన గ్రహము, త్రిషు = 3 చే గుణింపబడినదై, ఖవేదై - (ఖ - ౦, వేదై - ౪,) - (౪౦) చేత, భాజితః = భాగింపబడగా నేర్పడిన, ఫలం - లబ్ధము, సత్తుత్రినాడికా రూపం - సత్తుత్రపుటికా రూపముగల, భేదరః - గ్రహము, తదేవ - ఆ లబ్ధమే, స్యాత్ - అగును.

తా॥ స్ఫుట గ్రహ రాసులను 3౦ చే గుణించి క్రింది భాగలను కలుపు కొని ఆ భాగ లిప్తా విలిప్తలను 3 చే గుణించి ౪౦ చే భాగించగా (౬౦ ఘడియల ప్రమాణమైన) - సత్తుత్ర నాడికారూపముగల గ్రహమగునని తా॥

శ్లో॥ యద్వారాశ్యాదిభేటస్య లిప్తాఃఖగజైర్వృతాః ।

ఫలంతాత్రాత్మకభేటో భవేదితివినిశ్చితః ।

టీ॥ యద్వా - మఱియొక పక్షంబున, రాశ్యాదిభేటస్య - రాశ్యాదిస్ఫుట గ్రహముయొక్క, లిప్తాః - లిప్తలు, ఖగజైః - (ఖ - ౦, ఖ - ౦, గజైః - ౮,) - (౮౦౦) చే వృతాః - భాగింపబడగా నేర్పడిన, ఫలం - లబ్ధము, తాత్రాత్మకభేటః - సత్తుత్ర స్వరూపముగల గ్రహము, భవేదితి - అగునని, వినిశ్చితః - నిశ్చయింపబడిన.

తా॥ మఱియొక పక్షంబున రాశ్యాది స్ఫుట గ్రహమును లిప్తలుచేసికొని (౮౦౦) చే భాగించగా వచ్చిన లబ్ధము పూర్వ శ్లోకోక్త ప్రకారము సత్తుత్రినాడికా రూప గ్రహమగునని తాత్పర్యము.

శ్లో॥ సత్తుత్రాత్మకభేటస్య నాడికాఃకరతాడితాః ।

సవభక్తాఃఫలంభాగ పూర్వకోభేదరోభవేత్ ॥

టీ॥ సత్తుత్రాత్మక భేటస్య - సత్తుత్ర రూప గ్రహముయొక్క, నాడికాః - ఘడియలు, కరతాడితాః - ౨ చే గుణింపబడినదై, సవభక్తాః - ౯ చే భాగింపబడుచుండగా నేర్పడిన, ఫలం - లబ్ధము, భాగపూర్వకః - భాగపూర్వకమైన, భేదరః - గ్రహము, భవేత్ - అగును.

తా॥ పూర్వోక్తముగ (౬౦) ఘడియల ప్రమాణముగల సత్తుత్రాత్మక గ్రహముయొక్క ఘడియలను, ౨ చే గుణించి ౯ చే భాగించగా లబ్ధము భాగలగును. ఆ శేషమువల్ల లిప్తావిలిప్తలను సాధించుకొనవలెను.

తిధినిర్ణయము (అపరాహ్ణవ్యాప్తిః)

శ్లో॥ అహోర్షితాంశంద్విధావేద నిఘ్నాత్పూర్వతిధింత్యజేత్ ।

తిర్నిషుం పరతిథే శ్లోధ్య మధికం యత్ర సాతిధిః ।

టీ॥ అహ్నః - అహాప్రమాణముయొక్క, అహోశం - ఐదవ భాగమును, ద్విధా - రెండు విధములుగా చెట్టి, అందు మొదటి ప్రతి, వేదనిఘ్నాత్ - ౪ చే గుణింపబడిన ఘడియూది రూపమువల్ల, పూర్వ తిధిం - పూర్వతిధి ఘడియలను, త్యజేత్ = తివచవలెను. రెండవ ప్రతి, త్రి ఘ్నం - 3 చే గుణింపబడినదై, పరతిథేః - మరుదిన మం దుదయముననుండు తిధి ఘటికా రూపమువల్ల శ్లోధ్యం - తివచదగినదగును. ఇట్లు చేయగా యత్ర - ఎక్కడ, అధికం - అపరాహ్ణవ్యాప్తి అధికమే, సా - ఆ దినమునందు తిధిః - తిధి పెట్టవలెను.

తా॥ అహాప్రమాణ ఘడియలను ౪ చే భాగించి వచ్చిన లబ్ధమును రెండు ప్రతులు పెట్టి అందు మొదటి ప్రతిని ౪ చే గుణించి దానిలో పూర్వ తిధి ఘడియలను (తివిచి) ఆ శేషమును నెలుంగవలెను. మఱియు రెండవ ప్రతిని 3 చే గుణించి దానిని మరుదిన మందుదయముననుండు తిధి ఘడియలలో (తివిచి) ఆ శేషము నెలుంగవలెను. ఈ ద్వి విధ నిర్ణయము చెయదగును అపరాహ్ణవ్యాప్తి ఏ దినమందు అధికమగునో ఆదినమందు తిధినిర్ణయము చెయదగును. “శ్లో॥ క్షీణమానేతుపూర్వైవ వర్థమానేతుచైవరా ” అను న్యాయము చూ॥ తిధి నిర్ణయము చెయదగును.

కుజాది పంచ గ్రహ స్ఫుట క్రమము.

—♦ అ తా) దా శీ ఘో చ్చ నిర్ణ య ము ♦—

శ్లో॥ కుజ జీవ శనీనాం తు రవిశీఘ్రాచ్చ నామకః ।

జ్ఞ సుక్రయోగ్గ్రహసూర్యః భవేత్ శీఘ్ర నామకౌ ॥

టీ॥ రవిః = మధ్య సూర్యుడు, కుజ జీవ శనీనాం = కుజ గురు శనులకు, శీఘ్రాచ్చనామకః = శీఘ్రాచ్చమనెడు పేరుగలవాడగును. జ్ఞకుక్రియోః = బుధ శుక్రలకు, సూర్యః = ఆ మధ్య సూర్యుడే, గ్రహః = గ్రహము, భవేత్ = అగును. తౌ = ఆ బుధ శుక్రలు, శీఘ్రనామకౌ = శీఘ్రాచ్చమనెడు పేరుగలవారగుదురు.

తా॥ కుజ గురు శను ల నె డి గ్రహములయొక్క, స్ఫుటమందు, భుజా ఫల భాగ సంస్కార కృత మధ్య సూర్యుడు శీఘ్రాచ్చముగాగును. బుధ శుక్రలకు, స్ఫుటమందు, ఆ భుజా ఫల భాగ సంస్కార కృత మధ్య సూర్యుడే గ్రహముగా నగుననియు, ఆ బుధ శుక్రలు తమ స్ఫుటమందు శీఘ్రాచ్చములుగా నగునని తాత్పర్యము.

ఇచ్చట శీఘ్రకేంద్రమును, తద్వారా, భుజ సాధనమును, తద్వారా, శీఘ్ర పదక సాధనము జెప్పబడును.

శ్లో॥ గ్రహాలోకశీఘ్రం చలకేంద్రీ నామకం వడ్భాధికం చక్రవిశోధితం తత్ । శీ ఘ్రే భుజస్సాధ్యద్భుజ భాగ సంఖ్యయా భవత్యజసంపదకం గ్రహస్య ॥

టీ॥ గ్రహాలోకశీఘ్రం = గ్రహము తివచబడిన శీఘ్రాచ్చము, చలకేంద్ర నామకం = శీఘ్రకేంద్ర మనెడు పేరుగలది యగును, తత్ = ఆ శీఘ్రకేంద్రము వడ్భాధికం = అటు రాసులకంటె నధిక మైనయెడల, చక్రవిశోధితం = (చక్ర ౧౨) ద్వారా సంఖ్యాకమువల్ల, విశోధితం = తివచబడుచుండగా మిగిలినది, శీఘ్రే

సి ధ్ధాంత గణకా నంద బోధి ని .

75

శీఘ్ర సంస్కారమందు, భుజః = భుజము, స్యాత్ = అగును. భుజభాగసంఖ్య యా = ఆ భుజ భాగ సంఖ్యచేత, గ్రహస్య = ఆ యా గ్రహముయొక్క, పదకం = శీఘ్రపదకము అజస్రం = ఎల్లపుడును, భవతి = అగుచున్నది.

తా॥ శీఘ్రాచ్చయందు భుజా ఫల భాగ సంస్కార కృత మధ్య గ్రహమును తివచగా మిగిలినది శీఘ్ర కేంద్రమనఁ బడును. ఆ శీఘ్ర కేంద్రము (౬) - అటు రాసులలోగా నున్నయెడల, అదియే భుజయగును. మరియు, ఆ శీఘ్ర కేంద్రము అటు రాసులకంటె నధికమయినయెడల, ఆ కేంద్రమును (౧౨) పదిరెండు రాసు లలో తివచగా మిగిలిన రాశ్యాత్మకము, భుజయగును. ఇట్లు శీఘ్ర భుజను సాధించుకొని, ఆ భుజ రాసులను 3౦ చే గుణించి క్రింది భాగలు కలపగా శీఘ్ర సంస్కారమందు ఆ యా గ్రహముయొక్క, పదక సంఖ్యయగుననుట.

—♦ శీఘ్ర సంస్కార భుజా ఫల సాధనము ♦—

శ్లో॥ పదకాంతరసంక్షుణ్ణం లిప్తాద్యం వప్తిహృత్ఫలం ।

వర్ధమానపదేయోజ్యం క్షీయమాణేవియోగతః ॥

టీ॥ లిప్తాద్యం = భుజయందుండు లిప్తావిలిప్తలు, పదకాంతరసంక్షుణ్ణం = ఆ యా శీఘ్ర పదకాంతర లిప్తావిలిప్తలచే చతుస్సరిత్యాయముగా గుణింపబడుచు, వప్తిహృత్ఫలం = వప్తి ౬౦ చేత, హృత్ = భాగించగా నెప్పడిన, ఫలం = లబ్ధ మగు లిప్తావిలిప్తలను, వర్ధమానపదే = వృద్ధిబొందుచున్న శీఘ్ర పదక లిప్తావిలిప్తల యందు, యోజ్యం = కలుపదగినది, క్షీయమాణే = తుయింపుచున్న పదకలిప్తల యందు, వియోగతః = తివచుటవలన మిగిలిన లిప్తావిలిప్తలు.

శ్లో॥ భుజాఫలం భవత్యేవ శీఘ్రకర్మణి నర్వదా ॥

ధనర్ణాతత్ఫలం కార్యం కేంద్రే మేషతులాదిగే ॥

టీ॥ శీఘ్రకర్మణి = శీఘ్ర సంస్కారమందు, నర్వదా = ఈ గ్రహముం దెల్లప్పుడును, భుజాఫలం = భుజాఫలము, భవత్యేవ = అగుచున్నదేను, కేంద్రే = కేంద్రము, మేష తులాదిగే = మేషాది తులాదులం బొందు చుండగా, తత్ఫలం = ఆ భుజా ఫలమును, ధనర్ణం = ధన ఋణ సంఖ్నా రూపముగల దానినిగా, కార్యం = చేయదగినది యగును.

తా॥ ఆ శీఘ్ర భుజ రాశ్యాదిక మందుడు లిప్తావిలిప్తలను ఆయా శీఘ్ర పదకాంతర లిప్తావిలిప్తలచేత చతుష్పృథివ్యాముగా గుణించి ౬౦ చే భాగించగా లభ్యమగు లిప్తావిలిప్తలను వృద్ధిబొందుచున్న శీఘ్ర పదక లిప్తలయందు కలపవలెను. మఱియు త్తయించుచున్న శీఘ్ర పదక లిప్తలయందు తీసివేయవలెను. ఇట్లుచేయగ ఆ గ్రహ భుజాఫలమగును ఆ భుజాఫలమును మేషాదికేంద్రమైనయెడల మధ్యగ్రహ ములూ ధన సంజ్ఞగలదియగుననియు తులాదికేంద్రమైనయెడల మధ్య గ్రహములూ ఋణ సంజ్ఞగలదియగుననియు నభిప్రాయము.

—♦ కుజాది గ్రహ స్ఫుట కర్మయందు, సంస్కార క్రమము —

శ్లో॥ శీఘ్రం మందం పునర్మాదం శీఘ్రంచేతిచతుర్విధం ।

కర్తవ్యంహి కుజాదీనాం స్ఫుటత్వే కర్మ సూరిభిః ॥

టీ॥ కుజాదీనాం = కుజాది పంచ గ్రహముల యొక్క, స్ఫుటత్వే = స్ఫుట భావమందు, (౧) శీఘ్రం = శీఘ్రసంస్కారంబును, (౨) మందం = మందసంస్కారంబును, పునః = మఱి, (౩) మాదం (౩) పునర్మందసంస్కారమును, పునశ్శీఘ్రం = (౪) పునశ్శీఘ్ర సంస్కారంబును, ఇతి = ఈ క్రమమున, చతుర్విధం = చతుర్విధమైన, కర్మ = సంస్కారవర్గము, సూరిభిః = విద్వాంసులచేత, కర్తవ్యం = చేయదగినది.

తా॥ కుజాది పంచ గ్రహములకు, స్ఫుటభావమందు (౧) శీఘ్ర సంస్కారంబును, (౨) మందసంస్కారంబును, (౩) మఱి, పునర్మంద సంస్కారంబును, మఱి (౪) పునశ్శీఘ్ర సంస్కారంబును సంస్కరించవలెను. ఇట్లు క్రమముగా గ్రహమునకు నాలుగు సంస్కారములు చేయదగినవనుట.

—○:గ్రహ ఫల సంస్కార క్రమము:○—

శ్లో॥ శైఘ్రం ఫలార్థ ప్రథమం తతోమందార్థ మేవచ ।

పశ్చాత్తద ఫలం సర్వం తద్వచ్చీఘ్ర ఫలం గ్రహేత్ ॥

టీ॥ ప్రథమం = మొదటిదైన, శైఘ్రం = శీఘ్రభావమగు, ఫలార్థం = అర్థ ఫలమార్త్రంబును, తతో = తదనంతరము, మందార్థమేవచ = మంద = మంద సంస్కారముయొక్క, అర్థమేవచ = అర్థఫలమార్త్రంబును, పశ్చాత్ = అటుపిమ్మట, మంద

ఫలం = పునర్మంద ఫలమగు, సర్వం = సర్వంబును, తద్వదేవ = ఆప్రకారమే (అనగా సర్వంబుననుట) శీఘ్రఫలం = శీఘ్రసంస్కార ఫలమును, గ్రహేత్ = గ్రహించవలెను.

తా॥ మధ్య గ్రహమువల్ల యేర్పడిన ప్రథమ సంస్కార శీఘ్ర ఫలమును సగముచేసి దానిని మధ్య గ్రహములూ ధన ఋణము లెఱిగి సంస్కరించవలెననియు, మఱియు, ఈ ప్రథమ సంస్కార గ్రహమువల్ల యేర్పడిన రెండవ సంస్కారమగు (మందఫలమును) సగముచేసి దానిని, ధన ఋణము లెఱిగి, ప్రథమ సంస్కార గ్రహములూ సంస్కరించవలెననియు, మఱియు, ఈ రెండవ సంస్కారముచేసిన గ్రహమువల్ల యేర్పడిన మూడవ సంస్కారమగు (మందఫలంబంతయు) ధన ఋణము లెఱిగి, ప్రథమ సంస్కారముచేయని గ్రహములూ (అనగా మధ్యగ్రహ ములూ) సంస్కరించవలెననియు, మఱియు, ఈ మూడవ సంస్కారము చేసిన గ్రహమువల్ల యేర్పడిన నాల్గవ సంస్కారమగు, (శీఘ్రఫలమంతయు,) ధన ఋణము లెఱిగి మూడవ సంస్కారముచేసిన గ్రహములూ సంస్కరించవలెననియు, ఇట్లుచేయగా ఆ గ్రహము దృక్పిథ మధ్యాక్షా స్ఫుట గ్రహంబగునని తా॥

ఈ అధ్యాయమందు ప్రథమ శ్లోకమందు జెప్పిన చొప్పున శీఘ్రాచ్చముల నెఱింగి ఆ యా గ్రహముల శీఘ్రాచ్చమువల్ల శీఘ్ర సంస్కార కేంద్రమును ఆ యా గ్రహముల మందోచ్చమువల్ల మంద సంస్కార కేంద్రమును సాధించవలెను. రవి చంద్రులకువలెనే కుజాది పంచ గ్రహంబులకును వారి వారి మందపదకములచేత మంద ఫలము సాధించవలెనని తెలియవలెను.

శ్లో॥ యథా సూర్యస్య చంద్రస్య స్ఫుటత్వే సాధ్యతే భుజః ।

కుజాదీనాం తథామంద భుజస్సా ధ్యోహ్యభేదతః ॥

టీ॥ సూర్యస్య = సూర్యునియొక్కయు, చంద్రస్య = చంద్రునియొక్కయు, స్ఫుటత్వే = స్ఫుటభావమందు, యథా = ఏ ప్రకారము, భుజః = భుజ, సాధ్యతే = సాధింపబడెనో, తథా = ఆ ప్రకారమే, కుజాదీనాం = కుజాది పంచగ్రహం బులకును, అభేదతః = భేదములేకుండగా, మందభుజః = మందభుజ, సాధ్యః = సాధింపదగినది.

తా॥ రవి చంద్రుల స్ఫుటమందు ఆ రవి చంద్రులకు యెట్లు భుజ సాధనము చేయబడెనో ఆ ప్రకారమే కుజాది పంచ గ్రహంబులను మందభుజను సాధించ వలెను. ఈ మంద భుజమువల్ల రవి చంద్రులకువలెనే పదక సంఖ్యలను దెలిసి ఈ గ్రంథమందుండు ఆ యా గ్రహముల మంద పదక లిప్తావిలిప్తలనున్న ఆ యా మంద పదకాంతర లిప్తావిలిప్తలనున్న వ్రాసికొని రవి చంద్రులకు వలెనే కుజాది పంచ గ్రహంబులను మందభుజమును సాధించవలెనని యభిప్రాయము.

—♦ కుజానకు ప్రథమ సంస్కారోదహరణము ♦—

మొదట చెప్పిన గ్రాహక ప్రకారము ఇతనికి రాశ్యాది భుజాఫలభాగ సంస్థార మధ్యరవియే శీఘ్రోచ్చము, ఇందులో అక్షోక ప్రకారము గ్రహమైన రాశ్యాది

మధ్యకుజాని తివచగా శీఘ్రకేంద్రము ఇది అటు రాసులకంటె నధికమై నందున, ౧౨-౨౯-౫౯-౬౦

౬-౧౯-౧౭-౫౯

రాశ్యాది శీఘ్రభుజ ౫-౧౦-౪౨-౧

ఈ భుజ రాసులను ౫
3౦
౧౫౦
౧౦
౧౬౦

రా-భా-లి-విలి
౧-౨౩- 3-౪౯

2- 3-౪౫-౫౦

౬-౧౯-౧౭-౫౯

న కుజ శీఘ్ర పదక లిప్తావిలిప్తలు ౧౭౪౩-౪౧ యజాంతర లిప్తావిలిప్తలు ౫౭-౧౦ ఈ అంతర లిప్తావిలిప్తలచేత, భుజ లిప్తావిలిప్తలగు ౪౨-౧౧ ని పూర్వోక్త ప్రకారము చతుష్పతి న్యాయముగా గుణించి ౬౦ చే భాగించగా వచ్చిన లబ్ధ లిప్తా విలిప్తలు ౪౦-౨ ను, తుల్యింపుచున్న పదకమైనందున, ఆ శీఘ్ర పదకములూ తివచగా మిగిలిన లిప్తావిలిప్తలు ౧౭౪౩-౩౯ ఇదియే పూర్వోక్త ప్రకారము శీఘ్ర భుజా ఫలమగును. మఱియు, శీఘ్రకేంద్రము ౬ రాసులకంటె నధికమైయున్నందున (తులాదికేంద్రమగుటచేత) యీ భుజాఫలము ఋణ సంజ్ఞగలది యగును.

కనుక, పూర్వోక్త ప్రకారము యీ భుజాఫలమును అర్థించగా వచ్చిన లిప్తావిలిప్తలు ౪౭౧-౫౦ వీనిని ౬౦ చే భాగించగా వచ్చిన భాగాదులు ౧౪-౩౧-౫౦ వీనిని ౬౦ వైరాశ్యాది మధ్య కుజాదగు ౭-౩-౪౫-౫౦ లూ తివచగా, రాశ్యాది ఈ ౬-౧౯-౧౭-౦ ప్రథమ సంస్కార కుజాదాయెను.

౨ డ వ సంస్కారము.

ఇతను రెండవ సంస్కార క్రమమున మంద సంస్కారము చేప్పబడును. కుజాని రాశ్యాది మందోచ్చము, ౪-౧౦-౨-౪౫ దీనిలో రాశ్యాది ప్రథమ సంస్థార కుజాదగు, ౬-౧౯-౧౭-౦ ఇతని తివచగా వచ్చిన రాశ్యాది మంద కేంద్రము ౯-౨౦-౪౨-౪౫ ఈ కేంద్రము ౯ రాసులకంటె నధికమైనందున ౧౨ రాసులలో తివచగా వచ్చిన రాశ్యాది మంద భుజ ౨-౯-౧౧-౧౫ ఈ భుజ రాసులగు ౨ ని, ౩౦ చే గుణించి క్రింది భాగలను కలపగా, కుజాని ౬౯దవ మందపదక లిప్తావిలిప్తలు ౬౪౭-౨౯ అంతర లిప్తావిలిప్తలు ౪-౭ ఈ అంతర లిప్తావిలిప్తలచేత మంద భుజ లిప్తావిలిప్తలగు ౧౧-౧౫ ను చతుష్పతి న్యాయముగా గుణించి ౬౦ చే భాగించగా వచ్చిన లబ్ధ లిప్తావిలిప్తలు ౦-౪౬ వీనిని కుజ మంద పదకములూ కలపగా ఆయిన లిప్తావిలిప్తలు ౬౪౭-౧౫ ఇదియే మంద భుజా ఫల మనబడును. మఱియు, మంద కేంద్రము ౬ రాసులకంటె నధికమైనందున (తులాది కేంద్రమగుటచేత) ఈ భుజా ఫలము ఋణ సంజ్ఞగలదియగును. కనుక, పూర్వోక్త ప్రకారము ఈ మంద భుజా ఫలమును అర్థించగా వచ్చిన లిప్తావిలిప్తలు ౩౨౪-౭ వీనిని ౬౦ చే భాగించగా భాగాది మంద భుజాఫలం ౫-౨౪-౭ దీనిని ప్రథమ సంస్థార కుజ రాశ్యాదికమగు ౬-౧౯-౧౭-౦ లూ తివచగా, రాశ్యాది ఈ ౬-౧౩-౪౯-౫౩ ద్వితీయ సంస్కార కుజాదాయెను.

౩ డ వ సంస్కారము.

మఱియు పూర్వోక్త క్రమమున మఱిల మంద సంస్థారమును పూర్వోక్త ప్రకారము చేయవలెను. ద్వితీయ సంస్థార కుజాని అతని మందోచ్చములూ తివచగా రాశ్యాది మంద కేంద్రము ౯-౨౬-౧౨-౫౨ దీనికి మందభుజ ౨-౩-౪౭-౪ దీని ౬౩ వ మంద పదక లిప్తావిలిప్తలు ౬౧౪-౪౩ అంతర లిప్తావిలిప్తలు ౫-౧౬ ఋణ భుజా ఫల భాగాదులు ౧౦-౨౨-౫౧ ఈ భుజా ఫలమును పూర్వోక్త ప్రకారము

రము అర్థించకుండా, పూర్వోక్త ప్రకారము, రవి భుజా ఫల భాగ సంస్కారము ధన్య కుజునియందు తివచగ, రాశ్యాది తృతీయ సంస్కార కుజుడు ౬-౨౩-౨౭-౧౯ ఆయెను.

౪ వ సంస్కారము.

ఇకను, పూర్వోక్త క్రమమున, శీఘ్ర సంస్కారమును, (మొదటి సంస్కారము వలెనే) చేయవలెను. కనుక, తృతీయ సంస్కార కుజుని అతని రాశ్యాది శీఘ్రోచ్చయగు ౧-౨౩-౩-౪౯ లో తివచగ, రాశ్యాది శీఘ్ర కేంద్రము ౬-౨౯-౪౦-౧౦ దీని రాశ్యాది శీఘ్ర భుజ ౧౦-౧౯-౧౦ కి ౧౧౦ వ శీఘ్ర పదక లిప్తావిలిప్తలు ౨౧౦౯-౧౯ రుజాంతర లిప్తావిలిప్తలు ౨౮-౧౦ శీఘ్ర ఋణ భుజాఫలము రాశ్యాది ౧-౬-౨౦-౪౬ దీనిని పూర్వోక్త ప్రకారము అర్థించకుండా తృతీయ సంస్కార కుజునిలో తివచగ, రాశ్యాదిగా మధ్యాహ్న దృక్పథ స్ఫుటకుజుడు ౧౦-౧౭-౨-౧౩ ఆయెను.

ఇట్లు బుధ గురు శుక్ర శనిలకును, నాలుగు సంస్కారముల క్రమముగ జేయగా, దృక్పథ స్ఫుట గ్రహంబులగును. గురు శనిలకు (కుజునకు వలెనే) మధ్య రవిని శీఘ్రోచ్చముగ బెట్టుకొనవలెను. బుధ శుక్రలకు మాత్రము మధ్య రవిని (గ్రహముగ) బెట్టుకొని, ఆ బుధ శుక్రలను, శీఘ్రోచ్చముగ బెలిసికొని, (కుజునకువలెనే) క్రమముగ నాలుగు సంస్కారములను జేయగా దృక్పథ స్ఫుట గ్రహంబులగును.

—♦ కుజుదులకు మందగతి సాధన క్రిమము ♦—

శ్లో॥ ద్వితీయ పర్యాయ పదాంత రేణ మాంధేన సంతాడితమధ్య భుక్తేః । ఖతర్కలభేనయుతాయుతాచేత్ స్ఫుటాగతిః కర్మిమృగాది కేంద్రాత్ ॥

టీ॥ మాంధేన = మంద కర్మ సంబంధమైన, ద్వితీయపర్యాయ పదాంతరేణ = రెండవ పర్యాయ పదకాంతరముచేత, సంతాడిత మధ్య భుక్తేః = సంతాడిత = గుణింపబడిన, మధ్య భుక్తేః = గ్రహ మధ్యగతియొక్క, ఖతర్కలభేన = ౬౦ వ భాగమున లభించే, కర్మిమృగాది కేంద్రాత్ = కర్మాదిమకరాది కేంద్రమునబట్టి

యుతాయుతాచేత్ = సంకలన. వ్యవకలనము. చేయబడినయెడల, గతిః = గ్రహ మధ్యగతి, స్ఫుటా = మంద స్ఫుటగతియగును.

తా॥ కుజుని పంచ గ్రహ మధ్యగతిని రెండు ప్రతులుపెట్టి, అందొక ప్రతిని రెండవ పర్యాయ మంద పదకాంతరముచేత (అనగా మూడవ సంస్కారాంతరము చేసినటు) చతుష్పృతి న్యాయముగ గుణించి ౬౦ చే భాగించగ వచ్చిన లిప్తా విలిప్తలను (ద్వితీయ పర్యాయ మంద కేంద్రము) కర్మాదియైనయెడల, రెండవ పృతిలో కలపవలెను. మకరాదియైనయెడల తివచవలెను. ఇట్లుచేయగా మంద స్ఫుట గతి యగునుట.

—♦ ఉదాహరణము ♦—

కుజ మధ్యగతి లిప్తావిలిప్తలు ౩౧-౨౬ దీనిని రెండు ప్రతులుపెట్టి అందొక పృతిని మూడవ సంస్కార మంద పదకాంతర లిప్తావిలిప్తలగు ౧౦-౧౬ చేత చతుష్పృతి న్యాయముగా గుణించి ౬౦ చే భాగించగ వచ్చిన లబ్ధ లిప్తావిలిప్తలు ౨-౪౯ దీనిని (మూడవ సంస్కార మంద కేంద్రము మ క రా ది య గు ట వ ల్ల) రెండవ ప్రతియగు ౩౧-౨౬ లో తివచగ మిగిలిన లిప్తావిలిప్తలు ౨౮-౪౯ ఇదియే కుజ మంద స్ఫుట గతి యగును. బుధ శుక్రలకు నూర్వదే గ్రహము గనుక అతని స్ఫుట గతియే మంద గతి యగునని తెలియవలెను.

—♦ కుజుదులకు శీఘ్రగతిని దెచ్చు క్రిమము ♦—

శ్లో॥ మందగత్యాన శీఘ్రోచ్చ గతిః కేంద్ర గతిర్భవేత్ । గ్రహస్యోదయ వక్రాది కాలస్సంసాధ్య తేతయా ॥

టీ॥ మందగత్యాన శీఘ్రోచ్చగతిః = మందగతి తివచబడిన శీఘ్రోచ్చ మధ్యగతి, కేంద్రగతిః = కేంద్రగతి, భవేత్ = అగును. తయా = ఆ కేంద్రగతిచేత, గ్రహస్య = కుజుదికముయొక్క, ఉదయవక్రాదికాలః = ఉదయవక్ర వక్రత్యాగాస్త మనూదికాలము, సంసాధ్యతే = సాధింపబడును.

తా॥ పూర్వోక్తమగు మందస్ఫుటగతిని శీఘ్రోచ్ఛముయొక్క మధ్యగతిలో తివచగా మిగిలినది కేంద్ర గతియగును. ఆ కేంద్రగతిచేత గ్రహముయొక్క ఉదయాస్తమయవక్ర వక్రత్యాగాదికాలము సాధింపబడుననుట.

* ○ * ఉదాహరణము * ○ *

కుజమందస్ఫుటగతి ౨౮-౪౧ వీనిని ఇతని శీఘ్రోచ్ఛము (సూర్యుడు) అతని మధ్యగతి ౫౯-౮ దీనిలో తివచగ మిగిలిన లిప్తావిలిప్తలు ౩౦-౨౭ ఇదియే కుజుని కేంద్ర గతియగును. బుధ శుక్రలకు ఆ బుధ శుక్రల మధ్య గతులనుగా నెఱుంగవలెను.

— * కుజాదులకు శీఘ్రస్ఫుటగతిని సాధించు క్రమము * —

శ్లో॥ గ్రహకేంద్రగతిశీఘ్ర పదకాంతరతాడితా ।

ఖరసాప్తఫలమంద భుక్తయోజ్యంధనాంతరే ॥

టీ॥ గ్రహ కేంద్ర గతిః = కుజాది గ్రహములయొక్క కేంద్ర గతి, శీఘ్ర పదకాంతరతాడితా = శీఘ్రపదకాంతర = ద్వితీయపర్యాయ శీఘ్రపదకాంతరముచేత, తాడితా = గుణింపబడినదగుచు, ఖరసాప్తఫలం = ఖరస - (ఖ - ౦, రస - ౬) ౬౦ చేత, ఆప్త - భాగింపబడగ నేర్పడిన, ఫలం = లభ్యము, భనాంతరే = ఆ శీఘ్రపదకము భనాంతరముగలదయైనయెడల, మందభుక్త = గ్రహమందస్ఫుటగతియందు, యోజ్యం = కూర్చదగినదియగును.

శ్లో॥ ఋణాంతరే వియోగేన గతి స్పష్టతరా భవేత్ ।

యదాఫల కలాదిభ్య స్పృధా మంద గతిర్యది ॥

టీ॥ ఋణాంతరేయదీ = ఆ శీఘ్రపదకము ఋణాంతరము గలదియైనయెడల, వియోగేన = మంద స్ఫుటగతిలో తివచుచేత, గతిస్పష్టతరా = స్ఫుటగతి, భవేత్ =

అగును. యదా = ఎప్పుడు, ఫలకలాదిభ్యః = ఆ లబ్ధ లిప్తావిలిప్తలవల్ల, మందగతిః = గ్రహమందగతి, శుద్ధా = తివచబడునో,

శ్లో॥ తదావక్రగతిస్తస్య గ్రహస్య భవతి ధ్రువమ్ ।

గతేస్ఫుటత్వం సంస్కార ద్వితయేన ప్రజాయతే ॥

టీ॥ తదా = అప్పుడు, తస్య గ్రహస్య = ఆ గ్రహమునకు, వక్రగతిః = వక్రగతి, భవతి = అగుచున్నది. ధ్రువం = నీళ్ళయము, గతేస్ఫుటత్వం = కుజాది గ్రహగతి యొక్క స్ఫుట భావము, సంస్కారద్వితయేన = రెండు సంస్కారములచేత, ప్రజాయతే = కలుగుచున్నది.

తా॥ కుజాది గ్రహ కేంద్రగతి నాలగవ సంస్కార సంబంధమగు (శీఘ్రపద కాంతరముచేత) గుణించి దానిని ౬౦ చే భాగించు వచ్చిన లిప్తావిలిప్తలను ఆశీఘ్ర పదకాంతరము భనాంతరమైనయెడల గ్రహ మందగతిలో కలపవలెను. ఋణాంతర మైనయెడల మందగతిలో తివచగ స్ఫుటగతియగును. మఱియు ఎప్పుడైతే ఆ లబ్ధ లిప్తావిలిప్తలు అధికమై మందగతి తక్కువగునో అప్పుడు ఆ లబ్ధ లిప్తావిలిప్తలలో మందగతిని తివచగ మిగిలినది ఆ గ్రహముయొక్క వక్రగతియగును. ఇట్లు కుజాది గ్రహములకు రెండు సంస్కారములచేత గతి స్ఫుటత్వము కలుగు చున్నదనుట.

○ * ఉదాహరణము * ○

కుజుని కేంద్రగతి లిప్తావిలిప్తలు ౩౦-౨౭ దీనిని ఇతని ద్వితీయ పర్యాయ శీఘ్ర పదకాంతర ఋణ లిప్తావిలిప్తలగు ౨౮-౫౧ వీనిచేత చతుష్పృతి న్యాయముగ గుణించి ౬౦ చే భాగించగ వచ్చిన లబ్ధ లిప్తావిలిప్తలు ౧౪-౩౮ వీనిని ఋణాంతరము గనుక మందగతి లిప్తావిలిప్తలగు ౨౮-౪౧ వీనిలో తివచగ మిగిలినది ౧౪-౩ ఇదియే కుజ స్ఫుటగతియగును. మందగతి తక్కువై ఆ లబ్ధ లిప్తావిలిప్తలు యెక్కువై నప్పుడు దానిలో మందగతిని తివచగ మిగిలినది వక్రగతియగును. ఈ కుజునకు వక్రగతి కాదు.

కుజాది పంచ గ్రహములకు వక్ర కేంద్ర

భాగముల క్రమము.

శ్లో॥ గుణార్తు చంద్రైశ్చర వేద రూపైః బాణాక్షి చంద్రైర్గరితర్క
రూపైః । గుణేందు భూభిశ్చల కేంద్ర భాగై ర్వక్రత్వ మా
యాంతికుజాదిభేదాః ॥

టీ॥ కుజాది భేదాః = కుజాది పంచ గ్రహములు క్రమముగా, చలకేంద్ర
భాగైః = ద్వితీయ శీఘ్ర కేంద్ర భాగలగు, గుణార్తుచంద్రైః = (గుణ - 3, ఋతు -
౬, చంద్రైః - ౧,) - ౧౬౩ భాగలచేతను, శరవేదరూపైః = (శర - ౫, వేద -
౪, రూపైః - ౧,) - ౧౪౫ భాగలచేతను, బాణాక్షిచంద్రైః = (బాణ - ౫,
అక్షి - ౨, చంద్రైః - ౧,) - ౧౨౫ భాగలచేతను, గరితర్కరూపైః = (గరి - ౨,
తర్క - ౬, రూపైః - ౧,) - ౧౬౨ భాగలచేతను, గుణేందుభూభిశ్చ = (గుణ -
౩, ఇందు - ౧, భూభిః - ౧,) - ౧౧౩ భాగలచేతను, వక్రత్వం = వక్ర స్వ భావ
మును, ఆయాంతి = పొందుచున్నారు.

తా॥ ఆ యా గ్రహముల ద్వితీయ పర్యాయ శీఘ్ర కేంద్రమును (౪ నాల్గవ
సంస్కార కేంద్రముననుట) భాగలుచేయగా, ౧౬౩ భాగలున్నప్పుడు కుజాదును,
౧౪౫ భాగలున్నప్పుడు బుధుడును, ౧౨౫ భాగలున్నప్పుడు గురుడును, ౧౬౨ భాగ
లున్నప్పుడు శుక్రుడును, ౧౧౩ భాగలున్నప్పుడు శనియు, వక్రప్రారంభము బొందు
చున్నారని తాత్పర్యము.

—♦ వక్ర త్యాగ కేంద్ర భాగలు ♦—

శ్లో॥ శైలాంక చంద్రైశ్చరచంద్రా బాహుభి ర్బాణాక్షి నేత్రై
ర్గుణగోకుభిశ్చ శైలాంక నేత్రైః క్రమశః కుజాద్యా ఋజుత్వ
మాయాంతిచ కేంద్రభాగైః ॥

టీ॥ కుజాద్యాః = కుజాది పంచ గ్రహములు, క్రమశః = క్రమముగాను,
కేంద్రభాగైః = ద్వితీయ పర్యాయ శీఘ్ర కేంద్ర భాగలగు, శైలాంకచంద్రైః =
(శైల - ౨, అంక - ౯, చంద్రైః - ౧,) - ౧౯౨ భాగలచేతను, శరచంద్ర

బాహుభిః = (శర - ౫, చంద్ర - ౧, బాహుభిః - ౨,) - ౧౨౫ భాగలచేతను,
బాణాక్షి నేత్రైః = (బాణ - ౫, అక్షి - ౩, నేత్రైః - ౨,) - ౨౩౫ భాగ
లచేతను, గుణగోకుభిశ్చ = (గుణ - ౩, గో - ౯, కుభిః - ౧,) - ౧౯౩ భాగల
చేతను, శైలాంకనేత్రైః = (శైల - ౨, అంక - ౯, నేత్రైః - ౨,) - ౨౪౨ భాగల
చేతను, ఋజుత్వం = ఋజుస్వభావమును, (అనగా వక్రత్యాగముననుట) ఆయాంతి =
పొందుచున్నారనుట.

తా॥ ఆ యా గ్రహముల ద్వితీయ పర్యాయ శీఘ్ర కేంద్రమును భాగలు
చేయగా ౧౯౨ భాగలయినప్పుడు కుజాదును, ౧౨౫ భాగలయినప్పుడు బుధుడును,
౨౩౫ భాగలయినప్పుడు గురుడును, ౧౯౩ భాగలయినప్పుడు శుక్రుడును,
౨౪౨ భాగలయినప్పుడు శనియు, వక్ర త్యాగమును [అనగా ఋజుగతిని] పొందుదురని తాత్పర్యము.

—♦ వక్ర దినములు ♦—

శ్లో॥ రస తక్రైశ్చంద్రనేత్రైర్వియద్బాహిర్వియదుభిః క్రమాత్ ।

నేత్రబాణైర్భూత విశ్వైర్గ్రహణాం వక్రవాసరాః ॥

టీ॥ గ్రహణాం = కుజాది పంచ గ్రహములకు, క్రమాత్ = క్రమముగా,
వక్రవాసరాః = వక్ర దినములు, రసతక్రైః = (రస - ౬, తక్రైః - ౬,) కుజాదు
౬౬ దినములకును, చంద్రనేత్రైః = [చంద్ర - ౧, నేత్రైః - ౨,] - బుధుడు ౨౧
దినములకును, వియద్బాహిర్వియదుభిః = [వియత్ - ౦, బాహుభిః - ౨, ఇందుభిః -
౧,] - గురుడు ౧౨౦ దినములకును, నేత్రబాణైః = [నేత్ర - ౨, బాణైః - ౫,] -
శుక్రుడు ౫౨ దినములకును, భూతవిశ్వైః = [భూత - ౫, విశ్వైః - ౧౩] - శని
శ్చరుడు ౧౩౫ దినములకును, [భవంతి]. అగుచున్నవి.

తా॥ కుజాదు ౬౬ దినములును, బుధుడును ౨౧ దినమును, గురుడు ౧౨౦
దినములును, శుక్రుడు ౫౨ దినములును, శనిశ్చరుడు ౧౩౫ దినములును, రహస్యమిగ
వశించి యుండురని తాత్పర్యము.

—* పశ్చాద్ స్తమయ కేంద్ర భాగలు (మాధ్యం) :—

శ్లో॥ దంతాన్నిభి స్సాయక బాణచంద్రైః షడ్వేద రాష్ట్రైః సప్త
మాపైః । శూన్యాభి రాష్ట్రైః కుసుతాదయోస్తం ప్రయాంతి
పశ్చాచ్ఛల కేంద్ర భాగైః ॥

టీ॥ కుసుతాదయః = కుజాది పంచ గ్రహంబులు, క్రమః = క్రమముగా, చలకేంద్రభాగైః = ద్వితీయపర్యాయ శీఘ్ర కేంద్రభాగలగు, దంతాన్నిభిః = [దంత - 3౨, అన్నిభిః - 3,] - 3౩౨ భాగలును, సాయకబాణచంద్రైః = [సాయక - ౧, బాణ - ౧, చంద్రైః - ౧,] - ౧౧౧ భాగలచేతను, షడ్వేదరాష్ట్రైః = [షట్ - ౬, వేద - ౪, రాష్ట్రైః - 3,] - 3౪౬ భాగలచేతను, నిరసప్తమాపైః = [నిర - ౭, సప్త - ౭, మాపైః - ౧,] - ౧౭౭ భాగలచేతను, శూన్యాభిరాష్ట్రైః = [శూన్య - ౦, అభి - ౪, రాష్ట్రైః - 3,] - 3౪౦ భాగలచేతను, పశ్చాద్ స్తం = పశ్చాద్ స్తమయమును, ప్రయాంతి = పొందుచున్నారనుట.

తా॥ నాలగవ సంస్కార కేంద్ర భాగలగు 3౩౨ భాగలచేత కుజుడును, ౧౧౧ భాగలచేత బుధుడును, 3౪౬ భాగలచేత గురుడును, ౧౭౭ భాగలచేత శుక్రుడును, 3౪౦ భాగలచేత శనియు, పడమటి దిశను అస్తమించుచున్నారని తా॥

—* ప్రాగుదయ కేంద్ర భాగలు (మాధ్యనివృత్తి) :—

శ్లో॥ నాగాశ్విభిః స్సాయక శూన్యదస్త్రైః ద్వేదేందుభిః పావక
నాగ చంద్రైః । ఖబాహుభి శ్చంచల కేంద్ర భాగైః
ప్రాచ్యాంకుజాద్యా ఉదయం ప్రయాంతి ॥

టీ॥ కుజాద్యాః = కుజ బుధ శుక్ర శనిలు, క్రమః = క్రమముగా, చంచల కేంద్రభాగైః = ద్వితీయ పర్యాయ శీఘ్ర కేంద్ర భాగలగు, నాగాశ్విభిః = [నాగ - ౮, అశ్విభిః - ౨,] - ౨౮ భాగలచేతను, సాయకశూన్యదస్త్రైః = [సాయక - ౧, శూన్య - ౦, దస్త్రైః - ౨,] - ౨౦౧ భాగలచేతను, వేదేందుభిః = [వేద - ౪, ఇందుభిః - ౧,] - ౧౪ భాగలచేతను, పావకనాగచంద్రైః = [పావక - 3, నాగ

-౮, చంద్రైః - ౧,] - ౧౮౩ భాగలచేతను, ఖబాహుభిః = [ఖ - ౦, బాహుభిః - ౨,] - ౨౦ భాగలచేతను, ప్రాచ్యా = తూర్పుదిక్కును, ఉదయం = ఉదయమును, ప్రయాంతి = పొందుచున్నారనుట.

తా॥ నాలగవ సంస్కార కేంద్ర భాగలగు ౨౮ భాగలచేత కుజుడును, ౨౦౧ భాగలచేత బుధుడును, ౧౪ భాగలచేత గురుడును, ౧౮౩ భాగలచేత శుక్రుడును, ౨౦ భాగలచేత శనిశ్చరుడును, ప్రాగుదయమును పొందుచున్నారని తాత్పర్యము.

బుధ శుక్రలకు ప్రాగస్తమయ

—* కేంద్ర భాగలు *—

శ్లో॥ నవాభ్ర రాష్ట్రే స్తురగాన్ని పావకైః ప్రాగస్తగా సామ్యసితో
చలాంతైః । పశ్చాద్భ్రశుక్రాపుదయం ప్రయాంతః క్వధైః
ప్రేదస్తైశ్చల కేంద్రభాగైః ॥

టీ॥ సామ్యసితో = బుధ శుక్రలు క్రమముగ, చలాంతైః = తమ ద్వితీయ పర్యాయ శీఘ్ర కేంద్ర భాగలగు, నవాభ్రరాష్ట్రైః = [నవ - ౯, ఆభ్ర - ౦, రాష్ట్రైః - 3,] - 3౦౯ భాగలచేతను, తురగాన్నిపావకైః = [తురగ - ౭, అన్ని - 3, పావకైః - 3,] - 3౩౭ భాగలచేతను, ప్రాగస్తగా = తూర్పు దిశ స్తంభులగుదులు. జ్ఞశుక్రా = బుధ శుక్రలు, చలకేంద్రభాగైః = ద్వితీయ పర్యాయ శీఘ్ర కేంద్ర భాగలగు, క్వధైః = [కు - ౧, అధైః - ౧,] - ౧౧ భాగలచేతను, తిరదస్త్రైః = [తి - 3, దస్త్రైః - ౨,] - ౨౩ భాగలచేతను, పశ్చాదుదయం = పశ్చమ దిక్కును ప్రయాంతః = పొందుచున్నారనుట.

తా॥ చతుర్థ సంస్కార శీఘ్ర కేంద్రభాగలగు 3౦౯ భాగలచేత బుధుడును, 3౩౭ భాగలచేత శుక్రుడును, ప్రాగస్తమయమును పొందుచున్నారు. మఱియు పశ్చాదుదయమును బుధుడు ౧౧ భాగలచేతను, శుక్రుడు ౨౩ భాగలచేతను, పశ్చాదుదయమును అనగా పడమర దిక్కును ఉదయించుచున్నారనుట.

శ్లో॥ తౌవక్ర కాలే స్తగతో ప్రతీచ్యాం ప్రాగుద్గతో శుక్రబుధౌ
తథైవ । స్వభావగత్యాస్తగతో జ్ఞశుక్రా ప్రాచ్యాం ప్రతీ
చ్యాం భవతః క్రమేణ ॥

టీ॥ తా - ఆ, శుక్రబుధౌ - శుక్ర బుధులు, వక్రకాలే - వక్రసమయమందు, ప్రతీచ్యాం - పడమర దిశను, అగస్త్యతా - అస్తంగతులును, ప్రాగ్ద్యతా - తూర్పు దిశ నుదయంగతులనగుదురు. తద్దైవః - ఆ ప్రకారమే, జ్ఞశుక్రా - బుధ శుక్రులు, స్వభావగత్యా - సవ్యగతిచేత, ప్రాచ్యాం - తూర్పు దిశను, అగస్త్యతా - అస్తంగతులును, ప్రతీచ్యాం - పడమర దిశను, భవతః - ఉదయంగతులును, కృమేణ - కృమంబుగ నగుచున్నారనుట.

తా॥ ఆ బుధ శుక్రులు వక్రకాలమందు సృష్టిమంబున నస్తమించి క్రమముగ ప్రాగ్ద్యతయమును బొందుదురు. మఱియు ఆ బుధ శుక్రులు సవ్యగతిచేత తూర్పున నస్తమించి పడమర దిశ నుదయమును క్రమంబుగ బొందుదురని తా॥

—♦ కుజాదులకు అస్తమయాది ఉదయ దినములు♦—

శ్లో॥ భార్గూ నృపా శూన్యగుణా దిశోంగ రామాః ప్రతీచ్యాం
దిశిచాస్తవాసరాః । జ్ఞశుక్రయోర్ద్ర స్రగుణాః కుశైలాః
ప్రాగ్ద్యతాకాలాద్దివసాభవంతి ॥

టీ॥ ప్రతీచ్యాదిశః - పడమర దిశను, అస్తవాసరాః - అస్తంగతి దినములు, అనగా, అస్తమయాది ఉదయ పర్యంత దినములనుట. భార్గూ - [భ - ౦, అర్క - ౧౨,] - ౧౨౦ దినములు ఇవి కుజునకును, నృపాః - ౧౬ దినములు ఇవి, బుధునకును, శూన్యగుణాః - [శూన్య - ౦, గుణాః - ౩,] - ౩౦ దినములు ఇవి గురునకును, దిశః - ౧౦ దినములు ఇవి శుక్రనకును, అంగరామాః - [అంగ - ౬, రామాః - ౩,] - ౩౬ దినములు ఇవి శనికిని, [భవంతి - అగుచున్నవి] జ్ఞశుక్రయోః - బుధశుక్రులకు, ప్రాగ్ద్యతాకాలాత్ - ప్రాగ్ద్యతమయదినమునుండి, దివసాః - పశ్చాదుదయ పర్యంత దినములు, ద్రుగుణాః - [ద్రు - ౨, గుణాః - ౩,] - ౩౨ దినములును, కుశైలాః - [కు - ౧, శైలాః - ౨,] - ౨౧ దినములును, భవంతి - అగుచున్నవి.

తా॥ పశ్చాదస్తమయ దినము మొదలుకొని ౧౨౦ దినములచే కుజుడును ౧౬ దినములచే బుధుడును, ౩౦ దినములచే గురుడును, ౧౦ దినములచే శుక్రుడును

౩౬ దినములచే శనియు, ప్రాగ్ద్యతయమును బొందుచున్నారను. మఱియు ప్రాగ్ద్యతమయ దినము మొదలుకొని పశ్చాదుదయమును ౩౨ దినములచే బుధుడును, ౨౧ దినములచే శుక్రుడును, బొందుచున్నారని తా॥

—♦ కు జాదుల కస్తమయ దినములు♦—

శ్లో॥ శూన్యాగ తర్కై స్తురగాగ్నిభిశ్చ దసాద్దిరామై శ్వశి
బాణనేత్రైః । ద్వివేద రామైః సై స్తథాస్తా ప్రయాంతి
భేటాఉదితాః కుజాద్యాః ॥

టీక॥ ఉదితాః = తూర్పు దిశ నుదయించిన, భేటాః = గృహబులగు, కుజాద్యాః = కుజాదులు, అస్తం = అస్తమయమును, శూన్యాగతర్కైః = (శూన్య - ౦, అంగ - ౬, తర్కైః - ౬,) - (౬౬౦) అగు, దివసైః = దినముల చేతను, తురగాగ్నిభిశ్చ = (తురగ - ౨, అగ్నిభిశ్చ - ౩,) - ౩౨ దినములచేతను, దసాద్దిరామైః = (ద్రు - ౨, ఆది - ౨, రామైః - ౩,) - ౩౨ దినములచేతను, శ్వశిబాణనేత్రైః = (శ్వ - ౧, బాణ - ౫, నేత్రైః - ౨,) - ౨౫ దినములచేతను, ద్వివేదరామైః = (ద్వి - ౨, వేద - ౪, రామైః - ౩,) - ౩౪ దినములచేతను, తథా = పూర్వ గ్రంథోక్త ప్రకారము, అస్తం = అస్తమయమును, ప్రయాంతి = బొందుచున్నారనుట.

తా॥ ప్రాగ్దిశ నుదయించిన గృహములలో కుజుడు ౬౬౦ దినములకును, బుధుడు ౩౨ దినములకును, గురుడు ౩౨ దినములకును, శుక్రుడు ౨౫ దినములకును, శ్వశిబాణుడు ౩౪ దినములకును, అస్తమించెదరనుట. అందు కుజ గురు శనులు పశ్చిమంబున నస్తమించెదరనియు, బుధ శుక్రులు తూర్పుననే అస్తమించెదరని యభిప్రాయము.

బుధ శుక్రులకు పశ్చాదుదయ పశ్చాదస్తమయ

—* దినములు *—

శ్లో॥ పశ్చాదుదయ మారభ్య పశ్చాదస్తమయావధి ।
పంచాగ్ని దివసాస్సామ్యే నేత్రైర్కరకరాః కపా ॥

టీక॥ పశ్చాదుదయమారభ్య = పశ్చాదుదయము మొదలుకొని, పశ్చాదస్తమయావధి = పశ్చాదస్తమయపర్యంతము, సామ్యే = బుధుడు, పంచాగ్నిదివసాః =

(పంచ - ౫, అగ్ని - 3,) - 3౫, దివసాః = దినములును, కవో = శుక్రడు,
నేత్రోత్కరాః = (నేత్ర - ౨, తర్క - ౬, కరాః - ౨,) - ౨౬౨ దినములు
నందును.

తా॥ పశ్చాదుదయము మొదలుకొని మఱల పశ్చాదుదయమును జేయుట
యందు బుధునకు 3౫ దినముల కాలము పట్టుననియు, శుక్రునకు ౨౬౨ దినముల
కాలము పట్టునని తాత్పర్యము.

బుధ శుక్రులయొక్క పాగస్త పశ్చాదుదయ వక్ర వక్ర

—♦ త్యాగాదులకు క్రమముగా పరిమాణ దినములు ♦—

శ్లో॥ పాగస్త కాలాద్వివర్దిరామైః పశ్చాదుదయ పోదయమా
హురస్మాత్ నేతాగ్నిభిర్యక్ సముద్భవ స్తతస్త్రిభిః
ప్రతీచ్యాదిశిచాస్తగత్వం॥

టీక॥ బుధస్య = బుధునకు, ప్రాగస్త కాలాత్ = ప్రాగస్త కాలమునుండి,
ద్విరామైః - (ద్వి - ౨, రామైః - 3,) - 3౨ అగు, వివర్ది = దినములచేత,
పశ్చాదుదయం = పశ్చాదుదయమును, ప్రాహుః - విద్వాంసులు చెప్పిరి. అస్మాత్ =
ఈ పశ్చాదుదయమునుండి, నేతాగ్నిభిః = (నేత్ర - ౨, అగ్నిభిః - 3,) - 3౨ దిన
ములచేత, వక్రసముద్భవః = వక్రంబుకలుగును. తతః = తక్కినవి త్రియైవమిష్టము,
త్రిభిః = మూడు దినములచేత, ప్రతీచ్యాదిశి = పడమర దిక్కునందు, అస్తగత్వం =
అస్తగతత్వంబు పొందును.

శ్లో॥ తదాదిత్యేగ్గుగదివైస్తు పూర్వదిగుద్భవస్యాదితిసంవదంతి॥

తతస్త్రిభిర్యక్త తేద్యమోచనా కరాగ్నిభిః ప్రాగ్దిశిచాస్తగత్వం॥

టీక॥ తదాది = ఆ పశ్చాదుదయము మొదలుకొని, తక్కిందుద్విరైః =
(తర్క - ౬, ఇందు - ౧,) - అగు, ద్విరైః - దినములచేత, పూర్వదిగుద్భవం -
పాగిదుదయము, స్యాదితి - అగునని, సంవదంతి - చెప్పుదురు. తతః - ఆ ప్రాగు
దయానంతరము, త్రిభిః - మూడు దినములచేత, వక్రగతేః - వక్రగతియొక్క,
విమోచనం - విముక్తియగును. (తతః) అనంతరము, కరాగ్నిభిః - (కర - ౨,
అగ్నిభిః - 3, 3౨ దినములచేత, స్యాగ్నిభిః - తూర్పు దిక్కునందు, అస్తగత్వం -
అస్తగతత్వంబు పొందును.

తా॥ బుధునకు పాగస్తయ దినము మొదలు 3౨ దినములకు పశ్చాదుద
యంబుగలుగును. ఆ పిమ్మట 3౨ దినములకు వక్రము కలుగును. ఆ పిమ్మట 3
దినములకు పశ్చాదుదయంబు కలుగును. ఆ పిమ్మట ౧౬ దినములకు ప్రాగుదయం
బగును. ఆ పిమ్మట 3 దినములకు వక్రగతి విడుచును. ఆ పిమ్మట 3౨ దినములకు
పాగస్తయమును తాత్పర్యము.

శ్లో॥ శుక్రః ప్రతీచ్యదయతోగ్ని గుణాన్యైః స్యాద్విక్రీతతో
గగన నేత్రద్వినై స్తథాస్తం॥ పాచ్యామధావృభి రుదేత్యధ
బాణనేత్రైః నిర్వక్రముత్కృతికరై రధచాస్తమేతి॥

టీక॥ శుక్రః - శుక్రుడు, ప్రతీచ్యదయతోః - పశ్చాదుదయము మొదలు
కొని, అగ్నిగుణాన్యైః - (అగ్ని - 3, గుణ - 3, అగ్నిభిః - ౨,) - ౨33 దిన
ములచేత, వక్రీవక్రగతిగలవాడు, స్యాత్ - అగును. తతః - అటుపిమ్మట గగన
నేత్రద్వినైః - (గగన - ౦, నేత్ర - ౨,) - ౨౦ అగు, ద్విరైః - దినములచే,
తథాస్తం - పశ్చాదుదయము నొందును. అథ - అనంతరము, ప్రాచ్యాం -
తూర్పున, అవృభిః - ౮ దినములచేత, ఉతేతి - ఉదయించుచున్నాడు. అథ -
అనంతరము, బాణనేత్రైః - (బాణ - ౫, నేత్రైః - ౨,) - ౨౫ దినములచేత,
నిర్వక్రం - వక్రత్యాగము నొందును. అథ - తదనంతరము, ఉత్కృతికరైః -
(ఉత్కృతి - ౨౬, కరైః - ౨,) - ౨౨౬ దినములచేత, అస్తమేతి - ప్రాగస్తయ
మును బొందుచున్నాడు.

తా॥ శుక్రుడు, పశ్చాదుదయము మొదలుకొని ౨33 దినములకు వక్రీంచును.
ఆ పిమ్మట ౨౦ దినములకు, పశ్చాదుదయంబుగలుగును. అటుపిమ్మట ౮ దినములకు
తూర్పున ఉదయించును. అటుపిమ్మట ౨౫ దినములకు వక్రత్యాగమగును.
ఆ పిమ్మట ౨౨౬ దినములకు, తూర్పున అస్తమించుననుట.

వ క) వ క) త్యాగోదయాస్తమయాది

—* ప్రవేశ ఘటికా నిర్ణయము *

శ్లో॥ వక్రవక్రోదయాస్తాంశాః ధ్రువాంశేభ్యోధికాల్పతః॥

కలీకృతాహృతాః కేంద్రీ గత్యాతైష్యవాసరాః॥

టీక! వక్రవాక్రొదయాస్తాంశాః - వక్ర వక్రత్యాగోదయాస్తయంతరాలు, భువాంశేభ్యః - పూర్వోక్తములగు ఆయా భువాంశములకంటె, అధికాల్పతః - అధిక అల్పత్యంబు గలిగియున్నయెడల, కలికృతాః - ఆ కేంద్ర భాగాదులు లిప్తులు చేయబడినవై, కేంద్రత్యాగయాగ్రహకేంద్రగతిచేత, హృతాః - భాగింపబడుచుండుగా నేర్పడిన లభము, యాత్రైవ్యవాసరాః - గత ఏవ్య దినంబులగును.

తా॥ ఆయా గ్రహముల ద్వితీయ పర్యాయ శీఘ్ర కేంద్రభాగాలు, అయా గ్రహములకు జెప్పిన వక్రవక్రత్యాగోదయాస్తయ భువ భాగ సంఖ్యల కంటె, అధికాల్పములుగా నున్నయెడల, ఆ అధిక అల్పములగు భాగాదులను లిప్తులుచేసి, ఆయా గ్రహ కేంద్రగతిచే భాగించగా లభము గత ఏవ్య దినంబులగును. ఈ దినములవలన, యీ గ్రహ మిన్ని దినముల కిందట వక్రవాది భావమును బొందినదని యైనను, మఱియు ఇన్ని దినములకు వక్రవాది భావమును పొందుననియున్నను, తెలియవలెనని తాత్పర్యము.

శ్లో॥ ప్రతిచ్యస్తంగతేసుక్తే మూఢోదశదినావధి ।

ప్రాగస్తగేభవేన్మూఢో సాధమాసద్వయావధి ॥

టీక! శుక్రే - శుక్రడు, ప్రతిచ్యస్తంగతే - పశ్చాదస్తయమును బొందుచుండ, దశదినావధి - ౧౦ దినముల పర్యంతము, మూఢః - మూఢ్యంబు ప్రాగస్తగే - పాగస్తయమును బొందుచుండ సార్ధమాసద్వయావధి - రెండున్నరమాస పర్యంతము, మూఢః - మూఢ్యంబు, భవేత్ - అగును.

తా॥ శుక్రడు, పశ్చాదస్తయమును బొందుచుండ (౧౦) దినముల పర్యంతము మూఢమి యగును. శుక్రడు ప్రాగస్తయమును బొందుచుండ, రెండున్నర మాసము మూఢమి కలిగియుండునట.

శ్లో॥ గురో స్సదా ప్రతీచ్యాతు దిశిచాస్తమయం భవేత్ ।

ప్రాచ్యాముదయ మేతస్య మూఢోమాసైక్యకమేవహి ॥

టీక! గురోః - గురునకు, సదా - ఎల్లప్పుడను, ప్రతీచ్యాంతి - పడమర దిక్కునందు, అస్తమయం - ఆస్తమానము, భవేత్ - అగును. ప్రాచ్యాం - తూర్పు దిక్కునందు, ఉదయం - ఉదయమగును. ఏతస్య - ఈ గురునకు, మూఢః - మూఢ్యత, మాసైక్యమేవహి - ఒక మాసమేను.

తా॥ బృహస్పతి (సర్వదా) పడమర దిక్కున అస్తమించును, తూర్పున ఉదయించును. ఈ గురు మూఢమి ఒకమాసమేననుట.

ఇతి స్ఫుటాధికారస్సమాప్తః ।

అథ త్రిప్రశ్నాధ్యాయ ప్రారంభః

ఈ అధ్యాయముందు కొంతవఱకు శంకుస్థాపనము తద్వారా, దిక్సాధనమును, విషువచ్ఛాయా సాధనములను జెప్పబడును. ఈ ప్రశ్నాధ్యాయము గురుముఖంబుగ దెలిసికొనవలయును. గ్రంథ విస్తరముచే టీక వాయబడలేదు.

శ్లో॥ యః కర్మసాక్షీభగవాన్ యోవేదప్రతిపాదితః ।

తమాశ్రయే సదామోహ తమోరాశినవృత్తయే ॥

మేసాయనదిసేర్కస్య తులాయనదినేపివా । స్వదేశాక్షుప్రభా సాధ్యాద్వా దశాంగుళశంకునా ॥ ౧ ॥ సమీకృతశిలాయాం వా సమభూమితలేపివా । ఇప్తశంకోః పమాణేన విలిఖేద్వృత్తమండలం ॥ ౨ ॥ వృత్తమధ్యస్థితస్యాస్య శంకోః పూర్వాపరాష్ఠాయాః । ఛాయోగ్రంథతః విశలి వృత్తయతః విముంచతి ॥ ౩ ॥ వృత్తే ప్రాక్షుచ్చిమస్థాన ద్వయే బిందుకృతౌ యది । పూర్వాపరాష్ఠాతౌ స్యాతాం వక్ష్యమాణానుసారతః ॥ ౪ ॥ పూర్వబిందుం సమారభ్య శంకు మూలస్యయత్నతః । కర్మచేనలిఖేద్దర్శ చంద్రవద్బలయంతతః ॥ ౫ ॥ పశ్చాద్బిందుం సమారభ్య వలయ చంద్ర ఖండవత్ । శంకుదీర్ఘ పమాణేన కర్మచేనైవసంలిఖేత్ ॥ ౬ ॥ కేంద్రీకృతప్రాగపర బింద్వోర్వలయ యోగతః । మతస్య కృతిర్భవేదేత ద్వృత్తమండల మధ్యగా ॥ ౭ ॥ తస్మాత్స్య పుచ్చముఖయో ర్మధ్యతో వృత్తమండలం । ప్రాచ్యామేకాలిఖేదే భాగ సమయామోత్తరానిత్యాం ॥ ౮ ॥ వృత్తసంయోగయామోద గ్రేఖాగో బిందుచిహ్నితే । తేకేంద్రీకృత్యవలయ ద్వితీయం విలిఖేత్సుధీః ॥ ౯ ॥ వలయద్వితీయస్యాస్య సంయోగాన్మత్స్యసంభవః । మత్స్యమధ్యే విలిఖతా రేఖాపూర్వాపరా భిధాః ॥ ౧౦ ॥ ఏవం దిక్సాధనం కృత్వా పూర్వోక్తవిషువద్వయాః । దినార్ధసమయేశంకుం దిక్కుధ్యేతువినిశ్చివేత్ ॥ ౧౧ ॥ యామోత్తరాయాం రేఖాయాం శంకోరుత్తరయామ్యతః । యస్మిన్ దేశేయా

ప్రదృష్టా చ్ఛాయాతత్రాక్షభాభవేత్ ॥ ౧౨ ॥ కుండిసి పట్టణేమేష
తులాయనదివ ద్వయాః । తీర్ణ్యంగుళాని వట్టింశ ద్వ్యంగుళా
3-3౬ న్యక్షభాభవేత్ ॥ ౧౩ ॥ దేవరాజ్య - ౨-౪౦ - శ్చన్నపుర్యా
మక్షభానిశ్చితాబుధైః । శ్రీకాళహస్తిచగరే త్యగిగుఃపద్వయం
గుళా - 3 - ౬ ॥

—♦ అనంతర మక్షకణానయనమాహ —

శ్లో॥ శంకోశ్చాక్షప్రభాయాశ్చ ఉభయోర్వర్గసంయుతాత్ ।
మూలంభవేదక్షకర్ణ ఇత్యేవం నిశ్చితోబుధైః ॥ ౧౪ ॥ అథవాక్షప్రభా
వర్గః పంచవింశతి ౨౫ భాజితః । అర్క ౧౨ సంఖ్యాయుతోవాచు
మక్షకర్ణోంగుళాత్మకః ॥ ౧౬ ॥

—* శంకుపమాణానయనమ్ —

శ్లో॥ ఛాయావర్గం కర్ణవర్గా త్యక్తాశ్చేషస్యయత్పదం ।
తదేవదిబ్బధ్యశంకోః పరిమాణమనారతం ॥ ౧౭ ॥

—* విషువచ్ఛాయానయనమ్ —

శ్లో॥ కర్ణవర్గాచ్చంకువర్గం హిత్యాతదవశేషతః । మూలం
గ్రాహ్యో తదేవాక్ష చ్ఛాయాభవతి స తతం ॥ ౧౮ ॥ కుండిన్యామక్ష
కర్ణస్తు సూర్యేంద్వగ్నికరాబ్ధిభిః । ౧౨-3౧-౪౨ । అంగుళైర్నిశ్చిత
శ్చన్నపట్టణేర్మధుతి ౧౨-౧౮ రభవేత్ ॥ ౧౯ ॥

—* అభేష్టచ్ఛాయయాసూర్యోదయాది ఘటికాపరిజ్ఞానార్థ
మాదౌ భాజ్యానయనమాహ —

శ్లో॥ దశ ౧౦ ఘ్నక్షభయాక్షస్య చరస్యైవకృతిస్సదా ।
ద్వి ౨ విఘ్నా స్వశరాం గి శాఢ్యా స్యాద్భాజ్యో వేద రుద్ర
౧౧౪ యుక్ ॥

—* అథ మధ్యాహారానయనమాహ —

శ్లో॥ శర గి భక్తాచ్చరాలబ్ధ ముదగ్గోశ్చేంద్రభూ ౧౧౪ యుతా ।
మధ్యహారోభవేద్యామ్య గోశేతు వియుతంయది ॥

—* అథ అభిమతహారానయనమ్ —

శ్లో॥ ఇష్టచ్ఛాయాకృతియుతా చ్ఛంకువర్గాచ్చ యత్పదం ।
స్యాదిష్టకర్ణస్తద్భక్తా ద్భాజ్యా దభిమతోహరః ॥

—♦ అథ సతసాధన క్రమమాహ —

శ్లో॥ అక్షకర్ణహతాభీష్ట హారోమధ్యాద్వి శోధితః । భవేత్స
మాఖ్యస్తద్విగుణా వేదాకాజ్ఞా ౧౯౪ ధికంయది ॥ ౨౩ ॥ తదా
పుథక్ నివేశ్యాబ్ధి గోభూ ౧౯౪ హీనం గుణో 3 ద్భృతం । ఫలంసం
యోజ్యతస్మూల మర్థనాశీవియుగ్మతం ॥ ౨౪ ॥ స్యాద్దేవాకధరా
౧౯౪ ల్పస్య సమాఖ్యద్విగుణస్యతు । మూలమేననతం హ్యే తదర్థ
నాశీ విశోధితం ॥ ౨౫ ॥

—♦ ఇష్టచ్ఛాయాసాధిత సతాదిష్ట ఘటికాశ్చాహ —

శ్లో॥ సతేనైవోనితంచాహ ర్దళంపూర్వాపరార్థయోః ।
అభీష్టచ్ఛాయయాజాతం ఘటికాద్యమితితమ్ ॥ ౨౬ ॥

—♦ సతోన్నతనాడికా స్వరూపమాహ —

శ్లో॥ సూర్యో దయాది ఘటికాః ప్రాక్కపాలేస్య రున్నతాః ।
పశ్చాత్కపాలే సూర్యాస్త ఘటికాశ్చోన్నతాస్సదా ॥ ౨౭ ॥ తాభి
రున్నతనాడిభి రూవాహర్దళనాడికాః । సతనాడ్యో భవంత్యేతాః
ప్రాక్పశ్చిమ కపాలయోః ॥ ౨౮ ॥

—♦ అక్షాంశసాధనమాహ —

శ్లో॥ అక్షప్రభా పంచ గి హతా దశాం ౧౦ శోనాక్షభాకృతేః ।
అక్షాంశాస్సంభవంత్యేతే సదాదక్షిణదిగ్భవాః ॥ ౨౯ ॥

—♦ అథ క్రాంతిసాధనమాహ —

శ్లో॥ ఖాబ్ధయః ౪౦ శూన్యనాగాశ్చ ౮౦ కైలరుద్రాః ౧౧౭
కుపంచభూః ౧౫౧ । హుపనాగేందవ ౧౮౧ స్తర్కా వ్యోమాక్షిణి

౨౦౬ తతఃపరం || ౩౦ || వేదబాహుకరా ౨౨ర శ్వాస్త్ర వైశ్వసర
భుజా ౨౩౬ సతః! వ్యోమాభిబాహవః ౨౪౦ క్రాంతి పదకాస్సు
రిమేధ్రువాః || ౩౧ ||

౧-ప- ౪౦-౮-౪౦౪-ప-౧౧౧౮-౩౦౨-ప-౨౨౪-౮-౧౨ ౦-ప-౦-౮-౪౦
౨-ప- ౪౦-౮-౩౨౪-ప-౧౧౧౮-౨౪౦-ప-౨౩౬-౮- ౪
౩-ప-౧౧౨-౮-౩౪౬-ప-౨౦౬-౮-౧౧౪-ప-౨౪౦-౮- ౦

శ్లో|| యస్యకస్యగ్రహస్యాపి కర్తవ్యేక్రాంతిసాధనే | సోగ్ర
హోయనభాగాది యుతః కేంద్రత్వమాప్నుయాత్ || ౩౨ || సాయ
నాంశగ్రహస్యాస్య భుజభాగాదశో ౧౦ ధృతాః | లబ్ధ పదకసం
ఖ్యాస్యా దంతరేణావ శేషితమ్ || ౩౩ || హత్వాదశ ౧౦ హృతం
లబ్ధ పదకేనయుతంతతః | దశ ౧౦ హృత్క్రాంతిరంశాది సాయన
ద్రహదిగృహేత్ || ౩౪ ||

—♦ అథ సతాంశ సాధనమాహ ♦—

శ్లో|| క్రాంత్యక్ష భాగయోరేక విక్స్థితత్వే సమన్వితాత్ |
దిగ్భేదేతువిహీనేన సతాంశాస్సంభవంతిహి || ౩౫ ||

—♦ అత్రాయం విశేషః ♦—

శ్లో|| క్రాంత్యక్షయోరేకవిక్షేప్తే సతాంశాదక్షిణస్తదా |
భిన్నదిశ్యభయార్కధ్యే యోధికస్తద్విగంశకాః ||

—♦ లంకోదయ లగ్నప్రమాణ నిర్ణయః ♦—

శ్లో|| లంకోదయా విఘటికాః మేషస్య గజ తారకాః |
వృషభస్యాంకగోక్షీణి యుగ్మస్యత్రిద్వివహ్నయః ||

టీ|| విఘటికాః = విఘటికారూపములగు, లంకోదయాః = లంకాలగ్న ప్రమా
ణములు, మేషస్య = మేషమునకు, గజ తారకాః = (గజ-౮, తారకాః-౨౨) ౨౨౮
యున్న, వృషభస్య = వృషభమునకు, అంకగోక్షీణి = [అంక-౯, గో-౯, అక్షీణి-౨]
౨౯౯ యున్న, యుగ్మస్య = మిథునమునకు, త్రిద్వివహ్నయః = [త్రి-౩, ద్వి-౨,
వహ్నయః-౩] ౩౨౩ న్ను,

శ్లో|| ఏతాః కర్కటకాదీనాం వ్యుత్క్రమేణ భవంతిహి |

తులాదీనాం క్రమాదేతాః మృగాదీనాం విలోమతః ||

టీ|| ఏతాః = పైన చెప్పిన మేష వృషభ మిథున ప్రమాణవిఘడియులు, వ్యుత్క్ర-
మేణ = తలక్రిందుగా, కర్కటకాదీనాం = కర్కటక సింహ కన్యా రాసులకును,
ఏతాః = ఇవి, తులాదీనాం = తులా వృశ్చిక ధను రాసులకు, క్రమాత్ = క్రమము
గాను, మృగాదీనాం = మకర కుంభ మీనరాసులకు, విలోమతః = తలక్రిందుగాను,
భవంతి = అగుచున్నవి.

తా|| లంకాలగ్న ప్రమాణములు విఘటికారూపముగా యీక్రింద వ్రాయఁ
బడును.

మీనమేషములకు	... ౨౨౮	కర్కటకధనుసులకు	... ౩౨౩
వృషభకుంభములకు	... ౨౯౯	సింహ వృశ్చికములకు	... ౨౯౯
మిథునమకరములకు	... ౩౨౩	కన్యాతులకు	... ౨౨౮

—♦ స్వదేశలగ్న ప్రమాణ సాధనమ్ ♦—

శ్లో|| స్వదేశ చర ఖండోనా మేషాద్యా రాశయ స్త్రయః |

వ్యస్తైస్తైశ్చరఖండై స్తే కర్కటాద్యాస్త్రయో యుతాః ||

టీ|| అందు, మేషాద్యాః = మేషాదిరాసులు, త్రయః = మూడైన, రాశయః =
రాసులు, స్వదేశచరఖండోనాః = స్వదేశ - ఆయాదేశములయొక్క, చరఖండ - ఆది
మధ్యాంత్య చరఖండములచేత క్రమంబుగ, ఊనాః - తగ్గుచు, స్వదేశీయరాసులగును.
వ్యస్తైః - తలక్రిందు లగు, తైః - ఆ, చరఖండైః - చరఖండములచేత, యుతాః -
కూడిన, తే - ఆ లంకాలగ్నములగు, కర్కటాద్యాః - కటకసింహకన్యలు, త్రయః -
మూడును, స్వదేశరాసులగును.

శ్లో|| క్రమతశ్చరఖండైస్తైస్తే తులాద్యాస్త్రయోయుతాః |

వ్యుత్క్రమే శ్చరఖండైస్తే త్రయోహీనా మృగాదయః ||

టీ|| తే - ఆ లంకాలగ్నములగు, తులాద్యాః - తులాదులగు, త్రయః - మూడును
క్రమతః - క్రమంబుగ, తైశ్చరఖండైః - ఆచరఖండములచేత, యుతాః - కూడినవగు
చును, మృగాదయః - మకరాదులగు, త్రయః - మూడైన, తే - అవి, వ్యుత్క్రమైః -

తలక్రిందులగు, చరఖండైః - చరఖండములచేత, హీనాః - తగ్గినవగుచును, స్వదేశ
లగ్నములగును.

శ్లో॥ వినాడికాత్మకాశ్చైతే భవేయస్స్వస్వదేశజాః ।

స్వదేశచరఖండోన యుక్తలంకోదయైఃక్రమాత్ ॥

టీ॥ క్రమాత్ - పూర్వోక్త క్రమంబున, స్వదేశ చరఖండోన యుక్త లంకో
దయైః - ఆయా స్వదేశ చరఖండములతో న్యూనాధిక్యములగు లంకాలగ్న ప్రమాణ
ములచేత, స్వస్వదేశజాః - ఆయా స్వదేశీయములగు, ఏతేః - ఈ మేసాది ద్వాదశ
రాసులును, వినాడికాత్మకాః - విఘటికారూపముగలవి, భవేయః - కాగలవు.

తా॥ లంకాలగ్నములగు మేషమందు అదిచరఖండమును, పృషభమందు
మధ్యచరఖండమును, మిథునమందు అంత్యచరఖండమును తీవచవలెను. మఱియు
లంకాలగ్నములగు కర్కటకమందు అంత్యచరఖండమును, సింహభందు మధ్యచర
ఖండమును, కన్యాయందు అదిచరఖండమును కూడవలెను. మఱియు లంకాలగ్నము
లగు తులాది రాశిత్రయమందు క్రమంబున చరఖండములం గలవవలెను. మఱియు
లంకాలగ్నములగు మకరాదిరాశిత్రయమందు చరఖండములను పుష్కరముగ తీవ
చవలెను. ఇట్లు చేయబడిన లంకాలగ్న ప్రమాణములే ఆయా స్వదేశలగ్న ప్రమాణం
బులు విఘటికారూపములం గలవగుననుట.

అకారాది సకలదేశములకు విషువచ్ఛాయాంగుల వియుంగు
ళములును, ఆయా దేశముల చరఖండములును, ఆయా దేశము
యొక్క మేసాది ద్వాదశలగ్న ప్రమాణ ఘడియా విఘడియలును
గల చక్రము ముందు చూడఁదగును.

—♦ ఇష్టకాల లగ్నానయన క్రమము ♦—

శ్లో॥ తత్కాలసాయనార్కస్య భోగ్యాశాస్తోదయఃస్థుతాః ।

త్రిశద్భక్తాభవేత్తోగ్య కాలస్తేవం గతాంశైః ॥

టీ॥ తత్కాల సాయనార్కస్య = తాత్కాలిక సాయన రవియొక్క,
భోగ్యాంశాః = భోగ్యాంశములు, (అనగా తత్కాల సాయనరవియొక్క, భాగలిప్తా
విలీప్తము 30 భాగలలో తీవచగా మిగిలిన భాగ లిప్తావిలీప్త లనుట) స్తోదయ
నార్కః = ఉదయము.

స్థుతాః = స్వ-తనయొక్క, (అనగా సాయనరవి స్థితిరాశియొక్కయనుట) ఉదయ=
రాశిప్రమాణవిలీప్తలచేత, స్థుతాః = గుణింపబడినవై, త్రిశద్భక్తాః = 30 చే భాగింప
బడగా నేర్పడిన లగ్న విఘటికలు, భోగ్యాంశాః = భుజింపదగిన కాలము, భవేత్ =
అగును. ఏవం = ఈప్రకారము, గతాంశైః = సాయనరవి భుక్తాంశలచేతను,

శ్లో॥ గతకాలోభవేద్దోగ్య శ్శోభోగ్యభీష్టవినాడిషు ।

యావద్రాశిప్రమాణాని తావచ్ఛోభాన్యానియత్నతః ॥

టీ॥ గతకాలః - గతవిఘడియలు, భవేత్ - అగును. భోగ్యాః - భుజింప
దగిన విఘటికారూపము, అభీష్టవినాడిషు - ఇష్టకాలవిఘడియలయందు, శోభ్యాః -
తీవచదగినది. మిగిలిన విఘడియలలో, యావద్రాశి ప్రమాణాని - క్రమముగ తదనంత
రములగు యెన్ని రాశిప్రమాణములు, శోభ్యాని - తీవచదగినవో, తావత్ - అన్ని
రాశిప్రమాణములు, యత్నతః - ప్రయత్నమువల్ల, (శోభ్యాని) తీవచదగినవగును.

శ్లో॥ తతోవశిష్టంభుత్రిఘ్న మహినోదయభాజితం ।

ఫలంభాగాదికంతత్ర రాశిస్థానేత్వజాదికైః ।

అహీనపూర్వైస్సహితే లగ్నంసాయనముచ్యతే ॥

టీ॥ తతః - తదనంతరము, అవశిష్టం - మిగిలిన విఘటికారూపము, భుత్రిఘ్నం-
(భు-0, త్రి-3) 30 చేత, స్థుం - గుణింపబడినదియై, అహీనోదయభాజితం-అహీన-
తీవచబడిన, ఉదయ - రాశిప్రమాణ విఘటికలచేత, భాజితం - భాగింపబడగా నేర్ప
డిన, ఫలం - లబ్ధముగు, భాగాదికం - భాగ లిప్తావిలీప్తము, అహీనపూర్వైః - తీవ
చబడిన లగ్నముకంటె పూర్వములగు, అజాదికైః - మేషదులచేత, సహితే - కూడిన,
తత్ర - ఆరాశిస్థానే, సాయనార్క రాశిస్థానమందు, (సహితే) చేర్చగా, సాయనం-
అయనముతోకూడిన, లగ్నం - లగ్నమని, ఉచ్యతే - చెప్పబడును.

శ్లో॥ అయనాంశైర్విహీనం తల్లగ్నం తాత్కాలికంభవేత్ ॥

టీ॥ అయనాంశైః - అయనాంశములచేత, విహీనం - తగ్గిన, తత్ - ఆ, లగ్నం-
లగ్నము, తాత్కాలికం - తాత్కాలిక లగ్నమగును.

తా॥ తాత్కాలికసూర్యుని అయనాంశములతో కూడగా, (తాత్కాలిక సాయ
నార్కః ఉదయము.) ఇతనుండు రాశియందు గలించిన భాగాదులు భుక్తము లనఁ

బడును. మఱియు, ఆభాగాదులను 30 భాగములలో తీవ్రచగా మిగిలినవి (భోగ్య భాగాదు లనబడును) ఈ భోగ్యభాగాదులను సాయనరవి పున్న రాశియొక్క స్వదేశీయ ప్రమాణ విభుడియలచేత గుణించి, 30 చే భాగించగా లభ్యవిభుడియలు (భోగ్య కాల మనబడును) ఇట్లు భుక్తభాగాదులవల్ల గతకాలము వెలుగువలెను. మూర్ఖో దయాది యిష్టకాలములలో పూర్వోక్తభోగ్య విభుడియలను తీసిచి, సాయనరవియొక్క క్రిందభాగాదులను విడచి, సాయనరవి రాశిస్థానమందు (౧) ఒకటి కలపవలెను. శేషించిన యిష్టకాలములలో సాయనరవిస్థిత తదనంతర స్వదేశరాశి ప్రమాణములు యెన్ని పోగలవో, అన్ని రాశిప్రమాణములను క్రమముగా తీసిచి, అన్ని సంఖ్యలను సాయనరవి రాశిస్థానమందు కలపవలెను. అట్లు చేయగా (శేషించిన యిష్టకాల విభుటికలను 30 చే గుణించి) తదనంతర రాశిప్రమాణముచేత (అనగా తీవ్రచబడని స్వరాశిప్రమాణ విభుడియలచే ననుట) భాగించగా లభ్యము భాగలగును. ఆశేషమును ౬౦ చే గుణించి, మఱల భాగించగా లభ్యము లిప్తలగును. ఇట్లు విలిప్తలనున్న దెచ్చుకొనవలెను. ఈలభ్యమగు భాగ లిప్తావిలిప్తలను పూర్వోక్త సాయనరవి రాశి స్థానమందు కలిపిన (మేషాదిరాశి) సంఖ్యకింద చేర్చుకొనగా సాయనలగ్నమగును. ఈ సాయనలగ్నములలో అయనాంశములు తీవ్రచగా తాత్కాలికలగ్న మగుననుట.

శ్లో॥ భోగ్యాదల్పేష్టకాలేతు తదీష్టంభాగ్నిసంగుణం ।

స్వోదయాప్తఫలోజేత స్పృహయేవ తనుర్భవేత్ ॥

టీ॥ భోగ్యాత్ - భోగ్యకాలముకంటె, ఇష్టకాలే - ఇష్టకాలము, అల్పే సతి - తక్కువగుచుండ, తదీష్టం - ఆయిష్టకాలము, భాగ్నిసంగుణం - (౧ - ౦, అన్ని - 3) 30 చేత, సంగుణం - గుణింపబడినదై, స్వోదయాప్తఫలంజేతః - స్వోదయ - సాయనసూర్యోదయ లగ్న ప్రమాణముచేత, అప్త - భాగింపబడగా నేర్పడిన భాగాది లభ్యములలో, ఉపేతః - కూడిన, సూర్యవీచ - సూర్యుడే, తనుః - లగ్న భావము, భవేత్ - అగును.

తా॥ భోగ్య విభుడియలకంటె జననాది యిష్టకాలము తక్కువైనయెడల అప్పుడు ఆయిష్టకాలమును 30 చే గుణించి, సాయనరవిస్థిత లగ్నప్రమాణముచే భాగించగా, వచ్చిన లభ్యమగు భాగాదీకమును తాత్కాలికసాయన సూర్యనియందు కల

పగా ఆనూర్యుడే సాయనలగ్నంబగును. అందు అయనాంశములు తీవ్రచగా తాత్కాలిక లగ్నంబగుననుట.

—♦ రాత్రికాల లగ్న సాధనక్రమము ♦—

శ్లో॥ సమద్భసాయనార్కస్య భుక్తభోగ్యాంశకైరపి ।

నిశాయామిష్టకాలస్య లగ్నంసాధ్య మితీరితమ్ ॥

టీ॥ సమద్భసాయనార్కస్య - ఆఱురాసులతో కూడిన తాత్కాలిక సాయన రవియొక్క, భుక్తభోగ్యాంశకైరపి - భుక్తభోగ్యాంశములచేత, ఇష్టకాలస్య - ఇష్ట కాలమునకు, నిశాయాం - రాత్రియందు, లగ్నం - లగ్నము, సాధ్యం - సాధింపదగిన దని, ఈరితం - చెప్పబడినది.

తా॥ రాత్రికాలమందు జననాది యిష్టకాలమైనయెడల తాత్కాలిక సాయన రవియందు (౬) ఆఱురాసులను కలిపి సూర్యోదయాది యిష్టకాలములలో అనాంశ ప్రమాణమును తీసివేసి మిగిలినకాలమువల్ల పూర్వోక్తప్రకారము లగ్నము సాధింప దగినదనుట.

—♦ లగ్నమువల్ల యిష్టకాలమును సాధించుక్రమము ♦—

శ్లో॥ సాయనాంశస్యలగ్నస్య భుక్తకాల వినాడికాః ।

అయనాంశాన్వితార్కస్య భోగ్యకాల వినాడికాః ॥

టీ॥ సాయనాంశస్య - అయనాంశములతోగూడిన, లగ్నస్య-లగ్నముయొక్క, భుక్తకాల వినాడికాః - భుక్తకాలవిభుడియలను, అయనాంశాన్వితార్కస్య - అయనాంశములతో గూడిన సూర్యునియొక్క, భోగ్యకాల వినాడికాః - భోగ్యకాల విభుడియలను,

శ్లో॥ లగ్నార్కయోర్మధ్యగత స్వోదయానాం వినాడికాః ।

ఏకీకృత్యఖశాస్త్రాస్తా దిప్తనాడి వినాడికాః ॥

టీ॥ లగ్నార్కయోః - లగ్నసూర్యులయొక్క, మధ్యగత స్వోదయానాం - మధ్యయందుండు రాశిప్రమాణములయొక్క, వినాడికాః - విభుడియలనున్న, ఏకీ

శృత్య - కలిపి, ఖశాస్త్రాప్రాత్ - (ఖ - ౦, శాస్త్ర - ౬) ౬౦ చేత, అప్రాత్ - భాగం
మకుటలన, ఇష్టనాడివివాడికాః - ఇష్టకాల విఘడియవిఘడియలగును.

తా॥ సాయనలగ్నముయొక్క భుక్తకాల విఘడియలనున్నూ, సాయనరవి
యొక్క భోగ్యకాల విఘడియలనున్నూ, లగ్న రవులయొక్క మధ్యగతములగు రాశి
ప్రమాణ విఘడియలనున్న చేర్చి ౬౦ చే భాగించగా లబ్ధము యిష్టకాల విఘడియా
విఘడియ లగుననుట.

శ్లో॥ లగ్నార్కవేకరాశౌచే ద్రవిలగ్నంతరాంశకాః ।

స్వోదయఘ్నః ఖాగ్నిభక్తా స్విష్టకాలో భవేత్తదా ॥

టీ॥ లగ్నార్క - లగ్న సూర్యులు, ఏకరాశౌచేత్ - ఒకరాశీయం దున్న
యెడల, అష్టాదు, రవిలగ్నంతరాంశకాః - రవిలగ్నములయొక్క అంతరాంశములు,
స్వోదయఘ్నః - అలగ్న ప్రమాణముచే గుణించబడినవై, ఖాగ్నిభక్తాః [ఖ - ౦,
అగ్ని - 3] 3౦ చేత, భక్తాః - భాగింపబడగా నేర్పడినది, ఇష్టకాలః - యిష్టకాలము,
భవేత్ - అగును.

తా॥ లగ్నసూర్య లేకరాశీయం దున్నయెడల అపుడు లగ్నసూర్యలయొక్క
అంతరాంశములను అలగ్నస్వోదయ విఘడియలచే గుణించి 3౦ చే భాగించగా
లబ్ధవిఘడియలు యిష్టకాల మగుననుట.

ఇతి త్రిప్రశ్నాధ్యాయ స్సమాప్తః.

అథ పాతాభ్యాయ ప్రారంభః.

—♦ అత్రానా పాతోత్పత్తిలక్షణమాహ ♦—

శ్లో॥ అచింత్యమవ్యయం తేజ స్సవితుర్జగతాంపతేః ।

అంతఃకరణశుభ్యర్థ మనారతముపాస్మహే ॥

శ్లో॥ సూర్యేందు కిరణాన్యోన్య ఘాతేన క్రాంతిమండల । పాత
స్సంజాయతేవ్యవ్ర వైప్రభేదోజ్వలాగ్నివత్ ॥౧॥ వృద్ధియోగస్య
పూర్వేనా పరేనాత్రిదినావధి । వ్యవ్రస్సూభవతీత్యేవం వైధృతేరైవ
ప్రనామకః ॥౨॥ పాతప్రవేశదిసత స్త్రయోదశిదినేధవా । చతుర్దశ
దినేనాపి పునఃపాతస్సమేష్యతి ॥౩॥ చలాంశసహితార్చేందు యోగ
ష్టద్రాశిభిస్సమః । యద్వాచక్రసమోవాపి పాతోత్పత్తిర్భవేత్తదా ॥౪॥
ఏకాయనగతోభిన్న దిక్ష్వా సూర్య నిశాకరా । సంయోగా చ్చక్ర
తుల్యాచే తదావైప్ర సముద్భవేత్ ॥౫॥ ఏకదిక్స్సుస్థితౌ సూర్య
చక్రదౌభిన్నాయస్థితౌ । సంయోగాదాశిష్యేణ సమావ్యప్ర
సముద్భవేత్ ॥౬॥

—♦ అయన దిక్ పదసంజ్ఞామాహ ♦—

శ్లో॥ కటకాదిధనూరంత యామ్యాయన మితిస్మృతం । మకరా
ద్యుగ్గవర్యంతం చింత్యమే వోత్తరాయణం ॥౧॥ మేషాదికన్యా
పర్యంత ముత్తరాదిగితిస్మృతం । తులాదిమీనపర్యంతం భవేద్దిగ్మీ
ణానిశం ॥౨॥ మేషాదిమీనపర్యంత మోజేత్యుగ్గేతిచక్రమాత్ ।
త్రిభిస్త్రిభిఃపదంలగ్నై రేకైకంస్యాత్పునఃపునః ॥౩॥ ఏతేషామయనా
దీనాం ప్రయోజన మప్యవ్యతే ॥ అయనాభ్యాం క్రాంతిగతోః
ప్రయోజనమిహోదితం । దిగ్భ్యాముదగ్మీణాభ్యాం క్రాంతీనాంతు
ప్రయోజనమ్ ॥౪॥

—♦ అత్ర విశేషక్రమమాహ ♦—

శ్లో॥ ఏవంపూర్వోక్తసకల లక్షణాన్యత్రసంత్యసి । సూర్యాచంద్ర
మహాక్రాంతి సామ్యాభావాన్నసంభవేత్ ॥౧౧॥ మేషేవృషేచ
సింహాభి కుంభరాశిషుపూషణి । సంస్థితేనతిపాతస్య ప్రవేశస్యాన్య
న్నసంశయః ॥౧౨॥ కన్యామాసేతులామీన మాసయోరర్కచంద్ర
యోః । క్రాంతిసామ్యం భవేత్పాత ప్రవేశో వక్రతోపివా ॥౧౩॥
మిధునేకటకేవాపి ధనుర్మకరయోరపి । రవేస్థితేఃక్రాంతిసామ్యం
సంభవేత్పాతసంభవః ॥౧౪॥ ఓజస్థితసూర్యస్య క్రాంతేరల్పా యదా
భవేత్ । యుగ్మస్థితేందుక్రాంతిస్తు తదాపాతోనసంభవేత్ ॥౧౫॥
రవీందోఃక్రాంతిపదకా సంభవంతియదాంత్యగాః । తక్లేవాదిగతా
శ్వాపి తదాపాతో నసంభవేత్ ॥౧౬॥ గండయోగోత్తరాధ్యాచ్ఛ
శుక్లయోగాదితః పునః । ఉద్భవస్యైవపాతస్య క్రాంతిసామ్యాది
సంభవాత్ ॥౧౭॥ ప్రవేశనిర్గమాదీని లక్షణానిబుధోత్తమైః । ఫణితా
నీతరేషాంతు లక్షణం నవిచార్యతే ॥౧౮॥ దృష్టియోగా దష్టవిధాః
పాతాస్తు రవిచంద్రయోః । సామ్యాఖండద్విర్భవాది ప్రబేధాః
ప్రభవంతిహి ॥౧౯॥ యోగతారాన్వితార్కేంద్రో స్సమాంఘ్రి
విషమమంఘ్రిజాః । వేధావిశేషాః పాతాస్సుభ్యః ఖజ్జూరీ చక్రసం
శ్రయాః ॥౨౦॥ యోగతారా భవంత్యేతా శ్చక్రస్యశిరస్థితాః ।
విష్కంభస్యాశ్వసీశూల యోగస్య మృగశీర్షభం ॥౨౧॥ పరిఘస్య
మఘాచై వం వ్యతిపాతస్యసార్పభం । వజ్రస్యపుష్కతారాచ వ్యాసూ
తస్య పునర్వసుః ॥౨౨॥ వైధుః తే న్యష్టృనక్షత్రం గండస్య దనుజా
హ్వయం । అతిగండస్యయోగస్య మిత్రనక్షత్రమిరితం ॥౨౩॥

—♦ రవిచంద్రక్రాంత్యానయనక్రమమాహ ♦—

శ్లో॥ సాయనస్యరవేరిందో ర్భుజసాధోహితమ్భజాత్ । జ్ఞాత్వా
ర్కశశినోక్రాంతి పదకం వన్యసేత్పుథక్ ॥౨౪॥ పదాంతరహతా
లిప్తా వృష్టి (౬౦) భక్తాశ్చతత్ఫలం । పదకాభ్యాంయుతంచేదం స్యా
తాంక్రాంతీనచంద్రయోః ॥౨౫॥

—♦ విశేషక్రాంతిసాధనక్రమమాహ ♦—

శ్లో॥ సాయనేందుస్సాయనేన రాహుణాశోధితోయది । పాతోన
కేంద్రంస్యాద్భాహోః పదకం సాధితంస్యసేత్ ॥౨౬॥ శేషలిప్తావిలి
ప్తాస్తు పదకాంతరతాడితాః । షష్ట్యాప్తయుక్తంపదకం విశేషస్యా
గమోభవేత్ ॥౨౭॥

—♦ శుద్ధచంద్రక్రాంతి సాధనమాహ ♦—

శ్లో॥ విశేషశశినోరేక విశిక్రాంత్యోశ్చ యోగతః । భిన్నవిశ్వ
తరాచ్ఛుద్ధ చంద్రక్రాంతిర్భవిష్యతి ॥౨౮॥

—♦ వక్రపాతసూభవ జ్ఞానమాహ ♦—

శ్లో॥ విశేషాచ్ఛశినఃక్రాంతి శోధితాయద్యదాకదా । వక్రపాత
స్యతుభవే త్సుభవత్వ మతస్సుఫీః ॥౨౯॥ శోధ్యావశేషం సంశుద్ధ
చంద్రక్రాంతిర్భవేదితి । జ్ఞాత్వాసకలసంస్కారాన్ వ్యత్యయేనైవ
కారయేత్ ॥౩౦॥

—♦ అథ పాతస్యగతైష్యకాలనిర్ణయ జ్ఞానమాహ ♦—

శ్లో॥ యుగ్మస్థితస్య చంద్రస్య క్రాంతిరల్పాతుచేద్యతః । అధికా
చేద్రవిక్రాంతే రేష్యః పాతస్సముద్భవేత్ ॥౩౧॥ ఓజస్థితస్యచంద్రస్య
క్రాంతిరేవాధికాయది । పాతోగతో రవిక్రాంతే రల్పాచేదేష్య
ఏవసః ॥౩౨॥ పాతస్యవక్రకాలేతు గతైష్యభవతోన్యథా । ఏష్యశ్చే
ద్యత్యత్యేవం గతశ్చేదేష్యత్యత్య ॥౩౩॥

—♦ రవిచంద్రక్రాంతిగతి సాధనమాహ ♦—

శ్లో॥ స్ఫుటార్కేంద్రో ర్భుక్తిలిప్తాః పదగత్యా సమాహతాః ।
వృష్టి (౬౦) భక్తాస్తయోఃక్రాంతి గతిస్యాతానిరంతరం ॥౩౪॥

—♦ విశేషక్రాంతిగత్యానయనమాహ ♦—

శ్లో॥ రాహుగర్భతియతాశ్చంద్ర స్ఫుటభుక్తికలాదయః । విశేష
క్రాంతిపదక గత్యాసంగుణితాశ్చతాః ॥౩౫॥ వృష్టి (౬౦) భక్తాస్తు

విశేషక్రాంతిభుక్తిర్భవేత్తయోః । గత్యోరేకాయనేయోగాచ్చద్ధ
చంద్రగతిస్తదా ॥3౬॥

—♦ ప్రకారాంతరేణ శుద్ధచంద్రక్రాంతిగతే రాసయనమాహ ♦—

శ్లో॥ అథవాచంద్రవిశేష పదగత్యోశ్చసంయుతేః । వియుతిశ్చ
యనవశా త్ప్రత్యా తత్సంఖ్యయామాతా ॥3౭॥ చంద్రస్ఫుటగతి
షష్ఠి (౬౦) భాజితాచేత్కలాదికా । శుద్ధచంద్రక్రాంతిగతి ర్భవతీతి
జగుర్బుధాః ॥3౮॥

—♦ అథ హారానయనక్రమమాహ ♦—

శ్లో॥ ఏతదింద్యర్కయోగ్యో రయనై క్యేతుయోగతః । అయన
వ్యత్యయేగత్యో ర్వయోగేనై వహారకః ॥3౯॥

—♦ అథేష్టఘటికాసాధనమాహ ♦—

శ్లో॥ శుద్ధచంద్ర రవిక్రాంత్యో రంతరం షష్ఠి (౬౦) తాడితం ।
హారేణవిమృతంబభ మిప్తనాడి వినాడికాః ॥౪౦॥

—♦ ఇష్టకాల గ్రహానయనక్రమమాహ ♦—

శ్లో॥ ఇప్తనాడిభిరక్మేందు రాహూణాంగతయోమాతాః । షష్ఠి
(౬౦) భక్తాత్ఫలం స్వర్ణం పాతేగమ్యేగతేసతి ॥౪౧॥ గతగమ్యప్రకా
రేణ సంస్కృతార్కనిశాకరా తద్వ్యత్యయకృతోరాహు రాయా
త్యేవేష్టకాలతః ॥౪౨॥ పునఃపునః క్రాంతయశ్చ గతైష్యఘటికా
దయః । సాధ్యాసూర్యస్యశుద్ధేదోః క్రాంతిసామ్యపథిక్రమాత్ ॥

—♦ స్థిరనాడికాక్రమమాహ ♦—

శ్లో॥ క్రాంతిసామ్యస్యకాలస్య మధ్యేమధ్యేసకృద్దతః । సకృదేష్యో
భవేత్పాత స్తస్మాదేవం నివేదితం ॥౪౩॥ గతేష్టనాడి సర్వస్యం గత
నాడిభిరన్వితం । ఏషేష్టనాడి సర్వస్యం ఏష్యనాడి భిరన్వితం ॥౪౪॥

తయోర్గతైష్టయోర్విష్ట నాడ్యోరంతరనాడికాః । స్థిరనాడ్యోభవం
త్యేతాః గతగమ్యానుసారతః ॥౪౬॥

—♦ అథ మధ్యకాల ఘటికా నిర్ణయమాహ ♦—

శ్లో॥ దినార్ధేస్థిరనాడ్యాది గతుచే ద్వియుతంభవేత్ । గమ్యంచే
త్సహితాన్మధ్య కాలోయంసూప్రకీర్తితః ॥౪౭॥ దినార్ధాదధికేతస్త్రికా
గతనాడ్యాదికేసతి । తదాపూర్వదినేమధ్య కాలః పాతస్యసంభవేత్ ॥

—♦ అథ రవిచంద్ర బింబానయనమాహ ♦—

శ్లో॥ ఏకాదశ (౧౧) దశా (౧౦) భ్యస్తాః రవీంద్యో ర్భుక్తిలిప్తి
కాః । నఖై (౨౦) స్పష్టార్ణవయమై (౨౨) ర్భుక్తాః బింబ కలా
స్ఫుతాః ॥౪౮॥

—♦ అథ స్థిత్యర్థసాధనక్రమమాహ ♦—

శ్లో॥ బింబయోగదశం షష్ఠి (౬౦) తాడితంహారభాజితం । స్థిత్య
ర్థస్యాన్మధ్యకాల సహితం వియుతంచ తత్ ॥౪౯॥ ప్రవేశనిర్ణమా
స్యాతాం వ్యప్రవైప్రప్రభేదయోః । తయోరాద్యౌ తయోర్మధ్య
కాలోజ్ఞేయోతిదారుణః ॥౫౦॥ అన్యోన్యాభిముఖాక్మేంద్వో ర్భావ
త్కిరణసంహతిః । తావదగ్నిః ప్రజాతోయం భవేల్లోక వినాశకృత్ ॥
పాతస్య మధ్యకాలేతు క్షీరవృక్షదళాదపి । సస్రవంతి పయాన్సేత
త్సాన్యత్ప్రత్యక్ష ప్రమాణకం ॥౫౧॥ వ్యప్రోత్పత్తి దినేవాధ వైపో
త్పత్తిదినేపివా । శుభకార్యాణి సర్వాణి వర్జనీయానిమానవైః ॥౫౨॥

ఇతి పాతాధ్యాయ స్సమాప్తః.

అథ చంద్రగ్రహణాధ్యాయ ప్రారంభః.

శ్లో॥ అఖండమండలాకారం వ్యాప్తమేన చరాచరం । తత్పదం
దర్శితమేన తస్మై శ్రీగురవేనమః ॥

శ్లో॥ చంద్రార్కయో ర్గ్రహణయోః స్ఫుర్వమౌక్ష వినిశ్చయే ।
చంద్రోచ్ఛస్యచ రాహోశ్చ కుర్యాద్భిజఫలంస్ఫుటం ॥౧॥

—♦ గ్రహణసంభవ లక్షణమాహా ♦—

శ్లో॥ షడైకద్వాదశస్థానే వ్యర్కేంద్రో స్ఫుప్తమేపిచ । రాహు
ర్యాయదివాకేతు ర్గ్రహణంసంభవిష్యతి ॥౨॥ రాత్రికేష దివాకేష
పూర్ణిమాదర్శయోక్రమాత్ । చంద్రస్యగ్రహణంసూర్య గ్రహణం
సంభవిష్యతి ॥౩॥ దృక్తుల్యతుంగాచ్ఛశినం స్పష్టికృత్యరవిస్ఫుటం ।
కృత్వాస్యర్కేందునామధ్య పర్వనాడ్యస్తు సాధయేత్ ॥౪॥ గతే
ష్యాభిర్మధ్యపర్వ నాడికాభిస్తుచాలనం । మధ్యార్కచంద్రయోః
కృత్వా తతఃకుర్యాత్తయోఃస్ఫుటం ॥౫॥ తాభ్యాంతు రవిచంద్రా
భ్యాం సాధ్యఃపర్వంతనాడికాః । తాభిస్సంచలితావర్క చంద్రా
పర్వంతకాలికా ॥౬॥ భాగోదితుల్యారాకాంతే దర్శంతేభాదిభి
స్సహా । స్యాతాంపర్వంతకాలస్య రాహుకర్తవ్యవహి ॥౭॥

—♦ స్ఫుటపర్వ నిర్ణయమాహా ♦—

శ్లో॥ గతేష్యాప్రాప్తదృక్తుల్య పర్వనాడివివాడికాః । దినార్ధే
సంస్కృతాస్తత్యః స్ఫుటపర్వంతనాడికాః ॥౮॥

—♦ అథ విక్షేపసాధనక్రమమాహా ♦—

శ్లో॥ పర్వంతచంద్రా త్పాత్రోనం శిష్టంకేంద్ర మితీతం । భుజ
స్యాంశాః యదీంద్రా (౧౪) ల్పాః గ్రహణం సంభవేద్విధోః ॥౯॥
భుజాంశాది ద్వేవ (౩౩) నిఘ్నా రూపబాహు విభాజితః । అంగు

(14) సిద్ధాంత గణకానంద బోధిని.

109

కాత్మకమేన వ్యాప్తమేన చరాచరం ౧౦ । పాత్రోన కేంద్రో
మేనాది గతేగత్యుత్తరాతునిః । పులావాయామ్యుహారి స్వ కేవలస్య
వినిశ్చయేత్ ౧౧

—♦ అథ బింబసాధనక్రమమాహా ♦—

శ్లో॥ దశ (౧౦) నిఘ్నాగతిః పంచ పంచాశ (౫౫) ద్విహృతా
యది । లబ్ధా భరతుచ్ఛేదబ మిదంస్యాదంగుళాత్మకం ॥౧౨॥ స్పష్టా
గతిర్ద్వి (౨) నిహతా వసువేదేందు (౧౪౫) భాజితా । చంద్రస్య
బింబముదిత మిదమప్యంగుళాదికం ॥౧౩॥ నృపాశోర్వి (౩౧౬) నాశశి
గతి ర్ద్వావింశతి (౨౨) విభాజితా । దంతాన్వి (౩౨) తారవిగతే
ర్నగాం (౭) శేన వివర్జితా ॥౧౪॥ భూబింబంస్యా దిదంరాహో ధ్వింబ
మిత్త్యుచ్యతేబుధ్ధైః । అచ్ఛాదయతి చంద్రోర్కం భూచ్ఛాయా
శశినంసదా ॥౧౫॥

—♦ రాహుదూషణమాహా ♦—

శ్లో॥ రాహుర్భూమండలగత శ్చంద్రం ఛాదయతీతిచ । చంద్ర
మండలగసూర్య మితికేచి ద్వితంత్యహా ॥౧౬॥ పూర్ణిమాయాం
భువంప్రాప్య దర్శాంతే చంద్రమండలం । రాహుకథంసమాయాతి
ప్రాకథాతుమృథాకిల ॥౧౭॥ కింతుభూమేరధసూర్య శ్చిర్ధ్వభాగే
నిశాకరః । ఉభయోపూర్ణిమాయాంతు రాశిషట్కంతరంభవేత్ ॥
అతోర్ధ్వన్యాపిభూఛాయాం యావద్విశతిచంద్రమాః । తావద్విక్షేప
తశ్చంద్ర గ్రహణస్యమితిర్భవేత్ ॥౧౮॥

—♦ సూర్యగ్రహణసంభవకారణమాహా ♦—

శ్లో॥ స్వకక్ష్యా రాశి తుల్యత్వం దర్శాంతే సూర్యచంద్రయోః ।
భవత్యేవహిసూర్యస్య కక్ష్యాధస్సంస్థితశ్శశి ॥౨౦॥ కాలేనయావతా
సూర్య మచ్ఛాదయతిపర్వణి । సూర్యస్యతావద్గ్రహణం భవేదత్ర
నసంశయః ॥౨౧॥ యదాకదావాసూర్యస్య సర్వగ్రాసోభవిష్యతి ।
తదాదృక్కుత్రభేదేన గ్రాసభేదోపిదృశ్యతే ॥౨౨॥

—♦ అథ గ్రాహ్యగ్రాహక లక్షణమాహా ♦—

శ్లో॥ చంద్రగ్రహే శశీగ్రాహ్యః భూచ్ఛాయా గ్రాహకస్త్వతః ।
రవిగ్రహేరవిగ్రాహ్యః గ్రాహకస్తువిమర్శవేత్ ॥౨౩॥

—♦ అథ గ్రాహ్యగ్రాహకసానయనమాహా ♦—

శ్లో॥ గ్రాహ్య గ్రాహకయోర్బింబ యోగార్థే సంప్రయత్నతః ।
విశోధితశ్చేన్విక్షేపో గ్రాహస్యాదేవకేవలమ్ ॥౨౪॥ గ్రాహదస్మా
ద్యదాగ్రాహ్య బింబమూనంభవేత్తదా । శేషాఖగ్రాహిత్యేన చింత
నీయంబుధోత్తమైః ॥౨౫॥

—♦ గ్రాహ్యనిర్ణయమాహా ♦—

శ్లో॥ గ్రాహ్యోదశభి (౧౬) ర్హత్వా గ్రాహ్యబింబేన భాజితం ।
ఫలారపీమగ్రహణ ద్వయేన్యదంశనిర్ణయః ॥౨౬॥

—♦ గ్రాహ్యస్యా సంభవత్వమాహా ♦—

శ్లో॥ విక్షేపాద్బింబయోగార్థో యదాహీనో భవేత్తదా । చం
ద్రస్యవాపిసూర్యస్య గ్రాహణానాస్తిశాస్త్రతః ॥౨౭॥

—* అథ మధ్యస్థిత్వర్థ సాధనక్రమమాహా *—

శ్లో॥ బింబయోగార్థ సంయుక్త విక్షేపో దశ (౧౦) తాడితః ।
పునశ్చగ్రాహణిత స్తస్మాదా విక్షేపేత్ పృథక్ ॥౨౮॥ తద్రసా (౬)
శేనరహితం మప్తి (౬౦) ఘ్నంచనుభానిధేః । బింభేనహృత్ఫలమధ్య
స్థిత్వర్థస్యాద్విఘ్నగ్రహే ॥౨౯॥

—♦ సర్వగ్రాహేషుగ్రహణే మధ్యవిమర్దానయనమాహా ♦—

శ్లో॥ గ్రాహ్య గ్రాహక యోర్బింబ విక్షేపార్థేన సంయుతాత్ ।
విక్షేపాద్దశ (౧౦) నిఘ్నాచ్చ ఖగ్రాహణతాత్పరం ॥౩౦॥ పృథ

గ్రహాంశ (౬) హీనంత త్వప్తి (౬౦) ఘ్నంతు కళానిధేః । బింబేనవిహృ
తమధ్య విమర్దార్థంఫలంభవేత్ ॥౩౧॥

—♦ అథ స్పర్శమోక్ష స్థిత్వర్థానయనమాహా ♦—

శ్లో॥ పాతోనకేంద్ర బాహ్యైశ్చ ద్వి (౯-౨) నిక్షేప్తుస్తత్త్వైః
పల్లైః । ద్విస్థామధ్యస్థిత్వోజ్ఞా వియోజ్ఞాజ్ఞాది కేంద్రతః ॥౩౨॥
సాస్కారకమతస్పర్శ మోక్ష స్థిత్వర్థనాడికాః । స్వస్థులాదిగతే
కేంద్రే పల్లైర్విరహితాయుతా ॥౩౩॥ ఏవంమధ్యవిమర్దార్థో ద్విస్థైః
స్సాస్కృతఃపల్లైః । స్పర్శమోక్షవిమర్దార్థో న్యాతాఖగ్రాహసంభవే॥

—♦ అథ స్పర్శమోక్షాది కాలానయనమాహా ♦—

శ్లో॥ స్పర్శస్థిత్వర్థరహితాః మోక్షస్థిత్వర్థ సంయుతాః । దృక్స్థి
పర్యమితికాః క్రమతస్పర్శమోక్షదాః ॥౩౪॥ స్పర్శమోక్షవిమర్దార్థా
మేవంవిరహితాయుతాః । నిమిలనోస్కీలనదాః పర్వాంతో మధ్య
కాలదః ॥౩౫॥ కాలాస్త్రయో భవంత్యర్థ పాదాది గ్రాహసంభవే ।
సంపూర్ణగ్రహణేపంచ కాలాభిరుధోదితాః ॥౩౬॥

—♦ అథ గోళదిష్టిర్ణయమాహా ♦—

శ్లో॥ చంద్రస్యగ్రహణేసామ్య దిగ్విక్షేపస్యసంభవే । యామ్య
గోళేగ్నిచక్రస్పర్శః నైఋతిర్మోక్షదిగ్భవేత్ ॥౩౭॥ యదాదక్షిణ
విక్షేపో భవత్యుత్తరగోళకే । ఈశాన్యదిశిసంస్పర్శః వాయవాం
మోక్షసంభవః ॥౩౮॥ చంద్రస్యగ్రహణోత్పత్తి కాలాత్క్షాణ్మాసతః
పరం । పునశ్చంద్రోపరాగస్తు సంభవేదితినిశ్చితః ॥౪౦॥

ఇతి చంద్రగ్రహణాధ్యాయ స్సమాప్తః.

అథ సూర్యగ్రహణాధ్యాయ ప్రారంభః.

శ్లో॥ శ్రీసద్మనశ్శ్రియంయస్య దదాతికిరణావళిః । కరోమి వందనం తస్య భాస్కరస్య దినేదినే ॥

శ్లో॥ చంద్రతుంగస్యరాహాశ్చ బిజసంస్కారము క్తవత్ । కృత్వా స్ఫుటార్కచంద్రాభ్యాం మధ్యామావాస్యనాడికాః ॥౧॥ సంసాధ్య తదమావాస్య గతైష్యఘటికాదిభిః । మధ్యసూర్యేందుచలనం విధాయానంతరంతయోః ॥౨॥ సూర్యోద్వో స్సంస్ఫుటంకృత్వా పునర్ద్వ్యాంతనాడికాః । సాధ్యాస్తాత్కాలికాక్లేదూ సాశ్వతస్సూర్యాంతకాలికా ॥౩॥ ఏతద్దత్తైష్యదృక్తుల్య దర్శనాడివినాడికాః । దినార్ధే సంస్కృతాస్తత్యః పర్వాంతఘటికాస్సుప్తతాః ॥౪॥

—♦ అథ వ్యగునిర్ణమాహ ♦—

శ్లో॥ పర్వాంతరాహు స్సూర్యేవా చంద్రేవా శోధితోయది । వ్యగుర్భవేమదగ్యామ్య దిగ్యుతశ్చరకారణః ॥౫॥

—♦ అథ త్రిభోనలగ్ననిర్ణయంహారకానయనంచాహ ♦—

శ్లో॥ పర్వాంత సాయనార్కస్య భోగ్యాంశైరిష్టపర్వణి । శుద్ధలగ్నంసమానీయ రాశిభిస్త్రియానితమ్ ॥౬॥ త్రిభోనలగ్నమిత్యక్తం పృథగేకత్రసంస్థితం । అయనాశయతఃచాస్య కాంతిసాధ్యాహి పూర్వవత్ ॥౭॥ క్రాంత్యక్షాంశాస్సంస్కృతాశ్చేన్నతాంశాదక్షిణోత్తరాః । భవంత్యేతన్నతాంశాస్తు ద్వావింశశి (౨౨) విభజితాః ॥౮॥ ఫలంభాగాదికంచైత గ్రోమూత్రన్యాయమార్గతః । వర్గీకృతంద్వాదశభి (౧౨) స్సంయుతంహరకంభవేత్ ॥౯॥ ఫలవర్గయదా ద్వాభ్యాం (౨) మధికంయదితత్పృథక్ । ఘోష్యద్వావిం (౨) తస్య దశం ఫలవర్గేణసంయుతం ॥౧౦॥ అర్క ౧౨ సంఖ్యా సమాయుక్తం తదాహరో భవేత్తతః । త్రిభోనలగ్నపర్వాంత రవిశ్శోభోధికో

యది ॥౧౧॥ రవోత్రిభోనంసంశోధ్య శిష్టాంశాదశభి (౧౦) ర్హృతాః । ఫలమంద్రా ౧౪ ద్విశాధ్యంత త్ఫలేనైవహతంతతః ॥౧౨॥ హారాస్తు మధ్యకాలస్య లంబనంసాధ్యదర్శతః । త్రిభోన సూర్యయోర్మధ్యే త్రిభోనేత్యధికేధనం ॥౧౩॥ సూర్యేధికేసతిముణం లంబనంపరికితం । మధ్యాహ్న సమయేమధ్య లంబనంనాస్త్యనారతం ॥౧౪॥

—♦ అథ సూర్యగ్రహణస్య మధ్యకాలనిర్ణయమాహ ♦—

శ్లో॥ పర్వాంతఘటికా స్త్యేత ల్లంబనేనైవసంస్కృతాః । భవంతి సూర్యగ్రహణే మధ్యకాలస్యనాడికాః ॥౧౫॥

—♦ అథ మధ్యశరసాధనార్థం పూర్వోక్తవ్యగోః

లంబనసంస్కారమాహ ♦—

శ్లో॥ లంబనవిశ్వ ౧౩ గుణితం లిప్తాద్యంతద్యవ్యాయతం । వియుతంస్యల్లంబనస్య ధనర్ణ త్వేనసర్వదా ॥౧౬॥ వ్యగుచంద్ర భుజాంశాద్వా శ్శివ ౧౧ ఘ్నస్సప్త ౭ భాజితాః । ఫలంమధ్యశరసామ్యయామ్యదిగ్భేదతోభవేత్ ॥౧౭॥

—♦ అథ స్ఫుటశర సాధనార్థం త్రిభోనలగ్నస్యాపి

లంబనసంస్కారమాహ ♦—

శ్లో॥ తర్క ౬ ఘ్న లంబనం భాగ లిప్తాద్యంస్యా త్పృథక్కినతే । త్రిభోనేసహితంశోధ్యం లంబనస్యధనర్ణతః ॥౧౮॥

—♦ అథ నతీసాధనమాహ ♦—

శ్లో॥ అయనాశయతస్యైత త్రిభోనస్యాపిపూర్వవత్ । సాధితా క్రాంతిరక్షాంశై స్సంస్కృతాశ్చేన్నతాంశకాః ॥౧౯॥ దక్షిణోత్తర దిగ్భేద నతాంశాస్తు దశో (౧౦) ధృతాః । ఫలం గజేందు ౧౦ తశ్శోధ్యం తచ్చేషేణ హతంస్వయం ॥౨౦॥ హార్యంభవేత్పృథగిదం ఘోష్యప్తే (౬౦) హృతంఫలం । భాగాదికంభవేచ్ఛోధ్య మేతదాభి

గాత్మకధ్రువే || ౧౦ || ధ్రువభాగాస్తుతర్కా-స్య ర్నిష్టాశ్చపనుభూమయః
౬-౧౮-౦ | ధ్రువాచచ్ఛిభ్యావశిష్టంత ద్భాగాద్యహరకంభవేత్ || ౨౨ ||
సవర్ణితేనహారేణ హర్యంతద్వత్సవర్ణితం | విభాజితంచేత్సంప్రాప్తం
ఫలానతిరితీతా || ౨౩ ||

—♦ నతిసంస్కృత స్ఫుట శరానయనమాహ ♦—

శ్లో || నతాంశదిశిసంభూత నతేర్మధ్యశరస్యచ | దిక్తే క్యేసహితా
ద్భిన్న దిశిహీనాచ్ఛరస్ఫుటః || ౨౪ ||

—♦ అథ మధ్యస్థిత్యానయనమాహ ♦—

శ్లో || అధార్కబింబంచంద్రస్య బింబపూర్వోక్తమార్గతః | సం
సాధ్యబింబయోగార్థా మానితశ్చేత్ స్ఫుటశ్చరః || ౨౫ || శిష్టంభన్నం
భవేత్సూర్య గ్రహణేచతతఃపరం | చంద్రగ్రహణవత్సాధ్యః మధ్య
స్థిత్యర్థనాడికాః || ౨౬ ||

—♦ అథ స్పర్శమోక్ష దర్శకుటికానిర్ణయమాహ ♦—

శ్లో || మధ్యస్థిత్యర్థరహిత యుక్తపర్వాంతనాడికాః | భవంతిస్పర్శ
మోక్షాఖ్య దర్శయోర్నాడికాఃక్రమాత్ || ౨౭ ||

—♦ స్పర్శమోక్ష దర్శాంతయోః రవేరానయనమాహ ♦—

శ్లో || మధ్యస్థిత్యాహతాభక్తి వృష్టి (౬౦) భక్తాత్ఫలంరహా | వియో
జ్యస్పర్శకాలస్య మోక్షకాలస్యయోజయేత్ || ౨౮ ||

—♦ అథ స్పర్శలబన స్పర్శకాలానయనక్రమః ♦—

శ్లో || స్పర్శదర్శాంతకాలీన రవే పూర్వోక్తమార్గతః | లగ్నం
త్రిభోనంత్రత్కాంతి ర్నతాంశా సాధయేత్క్రమాత్ || ౨౯ || స్పర్శ
లబనమానియ భవంతిస్పర్శపర్వణి | సంయుతా ద్వియుతాత్స్పర్శ
కాలసాధ్యహారేరవే || ౩౦ ||

—♦ అథ మోక్షలబన మోక్షకాలానయనక్రమః ♦—

శ్లో || మోక్షకాలీనదర్శాంత రవేర్లగ్నంచ విత్రిభం | తత్కాంత
తిశ్చనతాంశాశ్చ లబనంచధనర్ణకం || ౩౧ || క్రమాదానీయతత్స్పర్శ
నాడిభిర్లబనంయుతం | వియుతంచధనర్ణేన మోక్షకాలస్సముద్భవేత్ ||

—♦ ప్రకారాంతరలఘూపాయేన స్పర్శమోక్షదర్శాంతయోః
రవేరానయనం త్రిభోనలగ్నానయనక్రమః ♦—

శ్లో || మధ్యస్థిత్యర్థతుల్యాభి ర్నిష్టాభిర్యయుతోయుతః | స్యాద్రవి
స్పర్శదర్శాంతే మోక్షామాంతేచక్రమాత్ || ౩౩ || స్థిత్యర్థనాడికా
స్తర్క ౬ హతాశ్చేద్భాగలిప్తికాః | ఏతాఃవియుగ్యతాఃకార్యాః
స్ఫుటపర్వాంతవిత్రిభే || ౩౪ || రహితా తత్త్రిభోనస్యా త్స్పర్శకాల
సముద్భవం | సహితాన్మోక్షకాలస్య విత్రిభంభవతిధ్రువమ్ || ౩౫ ||

—♦ అథ స్పర్శమోక్ష త్రిభోనలగ్న భాగం స్పర్శమోక్ష
లబనసాధనం తత్సంస్కారక్రమః ♦—

శ్లో || స్పర్శమోక్షత్రిభోనాభాగం సాధితం లబనద్యయం | ధనర్ణా
త్స్పర్శనాడిభి స్సహితం వియుతంభవేత్ || ౩౬ ||

—♦ అథ స్పర్శకాల మోక్షకాలానయనక్రమః ♦—

శ్లో || ఏతల్లంబనసంస్కార స్పర్శమోక్షాంత పర్వణోః | నాడి
కాస్సయః స్పర్శమోక్ష కాలయోగహారేరవే || ౩౭ || ఏవంవినిశ్చితౌ
స్పర్శ మోక్షకాలారవేర్గ్రహే | తాంత్రికగ్రంథకారైశ్చ సిద్ధాంత
గ్రంథకర్తృభిః || ౩౮ || మధ్యాహ్నతుల్యత్సూర్య గ్రహణం సం
భవేద్వది | వైషమ్యం స్పర్శమోక్షాది కాలస్యపరిదృశ్యతే || ౩౯ ||
మధ్యగ్రహణకాలోయ స్సతుస్థిత్యావియుగ్యతః | తౌస్పర్శమోక్ష
కాలాతు స్యాతాంలబనసంస్కృతౌ || ౪౦ || మిలనోస్మిలనేమర్దా
దిద్ధమేవ ప్రసాధయేత్ | పాదార్థపూర్ణగ్రాసేవా కృష్ణపర్ణో భవే
ద్రవే || ౪౧ || చంద్రస్తుపాదగ్రహణే భూమవర్ణస్తతోధికే | కృష్ణ

వర్ణోభవేత్సర్వ గ్రాసేపింగళవర్ణకః ||౪౨|| దివాకరస్యగ్రహణే విమర్శః
ప్రాయశోసహి | అస్తిచేత్పాదఘటికా కాలమాత్రాద్భవిష్యతి ||౪౩||

—♦ ల ఘు మా న సె —

శ్లో|| అర్కబింబాచ్చంద్రబింబ మల్పంతేషస్తుశూన్యతః | పరితః
కంకణాకార మర్కబింబప్రదృశ్యతే ||౪౪|| దృక్పూత్రభేదాచర్కస్య
వలయగ్రహణంకృచిత్ | దేశేషుకేషుచిత్పూర్ణం స్యాదేవాత్రనసా
శయః ||౪౫|| సర్వతేందుగ్రహస్తులోయై నైరంతర్యాత్స్వభూభయోః |
చిత్రోరవిగ్రహస్సేవ్యందోయై రంతరాద్వ్యవశాదపి ||౪౬|| పూర్ణార్క-
గ్రాసవేళాయాం వైవర్ణ్యం సర్వవస్తునాం | విచేయతారకాస్సంఘై
ర్విహాయస్సంప్రదృశ్యతే ||౪౭|| కలవింకాశ్శుకాఃకాకాః నిమిలిత
విలోచనాః | కులాయానవిముంచంతి యాంతివాసుంగవాంగణాః ||
దన్యుభీతిర్భవేదత్ర జనానాం ముఖదర్శనం | దీపైరేవాఖిలద్రవ్య
పరిజ్ఞానంచజాయతే ||౪౮||

—♦ అథ ఇష్టగ్రాసానయనమాహ —

శ్లో|| ద్వివి (౨) ఘ్నమిష్టంఛన్నఘ్నం మధ్యకాలహృతాత్ఫలం |
అర్ధనాడిసమాయుక్త మిష్టగ్రాసోభవేదిదం ||౫౦||

—♦ శరవశాన్తోశనిర్ణయం గ్రహణస్సర్వ మోక్ష దిక్షిర్ణయక్రమః —

శ్లో|| అర్కస్యగ్రహణేసామ్య శరశ్చేత్సమ్యగోశతః | వాయ
వ్యాదిశిసాస్సర్వః ఈశాన్యేతువిమోచనం ||౫౧|| పితృస్యాన్తోశతో
ర్కస్య సర్వగ్రాసేనిమిలనం | భవేదాగ్నేయదిగ్భాగే నైఋత్య
స్థిలనంతతః ||౫౨|| యామ్యస్థితశరాత్తస్మిన్ గోశేస్సర్వస్తునైఋతో |
ఆగ్నేయావ్యాదిశిమోక్షస్సాన్య దీశాన్యేతునిమిలనం ||౫౩|| ఉస్థిల
నంతు వాయవ్యాం సంపూర్ణ గ్రహణాద్రవేః | గ్రహణాద్యంత
కాలస్సాన్య దంతరంస్సర్వమోక్షయోః ||౫౪|| చంద్రస్యగ్రహణేసామ్య

శరాద్వ్యాన్తోశతః | నిమిలనంతు వాయవ్యా మిశాన్తోస్థిలనం
భవేత్ ||౫౫|| సర్వగ్రాసేవిధోర్యామ్య శరశ్చేత్సమ్యగోశతః |
నైఋత్యాంమిలనంవహ్నై ర్దిశ్శుస్థిలనమేవహి ||౫౬|| నిమిలనో
స్థిలనయోః కాలయోరంతరయథా | తథాభవేద్విధోఽపిబ దర్శన
స్యాంతరంస్పృణా ||౫౭|| బింబస్యేందోః పూర్వభాగే స్పర్శపశ్చ
ద్విమోచనం | సూర్యస్య పశ్చిమేస్పర్శః ప్రాచ్యాం మోక్షస్సదా
భవేత్ ||౫౮|| చంద్రసూర్యోపరాగస్తు యావద్దర్శనగోచరః | పుణ్య
కాలస్సవిజ్ఞేయ స్సాన్యనదానాదికర్మసు ||౫౯|| సూర్యోపరాగశ్చ
ద్రోవా శాస్త్రతస్సంభవేద్యది | మేఘైరాచ్ఛాదితస్సాస్థి స్సాన్
దానాదికంచరేత్ ||౬౦|| స్పర్శకాలే లక్షగుణం గ్రహణం చంద్ర
సూర్యయోః | పుణ్యంకోటిగుణంమధ్యే దద్యాన్మృక్తైరపారతః ||౬౧||
గ్రస్యమానేభవేత్సాన్యం గ్రస్తేహోమేవిధీయతే | ఘ్నచ్యమానే
భవేద్దానం మృక్తేస్సాన్యం పునశ్చరేత్ ||౬౨|| గ్రస్తోదయోవిధోః
పూర్వం నాహర్భోజనమాచరేత్ | పరేగ్రస్తాస్తమయోశో నదిమా
భోజనంచరేత్ ||౬౩|| సూర్యగ్రహేతుః నాశ్చీయా త్పూర్వం
యామచతుష్టయం | చాంద్రేయామత్రయంతద్వ ద్బలవృద్ధాన్వినా
జనాః ||౬౪||

ఇతి సూర్యగ్రహణాధ్యాయ స్సమాప్తః.

అథ చంద్రశృంగోన్నత్యధ్యాయప్రారంభః.

శ్లో॥ శ్రీసద్గతఃప్రియకృతే సవిత్తేవిష్ణుచక్షుషే । నమస్కర్వంతి
విబుధాః య స్తైత స్తై నమామ్యహమ్ ॥

శ్లో॥ మాసస్య ప్రథమేపాదే చాంతిమేవాపదేవిధోః । శృంగో
న్నతిత్వోద్రప్తవ్యం సాయంతన్యామినోదయే ॥౧॥ సాయంతన్యా
సితేపక్షే పశ్చాదుదయతోవిధోః । దృశ్యాశృంగోన్నతికృష్టప్రాతః
ప్రాచ్యాంవిభూదయాత్ ॥౨॥ శుక్లపక్షేదినాంతస్య వ్యర్కేందో
స్తిధయోగతాః । సాధ్యాసానవయవాఃకృష్టే ఏష్యాసూర్యోదయ
స్యతు ॥౩॥ ఏతాస్తుతిథయస్తర్క చంద్ర ౧౬ సంతాడితాస్తతః ।
తిథివర్గవిహీనాశ్చ విషువచ్ఛాయయాహతాః ॥౪॥ బాణేందుభి ౧౫
ర్హతౌల్లభౌ ఫలునిత్యముదగ్భవం । భాగాదికంభవేత్తేన సంస్కృ
తార్కాపమాన్సుతా ॥౫॥ అర్కస్యవాపిచంద్రస్య క్రాంతేరాన
యనక్రమః । త్రిప్రశ్నేవమయాప్రోక్తః పునరత్రకిముచ్యతే ॥౬॥

—♦ అథ చంద్రశరానయనక్రమః ♦—

శ్లో॥ విరాహువిధుభాహ్వోశాః ప్రథమేస్వార్థసాయుతాః । రాశౌ
ద్వితీయేసప్తాభి ౪౭ యుక్తాఃరాశౌతృతీయకే ॥౭॥ దభితాశ్చైలగిరిభి
౭౭ రుక్మైశ్చేద్యగుదిగ్వశాత్ । శరోంగుళాదిస్సాన్యదత్ర భాగా
నేవగ్రహేద్యుగోః ॥౮॥

—♦ శరాంశక్రిమమాహ ♦—

శ్లో॥ శరోయంతి ౩ గుణవృష్టి ౬౦ భాజితాద్యత్ఫలంలభేత్ ।
తదత్రభాగలిప్తాద్య మితిదై వవిదోవిదుః ॥౯॥

—♦ రవిక్రాంతేశ్చంద్రశరాంశ సంస్కార చంద్రక్రాంతి
సంస్కారక్రమః ♦—

శ్లో॥ ఫలేనానేనశరది గ్వ్యత్యయేనతథావిధోః । వ్యస్తకాంత్యాచ
సంస్కార్యా పూర్వాసీతాపమారవేః ॥౧౦॥

—♦ యామ్యోత్తరదిగ్వలననిర్ణయం వలనాంగుళానయన
నిర్ణయ క్రమః ♦—

శ్లో॥ సంస్కారై శ్చేషితాయామ్య సామ్యదిక్సంపృతాపమా ।
ద్వి ౨ నిఘ్న తిథిభక్తాచే త్ఫలంవలనమేవహి ॥౧౧॥ వలనస్యదిశి
శృంగ మంగుళై రున్నతంవిధోః । భవేదస్యదిశి శృంగం నతంతద్వల
నాంగుళైః ॥౧౨॥ సావ్యోక్షాంశో గి నాస్సవయవాః యావంత్యస్తిధ
యోగతాః । తావత్సంఖ్యాంగుళై శ్చైక్లవ్యం చంద్రమస్యేవదృశ్యతే॥
వలనస్యతుశూన్యత్వే సమశృంగోన్నతిర్విధోః । భవేజ్జలమయేబిందే
ఘృణిచారవశాదీవేః ॥౧౩॥

ఇతి చంద్రశృంగోన్నత్యధ్యాయ స్సమాప్తః,

—:♦ అథ భార్వాస్పత్యాబ్దనిర్ణయః :♦—

శ్లో॥ శకేంద్రకాలః పృథగాకృతి(౨౨) ఘ్నం శశాంకనందాశ్వి
యుగై (౪౨౯౧) స్సమేతః । శరాద్రివస్వేందు (౧౮౭౫) హృతస్స
లభౌ షష్ట్యైప్రశేషః ప్రథవాదయోబ్దాః ॥

తా॥ శాలివాహనశక సంవత్సరములను రెండు ప్రతులుబెట్టి
మొదటిప్రతిని (౨౨) చే గుణించి, గుణించినమొత్తమందు (౪౨౯౧)
చేర్చి, అనగా కలిపి, కలిపినప్రతిని (౧౮౭౫) చే భాగించి, భాగిం
చినలభ్యము రెండవప్రతిలో కలిపి (౬౦) చే భాగించినశేషము ప్రథ
వాది భార్వాస్పత్యమాన సంవత్సరమగును. మరియు “చాంద్రాబ్దే
రుద్రసంయుక్తే భార్వాస్పత్యాబ్దవత్సరః ॥

	చాంద్ర సం॥	బౌద్ధాస్తుత్య సం॥
౧౮౫౬ శాలిశకము	భావ	వ్యయ
౧౮౫౭ శాలిశకము	యువ	సర్వజితు
౧౮౫౮ శాలిశకము	ధాత	సర్వధారి
౧౮౫౯ శాలిశకము	ఈశ్వర	విరోధి
౧౮౬౦ శాలిశకము	బహుభాన్య	వికృతి

ఈప్రకారముగా గుణించవలెను.

—* బౌద్ధాస్తుత్యాబ్దానయనము *—

శాలి భావ సం॥	శాలిశకము
౧౮౫౬ రెండవప్రతి	౧౮౫౬ మొదటిప్రతి
౨౪ లబ్ధం	౨౨ గుణకం
౬౦) ౧౮౮౦ (3౧	౪౦౫౨
౧౮౬౦	౪౨౯౧ సంయుతం
౨౦ శేషం	౪౫౧౪౩ (౨౪ (లబ్ధి)
ప్రభవాది వ్యయ సంవత్సరః	౪౫౦౦౦
	౧౪౩ శేషం.

—♦ హూణశకానయనక్రమః ♦—

శ్లో॥ కల్యాది వర్తమానాబ్దః కరాం బుధరాగ్నిభిః (3౧౦౨) ।
ఊనితశ్చకవర్ష స్సన్య ద్దూణక్షోబేభృతాంసదా ॥

—♦ ద్యు గణానయనమ్ ♦—

శ్లో॥ ఘంఛాంగగుణ (3౬౫) నిఘ్నాబ్దా శ్చబ్దవేదాం (౪) శసం
యుతాః । పునరభ్యాభసూర్యాంశ (౧౨౦) సంయుక్తాశ్చేదహర్షణాః ॥

గతమాసదిన్నే శ్చేష్ట మాసయాతదిన్నే ర్యుతః । ద్యుగణాస్తుప్త ౭ సం
భక్త శ్చేషంవారమితాదితః ॥ వేద ౪ హృద్వర్షనిచయా శ్చేషం
శూన్యం యదాభవేత్ । తదాద్వితీయమాసస్య దినైకమధిభవేత్ ॥
ప్రాప్తేదినాధికేమాసే తత్రతత్పూర్వమాసః । ఏకోనమ్యగణాద్వారో
విజ్ఞేయస్తుప్త ౭ తప్తః ॥ ధనూరాశిప్రవేశాది దినాత్పరయచేపరం ।
ఏకోనమితీ ౧౯ దినే హూణాబ్దస్సంజనిష్యతి । మిషానప్రవేశాదర్కస్య
ప్రభమేదివసేసదా । తృతీయమాసతోహూణాబ్దానంద్యాదశకంభవేత్ ॥
చైత్రాదా మిషానసంక్రాంతి దినసంఖ్యాసమందినం । హూణాంత్యతీయ
మాసస్య ద్యాదశాబ్దానతోభవేత్ ॥ జూన్ సవంబరుయేప్రైలు సెప్టంబ
ర్నామసంజ్ఞికాః । మాసాఃప్రత్యేకతస్త్రింశద్దినై రేవవిన్దితాః । ఫిబ్రవ
ర్నామమాసస్తు ద్యూయనత్రింశ ద్దినై రభవేత్ । సైకత్రింశద్దినై రస్యే
మాసాస్సర్వేవిన్దితాః ॥

—♦ న వ నా య కాః ♦—

శ్లో॥ రాజాచైత్రాదివారేశః సచివో మేషసంక్రమే । సేనాధీశ
స్సింహరాశే స్సంక్రాంతౌవారనాయకః ॥౧॥ సన్యాధిపఃకర్కటకే
ధాన్యాధీశస్తకార్ముకే । అర్హేశో యుగ్మసంక్రాంతౌ మేఘేశోరుద్రగే
రవౌ ॥౨॥ రసనాధస్తలారాశి ప్రవేశదిననాయకః । నీరసాధిపతిర్నక్ష
సంక్రాంతౌవారపోభవేత్ ॥౩॥

—♦ కల్యాది సారాహర్షణానయనమ్ ♦—

శ్లో॥ కల్యాద్యబ్దగణోదివాకర ౧౨ గుణశ్చైత్రాదిమాసై ర్యుతః ।
త్రింశశ్చాన్య నగా ౭౦ ప్రయుక్తుర ౩౩ హృతోల్లబ్ధాధి మాసై
ర్యుతః ॥ త్రింశద్ద్వీ (3౦) దినయుగ్మవిధాశివ ౧౧ గుణఃత్ర్యభాగ
౭౦౩ భక్తోనితః । కల్యాది ద్యుగణోభవే ద్భృగుదినా ల్లంకార్థ
రాత్ర్యుద్భవః ॥

—♦ బాహ్యస్వత్యాబ్జనిరయస్య భగణాదిమధ్యగురోరానయనక్రమః♦—

శ్లో॥ కల్యాదిమ్యగణఃఖాశ్వి నేత్రాబ్ధిరసవహ్నిభిః 3౬౪౨౨౦ ।
హతఃకువాసరై ౧౫౭౭౯౧౭౫౨౨ ర్భక్తో భగణాదిగురుభవేత్ ॥
ద్వాదశ ౧౨ ఘ్నః గురోర్యాత భగణావర్తమానకైః । రాశిభి
స్సహితాశ్శుద్ధాష్టప్యా ౬౦ స్మరివ్యజయాదయః ॥

—♦ ఇష్టగ్రహ పాదప్రవేశే ఘటికాభి ఇష్టగ్రహ స్ఫుటరాశి
భాగాదయస్సాధ్యతే ♦—

శ్లో॥ పాదఃప్రవేశస్య గతైవ్యనాడ్యః గత్యాహతాష్టప్తి (౬౦)
విభాజితాత్ఫలం । కలాదికంతద్గ్రహసంస్థితేన రాశ్యాదినాయుగ్వియు
తాస్ఫుటగ్రహః ।

—♦ స్ఫుటగతి పరిజ్ఞానక్రమః ♦—

శ్లో॥ వారాదిపూర్వోత్తరయోఃప్రవేశయో ర్యదంతరంతేనసవరి
తేన । హతాఃఖఖవ్యోమఖబాహుశైలాః ౭౨౦౦౦౦ స్ఫుటాగతి
స్సాస్యత్తిథియంత్రమాంతరః ॥

—♦ ఇష్టకాల నక్షత్రఘటికాభిః స్ఫుటచంద్రరాశిభాగానయనక్రమః♦—

శ్లో॥ నక్షత్రస్యగతంత్రయో దశగుణాశ్చేనైవ 13-20/60 సంతా
డితుం ఋషాద్యంత హృత కలాదిసహితం యాతేన రాశ్యాదినా ।
చంద్రస్యస్ఫుటతాభవే దధగతిర్నక్షత్రలిప్తాః ౮౦౦ ఖఖాఃగాగ్ని
3౬౦౦ ఘ్నాస్తువిభాజితాయది ఉడోరాద్యంతనాడిచయైః ॥

సూర్యపువేశము.

సులభముగా సూర్యప్రవేశము తెలియుటకు.

శ్లో॥ పూర్వాబ్ధిర్భక్త ప్రవేశానాం తిథివారఘటితతః
భవభూతిథిభూరామై ర్యుతాశ్చోత్తర వత్సరే॥

* ప్రతిమాస ప్రవేశస్యగురుశ్శుక్రాతితో భవేత్ ।
దివామాస ప్రవేశ క్షేప్త్యానాదిస్తత్రవహి ॥ సూ
ర్యాస్తాత్పరతోమాస ప్రవేశస్సంభవేద్యది । తదా
పర దినేసారచూసార భ దినం భవేత్ ॥

—* సౌర మాస ధర్మవములు *

మేషం	మేషం	మేషం	మేషం
వృషభం	౧-౧౫-౩౧	మేషం	౪-౫౪-౬
మిథునం	౨-౧౫-౩౨	వృశ్చికం	౬-౪౮-౧౩
కర్కటం	౬-౧౯-౪౦	ధనుస్సు	౧-౧౮-౩౭
సింహం	౨-౧౬-౨౨	మకరం	౨-౩౯-౩౦
కన్యా	౬-౨౪-౩౪	మంథం	౪-౬-౪౬
	౨-౨౬-౪౪	మీనం	౫-౫౫-౧౦

మేషప్రవేశదినస్యకల్యాది సౌరాహర్గణాయనమ్.

కలేశ్వరచ్చ యశ్వరగసాన్ని - ౩౬౫ సంతాడితః కలేశ్వ
గమ ర భాజితాదితవాగ నాద్యాదియమ్ । పుశ్యర - ౫ -
హతాత్మలేగి గుణాక్షిచంద్ర - ౧౨౩౭ నితాద్యసాక్షిశర -
౫౭౬ - సంక్యావత్సలంబనాన్వితోహర్గణః ॥

కలాద్యస్థితి - ౮౨ పృథ్వాది వృష్టి సంవత్సరాణాం
మేష ప్రవేశ వారాదయోత్రలిఖ్యంతే ॥

२५ २४ २३ २२ २१ २० १९ १८ १७ १६ १५ १४ १३ १२ ११ १० ९ ८ ७ ६ ५ ४ ३ २ १

విభవ	విభవ	శుక్ల	ప్రమాదూత	ప్రజోత్పత్తి	అంగీరస	శ్రీముఖ	భావ	యవ	ధాత	ఈశ్వర	బహుధాన్య	ప్రమాది	విక్రమ	పుష్ప	విత్తభాను	స్వభాను
౬-గౌ-౩౯	౧-౧౪-౧౦	౨-౨౯-౪౧	౩-౪౫-౧౨	గౌ-౦౪౩	౬-౧౬-౧౪	౦-౩౧-౪౫	౧-౪౭-౧౬	౩-౨౪-౬	౪-౧౮-౧౭	గౌ-౩౩-౪౮	౬-౪౯-౧౯	౧-౪-గౌ	౨-౨౦-౨౧	౩-౩౫-గౌ	౪-గౌ-౨౩	౬-౬-గౌ
తారణ	పార్థివ	వ్యయ	సర్వజిత్	సర్వధారి	విరోధి	వికృతి	ఖర	నందన	విజయ	జయ	మనోధ	దుర్ముఖి	హేమితంబి	విశంబి	వికారి	కార్పరి
౦-౨౨-౨౫	౧-౩౭-గౌ	౨-గౌ-౨౭	౪-౮-గౌ	గౌ-౨౪-౨౯	౬-౪౦-౦	౦-గౌ-౩౧	౨-౧౧-౨	౩-౨౬-౩౩	౪-౪౨-౪	గౌ-గౌ-౩౫	౦-౧౩-౬	౧-౨౮-౩౭	౨-౪౪-౮	౩-గౌ-౩౯	గౌ-౧౫-౧౦	౬-౩౦-౪౧
పవ	శుభకృత్	శోభకృత్	కౌగి	విశ్వావసు	పరాభవ	పవంగ	కీలక	సౌమ్య	సాధారణ	విరోధకృత్	పరిభా	ప్రమాదీ	అనంద	రాక్షస	నల	పింగళ
౦-౪౬-౧౨	౨-౧౪-౨	౩-౧౭-౧౪	౪-౩౨-౪౫	గౌ-౪౮-౧౬	౦-౩-గౌ౭	౧-౧౯-౨౮	౨-౩౪-గౌ౯	౩-గౌ-౩౦	గౌ-౬-౧	౬-౨౧-౩౨	౦-౩౭-౩	౧-గౌ-౩౪	౩-౮-గౌ	౪-౨౩-౩౬	గౌ-౩౯-౭	౬-గౌ-౩౮

మ హా యు గ భ గ న ము లు .

రవి	౪౩౨౦౦౦౦	బుధ	౧౭౯౩౭౦౬౦	శని	౧౪౬౫౬౦౪
చంద్ర	౭౭౫౩౩౩౬	గురు	౩౬౪౨౨౦	చంద్రోచ్చ	౪౮౮౨౦౩
కుజ	౨౨౯౬౮౩౨	శుక్ర	౭౦౨౨౩౭౬	రాహు	౨౩౨౨౩౮

కల్పమందోచ్చ భగణములు.		పాతలకు కల్పభగణములు		గ్రహములమధ్య విశేషలిప్తము	
రవి	౩౮౭	కుజ	౨౧౪	చంద్ర	౨౭౦
కుజ	౨౦౪	బుధ	౪౮౮	కుజ	౯౦
బుధ	౩౬౮	గురు	౧౭౪	బుధ	౧౨౦
గురు	౯౦౦	శుక్ర	౯౦౩	గురు	౬౦
శుక్ర	౫౩౫	శని	౬౬౨	శుక్ర	౧౨౦
శని	౩౯			శని	౧౨౦

* కువాసరములు ౧౫౭౭౯౧౭౮౨ * అనగాయుగసావనదీములు

సూ ర్య సి ధ్ధాం త జీ వ లు .

౧	౨౨౫	అ	౨౨౪	౧౩	౨౫౮౫	అ	౧౪౩
౨	౪౪౯	అ	౨౨౨	౧౪	౨౭౨౮	అ	౧౩౧
౩	౬౭౧	అ	౨౧౯	౧౫	౨౮౫౯	అ	౧౧౯
౪	౮౯౦	అ	౨౧౫	౧౬	౨౯౭౮	అ	౧౦౬
౫	౧౧౦౫	అ	౨౧౦	౧౭	౩౦౮౪	అ	౯౩
౬	౧౩౧౫	అ	౨౦౫	౧౮	౩౧౭౭	అ	౭౯
౭	౧౫౨౦	అ	౧౯౯	౧౯	౩౨౫౬	అ	౬౫
౮	౧౭౧౯	అ	౧౯౧	౨౦	౩౩౨౧	అ	౫౧
౯	౧౯౧౦	అ	౧౮౩	౨౧	౩౩౭౨	అ	౩౭
౧౦	౨౦౯౩	అ	౧౭౪	౨౨	౩౪౦౯	అ	౨౪
౧౧	౨౨౬౭	అ	౧౬౪	౨౩	౩౪౩౧	అ	౨౦
౧౨	౨౪౩౧	అ	౧౫౪	౨౪	౩౪౩౮	అ	౧౬

* ఈ ౨౪ వ జీవ (త్రైజ్య) యాని వ్యవహారికబడును.

గ్రహముల యుగ్యమందపరిధి భాగాదేకము.		గ్రహముల ఓజమంద పరిధి భాగాదేకము.		కుజాదులకు యుగ్యశీఘ్రపరిధి భాగాదేకము.		కుజాదులకు ఓజశీఘ్రపరిధి భాగాదేకము.	
రవి	౧౪ " "	౧౩ — ౪౦ " "	కుజ	౨౩౫ " "	౨౩౨ " "	" "	" "
చంద్ర	౩౨ " "	౩౧ — ౪౦ " "	బుధ	౧౩౩ " "	౧౩౨ " "	" "	" "
కుజ	౨౫ " "	౨౨ — " "	గురు	౨౦ " "	౨౨ " "	" "	" "
బుధ	౩౦ " "	౨౮ — " "	శుక్ర	౨౬౨ " "	౨౬౦ " "	" "	" "
గురు	౩౩ " "	౩౨ — " "	శని	౩౯ " "	౪౦ " "	" "	" "
శుక్ర	౧౨ " "	౧౧ — " "					
శని	౪౯ " "	౪౮ — " "					

—♦ మధ్యగ్రహముల క్రమము —♦

సృష్ట్యాది ద్యుగణమును ఆ యాగ్రహముల యుగ్యగణముచే గుణించి, కువాసరములచే భాగించగా వచ్చినలబ్ధము భగణరాశ్యాది అర్థరాత్రక గ్రహంబగును. అందు భగణములను విడిచి రాశ్యాది గ్రహములను వ్రాసికొనవలెను. అందు దేశాంతర లిప్తలనున్న ఆయాగ్రహములమధ్య గత్యర్థమునున్న తివచగా దృక్సంస్కారము చేయని గణకానంద మధ్యాహ్న మధ్యగ్రహంబగును. అట్టి గ్రహములో గణకానందప్రకారము దృక్సంస్కారమును జేసికొనవలెను. పూర్వోక్త సృష్ట్యాది ద్యుగణమువల్ల యేర్పడెడి రాశ్యాది రాహువును చక్రమువల్ల తివిచి, అందు దేశాంతర లిప్తలనున్న తివిచి, అతని గత్యర్థమును కలపగా గణకానంద మధ్యాహ్న మధ్యరాహువగును. పిమ్మట గణకానందప్రకారమే దృక్సంస్కారమును జేయవలయును.

—♦ మందోచ్చాయనక్రమము —♦

సృష్ట్యాది ద్యుగణమును ఆయాగ్రహముల కల్పమందోచ్చ భగణములచే గుణించి, సహస్రగుణిత కువాసరములచే భాగించగా లబ్ధము భగణరాశ్యాది మందోచ్చములగును. అందు భగణములను విడిచి రాశ్యాది మందోచ్చలను వ్రాసికొనవలయును,

—♦ రవ్యాది గ్రహములకు మందసంస్కారానయన క్రమము —♦

రవిభుజాఫలభాగసంస్కార మధ్యగ్రహమును అతని మందోచ్చములో తివగామిగిలినది కేంద్రమగును. ఈ కేంద్రమును గణకానందమందు రవికి జెప్పినచోప్పున భుజ సాధించి, ఆ భుజరాశ్యాదికమును లిప్తలుచేసికొని, ౨౨గి చే భాగించగా లబ్ధము గతజీవసంఖ్యయగును. ఆగతజీవలిప్తలను ఏష్యజీవలిప్తలలో తివచగా మిగిలినది గతజీవాంతరలిప్తలగును. ఈ అంతరలిప్తలచేత పూర్వోక్త భుజయంతుగల శేషలిప్తాలిప్తలను గుణించి, ౨౨గి చే భాగించగా వచ్చిన లబ్ధలిప్తాలిప్తలను గతజీవలిప్తలలో కలపగా భుజజ్యయగును. ఆ భుజజ్యను ఆయాగ్రహముల ఓజయుగ్యపరిధ్యంతరముచే గుణించి, త్రిజ్యచేత (అంగు ౨౪ న వివరుగు ౩౪౩౨ లిప్తలచేత) భాగించగా వచ్చిన లిప్తాలిప్తలను మందపరిధిలో తివచగా స్ఫుటపరిధియగును. ఈ స్ఫుటపరిధిచేత భుజజ్యను గుణించి, భగణాంశములగు ౩౬౦ చే భాగించగా వచ్చిన లబ్ధలిప్తాలిప్తలు మందభుజా ఫలంబగును. ఈ మందఫలము ౨౨గి లిప్తలకంటె అధికమైనయెడల (ధనువు) యివ్వవలెను.

—♦ ధనువిచ్ఛేడిక్రమము —♦

పూర్వోక్త భుజాఫలములో అధికమైనచో యెన్నవజీవపోగదో అన్నవ అధికజీవలిప్తలను తివిచి శేషము నెటింగి ఆతివచబడిన జీవాంతరలిప్తలనున్న, ఆ జీవసంఖ్యనున్న వ్రాసికొని పూర్వోక్త శేషలిప్తాలిప్తలను ౨౨గి చే గుణించి, పూర్వోక్త జీవాంతరలిప్తలచే భాగించగా వచ్చిన లబ్ధలిప్తాలిప్తల నొకచోటనుంచి పూర్వము తివచబడిన జీవసంఖ్యను ౨౨గి చే గుణించి, దానిలో పూర్వముకచోటనుంచిన లబ్ధలిప్తాలిప్తలను కలపగా ధనువిచ్ఛేద మందభుజాఫల లిప్తాలిప్తలగును. ఈ మందభుజాఫలమును మధ్యగ్రహములో మేషతులాది కేంద్రములంబట్టి ధన ఋణములెరిగి సంస్కరించగా

మందస్ఫుటమగును. ఇట్లు రవ్యాదులకు మందసంస్కారము జేయవలయును. ఒక మందసంస్కారముచేతనే రవిచంద్రులు స్ఫుటమౌతగుదురు.

—♦ శీఘ్రసంస్కారక్రమము ♦—

సిద్ధాంతగణకానందోక్తప్రకారము కుజాదులకు శీఘ్రాచ్ఛములనెఱిగి ఆయాగ్రహముయొక్క శీఘ్రాచ్ఛములో రవిభుజాఫలభాగ సంస్కారముజేసిన మధ్యగ్రహమును తివచగా మిగిలినది శీఘ్రకేంద్రమగును. ఈశీఘ్రకేంద్రమును మందసంస్కారమునకు వలెనే భుజను సాధించవలెను. గణకానందోక్తప్రకారము సూర్యసిద్ధాంతప్రక్రియయందు శీఘ్రభుజను సాధించకూడదు. ఇట్లుసాధించబడిన భుజను మూడు రాసులలో తివచగా మిగిలిన రాశ్యాదికము (కోటి) యగును. ఇట్లు యేర్పడిన భుజను లిప్తులచేసికొని ఆలిప్తులను ౨౫ గా భాగించగా వచ్చిన లబ్ధము గతజీవసంఖ్య యగును. ఆగతజీవలిప్తులను ఏష్యజీవలిప్తులలో తివచగా మిగిలిన లిప్తులచేత పూర్వోక్తభుజశేష లిప్తావిలిప్తులను గుణించి ౨౫ గా భాగించగా వచ్చిన లబ్ధ లిప్తావిలిప్తులను గతజీవ లిప్తులలో కలపగా భుజజ్యయగును. ఈప్రకారమే కోటిజ్యనున్నా తెచ్చుకొనవలయును. తదనంతరము కుజాదులకు జెప్పబడిన ఓజయుగ్మశీఘ్రపరిధ్యంతరభాగలచేత భుజజ్యనుగుణించి, త్రిజ్యచేత (అనగా ౩౪౩౨ లిప్తులచేత) భాగించగా వచ్చిన లబ్ధలిప్తావిలిప్తులను ఓజపరిధికంటె యుగ్మపరిధి తక్కువైనయెడల యుగ్మపరిధి భాగలలో కలపవలెను. ఓజపరిధికంటె యుగ్మపరిధి యెక్కువైనయెడల ఆయుగ్మపరిధియందు తివచగా స్ఫుటపరిధియగును. ఈ స్ఫుటయుగ్మ శీఘ్ర పరిధిచేత పూర్వోక్తభుజకోటిజ్యలను ప్రత్యేకముగా గుణించి, భగణాంశములగు ౩౬౦ చే భాగించగా వచ్చిన లబ్ధలిప్తావిలిప్తులు క్రమంబున భుజజ్యాఫలమనియు, కోటిజ్యాఫలమనియు జెప్పబడును. శీఘ్రకేంద్రము మకరాదియైనయెడల కోటిజ్యాఫలమును త్రిజ్యయందు

కలపవలెను. కర్కాదియైనయెడల త్రిజ్యయందుతివచవలెను. ఇట్లు చేయబడిన కోటిజ్యా ఫలమునున్నా, భుజజ్యా ఫలమునున్నా, ప్రత్యేకముగ వర్ణించుకొని ఆరెండువర్గముల నైక్యముజేసి, ఆవర్గమూలమును సాధించగా అది చలమనెడు కర్ణమగును. తదనంతరము భుజజ్యాఫలమును త్రిజ్యచేత గుణించి, పూర్వోక్తమగు చలమనెడు కర్ణముచే భాగించగా వచ్చిన లబ్ధలిప్తావిలిప్తులకు ధనువు నివ్వగా శీఘ్రఫల లిప్తావిలిప్తులగును. ఈశీఘ్రఫల లిప్తావిలిప్తులను మేషతులాది కేంద్రములంబట్టి ధనముణము లెఱిగి, గ్రహములో సంస్కరించవలెను. గణకానందోక్తప్రకారమే కుజాదులకు ప్రథమంబున శీఘ్రసంస్కారంబును, తదనంతరము రెండు మందసంస్కారంబులును, అటుపిమ్మట మఱి శీఘ్రసంస్కారంబును జేయవలయును. మొదటి రెండు సంస్కారఫలములను అర్థించియు, వెనుక నుండు రెండు సంస్కారఫలములను అర్థించక సర్వంబును గ్రహములో సంస్కరించవలెను. రెండవ సంస్కారఫలమును గణకానందోక్తప్రకారమే మధ్యగ్రహములో సంస్కరించవలెనని తెలియవలయును.

—♦ మధ్యక్రాంతిసాధనక్రమము ♦—

దేవాసుర విభాగ సీమయగు లంకకు నుత్తరముగనైనను, దక్షిణముగనయినను అపక్రాంతమగు గ్రహమునకు పరమాపక్రమజ్యాప్రమాణ లిప్తులు ౧౩౯౭, వీనికి ధనువివ్వగా ౧౪౪౦ అగును. ఇష్టమగు తాత్కాలిక స్ఫుటగ్రహమందు అయనాంశము లంగలిపి ఉత్తర దక్షిణగోళములు జెలిసికొని, పూర్వోక్తప్రకారము భుజనుసాధించి, పిమ్మట భుజజ్యను సాధించుకొని, ఆభుజజ్యను పూర్వోక్త పరమాపక్రమజ్యయగు (౧౩౯౭) చే గుణించి, త్రిజ్యచే భాగించగా వచ్చిన లబ్ధలిప్తాదికము క్రాంతిజ్యయగును. అక్రాంతిజ్యకుధనువివ్వగా మధ్యక్రాంతిలిప్తులగును. రవికినూత్రము ఈమధ్యక్రాంతియే స్ఫుటక్రాంతియగును.

—♦ విశేషసాధనక్రమము ♦—

సృష్ట్యాది ద్యుగణమును ఆయాగ్రహములయొక్క పాతకల్ప భగణముచే గుణించి, సహస్రగుణిత కువాసరములచే భాగించి, భగణరాశ్యాదికమును సాధించుకొని, అందు భగణములను విడచి రాశ్యాదిపాతలను వ్రాసికొని, యీ రాశ్యాదిపాతలను చక్రములో (అనగా ౧౨ రాసులలో) తివచగా మధ్యపాతలగును. ఇట్లు మధ్య పాతలను సాధించుకొని, అందు కుజ గురు శని పాతలలో ఆ కుజ గురు శనులయొక్క అంత్యశీఘ్రఫలమును, ఆకుజగురు శనులకువలెనే ధనముణములెఱిగి సంస్కరించగా స్ఫుటపాతలగును. బుధశుక్రల పాతలయందు ఆబుధశుక్రలయొక్క తృతీయసంస్కార సంబంధముగు మందఫలమును, ఆ బుధ శుక్రలయొక్క ధనముణ వైపరీత్యమున సంస్కరించగా స్ఫుటములగును. చంద్రపాతలగు రాహువునకు వేరే స్ఫుటములేదు గనుక మధ్యరాహువే స్ఫుటరాహువగును. ఇట్లు కుజాదిపాతలను స్ఫుటముచేసికొని తాత్కాలిక కుజగురుశని గ్రహములలో తమతమ పాతలనున్న, బుధశుక్రల శీఘ్రోచ్చ స్ఫుటములో ఆబుధశుక్రలయొక్క పాతలనున్న ప్రత్యేకముగ తివచి, శేషమునకు భుజజ్యను సాధించుకొని ఆభుజజ్యను ఆయా గ్రహముల మధ్యవిశేషలిప్తలచే గుణించి అంత్యమగు చలమనెడు కర్ణముచే భాగించగా లబ్ధమగు లిప్తాదిఫలము స్ఫుటవిశేషంబగును. చంద్రునకు విశేషము సాధించునపుడు తాత్కాలిక స్ఫుటచంద్రునిలో రాహువును తివచి, శేషమునకు భుజజ్యను సాధించుకొని దానిని చంద్రమధ్యవిశేషలిప్తలచే గుణించి, త్రిజ్యచే భాగించగా వచ్చిన లబ్ధలిప్తాదిలిప్తలు చంద్రస్ఫుటవిశేషంబగును.

—♦ స్ఫుటక్రాంతి సాధనక్రమము ♦—

పూర్వోక్త మధ్యక్రాంతియొక్కయు, విశేషముయొక్కయు దిక్కు యేకమైనయెడల విశేషముతో క్రాంతిం గలవగా చంద్రా

దులకు స్ఫుటక్రాంతియగును. భిన్నదిక్కులైనయెడల అంతరించగా స్ఫుటక్రాంతియగును. క్రాంతి యెప్పుడు విశేషములో శోధింపఁ బడునో అప్పుడు స్ఫుటక్రాంతికి విశేషదిక్కు గ్రహింపదగినది.

—♦ గ్రహయుద్ధవిషయము ♦—

కుజాది మంచగ్రహంబులు అన్యోన్యయుక్తములైనయెడల యుద్ధంబును, చంద్రునితోగూడినయెడల సమ్మాగమంబును, సూర్యునితోగూడినయెడల అస్తమయంబును గలవియగును. అందు కుజాదులకు రాశ్యాది సమకలస్థిత్యము యుద్ధసమయమగును. కన్యక యేకరాశిగతులైన రెండుగ్రహములయొక్క యోగము గతమో గమ్యమోయని మొదట తెలియఁదగినది. అది యెట్లనిన:— సవ్యగతిగల ఆరెండు గ్రహములలో అల్పగతిగల గ్రహముకంటె శీఘ్రగతిగల గ్రహము అధికమైనయెడల ఆరెంటియొక్క యోగము గతమనియు, తక్కువైనయెడల గమ్యమనియుఁ దెలియవలెను. ఆరెండుగ్రహంబులును వక్రించియుండి అల్పగతిగల గ్రహముకంటె అధికగతిగలగ్రహము అధికమైనయెడల ఆరెంటియొక్క యోగము గమ్యమనియు, తక్కువైనయెడల గతమనియు నెఱుగవలెను. మఱియు వాకగ్రహము వక్రించి యున్నవక్షంబున అపుడు సవ్యగతి గలగ్రహము అధికమైనయెడల ఆరెంటియొక్క యోగముగతమనియు వక్రగ్రహమధికమైనయెడల గమ్యమనియు నెఱుగవలెను. ఇట్లు యోగకాలమును మొదట స్థూలముగా నిశ్చయించుకొని ఆరెండు గ్రహములయొక్క సమసూత్రస్థితి సమయమును సాధించుకొనవలయును. అది యెట్లనిన:— రెండు గ్రహములయొక్క అంతరలిప్తలను తమతమ స్ఫుటగతులచే ప్రత్యేకముగ గుణించి, యిరువురును సవ్యగతులైనను, వక్రగతులైనను, ఉభయగత్యంతరముచేత ప్రత్యేకముగ భాగించవలెను. మఱియు వాకగ్రహము వక్రగతిగలది యెడల యెడల ఆరెండుగ్రహముల స్ఫుటగతియోగముచే భాగించవలెను.

ఇట్లు భాగించగావచ్చిన లబ్ధలిప్తాదికము సవ్యగతులగు ఆగ్రహముల యొక్క యోగము గతమైనయెడల ఆయా గ్రహములలో వారివారి లిప్తాదికమును తివచవలెను గమ్యమైనయెడల కలపవలెను. ఇటు వుదను వక్రగతులై వారియోగము గతమైనయెడల వారివారిలిప్తాదికమును ఆయా గ్రహములలో కలపవలెను. గమ్యమైనయెడల తివచవలెను. మఱియొకగ్రహము వక్రించియుండి యోగము గతమైనయెడల ఆగ్రహముందు ఆగ్రహలిప్తాదికమును కలపవలయును. యోగము గమ్యమైనయెడలతివచవలెను. ఇట్లుచేయగా వక్రగతములైన ఆరెండుగ్రహంబులును సమకలుగలవియగును. మఱియు, ఆరెండుగ్రహములయొక్క అంతరలిప్తలను సమగతులైనయెడల గత్యంతరముచేతను, భిన్నగతులైనయెడల గతియోగముచేతను భాగించగా లబ్ధము దినాదిగా యిష్టకాలమునకు గతగమ్యయోగకాలమగును. ఇట్లు గతగమ్య దినాదికమువల్ల యోగకాలమును సాధించుకొని తాత్కాలికమునకు ఆరెండుగ్రహములను స్ఫుటము చేసికొని స్ఫుటగతులను సాధించుకొనగా నపుడు యారెండుగ్రహములకును కలాభేద మున్నయెడల మఱల పూర్వోక్త ప్రకారము సమకలాకాలమువలన సమకలావంతులనుగా జేసికొనవలయును. ఇట్లుచేయగా అది యుద్ధకాలమగును. ఇట్లు యుద్ధకాలమునకు సమలిప్తలగల గ్రహములను సాధించుకొని, ఆ సమలిప్తగ్రహములలో తనుతమ పాతను తివిచి విక్షేపమును సాధించుకొనవలెను. ఇట్లు రెండుగ్రహంబులకును విక్షేపసాధనముజేసి ఆవిక్షేపములయొక్క దిక్కులనెఱిగి, ఆ ద్వివిధవిక్షేపములకు యేకదిక్కుయైనయెడల ఆవిక్షేపముల అంతరమే గ్రహాంతరమగును. భిన్నదిక్కులయినయెడల యా ద్వివిధ విక్షేపయోగమే గ్రహాంతర మగునని తెలియవలెను.

—♦ కుజాదులకు బింబసాధనక్రమము ♦—

చంద్రకక్ష్యయందు కనబడెడు కుజాదిగ్రహబింబ విష్కంభయోజనములు, కుజునకు 30, బుధునకు ౪౫, గురునకు ౧౨౫,

శుక్రునకు ౬౦, శనికి 32౫. ఆయా గ్రహబింబ విష్కంభమును ద్విగుణీకృత త్రిజ్యచే గుణించి, తృతీయ చతుర్థ కర్ణములం గలిపి భాగించగా స్ఫుటములగును. వానిని ౧౫ చే భాగించగా బింబ పరిమాణలిప్తలగును. తృతీయకర్ణము తృతీయ మందకేంద్రమువల్ల భుజకోటులను యేర్పఱచుకొని, చతుర్థకర్ణమునకునెఱవే సాగించుకొనవలెను. ఇట్లు యుద్ధగ్రహముల విక్షేపమువల్ల ఉత్తరదక్షిణ దిక్కును, బింబములను సాధించి తెలిసికొని శీఘ్రత్యాది జాతక గ్రాహములయందు యుద్ధచేష్టాబలమును సాధించవలెను.

—♦ గణకానందపదక ఫలములుచెప్పు క్రమము ♦—

గణకానంద శీఘ్రపదక మొక్కొకటికి నొక్కొకభాగవంతున తెలిసికొని, యెన్నవ పదకఫలము చెచ్చుకొనవలెనో అన్నిపదక సంఖ్యలను, అన్ని భాగలనుగా బెట్టుకొని, ఆ పదకభాగలను 30 చే భాగించి రాశ్యాదిభుజను సాధించుకొని, తద్వారా కోటిని యేర్పరచుకొని ఆ భుజకోటులవల్ల భుజజ్యను కోటిజ్యను సాధించుకొని తదనంతరము ఆయాగ్రహముల శీఘ్రఓజయుగ్మపరిధులను స్ఫుటము జేసికొని, తద్వారా భుజజ్యాఫలమునున్నా కోటిజ్యాఫలమునున్న సాధించుకొని, తదనంతరము కర్కాది మకరాది కేంద్రములంబట్టి, కోటిజ్యాఫలమును త్రిజ్యయందు సంస్కరించుకొని, ఆభుజజ్యాఫల వర్గమును, తత్కోటవర్గమును ప్రత్యేకముగా చెచ్చుకొని, ఆ రెండు వర్గంబుల నై క్యంబుజేసికొని, దాని మూలముగొనగా అది చలకర్ణమగును. తదనంతరము భుజజ్యాఫలమును త్రిజ్యచే గుణించి, చలకర్ణముచే భాగించగా వచ్చిన లబ్ధలిప్తాదిలిప్తలకు ధనువిచ్చినయెడల శీఘ్రపదక లిప్తాదిలిప్తలగును. ఇట్లు ఆయాగ్రహముల ఓజయుగ్మ శీఘ్రపరిధులచేత ఆయా గ్రహముల శీఘ్రసంస్కార క్రమముననే శీఘ్రపదకఫలములం చెచ్చుకొనవచ్చును. మఱియు ఆయాగ్రహముల ఓజయుగ్మమందపరిధులచేత ఆయా గ్రహములయొక్క మంద

సంస్కారక్రమముననే మందపదకఫలములను సాధించుకొనవచ్చును. ఇట్లు గణకానందమందు ఆయా గ్రహమంద శీఘ్రపదకఫల లిప్తా విలిప్తలను చెప్పుకొనవలెను.

—♦ పంచాంగమందు నిర్ణయించబడు నవనూయకనిర్ణయము —

నారదీయే || శ్లో|| చైత్రాదిమేష హరికర్కట చాపయుగ్మ
కాద్రత్త తౌళీ మకరోదయవాసరేశాః | రాజాచమస్త్రీభటనాయక
సస్యనాభధాన్యార్థ మేఘ రసనీరసపాభవతి || సచివసస్యపోమేఘ
రసనీరసభాన్యపాః | తిర్ధరాత్రమతిశ్రాంతా భవంత్యుత్తరవారపాః ||

—♦ పశునూయక నిర్ణయము —

శ్లో|| భానాభామేయమోరాజ్ఞ బలభద్రోబుధేశనా | సోమేశుకే
గురూభూయా ద్దోపాలః పశునూయకః ||

—♦ వర్షాధిక నిర్ణయము —

శ్లో|| గురూశుక్రేభవేద్రాజ్ఞ వర్షాధికచతుష్టయం | చంద్రేబుధే
పివావర్ష మాధికత్రితయస్కృతమ్ | రవోభామేద్వాద్యధికంస్యా దేక
మాధుశనైశ్చరే ||

—♦ కందాయనిర్ణయము —

శ్లో|| చైత్రాదితిథివారేషు కరణయోగతారకం | జన్మనక్షత్ర
సంయుక్తం తథాత్రిసాపితంపదం | పురశైలగుణఘ్నంచ పనువహ్ని
శరైర్హతం | లబ్ధవిమృశ్యతచ్ఛేషం కందాయత్రయముచ్యతే ||

—♦ కందాయచక్రము —

గు. ప్ర-3, ద్వ-2, తృ-3, } ఈ ప్రకారము గణితముచేసి
భా. ప్ర-౮, ద్వ-3, తృ-౫, } కొనవలయును.

ప్రథమకందాయం	అవసరమానగతా	౧-౪-౭-౨-౫-౦-౩-౬
ద్వితీయ	పేరన	౧-౨-౦
తృతీయ	కంభంరానాగా	౧-౪-౨-౦-౩

—♦ తిథి నిర్ణయము —

శ్లో|| సాయంతస్యపరత్రచేన్మృత తిథిస్సైవాబ్ధికేమాసికే | సాగ్రా
హ్యద్వ్యపరాహ్మయోర్యదితనా యత్రాధికాసామతా || తుల్యాచే
దుభయాపరాహ్మసమయే పూర్వానచేత్తద్వయోః పూర్వైవత్రిము
హూర్తగాస్త సమయే నోచేత్పరేవోచితా ||

—♦ బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వర కాలస్వరూపము —

శ్లో|| చతుర్మ్యగసహస్రాణి బ్రహ్మోదివముచ్యతే | పితామహా
సహస్రంతు విష్ణోః షట్కవచ | విష్ణోర్ద్వాదశలక్షంతు నిమిషార్ధంమహే
శ్వరః | మహేశ్వరాస్తుకోట్యస్తు లీలాయీశ్వరడచ్యతే ||

—♦ ఖండత్రయ నిర్ణయము —

శ్లో|| ఆనందాదిభవేద్బ్రహ్మ భావాదివిష్ణురుచ్యతే | జయాశాచ
భవేద్రాద్ర ఇత్యేతేఖండలక్షణమ్ | కించ ప్రభవాదిచతుర్బ్రహ్మ
శ్రీముఖాదిత్రయం హరిః | ధాతాదిపంచమం శంభో వృషాది పర
మేష్ఠినః || విరోధిత్రయం విష్ణుః నందనాదిదశం హరః | శుభకృత్
ద్వయం బ్రహ్మ క్రోధితత్వారి కేశవః | కీలకాద్యష్ట రుద్రస్య నశ
వస్తి విధిస్మృతం | దుందుభిఃపంచం శంభో ఇత్యేతేఖండనిర్ణయః ||

—♦ అహర్గణమందు విశేషము —

ఈ సిద్ధాంతగ్రంథములు మూడు విధములు. ౧ సిద్ధాంత,
౨ తంత్ర, ౩ కరణ గ్రంథములని పేర్లు గలవు. వాటి వివరముల
నిరూపించెదను.

పదకప్రదర్శిని ప్రారంభము.

స.ప.గ్ర.హ.ము.లు.

శ్రీ సప్తగ్రహదేవతాభ్యోనమః.

అథ రవిమండపపదకాంతరగతుల లిప్తావలి పలు.

పదకసంఖ్య.	లిప్తావలి.	అంతరం.	క.	మకరా.	పదకసంఖ్య.	లిప్తావలి.	అంతరం.	క.	మకరా.
౧	౨-౨౦	౨-౨౦	౬౦-౨౬	గే-గే౦	౧౯	౪౩-౦౨	౨-౧౦	౬౦-౧౬	మకరా.
౨	౪-౪౦	౨-౨౦	౬౦-౨౬	గే-గే౦	౨౦	౪౪-౨౨	౨-౧౦	౬౦-౧౬	గే-౧౦
౩	౬-౦	౨-౧౯	౬౦-౨౬	గే-గే౦	౨౧	౪౫-౩౦	౨-౧౦	౬౦-౧౬	గే-౧౦
౪	౮-౧౯	౨-౧౯	౬౦-౨౬	గే-గే౦	౨౨	౪౬-౩౯	౨-౧౦	౬౦-౧౬	గే-౧౦
౫	౧౦-౩౮	౨-౧౯	౬౦-౨౬	గే-గే౦	౨౩	౪౭-౪౬	౨-౧౦	౬౦-౧౬	గే-౧౦
౬	౧౩-౫౬	౨-౧౯	౬౦-౨౬	గే-గే౦	౨౪	౪౮-౫౪	౨-౧౦	౬౦-౧౬	గే-౧౦
౭	౧౬-౮౪	౨-౧౯	౬౦-౨౬	గే-గే౦	౨౫	౪౯-౫౬	౨-౧౦	౬౦-౧౬	గే-౧౦
౮	౧౯-౩౨	౨-౧౯	౬౦-౨౬	గే-గే౦	౨౬	౫౦-౦	౨-౧౦	౬౦-౧౬	గే-౧౦
౯	౨౨-౫౦	౨-౧౯	౬౦-౨౬	గే-గే౦	౨౭	౫౧-౩	౨-౧౦	౬౦-౧౬	గే-౧౦
౧౦	౨౩-౭	౨-౧౯	౬౦-౨౬	గే-గే౦	౨౮	౫౨-౪	౨-౧౦	౬౦-౧౬	గే-౧౦
౧౧	౨౪-౨౪	౨-౧౯	౬౦-౨౬	గే-గే౦	౨౯	౫౩-౪	౨-౧౦	౬౦-౧౬	గే-౧౦
౧౨	౨౫-౪౦	౨-౧౯	౬౦-౨౬	గే-గే౦	౩౦	౫౪-౪	౨-౧౦	౬౦-౧౬	గే-౧౦
౧౩	౨౬-౫౫	౨-౧౯	౬౦-౨౬	గే-గే౦	౩౧	౫౫-౪	౨-౧౦	౬౦-౧౬	గే-౧౦
౧౪	౨౭-౨౩	౨-౧౯	౬౦-౨౬	గే-గే౦	౩౨	౫౬-౪	౨-౧౦	౬౦-౧౬	గే-౧౦
౧౫	౨౮-౩౭	౨-౧౯	౬౦-౨౬	గే-గే౦	౩౩	౫౭-౪	౨-౧౦	౬౦-౧౬	గే-౧౦
౧౬	౩౦-౫౦	౨-౧౯	౬౦-౨౬	గే-గే౦	౩౪	౫౮-౪	౨-౧౦	౬౦-౧౬	గే-౧౦
౧౭	౩౨-౫౦	౨-౧౯	౬౦-౨౬	గే-గే౦	౩౫	౫౯-౪	౨-౧౦	౬౦-౧౬	గే-౧౦
౧౮	౩౪-౧౦	౨-౧౯	౬౦-౨౬	గే-గే౦	౩౬	౬౦-౪	౨-౧౦	౬౦-౧౬	గే-౧౦

అధ్య రవిమండపదకాంతరగతుల లిప్తావలి పలు.

పదకసంఖ్య.	లిప్తావలి.	అంతరం.	క.	మకరా.	పదకసంఖ్య.	లిప్తావలి.	అంతరం.	క.	మకరా.
32	2౯-౧౮	౧-౪౮	౬౦-౫౪	౫2-౨౨	౫౫	౧౧౨-౨౪	౧-౧౭	౬౦-౨3	౫2-౫3
3౩	౩౧-౬	౧-౪౬	౬౦-౫౨	౫2-౨౪	౫౬	౧౧౮-౪౧	౧-౧౪	౬౦-౨౧	౫2-౫౫
3౪	౩౨-౫౨	౧-౪౫	౬౦-౫౧	౫2-౨౫	౫౭	౧౦౯-౫౫	౧-౧౨	౬౦-౧౯	౫2-౫౭
౪౦	౩౪-32	౧-౪౪	౬౦-౫౦	౫2-౨౬	౫౮	౧౧౧-౭	౧-౧౦	౬౦-౧౭	౫2-౫౯
౪౧	౩౬-౨౧	౧-౪౨	౬౦-౪౮	౫2-౨౮	౫౯	౧౧౨-౧౭	౧-౮	౬౦-౧౫	౫౩-౧
౪౨	౩౮-3	౧-౪౦	౬౦-౪౬	౫2-3౦	౬౦	౧౧3-౨౫	౧-౬	౬౦-౧3	౫౩-3
౪3	౪౦-౪3	౧-3౮	౬౦-౪౪	౫2-3౨	౬౧	౧౧౪-3౧	౧-౪	౬౦-౧౧	౫౩-౫
౪౪	౪౧-౨౧	౧-3౬	౬౦-౪౨	౫2-3౪	౬౨	౧౧౫-3౫	౧-౨	౬౦-౯	౫౩-౭
౪౫	౪౨-౫2	౧-3౫	౬౦-౪౧	౫2-3౫	౬3	౧౧౬-3౭	౧-౦	౬౦-౭	౫౩-౯
౪౬	౪౪-3౨	౧-33	౬౦-3౯	౫2-3౭	౬౪	౧౧౭-3౭	౧-౫౮	౬౦-౫	౫౩-౧౧
౪౭	౪౬-౫	౧-3౧	౬౦-3౭	౫2-3౯	౬౫	౧౧౮-3౫	౧-౫౫	౬౦-౩	౫౩-౧౫
౪౮	౪౭-3౬	౧-3౦	౬౦-3౬	౫2-౪౦	౬౬	౧౧౯-3౦	౧-౫౪	౬౦-౧	౫౩-౧౫
౪౯	౪౯-౬	౧-౨౮	౬౦-3౪	౫2-౪౨	౬౭	౧౨౦-౨౪	౧-౫౧	౫౯-౫౮	౫౩-౧౮
౫౦	౧౦౦-3౪	౧-౨౬	౬౦-3౨	౫2-౪౪	౬౮	౧౨౧-౧౫	౧-౪౯	౫౯-౫౬	౫౩-౨౦
౫౧	౧౦౨-౦	౧-౨౪	౬౦-3౦	౫2-౪౬	౬౯	౧౨౨-౪	౧-౪౭	౫౯-౫౪	౫౩-౨౨
౫౨	౧౦3-౨౪	౧-౨౨	౬౦-౨౮	౫2-౪౮	౭౦	౧౨౩-3౫	౧-౪౬	౫౯-౪౯	౫౩-౨౪
౫3	౧౦౪-౪౬	౧-౨౦	౬౦-౨౬	౫2-౫౦	౭౧	౧౨౪-౩౫	౧-౪౪	౫౯-౪౮	౫౩-౨౬
౫౪	౧౦౬-౬	౧-౧౮	౬౦-౨౪	౫2-౫౨	౭౨	౧౨౫-౧౭	౧-౪౧	౫౯-౪౮	౫౩-౨౮

అధ్య రవిమండ పదకాంతరగతుల లిప్తావలి పలు.

పదకసంఖ్య.	లిప్తావలి.	అంతరం.	క.	మకరా.	పదకసంఖ్య.	లిప్తావలి.	అంతరం.	క.	మకరా.
23	౧౨౪-౫౮	౧-3౮	౫౯-౪౫	౫౩-3౧	౨3	౧౨౯-3౫	౧-౧౫	౫౯-౨౮	౫౩-౨౪
2౪	౧౨౫-3౬	౧-3౬	౫౯-౪3	౫౩-33	౨౪	౧౩౦-౫౦	౧-౧3	౫౯-౨౬	౫౩-౨౬
2౫	౧౨౬-౧౨	౧-33	౫౯-౪౦	౫౩-3౬	౨౫	౧3౧-3	౧-౧౦	౫౯-౧౮	౫౩-౨౮
2౬	౧౨౬-౪౫	౧-3౧	౫౯-3౮	౫౩-3౯	౨౬	౧3౧-౧3	౧-౮	౫౯-౧౬	౫౩-౩౦
2౭	౧౨౭-౧౬	౧-౨౯	౫౯-3౬	౫౩-౪౦	౨౭	౧3౧-౨౧	౧-౬	౫౯-౧౪	౫౩-౩౨
2౮	౧౨౭-౪౫	౧-౨౭	౫౯-3౪	౫౩-౪౨	౨౮	౧3౧-౨౭	౧-౪	౫౯-౧౨	౫౩-౩౪
2౯	౧౨౮-౧౨	౧-౨౪	౫౯-3౧	౫౩-౪౫	౨౯	౧3౧-3౧	౧-౧	౫౯-౯	౫౩-౩౭
౩౦	౧౨౮-3౬	౧-౨౨	౫౯-౨౯	౫౩-౪౭	౩౦	౧3౧-3౨	౧-౦	౫౯-౮	౫౩-౩౯
౩౧	౧౨౮-౫౮	౧-౨౦	౫౯-౨౭	౫౩-౪౯	౩౧	౧౩౧-౩౨	౨-౨౦	౬౧-౨౬	౫౩-౪౦
౩౨	౧౨౯-౧౮	౧-౧౭	౫౯-౨౪	౫౩-౫౨	౩౨	౧౩౧-౩౨	౨-౨౦	౬౧-౨౬	౫౩-౪౦

అధ్య సంద్రమండ పదకాంతరగతుల లిప్తావలి పలు.

పదకసంఖ్య.	లిప్తావలి.	అంతరం.	క.	మకరా.	పదకసంఖ్య.	లిప్తావలి.	అంతరం.	క.	మకరా.
౧	౫౨౦	౫౨౦	౮౬౦-౧౬	౭౨౦-౫౪	౬	3౧-౫౫	౫౨౦	౮౫౯-3౭	౭౨౧-33
౨	౧౦-౪౦	౫౧౯	౮౬౦-3	౭౨౧-౭	౭	3౨-౧౨	౫౧౬	౮౫౯-౨౫	౭౨౧-౪౬
3	౧౫-౫౯	౫౧౯	౮౬౦-3	౭౨౧-౭	౮	౪౨-౨౮	౫౧౫	౮౫౯-౧౧	౭౨౨-౦
౪	౨౧-౧౮	౫౧౯	౮౬౦-3	౭౨౧-౭	౯	౪౩-౪3	౫౧౪	౮౫౯-౫2	౭౨౨-౧3
౫	౨౬-3౭	౫౧౮	౮౫౯-౫౦	౭౨౧-౨౦	౧౦	౫౩-౫౭	౫౧౪	౮౫౯-౫౭	౭౨౨-౧3

అథ చంద్రమండ పదకాంతరగతుల విస్తావితీ స్థలు.

పదకసంఖ్య.	విస్తావితీ.	అంతరం.	క.	మకరా.	పదకసంఖ్య.	విస్తావితీ.	అంతరం.	క.	మకరా.
౧౧	గౌ-౧౧	గౌ-౧౩	గౌ-౪౪	౨౨౨-౨౬	౨౯	౧౪౨-౨౮	౪-౩౫	౮౫౦-౨౮	౨౩౦-౪౨
౧౨	౬౩-౨౪	గౌ-౧౧	గౌ-౧౮	౨౨౨-౫౨	౩౦	౧౫౨-౩	౪-౩౨	౮౪౯-౪౯	౨౩౦-౩౧
౧౩	౬౮-౩౫	గౌ-౧౦	గౌ-౧౫	౨౨౩-౫	౩౧	౧౫౬-౩౫	౪-౩౦	౮౪౯-౨౩	౨౩౦-౪౨
౧౪	౭౩-౪౫	గౌ-౮	గౌ-౨-౩౯	౨౨౩-౩౧	౩౨	౧౬౧-౫	౪-౨౭	౮౪౮-౪౩	౨౩౨-౨౭
౧౫	౭౮-౫౩	గౌ-౭	గౌ-౨-౨౫	౨౨౩-౪౪	౩౩	౧౬౫-౩౨	౪-౨౪	౮౪౮-౪	౨౩౩-౬
౧౬	౮౪-౦	గౌ-౫	గౌ-౨-౦	౨౨౪-౧౦	౩౪	౧౬౯-౫౬	౪-౨౧	౮౪౭-౨౫	౨౩౩-౪౫
౧౭	౮౯-౫	గౌ-౩	గౌ-౬-౩౪	౨౨౪-౩౬	౩౫	౧౭౪-౧౭	౪-౧౮	౮౪౬-౪౬	౨౩౪-౪౨
౧౮	౯౪-౮	గౌ-౧	౮౩౬-౮	౨౨౫-౨	౩౬	౧౭౮-౩౫	౪-౧౪	౮౪౫-౫౪	౨౩౫-౧౬
౧౯	౯౯-౯	గౌ-౦	గౌ-౫-౫౫	౨౨౫-౧౫	౩౭	౧౮౨-౪౯	౪-౧౧	౮౪౫-౧౫	౨౩౫-౫౫
౨౦	౧౦౪-౮	౪-౫౮	గౌ-౫-౨౮	౨౨౫-౪౨	౩౮	౧౮౬-౦	౪-౮	౮౪౪-౩౬	౨౩౬-౩౪
౨౧	౧౦౯-౭	౪-౫౬	గౌ-౫-౨	౨౨౬-౮	౩౯	౧౯౧-౮	౪-౪	౮౪౩-౪౩	౨౩౭-౨౭
౨౨	౧౧౪-౩	౪-౫౩	౮౪౪-౨౩	౨౨౬-౪౭	౪౦	౧౯౫-౧౨	౪-౧	౮౪౩-౪	౨౩౮-౬
౨౩	౧౧౮-౫౬	౪-౫౧	గౌ-౩-౫౭	౨౨౭-౧౩	౪౧	౧౯౯-౧౩	౩-౫౭	౮౪౨-౧౧	౨౩౯-౦
౨౪	౧౨౩-౪౭	౪-౪౯	గౌ-౩-౩౧	౨౨౭-౩౯	౪౨	౨౦౩-౧౦	౩-౫౪	౮౪౧-౩౨	౨౪౦-౩౮
౨౫	౧౨౮-౩౬	౪-౪౭	గౌ-౩-౫	౨౨౮-౫	౪౩	౨౦౭-౪	౩-౫౦	౮౪౦-౪౦	౨౪౦-౩౦
౨౬	౧౩౩-౨౩	౪-౪౪	గౌ-౨-౨౫	౨౨౮-౪౫	౪౪	౨౧౦-౫౪	౩-౪౬	౮౩౯-౪౮	౨౪౧-౨౨
౨౭	౧౩౮-౭	౪-౪౨	గౌ-౨-౦	౨౨౯-౧౦	౪౫	౨౧౪-౪౦	౩-౪౧	౮౩౮-౪౩	౨౪౨-౨౭
౨౮	౧౪౨-౪౯	౪-౩౯	గౌ-౧-౨౦	౨౨౯-౫౦	౪౬	౨౧౮-౨౧	౩-౩౭	౮౩౭-౫౦	౨౪౩-౨౦

అథ చంద్రమండ పదకాంతరగతుల విస్తావితీ స్థలు.

పదకసంఖ్య.	విస్తావితీ.	అంతరం.	క.	మకరా.	పదకసంఖ్య.	విస్తావితీ.	అంతరం.	క.	మకరా.
౪౭	౨౨౧-౫౮	౩-౩౨	౮౩౬-౪౫	౨౪౪-౦౫	౬౫	౨౭౪-౩౮	౨-౧౦	౮౧౯-౭	౨౬౯-౩
౪౮	౨౨౫-౩౦	౩-౨౯	౮౩౬-౬	౨౪౫-౪	౬౬	౨౭౯-౪౯	౨-౬	౮౧౮-౮	౨౬౩-౮
౪౯	౨౨౮-౫౯	౩-౨౫	౮౩౫-౧౪	౨౪౫-౫౬	౬౭	౨౭౮-౫౫	౨-౦	౮౧౮-౪౩	౨౬౪-౦౭
౫౦	౨౩౨-౨౪	౩-౨౧	౮౩౪-౨౧	౨౪౬-౪౯	౬౮	౨౮౧-౫౫	౧-౫౫	౮౧౫-౩౮	౨౬౫-౩౨
౫౧	౨౩౫-౪౫	౩-౧౬	౮౩౩-౧౬	౨౪౭-౫౪	౬౯	౨౮౨-౫౦	౧-౫౪	౮౧౪-౩౩	౨౬౬-౩౭
౫౨	౨౩౯-౧	౩-౧౨	౮౩౨-౦౭	౨౪౭-౫౪	౭౦	౨౮౪-౬౦	౧-౪౫	౮౧౩-౨౮	౨౬౭-౪౨
౫౩	౨౪౨-౧౩	౩-౮	౮౩౧-౩౧	౨౪౮-౪౭	౭౧	౨౮౬-౦౫	౧-౪౦	౮౧౨-౨౩	౨౬౮-౪౭
౫౪	౨౪౫-౨౧	౩-౩	౮౩౦-౨౬	౨౫౦-౪౪	౭౨	౨౮౮-౫	౧-౩౫	౮౧౧-౧౬	౨౬౯-౫౪
౫౫	౨౪౮-౨౪	౨-౫౯	౮౨౯-౩౪	౨౫౧-౩౬	౭౩	౨౯౦-౪౦	౧-౨౯	౮౧౦-౦	౨౭౦-౧౦
౫౬	౨౫౧-౨౩	౨-౫౪	౮౨౮-౨౯	౨౫౨-౪౧	౭౪	౨౯౧-౪౯	౧-౨౪	౮౦౯-౫౫	౨౭౧-౧౮
౫౭	౨౫౪-౧౭	౨-౪౯	౮౨౭-౩౩	౨౫౩-౪౭	౭౫	౨౯౨-౩౩	౧-౧౯	౮౦౮-౫౫	౨౭౨-౨౩
౫౮	౨౫౭-౬	౨-౪౫	౮౨౬-౩౧	౨౫౪-౩౯	౭౬	౨౯౩-౫౨	౧-౧౩	౮౦౭-౪౯	౨౭౩-౪౦
౫౯	౨౬౦-౫౧	౨-౪౦	౮౨౫-౨౫	౨౫౫-౪౫	౭౭	౨౯౪-౫	౧-౮	౮౦౬-౪౪	౨౭౪-౪౬
౬౦	౨౬౨-౩౧	౨-౩౫	౮౨౪-౨౦	౨౫౬-౫౦	౭౮	౨౯౬-౧౩	౧-౩	౮౦౫-౪౪	౨౭౫-౪౬
౬౧	౨౬౫-౬	౨-౩౦	౮౨౩-౧౫	౨౫౭-౫౫	౭౯	౨౯౭-౧౬	౦-౫౭	౮౦౪-౪౦	౨౭౬-౪౦
౬౨	౨౬౭-౩౬	౨-౨౬	౮౨౨-౨౩	౨౫౮-౪౭	౮౦	౨౯౮-౧౩	౦-౫౫	౮౦౩-౪౫	౨౭౭-౪౫
౬౩	౨౭౦-౨	౨-౨౧	౮౨౧-౧౭	౨౫౯-౫౩	౮౧	౨౯౯-౫	౦-౪౭	౮౦౨-౪౭	౨౭౮-౩౩
౬౪	౨౭౨-౨౩	౨-౧౫	౮౧౯-౫౯	౨౬౧-౧౦	౮౨	౨౯౯-౫౧	౦-౪౧	౮౦౧-౩౧	౨౭౯-౩౯

అథ చంద్రస్య మధ్య పద కా ని.

పదక.	రా.	భా.	లి.	వి.	మ.	పదక.	రా.	భా.	లి.	వి.	మ.
య	౧	౧౩	౧౦	౩౪	౫౭	౪	౨	౨౨	౩౮	౬	౪౬
	౨	౨౬	౨౧	౪౯	౪౪	౨	౩	౨౫	౧౬	౫౩	౪౩
	౩	౯	౩౧	౪౪	౩౬	౩	౧౦	౨౨	౫౪	౫౦	౧౯
	౪	౨౨	౪౨	౧౯	౨౮	౪	౨	౨౦	౩౭	౪౮	౫
	౫	౫	౫౨	౫౪	౨౦	౫	౩	౧౮	౪౮	౩౮	౫౧
	౬	౧౯	౩	౯	౧౨	౬	౧౦	౧౫	౬౬	౫౪	౧౧
	౭	౨	౧౪	౪	౪	౭	౨	౧౩	౪౩	౫౨	౫౨
	౮	౩	౧౪	౩౮	౫౬	౮	౩	౧౦	౪౩	౫౨	౫౨
	౯	౧౫	౩౫	౧౩	౪౯	౯	౧౦	౮	౪౩	౫౨	౫౨
	౧౦	౧౮	౪౫	౩౨	౪౧	౧౦	౨	౬	౫౨	౫౨	౫౨
	౧౧	౨౩	౧౨	౩౬	౩	౧౧	౩	౧౯	౩	౫౨	౫౨
	౧౨	౫	౩	౧౪	౪౪	౧౨	౪	౧౫	౫౫	౫౨	౫౨
	౧౩	౧౭	౪౯	౩	౨౪	౧౩	౫	౧	౬	౫౨	౫౨
	౧౪	౨౮	౪౪	౫౨	౫	౧౪	౬	౮	౫౨	౫౨	౫౨
	౧౫	౧౦	౨౦	౪౦	౫౫	౧౫	౭	౧౪	౫౨	౫౨	౫౨
	౧౬	౨౨	౬	౨౯	౨౬	౧౬	౮	౧౪	౫౨	౫౨	౫౨
	౧౭	౪	౫౨	౧౮	౫	౧౭	౯	౨౦	౫౨	౫౨	౫౨
	౧౮	౧౫	౫౨	౫	౫	౧౮	౧౦	౨౨	౫౨	౫౨	౫౨

అథ చంద్రస్య మధ్య పద కా ని.

పదక.	రా.	భా.	లి.	వి.	మ.	పదక.	రా.	భా.	లి.	వి.	మ.
య	౧	౧౩	౧౦	౩౪	౫౭	౪	౨	౨౨	౩౮	౬	౪౬
	౨	౨౬	౨౧	౪౯	౪౪	౨	౩	౨౫	౧౬	౫౩	౪౩
	౩	౯	౩౧	౪౪	౩౬	౩	౧౦	౨౨	౫౪	౫౦	౧౯
	౪	౨౨	౪౨	౧౯	౨౮	౪	౨	౨౦	౩౭	౪౮	౫
	౫	౫	౫౨	౫౪	౨౦	౫	౩	౧౮	౪౮	౩౮	౫౧
	౬	౧౯	౩	౯	౧౨	౬	౧౦	౧౫	౬౬	౫౪	౧౧
	౭	౨	౧౪	౪	౪	౭	౨	౧౩	౪౩	౫౨	౫౨
	౮	౩	౧౪	౩౮	౫౬	౮	౩	౧౦	౪౩	౫౨	౫౨
	౯	౧౫	౩౫	౧౩	౪౯	౯	౧౦	౮	౪౩	౫౨	౫౨
	౧౦	౧౮	౪౫	౩౨	౪౧	౧౦	౨	౬	౫౨	౫౨	౫౨
	౧౧	౨౩	౧౨	౩౬	౩	౧౧	౩	౧౯	౩	౫౨	౫౨
	౧౨	౫	౩	౧౪	౪౪	౧౨	౪	౧౫	౫౫	౫౨	౫౨
	౧౩	౧౭	౪౯	౩	౨౪	౧౩	౫	౧	౬	౫౨	౫౨
	౧౪	౨౮	౪౪	౫౨	౫	౧౪	౬	౮	౫౨	౫౨	౫౨
	౧౫	౧౦	౨౦	౪౦	౫౫	౧౫	౭	౧౪	౫౨	౫౨	౫౨
	౧౬	౨౨	౬	౨౯	౨౬	౧౬	౮	౧౪	౫౨	౫౨	౫౨
	౧౭	౪	౫౨	౧౮	౫	౧౭	౯	౨౦	౫౨	౫౨	౫౨
	౧౮	౧౫	౫౨	౫	౫	౧౮	౧౦	౨౨	౫౨	౫౨	౫౨

అంశమునందున్న పదకాని.

పదక.	రా.	భా.	పి.	ప.	పదక.	రా.	భా.	పి.	ప.
మ-న	౦	౩	౧౦	౪౩	౦	౯	౦	౪౮	౫౮
౦	౪	౬	౧౦	౩౯	౦	౬	౩	౩౬	౫౫
౩	౦	౦	౩౦	౪౨	౩	౩	౫	౪౨	౫౩
౪	౮	౧౦	౪౩	౪౩	౪	౦	౨	౧౩	౫౦
౫	౪	౧౫	౫౪	౫౯	౫	౯	౯	౧౯	౫౮
౬	౦	౧౯	౪	౫౨	౬	౬	౧౦	౩౫	౪౬
౭	౮	౨౦	౧౫	౪౨	౭	౩	౧౦	౫౧	౪౩
౮	౪	౨౫	౨౬	౪౬	౮	౦	౧౪	౨౬	౪౧
౯	౦	౨౮	౩౨	౪౯	౯	౯	౧౭	౨౩	౩౮
			౩౨	౪౯		౬	౧౮	౩౯	౩౬

అంశమునందున్న పదకాని.

పదక.	రా.	భా.	పి.	ప.	పదక.	రా.	భా.	పి.	ప.
౧	౦	౦	౪	౫౯	౧	౦	౦	౫౪	౫౩
౨	౦	౦	౯	౫౮	౨	౦	౦	౫౪	౨
౩	౦	౦	౧౪	౫౨	౩	౦	౦	౫౩	౧౦
౪	౦	౦	౧౯	౫౬	౪	౦	౦	౫౩	౧౦
౫	౦	౦	౨౪	౫౫	౫	౦	౦	౫౨	౧౯

అంశమునందున్న పదకాని.

పదక.	రా.	భా.	పి.	ప.	పదక.	రా.	భా.	పి.	ప.
౧	౦	౦	౪౦	౫౯	౧	౦	౨౩	౪౬	౫౦
౨	౦	౦	౪౩	౫౮	౨	౦	౧౬	౩౩	౪౦
౩	౦	౦	౪౬	౫౭	౩	౦	౯	౨౦	౨౩
౪	౦	౦	౪౯	౫౬	౪	౦	౨	౨	౨౦
౫	౦	౦	౫౨	౫౫	౫	౦	౨౫	౫౪	౧౦
౬	౦	౦	౫౫	౫౪	౬	౦	౧౮	౪౧	౦
౭	౦	౦	౫౮	౫౩	౭	౦	౧౧	౩౬	౫౦
౮	౦	౦	౫౯	౫౨	౮	౦	౪	౨౪	౨౯
౯	౦	౦	౬౦	౫౧	౯	౦	౩	౧౩	౧౯
౧౦	౦	౦	౬౩	౫౦	౧౦	౦	౨	౨౩	౩౯
౧౧	౦	౦	౬౬	౪౯	౧౧	౦	౧	౧౨	౫౮
౧౨	౦	౦	౬౯	౪౮	౧౨	౦	౦	౧౧	౧౨
౧౩	౦	౦	౭౨	౪౭	౧౩	౦	౦	౧౦	౩౬
౧౪	౦	౦	౭౫	౪౬	౧౪	౦	౦	౯	౫౨
౧౫	౦	౦	౭౮	౪౫	౧౫	౦	౦	౮	౧౬
౧౬	౦	౦	౮౧	౪౪	౧౬	౦	౦	౭	౩౬
౧౭	౦	౦	౮౪	౪౩	౧౭	౦	౦	౬	౫౫
౧౮	౦	౦	౮౭	౪౨	౧౮	౦	౦	౫	౫౫
౧౯	౦	౦	౯౦	౪౧	౧౯	౦	౦	౪	౫౫
౨౦	౦	౦	౯౩	౪౦	౨౦	౦	౦	౩	౫౫
౨౧	౦	౦	౯౬	౪౦	౨౧	౦	౦	౨	౫౫
౨౨	౦	౦	౯౯	౪౦	౨౨	౦	౦	౧	౫౫
౨౩	౦	౦	౧౦౨	౪౦	౨౩	౦	౦	౦	౫౫
౨౪	౦	౦	౧౦౫	౪౦	౨౪	౦	౦	౦	౫౫
౨౫	౦	౦	౧౦౮	౪౦	౨౫	౦	౦	౦	౫౫
౨౬	౦	౦	౧౧౧	౪౦	౨౬	౦	౦	౦	౫౫
౨౭	౦	౦	౧౧౪	౪౦	౨౭	౦	౦	౦	౫౫
౨౮	౦	౦	౧౧౭	౪౦	౨౮	౦	౦	౦	౫౫
౨౯	౦	౦	౧౨౦	౪౦	౨౯	౦	౦	౦	౫౫
౩౦	౦	౦	౧౨౩	౪౦	౩౦	౦	౦	౦	౫౫
౩౧	౦	౦	౧౨౬	౪౦	౩౧	౦	౦	౦	౫౫
౩౨	౦	౦	౧౨౯	౪౦	౩౨	౦	౦	౦	౫౫
౩౩	౦	౦	౧౩౨	౪౦	౩౩	౦	౦	౦	౫౫
౩౪	౦	౦	౧౩౫	౪౦	౩౪	౦	౦	౦	౫౫
౩౫	౦	౦	౧౩౮	౪౦	౩౫	౦	౦	౦	౫౫
౩౬	౦	౦	౧౪౧	౪౦	౩౬	౦	౦	౦	౫౫
౩౭	౦	౦	౧౪౪	౪౦	౩౭	౦	౦	౦	౫౫
౩౮	౦	౦	౧౪౭	౪౦	౩౮	౦	౦	౦	౫౫
౩౯	౦	౦	౧౫౦	౪౦	౩౯	౦	౦	౦	౫౫
౪౦	౦	౦	౧౫౩	౪౦	౪౦	౦	౦	౦	౫౫

అథ గురోర్మధ్యపదకావీ.

పదక.	రా.	భా.	వి.	ప.	పదక.	రా.
అ	౦	౨౯	౩౮	౩	౧౪	౫
	౦	౨౯	౧౬	౬	౨౯	౬
	౦	౨౯	౫౪	౯	౪౩	౭
	౩	౨౮	౩౨	౧౦	౫౭	౮
	౪	౨౮	౧౦	౧౬	౧౦	౯
	౪	౨౮	౧౦	౧౬	౧౦	౯

ఈ యక్షాక్షరములు.

అథ శుక్రస్యమధ్యపదకావీ.

పదక.	రా.	భా.	వి.	ప.	పదక.	రా.
య	౦	౦	౩౬	౨	౪౪	౦
	౦	౩	౧౨	౧౫	౨౭	౦
	౦	౪	౪౮	౩౦	౧౧	౦
	౦	౬	౨౪	౩౦	౫౪	౦
	౦	౮	౦	౩౮	౩౮	౦
	౦	౯	౩౬	౨౨	౫	౩
	౦	౧౦	౧౨	౫౪	౯	౩
	౦	౧౧	౪౯	౦	౪౯	౪
	౦	౧౨	౨౫	౯	౩౩	౪

అథ శుక్రస్యమధ్యపదకావీ.

పదక.	రా.	భా.	వి.	ప.	పదక.	రా.
౧	౫	౧౦	౧౨	౪౨	౧	౬
౨	౧౦	౨౦	౨౫	౨౪	౨	౦
౩	౪	౦	౩౮	౬	౩	౬
౪	౯	౧౦	౩౦	౪౯	౪	౦
౫	౧౦	౨౦	౨౪	౩౦	౫	౬
౬	౧౦	౧౦	౧౭	౧౩	౬	౦
౭	౧౦	౨౦	౩౦	౫	౭	౦
౮	౧౦	౧౦	౪౩	౩౭	౮	౦
౯	౧౦	౧౦	౫౫	౧౯	౯	౦
౧౦	౧౦	౧౨	౪౭	౦	౧౦	౦
౧౧	౧౦	౨౪	౩౪	౩	౧౧	౦
౧౨	౧౦	౬	౨౦	౪	౧౨	౦
౧౩	౧౦	౧౮	౪౩	౨	౧౩	౦
౧౪	౧౦	౦	౫౫	౪	౧౪	౦
౧౫	౧౦	౧౨	౪౨	౮	౧౫	౦
౧౬	౧౦	౨౫	౧౨	౯	౧౬	౦
౧౭	౧౦	౨౫	౧౨	౯	౧౭	౦
౧౮	౧౦	౨౫	౧౨	౯	౧౮	౦
౧౯	౧౦	౨౫	౧౨	౯	౧౯	౦
౨౦	౧౦	౨౫	౧౨	౯	౨౦	౦

ఈ యక్షాక్షరములు.

అథ పక్ష గతయః.

దిగంకి ప్రహరాశ్వాదిః.						దిగంకి ప్రహరాశ్వాదిః.					
గ్ర.	రా.	భా.	లి.	వి.	మ.	గ్ర.	రా.	భా.	లి.	వి.	మ.
ర	౦	౧౨	౪౨	౪౬	౧౩	ర	౦	౧౩	౪౨	౪౪	౨౩
చం	౫	౨౦	౧౨	౩౩	౧౨	చం	౬	౪	౨౨	౪	౨
చండ	౦	౧	౨౬	౫౨	౪౪	చండ	౦	౧	౩౩	౩౩	౪౩
కు	౦	౬	౪౦	౪౪	౨	కు	౦	౨	౨౦	౧౦	౩౫
బు	౧	౨౩	౧౨	౦	౩౦	బు	౧	౨౨	౧౨	౩౨	౫౦
గు	౦	౧	౪	౪౨	౫౪	గు	౦	౧	౨	౪౨	౩
కు	౦	౨౦	౪౬	౪౦	౨౨	కు	౦	౨౨	౨౫	౪౨	౧౨
శ	౦	౦	౨౬	౪	౫౨	శ	౦	౦	౨౨	౫	౨౦
రా	౦	౦	౪౧	౧౨	౪౧	రా	౦	౦	౪౪	౩౦	౨౬
రాశి	౧౧	౨౨	౧౨	౪౦	౧౨	రాశి	౧౧	౨౨	౧౫	౨౨	౩౪

బ ద క ప్ర బ ద్వి ర .

అథ పక్ష గతయః.

ది గంకి ప్రహరాశ్వాదిః.						ది గంకి ప్రహరాశ్వాదిః.					
గ్ర.	రా.	భా.	లి.	వి.	మ.	గ్ర.	రా.	భా.	లి.	వి.	మ.
ర	౦	౧౪	౪౨	౨	౩౩	ర	౦	౧౫	౪౬	౧౦	౪౩
చం	౬	౧౨	౩౨	౪౩	౧	చం	౨	౦	౪౨	౧౨	౫౩
చండ	౦	౧	౪౦	౧౪	౪౨	చండ	౦	౧	౪౬	౫౫	౪౧
కు	౦	౨	౫౧	౩౨	౩	కు	౦	౨	౨౩	౩	౩౧
బు	౧	౧	౨౩	౫	౧౨	బు	౧	౫	౨౨	౩౨	౩౩
గు	౦	౧	౧౪	౪౨	౧౨	గు	౦	౧	౧౨	౪౬	౨౦
కు	౦	౨౪	౧	౫౫	౫౬	కు	౦	౨౫	౩౨	౩	౨
శ	౦	౦	౩౦	౫	౪౪	శ	౦	౦	౬	౫౧	౫౬
రా	౦	౦	౪౨	౪౧	౧౧	రా	౦	౦	౫౦	౫౦	౫౬

బ ద క ప్ర బ ద్వి ర .

అధికారము

ది ౧౯౩౩ కి నిబంధనలు.					ది ౩౫౩ కి నిబంధనలు.				
పదక.	కులము.	బుధు.	కులము.	పదక.	పదక.	కులము.	బుధు.	కులము.	పదక.
౧	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫
౨	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫
౩	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫
౪	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫
౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫
౬	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫
౭	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫
౮	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫
౯	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫
౧౦	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫
౧౧	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫
౧౨	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫
౧౩	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫
౧౪	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫
౧౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫
౧౬	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫
౧౭	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫
౧౮	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫

౫ ౫ ౫ ౫ ౫ ౫ ౫ ౫ ౫ ౫

అధికారము

పదక.	కులము.	బుధు.	కులము.	పదక.	పదక.	కులము.	బుధు.	కులము.	పదక.
౧	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫
౨	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫
౩	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫
౪	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫
౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫
౬	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫
౭	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫
౮	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫
౯	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫
౧౦	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫
౧౧	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫
౧౨	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫
౧౩	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫
౧౪	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫
౧౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫
౧౬	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫
౧౭	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫
౧౮	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫

౫ ౫ ౫ ౫ ౫ ౫ ౫ ౫ ౫ ౫

[illegible][illegible]

అక్షరజాతీనామసంధిపదకానీ.

పదక.	కుజ.	బుధ.	శుక్ర.	శని.	పరక.	కుజ.	బుధ.	శుక్ర.	శని.
౧	౧౨	౫	౨	౮	౧౯	౨౩౦	౯౧	౧౦౨	౩౬
౨	౨౫	౧౦	౪	౧౬	౨౦	౨౪౨	౯౬	౧౦౭	౩౮
౩	౩౭	౧౫	౬	౨౪	౨౧	౨౫౩	౧౦౦	౧౧౦	౪౦
౪	౪౧	౨౦	౮	౩౩	౨౨	౨౬౫	౧౦౫	౧౧౭	౪౨
౫	౪౬	౨౫	౧౦	౪౧	౨౩	౨౭౬	౧౦౯	౧౨౨	౪౩
౬	౫౧	౩౦	౧౨	౪౯	౨౪	౨౮౭	౧౧౩	౧౨౭	౪౫
౭	౫౬	౩౫	౧౪	౫౭	౨౫	౨౯౮	౧౧౮	౧౩౧	౪౭
౮	౬౧	౪౦	౧౬	౬౫	౨౬	౩౦౯	౧౨౨	౧౩౬	౪౮
౯	౬౬	౪౫	౧౮	౭౩	౨౭	౩౨౦	౧౨౬	౧౪౧	౫౦
౧౦	౭౧	౫౦	౨౦	౮౧	౨౮	౩౩౦	౧౩౦	౧౪౬	౫౨
౧౧	౭౬	౫౫	౨౨	౮౯	౨౯	౩౪౧	౧౩౪	౧౫౦	౫౩
౧౨	౮౧	౬౦	౨౪	౯౭	౩౦	౩౫౨	౧౩౮	౧౫౫	౫౫
౧౩	౮౬	౬౫	౨౬	౧౦౫	౩౧	౩౬౩	౧౪౨	౧౬౦	౫౬
౧౪	౯౧	౭౦	౨౮	౧౧౩	౩౨	౩౭౪	౧౪౬	౧౬౪	౫౮
౧౫	౯౬	౭౫	౩౦	౧౨౧	౩౩	౩౮౫	౧౫౦	౧౬౯	౬౦
౧౬	౧౦౧	౮౦	౩౨	౧౨౯	౩౪	౩౯౬	౧౫౪	౧౭౩	౬౧
౧౭	౧౦౬	౮౫	౩౪	౧౩౬	౩౫	౪౦౭	౧౫౮	౧౭౮	౬౩
౧౮	౧౧౧	౯౦	౩౬	౧౪౪	౩౬	౪౧౮	౧౬౨	౧౮౨	౬౪

౪౫ ౪౫ ౪౫ ౪౫ ౪౫ ౪౫ ౪౫ ౪౫ ౪౫ ౪౫

అక్షరజాతీనామసంధిపదకానీ.

పదక.	కుజ.	బుధ.	శుక్ర.	శని.	పరక.	కుజ.	బుధ.	శుక్ర.	శని.
౩౭	౪౨౨	౧౬౬	౬౫	౨౭౮	౫౫	౫౭౦	౨౨౨	౨౫౨	౩౭౮
౩౮	౪౩౧	౧౬౯	౬౭	౨౮౫	౫౬	౫౭౭	౨౨౫	౨౫౫	౩౮౨
౩౯	౪౪౧	౧౭౩	౬౮	౨౯౧	౫౭	౫౮౩	౨౨౭	౨౫౮	౩౮౭
౪౦	౪౫౦	౧౭౬	౭౦	౨౯౭	౫౮	౫౯౦	౨౨౯	౨౬౧	౩౯౧
౪౧	౪౫౯	౧౮౦	౭౧	౩౦౩	౫౯	౫౯౬	౨౩౨	౨౬౩	౩౯౫
౪౨	౪౬౮	౧౮౩	౭౨	౩౦౯	౬౦	౬౦౨	౨౩౪	౨౬౬	౩౯౯
౪౩	౪౭౭	౧౮౭	౭౪	౩౧౫	౬౧	౬౦౮	౨౩౬	౨౬౯	౪౦౩
౪౪	౪౮౫	౧౯౦	౭౫	౩౨౧	౬౨	౬౧౩	౨౩౮	౨౭౧	౪౦౭
౪౫	౪౯౪	౧౯౩	౭౬	౩౨౭	౬౩	౬౧౯	౨౪౦	౨౭౩	౪౧౦
౪౬	౫౦౩	౧౯౬	౭౭	౩౩౩	౬౪	౬౨౪	౨౪౨	౨౭౬	౪౧౪
౪౭	౫౧౦	౧౯౯	౭౮	౩౩౯	౬౫	౬౨౯	౨౪౪	౨౭౮	౪౧౮
౪౮	౫౧౯	౨౦౨	౮౦	౩౪౩	౬౬	౬౩౪	౨౪౬	౨౮౦	౪౨౦
౪౯	౫౨౮	౨౦౫	౮౧	౩౪౮	౬౭	౬౩౯	౨౪౮	౨౮౨	౪౨౪
౫౦	౫౩౭	౨౦౯	౮౨	౩౫౩	౬౮	౬౪౩	౨౪౯	౨౮౪	౪౨౭
౫౧	౫౪౬	౨౧౩	౮౩	౩౫౯	౬౯	౬౪౭	౨౫౧	౨౮౬	౪౩౦
౫౨	౫౫౫	౨౧౭	౮౪	౩౬౩	౭౦	౬౫౨	౨౫౩	౨౮౮	౪౩౨
౫౩	౫౬౪	౨౧౮	౮౫	౩౬౫	౭౧	౬౫౬	౨౫౪	౨౯౦	౪౩౫
౫౪	౫౭౩	౨౨౦	౮౬	౩౭౩	౭౨	౬౫౯	౨౫౬	౨౯౧	౪౩౮

౪౫ ౪౫ ౪౫ ౪౫ ౪౫ ౪౫ ౪౫ ౪౫ ౪౫ ౪౫

అథ కుజాద్ నాం మం ద ప ద కా ని.

పదక.	కుజా.	బుధా.	గురు.	శుక్ర.	శని.	పదక.	కుజా.	బుధా.	గురు.	శుక్ర.	శని.
23	౬౬౩	౨౫౭	౨౯౩	౧౦౧	౪౪౦	౨౩	౬౨౭	౨౬౬	౩౦౪	౧౦౪	౪౫౬
2౪	౬౬౬	౨౫౮	౨౯౪	౧౦౧	౪౪౨	౨౪	౬౨౯	౨౬౬	౩౦౪	౧౦౫	౪౫౫
2౫	౬౬౯	౨౫౯	౨౯౬	౧౦౨	౪౪౪	౨౫	౬౩౦	౨౬౭	౩౦౫	౧౦౫	౪౫౮
2౬	౬౭౨	౨౬౦	౨౯౭	౧౦౨	౪౪౬	౨౬	౬౩౨	౨౬౭	౩౦౫	౧౦౫	౪౫౯
2౭	౬౭౫	౨౬౧	౨౯౮	౧౦౩	౪౪౮	౨౭	౬౩౩	౨౬౮	౩౦౬	౧౦౫	౪౫౯
2౮	౬౭౮	౨౬౨	౨౯౯	౧౦౩	౪౫౦	౨౮	౬౩౪	౨౬౯	౩౦౬	౧౦౫	౪౫౯
2౯	౬౮౦	౨౬౩	౩౦౧	౧౦౩	౪౫౧	౨౯	౬౩౬	౨౬౯	౩౦౬	౧౦౫	౪౬౦
౩౦	౬౮౨	౨౬౪	౩౦౧	౧౦౪	౪౫౩	౩౦	౬౩౮	౨౬౯	౩౦౬	౧౦౫	౪౬౦
౩౧	౬౮౪	౨౬౫	౩౦౨	౧౦౪	౪౫౪						
౩౨	౬౮౬	౨౬౫	౩౦౩	౧౦౪	౪౫౫						

ఇతి మంద పద కాని నమాప్తాని.

అథ క ర వి చ ర ద / కాం తి ప ద కా ని.

పదక.	లిప్త.	విలిప్త.	అంతరం.	లిప్త.	విలిప్త.	పదక.	లిప్త.	విలిప్త.	అంతరం.	లిప్త.	విలిప్త.
౧	౨౪	౨౪	౨	౨౪	౨౪	౫	౧౨౧	౫౩	౨	౨౪	౧౯
౨	౪౮	౪౮	౨	౨౪	౨౩	౬	౧౪౬	౧౨	౨	౨౪	౧౭
౩	౭౩	౭౩	౨	౨౪	౨౨	౭	౧౭౦	౨౯	౨	౨౪	౧౩
౪	౯౭	౩౩	౨	౨౪	౨౦	౮	౧౯౪	౪౨	౨	౨౪	౧౧

అథ ర వి చ ర ద్రాంతి ప ద కా ని.

పదక.	లిప్త.	విలిప్త.	అంతరం.	లిప్త.	విలిప్త.	పదక.	లిప్త.	విలిప్త.	అంతరం.	లిప్త.	విలిప్త.
౯	౨౧౮	౫౩	౨	౨౪	౨౪	౨౭	౬౩౮	౨౭	౨	౨౪	౧౯
౧౦	౨౪౩	౦	౪	౨౪	౪	౨౮	౬౬౦	౨౯	౨	౨౪	౧౯
౧౧	౨౬౭	౪	౪	౨౪	౦	౨౯	౬౮౨	౩౦	౨	౨౪	౧౮
౧౨	౨౯౧	౪	౪	౨౩	౫౬	౩౦	౭౦౪	౩౧	౨	౨౪	౧౮
౧౩	౩౧౫	౦	౪	౨౩	౫౦	౩౧	౭౨౫	౩౧	౨	౨౪	౧౮
౧౪	౩౩౮	౫౦	౪	౨౩	౪౪	౩౨	౭౪౬	౪౯	౨	౨౪	౧౮
౧౫	౩౬౨	౩౪	౪	౨౩	౩౯	౩౩	౭౬౭	౫౫	౨	౨౪	౧౮
౧౬	౩౮౬	౧౩	౪	౨౩	౩౩	౩౪	౭౮౮	౪౮	౨	౨౪	౧౮
౧౭	౪౦౯	౪౬	౪	౨౩	౨౮	౩౫	౮౦౯	౨౮	౨	౨౪	౧౮
౧౮	౪౩౩	౧౪	౪	౨౩	౨౦	౩౬	౮౩౦	౫౪	౨	౨౪	౧౮
౧౯	౪౫౬	౩౪	౪	౨౩	౧౩	౩౭	౮౫౧	౭	౨	౨౪	౧౮
౨౦	౪౭౯	౪౭	౪	౨౩	౮	౩౮	౮౭౦	౭	౨	౨౪	౧౮
౨౧	౫౦౨	౫౫	౪	౨౨	౫౫	౩౯	౮౮౯	౫౨	౨	౨౪	౧౮
౨౨	౫౨౫	౫౦	౪	౨౨	౫౦	౪౦	౯౦౯	౨౦	౨	౨౪	౧౮
౨౩	౫౪౮	౪౦	౪	౨౨	౪౧	౪౧	౯౨౮	౩౫	౨	౨౪	౧౮
౨౪	౫౭౧	౨౧	౪	౨౨	౩౨	౪౨	౯౪౭	౩౫	౨	౨౪	౧౮
౨౫	౫౯౩	౫౩	౪	౨౨	౨౨	౪౩	౯౬౬	౧౮	౨	౨౪	౧౮
౨౬	౬౦౬	౧౫	౪	౨౨	౧౨	౪౪	౯౮౪	౪౩	౨	౨౪	౧౮

అ థ కు జ మ ం ద ప ద కా ం త ర లి ప్తా వి లి ప్త లు.

మదక.	లిప్త.	విలిప్త.	అంతరం.	లిప్త.	విలిప్త.	మదక.	లిప్త.	విలిప్త.	అంతరం.	లిప్త.	విలిప్త.
౧	౧౧	౨౯	అ	౧౧	౨౯	౧౯	౨౯	౨౯	అ	౨౯	౨౯
౨	౨౪	౩౨	అ	౧౧	౨౯	౨౦	౨౯	౨౯	అ	౨౯	౨౯
౩	౩౨	౪౯	అ	౧౧	౨౯	౨౩	౨౯	౨౯	అ	౨౯	౨౯
౪	౪౯	౫౯	అ	౧౧	౨౯	౨౩	౨౯	౨౯	అ	౨౯	౨౯
౫	౫౯	౬౨	అ	౧౧	౨౯	౨౩	౨౯	౨౯	అ	౨౯	౨౯
౬	౬౨	౭౫	అ	౧౧	౨౯	౨౩	౨౯	౨౯	అ	౨౯	౨౯
౭	౭౫	౮౫	అ	౧౧	౨౯	౨౩	౨౯	౨౯	అ	౨౯	౨౯
౮	౮౫	౯౫	అ	౧౧	౨౯	౨౩	౨౯	౨౯	అ	౨౯	౨౯
౯	౯౫	౧౦౫	అ	౧౧	౨౯	౨౩	౨౯	౨౯	అ	౨౯	౨౯
౧౦	౧౦౫	౧౧౫	అ	౧౧	౨౯	౨౩	౨౯	౨౯	అ	౨౯	౨౯
౧౧	౧౧౫	౧౨౫	అ	౧౧	౨౯	౨౩	౨౯	౨౯	అ	౨౯	౨౯
౧౨	౧౨౫	౧౩౫	అ	౧౧	౨౯	౨౩	౨౯	౨౯	అ	౨౯	౨౯
౧౩	౧౩౫	౧౪౫	అ	౧౧	౨౯	౨౩	౨౯	౨౯	అ	౨౯	౨౯
౧౪	౧౪౫	౧౫౫	అ	౧౧	౨౯	౨౩	౨౯	౨౯	అ	౨౯	౨౯
౧౫	౧౫౫	౧౬౫	అ	౧౧	౨౯	౨౩	౨౯	౨౯	అ	౨౯	౨౯
౧౬	౧౬౫	౧౭౫	అ	౧౧	౨౯	౨౩	౨౯	౨౯	అ	౨౯	౨౯
౧౭	౧౭౫	౧౮౫	అ	౧౧	౨౯	౨౩	౨౯	౨౯	అ	౨౯	౨౯
౧౮	౧౮౫	౧౯౫	అ	౧౧	౨౯	౨౩	౨౯	౨౯	అ	౨౯	౨౯

అ థ కు జ మ ం ద ప ద కా ం త ర లి ప్తా వి లి ప్త లు.

మదక.	లిప్త.	విలిప్త.	అంతరం.	లిప్త.	విలిప్త.	మదక.	లిప్త.	విలిప్త.	అంతరం.	లిప్త.	విలిప్త.
౩౨	౪౨౧	౪౩౧	అ	౪౨౧	౪౩౧	౪౫	౪౨౧	౪౩౧	అ	౪౨౧	౪౩౧
౩౩	౪౩౧	౪౪౧	అ	౪౩౧	౪౪౧	౪౬	౪౩౧	౪౪౧	అ	౪౩౧	౪౪౧
౪౦	౪౪౧	౪౫౧	అ	౪౪౧	౪౫౧	౪౭	౪౪౧	౪౫౧	అ	౪౪౧	౪౫౧
౪౧	౪౫౧	౪౬౧	అ	౪౫౧	౪౬౧	౪౮	౪౫౧	౪౬౧	అ	౪౫౧	౪౬౧
౪౨	౪౬౧	౪౭౧	అ	౪౬౧	౪౭౧	౪౯	౪౬౧	౪౭౧	అ	౪౬౧	౪౭౧
౪౩	౪౭౧	౪౮౧	అ	౪౭౧	౪౮౧	౫౦	౪౭౧	౪౮౧	అ	౪౭౧	౪౮౧
౪౪	౪౮౧	౪౯౧	అ	౪౮౧	౪౯౧	౫౧	౪౮౧	౪౯౧	అ	౪౮౧	౪౯౧
౪౫	౪౯౧	౫౦౧	అ	౪౯౧	౫౦౧	౫౨	౪౯౧	౫౦౧	అ	౪౯౧	౫౦౧
౪౬	౫౦౧	౫౧౧	అ	౫౦౧	౫౧౧	౫౩	౫౦౧	౫౧౧	అ	౫౦౧	౫౧౧
౪౭	౫౧౧	౫౨౧	అ	౫౧౧	౫౨౧	౫౪	౫౧౧	౫౨౧	అ	౫౧౧	౫౨౧
౪౮	౫౨౧	౫౩౧	అ	౫౨౧	౫౩౧	౫౫	౫౨౧	౫౩౧	అ	౫౨౧	౫౩౧
౪౯	౫౩౧	౫౪౧	అ	౫౩౧	౫౪౧	౫౬	౫౩౧	౫౪౧	అ	౫౩౧	౫౪౧
౫౦	౫౪౧	౫౫౧	అ	౫౪౧	౫౫౧	౫౭	౫౪౧	౫౫౧	అ	౫౪౧	౫౫౧
౫౧	౫౫౧	౫౬౧	అ	౫౫౧	౫౬౧	౫౮	౫౫౧	౫౬౧	అ	౫౫౧	౫౬౧
౫౨	౫౬౧	౫౭౧	అ	౫౬౧	౫౭౧	౫౯	౫౬౧	౫౭౧	అ	౫౬౧	౫౭౧
౫౩	౫౭౧	౫౮౧	అ	౫౭౧	౫౮౧	౬౦	౫౭౧	౫౮౧	అ	౫౭౧	౫౮౧
౫౪	౫౮౧	౫౯౧	అ	౫౮౧	౫౯౧	౬౧	౫౮౧	౫౯౧	అ	౫౮౧	౫౯౧
౫౫	౫౯౧	౬౦౧	అ	౫౯౧	౬౦౧	౬౨	౫౯౧	౬౦౧	అ	౫౯౧	౬౦౧
౫౬	౬౦౧	౬౧౧	అ	౬౦౧	౬౧౧	౬౩	౬౦౧	౬౧౧	అ	౬౦౧	౬౧౧
౫౭	౬౧౧	౬౨౧	అ	౬౧౧	౬౨౧	౬౪	౬౧౧	౬౨౧	అ	౬౧౧	౬౨౧
౫౮	౬౨౧	౬౩౧	అ	౬౨౧	౬౩౧	౬౫	౬౨౧	౬౩౧	అ	౬౨౧	౬౩౧
౫౯	౬౩౧	౬౪౧	అ	౬౩౧	౬౪౧	౬౬	౬౩౧	౬౪౧	అ	౬౩౧	౬౪౧
౬౦	౬౪౧	౬౫౧	అ	౬౪౧	౬౫౧	౬౭	౬౪౧	౬౫౧	అ	౬౪౧	౬౫౧
౬౧	౬౫౧	౬౬౧	అ	౬౫౧	౬౬౧	౬౮	౬౫౧	౬౬౧	అ	౬౫౧	౬౬౧
౬౨	౬౬౧	౬౭౧	అ	౬౬౧	౬౭౧	౬౯	౬౬౧	౬౭౧	అ	౬౬౧	౬౭౧

అథ కుజమందపదకాంతరలిప్తావిలిప్తలు.

పదక.	లిప్త.	విప్త.	అంతరం.	లిప్త.	విప్త.	పదక.	లిప్త.	విప్త.	అంతరం.	లిప్త.	విప్త.
23	౬౬౨	౩	అ	౩	౬౬౨	౨౨	౬౬౨	౩	అ	౩	౬౬౨
2౪	౬౬౬	౩	అ	౩	౬౬౬	౨౩	౬౬౬	౩	అ	౩	౬౬౬
2౫	౬౬౬	౩	అ	౩	౬౬౬	౨౪	౬౬౬	౩	అ	౩	౬౬౬
2౬	౬౬౨	౩	అ	౩	౬౬౨	౨౫	౬౬౨	౩	అ	౩	౬౬౨
2౭	౬౬౪	౩	అ	౩	౬౬౪	౨౬	౬౬౪	౩	అ	౩	౬౬౪
2౮	౬౬౭	౩	అ	౩	౬౬౭	౨౭	౬౬౭	౩	అ	౩	౬౬౭
2౯	౬౬౯	౩	అ	౩	౬౬౯	౨౮	౬౬౯	౩	అ	౩	౬౬౯
౩౦	౬౬౨	౩	అ	౩	౬౬౨	౨౯	౬౬౨	౩	అ	౩	౬౬౨
౩౧	౬౬౩	౩	అ	౩	౬౬౩	౩౦	౬౬౩	౩	అ	౩	౬౬౩

కుజమందపదకాంతర లిప్తావిలిప్త సమాప్తము.

అథ బుధశీఘ్రపదకాంతరలిప్తావిలిప్తలు.

పదక.	లిప్త.	విప్త.	అంతరం.	లిప్త.	విప్త.	పదక.	లిప్త.	విప్త.	అంతరం.	లిప్త.	విప్త.
౧	౧౬	౧౬	అ	౧౬	౧౬	౨	౧౬	౧౬	అ	౧౬	౧౬
౨	౩౨	౧౬	అ	౧౬	౧౬	౩	౩౨	౧౬	అ	౧౬	౧౬
౩	౪౮	౧౬	అ	౧౬	౧౬	౪	౪౮	౧౬	అ	౧౬	౧౬
౪	౬౪	౧౬	అ	౧౬	౧౬	౫	౬౪	౧౬	అ	౧౬	౧౬
౫	౮౦	౧౬	అ	౧౬	౧౬	౬	౮౦	౧౬	అ	౧౬	౧౬

అథ బుధశీఘ్రపదకాంతరలిప్తావిలిప్తలు.

పదక.	లిప్త.	విప్త.	అంతరం.	లిప్త.	విప్త.	పదక.	లిప్త.	విప్త.	అంతరం.	లిప్త.	విప్త.
౧౧	౧౭౭	౩౦	అ	౩౦	౧౭౭	౨౧	౧౭౭	౩౦	అ	౩౦	౧౭౭
౧౨	౧౯౩	౩౩	అ	౩౩	౧౯౩	౨౨	౧౯౩	౩౩	అ	౩౩	౧౯౩
౧౩	౨౦౯	౩౪	అ	౩౪	౨౦౯	౨౩	౨౦౯	౩౪	అ	౩౪	౨౦౯
౧౪	౨౨౫	౩౬	అ	౩౬	౨౨౫	౨౪	౨౨౫	౩౬	అ	౩౬	౨౨౫
౧౫	౨౪౧	౩౮	అ	౩౮	౨౪౧	౨౫	౨౪౧	౩౮	అ	౩౮	౨౪౧
౧౬	౨౫౭	౪౦	అ	౪౦	౨౫౭	౨౬	౨౫౭	౪౦	అ	౪౦	౨౫౭
౧౭	౨౭౩	౪౨	అ	౪౨	౨౭౩	౨౭	౨౭౩	౪౨	అ	౪౨	౨౭౩
౧౮	౨౮౯	౪౪	అ	౪౪	౨౮౯	౨౮	౨౮౯	౪౪	అ	౪౪	౨౮౯
౧౯	౩౦౫	౪౬	అ	౪౬	౩౦౫	౨౯	౩౦౫	౪౬	అ	౪౬	౩౦౫
౨౦	౩౨౧	౪౮	అ	౪౮	౩౨౧	౩౦	౩౨౧	౪౮	అ	౪౮	౩౨౧
౨౧	౩౩౬	౫౦	అ	౫౦	౩౩౬	౩౧	౩౩౬	౫౦	అ	౫౦	౩౩౬
౨౨	౩౫౨	౫౨	అ	౫౨	౩౫౨	౩౨	౩౫౨	౫౨	అ	౫౨	౩౫౨
౨౩	౩౬౮	౫౪	అ	౫౪	౩౬౮	౩౩	౩౬౮	౫౪	అ	౫౪	౩౬౮
౨౪	౩౮౪	౫౬	అ	౫౬	౩౮౪	౩౪	౩౮౪	౫౬	అ	౫౬	౩౮౪
౨౫	౪౦౦	౫౮	అ	౫౮	౪౦౦	౩౫	౪౦౦	౫౮	అ	౫౮	౪౦౦
౨౬	౪౧౬	౬౦	అ	౬౦	౪౧౬	౩౬	౪౧౬	౬౦	అ	౬౦	౪౧౬
౨౭	౪౩౨	౬౨	అ	౬౨	౪౩౨	౩౭	౪౩౨	౬౨	అ	౬౨	౪౩౨
౨౮	౪౪౮	౬౪	అ	౬౪	౪౪౮	౩౮	౪౪౮	౬౪	అ	౬౪	౪౪౮

అథ బుధ శీఘ్ర పదునాంశ రలి పావలి ప్రతి.

పదక.	లిప్త.	విప్త.	అంతరం.	లిప్త.	విప్త.	పదక.	లిప్త.	విప్త.	అంతరం.	లిప్త.	విప్త.
౪౭	౭౭౭	౩౬	అ	౧౪	౨	౬౫	౬౫	౪౧	అ	౧౪	౪౧
౪౮	౭౪౧	౩౮	అ	౧౩	౫౭	౬౬	౬౬	౩౬	అ	౧౩	౪౬
౪౯	౭౫౫	౩౫	అ	౧౩	౫౧	౬౭	౬౭	౨౨	అ	౧౩	౩౬
౫౦	౭౬౯	౨౬	అ	౧౩	౪౫	౬౮	౬౮	౫౮	అ	౧౩	౨౭
౫౧	౭౮౩	౧౧	అ	౧౩	౩౯	౬౯	౬౯	౧౦౧౦	అ	౧౩	౧౯
౫౨	౭౯౬	౫౩	అ	౧౩	౩౩	౭౦	౭౦	౧౦౨౧	అ	౧౩	౧౦
౫౩	౮౧౦	౨౩	అ	౧౩	౨౬	౭౧	౭౧	౧౦౩౨	అ	౧౩	౫౮
౫౪	౮౨౩	౪౯	అ	౧౩	౨౦	౭౨	౭౨	౧౦౪౩	అ	౧౩	౪౮
౫౫	౮౩౭	౯	అ	౧౩	౧౨	౭౩	౭౩	౧౦౫౪	అ	౧౩	౩౭
౫౬	౮౫౦	౨౧	అ	౧౨	౫౯	౭౪	౭౪	౧౦౬౫	అ	౧౨	౨౭
౫౭	౮౬౩	౨౭	అ	౧౨	౫౧	౭౬	౭౬	౧౦౭౬	అ	౧౨	౧౭
౫౮	౮౭౬	౧౭	అ	౧౨	౪౪	౭౭	౭౭	౧౦౮౬	అ	౧౨	౫
౫౯	౮౮౯	౧	అ	౧౨	౩౬	౭౮	౭౮	౧౦౯౬	అ	౧౨	౫౩
౬౦	౯౦౨	౩౭	అ	౧౨	౨౯	౭౯	౭౯	౧౧౦౫	అ	౧౨	౪౨
౬౧	౯౧౪	౫	అ	౧౨	౨౧	౮౦	౮౦	౧౧౧౫	అ	౧౨	౩౦
౬౨	౯౨౭	౨౬	అ	౧౨	౧౨	౮౧	౮౧	౧౧౨౫	అ	౧౨	౧౮
౬౩	౯౩౯	౩౯	అ	౧౨	౩	౮౨	౮౨	౧౧౩౫	అ	౧౨	౬
౬౪	౯౫౧		అ	౧౨				౧౧౪౩	అ	౧౨	౫౩

అథ బుధ శీఘ్ర పదునాంశ రలి పావలి ప్రతి.

పదక.	లిప్త.	విప్త.	అంతరం.	లిప్త.	విప్త.	పదక.	లిప్త.	విప్త.	అంతరం.	లిప్త.	విప్త.
౮౩	౧౧౫౨	౨౪	అ	౮	౩౯	౧౦౧	౧౦౧	౩౫	అ	౩	౪౫
౮౪	౧౧౬౧	౭	అ	౮	౨౬	౧౦౨	౧౦౨	౨౦	అ	౩	౨౫
౮౫	౧౧౬౯	౩౩	అ	౮	౧౪	౧౦౩	౧౦౩	౪౫	అ	౩	౫
౮౬	౧౧౭౭	౪౭	అ	౭	౫౮	౧౦౪	౧౦౪	౫౦	అ	౨	౪౪
౮౭	౧౧౮౫	౪౫	అ	౭	౪౨	౧౦౫	౧౦౫	౩౪	అ	౨	౨౪
౮౮	౧౧౯౩	౨౭	అ	౭	౨౯	౧౦౬	౧౦౬	౫౮	అ	౨	౧
౮౯	౧౨౦౦	౫౬	అ	౭	౧౪	౧౦౭	౧౦౭	౫౯	అ	౧	౩౮
౯౦	౧౨౦౮	౧౦	అ	౭	౭	౧౦౮	౧౦౮	౩౭	అ	౧	౧౬
౯౧	౧౨౧౫	౧౦	అ	౭	౪౩	౧౦౯	౧౦౯	౫౩	అ	౧	౫౩
౯౨	౧౨౨౧	౫౩	అ	౬	౨౭	౧౧౦	౧౧౦	౪౬	అ	౧	౨౯
౯౩	౧౨౨౮	౨౦	అ	౬	౧౧	౧౧౧	౧౧౧	౧౫	అ	౧	౪
౯౪	౧౨౩౪	౩౧	అ	౫	౫౪	౧౧౨	౧౧౨	౧౯	అ	౧	౨౦
౯౫	౧౨౪౦	౨౫	అ	౫	౩౭	౧౧౩	౧౧౩	౫౯	అ	౧	౪౫
౯౬	౧౨౪౬	౨	అ	౫	౧౯	౧౧౪	౧౧౪	౧౮	అ	౧	౧౨
౯౭	౧౨౫౧	౨౧	అ	౫	౫	౧౧౫	౧౧౫	౨	అ	౧	౩౯
౯౮	౧౨౫౬	౨౨	అ	౪	౪౩	౧౧౬	౧౧౬	౨౩	అ	౧	౫
౯౯	౧౨౬౧	౫	అ	౪	౨౫	౧౧౭	౧౧౭	౧౮	అ	౧	౩౨
౧౦౦	౧౨౬౫	౩౦	అ	౪	౫	౧౧౮	౧౧౮	౪౬	అ	౩	౦

అ ధ మ ధ శీ ఘృ ప ద కాంత ర లి ప్త వి లి ప్త లు .

పదక.	లిప్త.	విప్త.	అంతు.	లిప్త.	విప్త.	పదక.	లిప్త.	విప్త.	అంతు.	లిప్త.	విప్త.
౧౧౯	౧౨౨౯	౪౬	రు	౩	౨౯	౧౩౨	౧౧౩౫	౨౪	రు	౧౩	విప్త.
౧౨౦	౧౨౨౬	౧౮	రు	౩	౫౩	౧౩౮	౧౧౨౧	౪౨	రు	౧౪	౩౨
౧౨౧	౧౨౨౨	౨౦	రు	౪	౨౨	౧౩౯	౧౧౦౨	౩౧	రు	౧౪	౧౬
౧౨౨	౧౨౬౨	౫౩	రు	౪	౫౮	౧౪౦	౧౦౯౨	౩౨	రు	౧౫	౫౪
౧౨౩	౧౨౬౨	౫౫	రు	౫	౨౮	౧౪౧	౧౦౨౨	౪	రు	౧౬	౩౩
౧౨౪	౧౨౫౨	౨౨	రు	౬	౦	౧౪౨	౧౦౬౦	౫౧	రు	౧౬	౫౨
౧౨౫	౧౨౫౧	౨౨	రు	౬	౩౨	౧౪౩	౧౦౪౩	౫౯	రు	౧౭	౩౩
౧౨౬	౧౨౪౪	౫౫	రు	౭	౫	౧౪౪	౧౦౨౬	౨౬	రు	౧౮	౫౪
౧౧౭	౧౨౩౨	౫౦	రు	౭	౩౨	౧౪౫	౧౦౦౮	౧౩	రు	౧౮	౫౪
౧౨౮	౧౨౩౦	౧౩	రు	౮	౧౧	౧౪౬	౯౮౯	౧౮	రు	౧౯	౩౪
౧౨౯	౧౨౨౨	౨	రు	౮	౪౫	౧౪౭	౯౬౯	౪౫	రు	౨౦	౫౫
౧౩౦	౧౨౧౩	౧౭	రు	౯	౨౦	౧౪౮	౯౪౯	౩౦	రు	౨౦	౩౪
౧౩౧	౧౨౦౩	౫౭	రు	౯	౫౫	౧౪౯	౯౨౮	౩౫	రు	౨౧	౧౭
౧౩౨	౧౧౯౪	౨	రు	౧౦	౩౧	౧౫౦	౯౦౭	౦	రు	౨౨	౫౭
౧౩౩	౧౧౮౩	౩౧	రు	౧౧	౭	౧౫౧	౮౮౪	౪౩	రు	౨౨	౫౭
౧౩౪	౧౧౭౨	౨౪	రు	౧౧	౪౩	౧౫౨	౮౬౧	౪౬	రు	౨౩	౩౨
౧౩౫	౧౧౬౦	౪౧	రు	౧౨	౧౯	౧౫౩	౮౩౮	౯	రు	౨౪	౧౬
౧౩౬	౧౧౪౮	౨౨	రు	౧౨	౫౮	౧౫౪	౮౧౩	౫౩	రు	౨౪	౫౬

అ ధ మ ధ శీ ఘృ ప ద కాంత ర లి ప్త వి లి ప్త లు .

పదక.	లిప్త.	విప్త.	అంతు.	లిప్త.	విప్త.	పదక.	లిప్త.	విప్త.	అంతు.	లిప్త.	విప్త.
౧౫౫	౨౮౮	౫౭	రు	౨౫	౫౩	౧౬౮	౪౧౦	౩౦	రు	౩౨	౪౦
౧౫౬	౨౬౩	౨౨	రు	౨౬	౧౪	౧౬౯	౩౭౭	౫౦	రు	౩౩	౪౨
౧౫౭	౨౩౭	౨౩	రు	౨౬	౫౨	౧౭౦	౩౪౪	౪౬	రు	౩౩	౨౪
౧౫౮	౨౧౦	౧౬	రు	౨౭	౨౮	౧౭౧	౩౧౧	౨౨	రు	౩౩	౪౨
౧౫౯	౬౮౨	౪౮	రు	౨౮	౪	౧౭౨	౨౭౨	౪౦	రు	౩౪	౨౨
౧౬౦	౬౫౪	౪౪	రు	౨౯	౪౦	౧౭౩	౨౪౩	౩౮	రు	౩౪	౧౪
౧౬౧	౬౨౬	౪	రు	౨౯	౧౪	౧౭౪	౨౦౯	౨౦	రు	౩౪	౩౧
౧౬౨	౫౯౬	౫౦	రు	౩౦	౪౭	౧౭౫	౧౭౪	౪౯	రు	౩౪	౪౨
౧౬౩	౫౬౭	౩	రు	౩౦	౧౯	౧౭౬	౧౪౦	౭	రు	౩౪	౫౩
౧౬౪	౫౩౬	౪౪	రు	౩౦	౫౧	౧౭౭	౧౦౫	౧౪	రు	౩౫	౦
౧౬౫	౫౦౫	౫౩	రు	౩౧	౨౦	౧౭౮	౭౦	౧౪	రు	౩౫	౫
౧౬౬	౪౭౪	౩౩	రు	౩౧	౪౮	౧౭౯	౩౫	౯	రు	౩౫	౯
౧౬౭	౪౪౨	౪౪	రు	౩౨	౧౫	౧౮౦	౦	౦	రు	౩౫	౦

అ ధ మ ధ శీ ఘృ ప ద కాంత ర లి ప్త వి లి ప్త లు సమాప్తము .

[illegible]

၁၈
၁၉
၂၀
၂၁
၂၂
၂၃
၂၄
၂၅
၂၆
၂၇
၂၈
၂၉
၃၀
၃၁
၃၂
၃၃
၃၄
၃၅
၃၆
၃၇
၃၈
၃၉
၄၀

3
 3
 6
 8
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530

ಪ್ರಶ್ನೆ	ಉತ್ತರ	ವಿವರಣೆ	ಉತ್ತರ	ವಿವರಣೆ	ಉತ್ತರ	ವಿವರಣೆ
೧	೧	೧	೧	೧	೧	೧
೨	೨	೨	೨	೨	೨	೨
೩	೩	೩	೩	೩	೩	೩
೪	೪	೪	೪	೪	೪	೪
೫	೫	೫	೫	೫	೫	೫
೬	೬	೬	೬	೬	೬	೬
೭	೭	೭	೭	೭	೭	೭
೮	೮	೮	೮	೮	೮	೮
೯	೯	೯	೯	೯	೯	೯
೧೦	೧೦	೧೦	೧೦	೧೦	೧೦	೧೦

[illegible]

జడ.	లి.ష్ట.	విలి.ష్ట.	అంతరం.	లి.ష్ట.	విలి.ష్ట.	అంతరం.	లి.ష్ట.	విలి.ష్ట.
౧	౧౦౨	౧౦౩	౧	౧౦౩	౧౦౪	౧	౧౦౪	౧౦౫
౨	౧౦౩	౧౦౪	౧	౧౦౪	౧౦౫	౧	౧౦౫	౧౦౬
౩	౧౦౪	౧౦౫	౧	౧౦౫	౧౦౬	౧	౧౦౬	౧౦౭
౪	౧౦౫	౧౦౬	౧	౧౦౬	౧౦౭	౧	౧౦౭	౧౦౮
౫	౧౦౬	౧౦౭	౧	౧౦౭	౧౦౮	౧	౧౦౮	౧౦౯
౬	౧౦౭	౧౦౮	౧	౧౦౮	౧౦౯	౧	౧౦౯	౧౧౦
౭	౧౦౮	౧౦౯	౧	౧౦౯	౧౧౦	౧	౧౧౦	౧౧౧
౮	౧౦౯	౧౧౦	౧	౧౧౦	౧౧౧	౧	౧౧౧	౧౧౨
౯	౧౧౦	౧౧౧	౧	౧౧౧	౧౧౨	౧	౧౧౨	౧౧౩
౧౦	౧౧౧	౧౧౨	౧	౧౧౨	౧౧౩	౧	౧౧౩	౧౧౪
౧౧	౧౧౨	౧౧౩	౧	౧౧౩	౧౧౪	౧	౧౧౪	౧౧౫
౧౨	౧౧౩	౧౧౪	౧	౧౧౪	౧౧౫	౧	౧౧౫	౧౧౬
౧౩	౧౧౪	౧౧౫	౧	౧౧౫	౧౧౬	౧	౧౧౬	౧౧౭
౧౪	౧౧౫	౧౧౬	౧	౧౧౬	౧౧౭	౧	౧౧౭	౧౧౮
౧౫	౧౧౬	౧౧౭	౧	౧౧౭	౧౧౮	౧	౧౧౮	౧౧౯
౧౬	౧౧౭	౧౧౮	౧	౧౧౮	౧౧౯	౧	౧౧౯	౧౨౦
౧౭	౧౧౮	౧౧౯	౧	౧౧౯	౧౨౦	౧	౧౨౦	౧౨౧
౧౮	౧౧౯	౧౨౦	౧	౧౨౦	౧౨౧	౧	౧౨౧	౧౨౨
౧౯	౧౨౦	౧౨౧	౧	౧౨౧	౧౨౨	౧	౧౨౨	౧౨౩
౨౦	౧౨౧	౧౨౨	౧	౧౨౨	౧౨౩	౧	౧౨౩	౧౨౪
౨౧	౧౨౨	౧౨౩	౧	౧౨౩	౧౨౪	౧	౧౨౪	౧౨౫
౨౨	౧౨౩	౧౨౪	౧	౧౨౪	౧౨౫	౧	౧౨౫	౧౨౬
౨౩	౧౨౪	౧౨౫	౧	౧౨౫	౧౨౬	౧	౧౨౬	౧౨౭
౨౪	౧౨౫	౧౨౬	౧	౧౨౬	౧౨౭	౧	౧౨౭	౧౨౮
౨౫	౧౨౬	౧౨౭	౧	౧౨౭	౧౨౮	౧	౧౨౮	౧౨౯
౨౬	౧౨౭	౧౨౮	౧	౧౨౮	౧౨౯	౧	౧౨౯	౧౩౦

అ ధ గు రు శీ ఘృ ప ద కా త ర లి ప్త వి లి ప్త లు.

పదక.	లిప్త.	విలిప్త.	అంతరం.	లిప్త.	పదక.	లిప్త.	విలిప్త.	అంతరం.	లిప్త.	విలిప్త.
గం2	ఓఓ3	గ3	రు	3	గ3గ	గ3గ	గ3గ	రు	రు	విలిప్త.
గం౩	ఓఓ౩	ఓ3	రు	౪	గ3ఓ	గ3ఓ	గ3ఓ	రు	రు	౨౦
గం౪	ఓఓ౪	గ౩	రు	౪	గ3౪	గ3౪	గ3౪	రు	రు	3౪
గ౨౦	ఓఓ౦	గ౩	రు	౪	గ3౦	గ3౦	గ3౦	రు	రు	౪౩
గ౨౧	ఓఓ౧	ఓ౪	రు	౪	గ౩౧	గ౩౧	గ౩౧	రు	రు	౨
గ౨౨	ఓఓ౨	౩౪	రు	౪	గ౩౨	గ౩౨	గ౩౨	రు	రు	గ2
గ౨3	ఓఓ౩	౨౩	రు	౪	గ౩౩	గ౩౩	గ౩౩	రు	రు	3౧
గ౨౪	ఓఓ౪	౨౪	రు	౪	గ౩౪	గ౩౪	గ౩౪	రు	రు	౪గ
గ౨౫	ఓఓ౫	౨౫	రు	౪	గ౩౫	గ౩౫	గ౩౫	రు	రు	గ౩
గ౨౬	ఓఓ౬	౪౧	రు	౬	గ౪౧	గ౪౧	గ౪౧	రు	రు	౨౫
గ౨౭	ఓఓ౭	౪౨	రు	౬	గ౪౨	గ౪౨	గ౪౨	రు	రు	౩౩
గ౨౮	ఓఓ౮	౪౩	రు	౬	గ౪౩	గ౪౩	గ౪౩	రు	రు	౫౦
గ౨౯	ఓఓ౯	౪౪	రు	౬	గ౪౪	గ౪౪	గ౪౪	రు	రు	౨
గ౩౦	ఓఓ౦	౪౫	రు	౬	గ౪౫	గ౪౫	గ౪౫	రు	రు	౩
గ౩౧	ఓఓ౧	౪౬	రు	౭	గ౪౬	గ౪౬	గ౪౬	రు	రు	౫గ
గ౩౨	ఓఓ౨	౪౭	రు	౭	గ౪౭	గ౪౭	గ౪౭	రు	రు	౨౩
గ౩౩	ఓఓ౩	౪౮	రు	౭	గ౪౮	గ౪౮	గ౪౮	రు	రు	౫౦
గ౩౪	ఓఓ౪	౪౯	రు	౭	గ౪౯	గ౪౯	గ౪౯	రు	రు	౨
గ౩౫	ఓఓ౫	౫౦	రు	౮	గ౫౦	గ౫౦	గ౫౦	రు	రు	౨

అ ధ గు రు శీ ఘృ ప ద కా త ర లి ప్త వి లి ప్త లు.

పదక.	లిప్త.	విలిప్త.	అంతరం.	లిప్త.	పదక.	లిప్త.	విలిప్త.	అంతరం.	లిప్త.	విలిప్త.
గ౫3	3౨౧	౨౪	రు	౧౨	గ౬2	గ౬2	గ౬2	రు	రు	విలిప్త.
గ౫౪	3౫౩	౧౧	రు	౧౨	గ౬౩	గ౬౩	గ౬౩	రు	రు	౪
గ౫౫	3౪౬	౪౩	రు	౧౨	గ౬౪	గ౬౪	గ౬౪	రు	రు	౫
గ౫౬	3౩౪	౧౫	రు	౧౨	గ౬౫	గ౬౫	గ౬౫	రు	రు	౧౪
గ౫౭	3౨౧	౩౨	రు	౧౨	గ౬౬	గ౬౬	గ౬౬	రు	రు	౧౪
గ౫౮	3౦౮	౪౦	రు	౧౩	గ౬౭	గ౬౭	గ౬౭	రు	రు	౨౧
గ౫౯	౨౯౫	౩౩	రు	౧౩	గ౬౮	గ౬౮	గ౬౮	రు	రు	౨౩
గ౬౦	౨౮౨	౪౨	రు	౧౩	గ౬౯	గ౬౯	గ౬౯	రు	రు	౨౫
గ౬౧	౨౬౯	౪౩	రు	౧౩	గ౬౦	గ౬౦	గ౬౦	రు	రు	౨౭
గ౬౨	౨౫౫	౪౪	రు	౧౩	గ౬౧	గ౬౧	గ౬౧	రు	రు	౩౦
గ౬౩	౨౪౨	౫౦	రు	౧౩	గ౬౨	గ౬౨	గ౬౨	రు	రు	౩౦
గ౬౪	౨౨౮	౫౩	రు	౧౩	గ౬౩	గ౬౩	గ౬౩	రు	రు	౩౦
గ౬౫	౨౧౪	౪౧	రు	౧౩	గ౬౪	గ౬౪	గ౬౪	రు	రు	౨౯
గ౬౬	౨౦౦	౪౩	రు	౧౩	గ౬౫	గ౬౫	గ౬౫	రు	రు	౦

గు రు శీ ఘృ ప ద కా త ర లి ప్త వి లి ప్త లు స మ ప్త ము.

అథ గురుమందపదకాంతరలిప్తావిలిప్తలు.

పదక.	లిప్త.	విల్లిప్త.	అంతరం.	లిప్త.	పదక.	లిప్త.	విల్లిప్త.	అంతరం.	లిప్త.	విల్లిప్త.
౧	గీ	౩౦	అ	గీ	౧౦	గీ	౩౧	అ	గీ	౩౧
౨	౧౦	గీ	అ	గీ	౨౦	గీ	౩౨	అ	గీ	౩౨
౩	౧౬	౨౦	అ	గీ	౨౦	గీ	౩౩	అ	గీ	౩౩
౪	౨౦	౨౩	అ	గీ	౨౩	గీ	౩౪	అ	గీ	౩౪
౫	౩౩	౩౦	అ	గీ	౩౦	గీ	౩౫	అ	గీ	౩౫
౬	౩౩	౩౩	అ	గీ	౩౩	గీ	౩౬	అ	గీ	౩౬
౭	౪౩	౪౦	అ	గీ	౪౦	గీ	౩౭	అ	గీ	౩౭
౮	౪౪	౪౩	అ	గీ	౪౩	గీ	౩౮	అ	గీ	౩౮
౯	౫౪	౫౩	అ	గీ	౫౩	గీ	౩౯	అ	గీ	౩౯
౧౦	౫౪	౫౪	అ	గీ	౫౪	గీ	౪౦	అ	గీ	౪౦
౧౧	౬౫	౬౪	అ	గీ	౬౪	గీ	౪౧	అ	గీ	౪౧
౧౨	౭౦	౭౩	అ	గీ	౭౩	గీ	౪౨	అ	గీ	౪౨
౧౩	౭౫	౭౪	అ	గీ	౭౪	గీ	౪౩	అ	గీ	౪౩
౧౪	౮౦	౮౩	అ	గీ	౮౩	గీ	౪౪	అ	గీ	౪౪
౧౫	౮౬	౮౪	అ	గీ	౮౪	గీ	౪౫	అ	గీ	౪౫
౧౬	౯౦	౯౩	అ	గీ	౯౩	గీ	౪౬	అ	గీ	౪౬
౧౭	౯౬	౯౪	అ	గీ	౯౪	గీ	౪౭	అ	గీ	౪౭
౧౮	౯౬	౯౪	అ	గీ	౯౪	గీ	౪౮	అ	గీ	౪౮

అథ గురుమందపదకాంతరలిప్తావిలిప్తలు.

పదక.	లిప్త.	విల్లిప్త.	అంతరం.	లిప్త.	పదక.	లిప్త.	విల్లిప్త.	అంతరం.	లిప్త.	విల్లిప్త.
౩౨	౧౦౬	౧౦౫	అ	గీ	౧౦౫	గీ	౪౦	అ	గీ	౪౦
౩౩	౧౦౭	౧౦౬	అ	గీ	౧౦౬	గీ	౪౧	అ	గీ	౪౧
౩౪	౧౦౮	౧౦౭	అ	గీ	౧౦౭	గీ	౪౨	అ	గీ	౪౨
౩౫	౧౦౯	౧౦౮	అ	గీ	౧౦౮	గీ	౪౩	అ	గీ	౪౩
౩౬	౧౧౦	౧౦౯	అ	గీ	౧౦౯	గీ	౪౪	అ	గీ	౪౪
౩౭	౧౧౧	౧౧౦	అ	గీ	౧౧౦	గీ	౪౫	అ	గీ	౪౫
౩౮	౧౧౨	౧౧౧	అ	గీ	౧౧౧	గీ	౪౬	అ	గీ	౪౬
౩౯	౧౧౩	౧౧౨	అ	గీ	౧౧౨	గీ	౪౭	అ	గీ	౪౭
౪౦	౧౧౪	౧౧౩	అ	గీ	౧౧౩	గీ	౪౮	అ	గీ	౪౮
౪౧	౧౧౫	౧౧౪	అ	గీ	౧౧౪	గీ	౪౯	అ	గీ	౪౯
౪౨	౧౧౬	౧౧౫	అ	గీ	౧౧౫	గీ	౫౦	అ	గీ	౫౦
౪౩	౧౧౭	౧౧౬	అ	గీ	౧౧౬	గీ	౫౧	అ	గీ	౫౧
౪౪	౧౧౮	౧౧౭	అ	గీ	౧౧౭	గీ	౫౨	అ	గీ	౫౨
౪౫	౧౧౯	౧౧౮	అ	గీ	౧౧౮	గీ	౫౩	అ	గీ	౫౩
౪౬	౧౨౦	౧౧౯	అ	గీ	౧౧౯	గీ	౫౪	అ	గీ	౫౪
౪౭	౧౨౧	౧౨౦	అ	గీ	౧౨౦	గీ	౫౫	అ	గీ	౫౫
౪౮	౧౨౨	౧౨౧	అ	గీ	౧౨౧	గీ	౫౬	అ	గీ	౫౬
౪౯	౧౨౩	౧౨౨	అ	గీ	౧౨౨	గీ	౫౭	అ	గీ	౫౭
౫౦	౧౨౪	౧౨౩	అ	గీ	౧౨౩	గీ	౫౮	అ	గీ	౫౮

୨୩
୧୫
୧୬
୧୭
୧୮
୧୯
୨୦
୨୧
୨୨
୨୩
୨୪
୨୫

[illegible]

১৩
 ১৪
 ১৫
 ১৬
 ১৭
 ১৮
 ১৯
 ২০
 ২১
 ২২
 ২৩
 ২৪
 ২৫
 ২৬
 ২৭
 ২৮
 ২৯
 ৩০
 ৩১
 ৩২
 ৩৩
 ৩৪
 ৩৫
 ৩৬
 ৩৭
 ৩৮
 ৩৯
 ৪০
 ৪১
 ৪২
 ৪৩
 ৪৪
 ৪৫
 ৪৬
 ৪৭
 ৪৮
 ৪৯
 ৫০
 ৫১
 ৫২
 ৫৩
 ৫৪
 ৫৫
 ৫৬
 ৫৭
 ৫৮
 ৫৯
 ৬০
 ৬১
 ৬২
 ৬৩
 ৬৪
 ৬৫
 ৬৬
 ৬৭
 ৬৮
 ৬৯
 ৭০
 ৭১
 ৭২
 ৭৩
 ৭৪
 ৭৫
 ৭৬
 ৭৭
 ৭৮
 ৭৯
 ৮০
 ৮১
 ৮২
 ৮৩
 ৮৪
 ৮৫
 ৮৬
 ৮৭
 ৮৮
 ৮৯
 ৯০
 ৯১
 ৯২
 ৯৩
 ৯৪
 ৯৫
 ৯৬
 ৯৭
 ৯৮
 ৯৯
 ১০০

పదక.	శీ.ప్ర.	వి.ప్ర.	అంతరం.	లి.ప్ర.	వి.ప్ర.	పదక.	లి.ప్ర.	వి.ప్ర.	అంతరం.	లి.ప్ర.	వి.ప్ర.
౧౫౩	౨౫౭౬	౩౫	రు	౩౧	౫౦	౧౬౭	౧౫౩	౪౪	రు	౯౯	౪
౧౫౪	౨౫౪౪	౪౫	రు	౩౫	౦	౧౬౮	౧౬౪	౪౦	రు	౧౦౫	౪౩
౧౫౫	౨౫౦౯	౪౫	రు	౩౮	౨౩	౧౬౯	౧౫౪౮	౫౭	రు	౧౧౨	౨౪
౧౫౬	౨౪౭౧	౨౨	రు	౪౧	౫౯	౧౭౦	౧౪౩౬	౩౩	రు	౧౧౯	౫
౧౫౭	౨౪౨౯	౨౩	రు	౪౫	౫౦	౧౭౧	౧౩౧౭	౨౮	రు	౧౨౫	౪౧
౧౫౮	౨౩౪౩	౩౨	రు	౪౯	౫౭	౧౭౨	౧౧౯౧	౪౭	రు	౧౩౨	౮
౧౫౯	౨౩౩౩	౩౫	రు	౫౪	౧౮	౧౭౩	౧౦౫౯	౩౯	రు	౧౩౮	౧౬
౧౬౦	౨౨౭౯	౧౭	రు	౫౮	౫౬	౧౭౪	౯౨౧	౨౩	రు	౧౪౩	౫౨
౧౬౧	౨౨౨౦	౨౧	రు	౬౩	౫౦	౧౭౫	౭౭౭	౩౦	రు	౧౪౮	౫౩
౧౬౨	౨౧౫౬	౩౧	రు	౬౯	౩	౧౭౬	౬౨౮	౩౮	రు	౧౫౩	౮
౧౬౩	౨౦౮౭	౨౮	రు	౭౪	౩౩	౧౭౭	౪౭౮	౩౦	రు	౧౫౬	౩౦
౧౬౪	౨౦౧౨	౫౫	రు	౮౦	౧౮	౧౭౮	౩౧౯	౦	రు	౧౫౮	౫౨
౧౬౫	౧౯౩౨	౩౭	రు	౮౬	౧౯	౧౭౯	౧౬౦	౯	రు	౧౬౦	౮
౧౬౬	౧౮౪౬	౧౮	రు	౯౨	౩౪	౧౮౦	౦	౦	రు	౦	౦

[illegible]

అ థ శు క్ర ముం ద ప ద కాం త ర లి ప్తా వి లి ప్త లు.

పదక.	లిప్త.	విల్లిప్త.	అంతరం.	లిప్త.	విల్లిప్త.	పదక.	లిప్త.	విల్లిప్త.	అంతరం.	లిప్త.	విల్లిప్త.
౦	౨	౦	అ	౦	గ	౦	౩	౦	అ	౦	గ
౩	౩	గ	అ	౦	౨౦	౩	౩	౩	అ	౦	౩
౪	౪	గ	అ	౦	౨౧	౪	౪	౪	అ	౦	౪
౫	౫	గ	అ	౦	౨౨	౫	౫	౫	అ	౦	౫
౬	౬	గ	అ	౦	౨౩	౬	౬	౬	అ	౦	౬
౭	౭	గ	అ	౦	౨౪	౭	౭	౭	అ	౦	౭
౮	౮	గ	అ	౦	౨౫	౮	౮	౮	అ	౦	౮
౯	౯	గ	అ	౦	౨౬	౯	౯	౯	అ	౦	౯
౧౦	౧౦	గ	అ	౦	౨౭	౧౦	౧౦	౧౦	అ	౦	౧౦
౧౧	౧౧	గ	అ	౦	౨౮	౧౧	౧౧	౧౧	అ	౦	౧౧
౧౨	౧౨	గ	అ	౦	౨౯	౧౨	౧౨	౧౨	అ	౦	౧౨
౧౩	౧౩	గ	అ	౦	౩౦	౧౩	౧౩	౧౩	అ	౦	౧౩
౧౪	౧౪	గ	అ	౦	౩౧	౧౪	౧౪	౧౪	అ	౦	౧౪
౧౫	౧౫	గ	అ	౦	౩౨	౧౫	౧౫	౧౫	అ	౦	౧౫
౧౬	౧౬	గ	అ	౦	౩౩	౧౬	౧౬	౧౬	అ	౦	౧౬
౧౭	౧౭	గ	అ	౦	౩౪	౧౭	౧౭	౧౭	అ	౦	౧౭
౧౮	౧౮	గ	అ	౦	౩౫	౧౮	౧౮	౧౮	అ	౦	౧౮

అ థ శు క్ర ముం ద ప ద కాం త ర లి ప్తా వి లి ప్త లు.

పదక.	లిప్త.	విల్లిప్త.	అంతరం.	లిప్త.	విల్లిప్త.	పదక.	లిప్త.	విల్లిప్త.	అంతరం.	లిప్త.	విల్లిప్త.
౩౨	౩౨	౩౨	అ	౩౨	౩౨	౩౨	౩౨	౩౨	అ	౩౨	౩౨
౩౩	౩౩	౩౩	అ	౩౩	౩౩	౩౩	౩౩	౩౩	అ	౩౩	౩౩
౩౪	౩౪	౩౪	అ	౩౪	౩౪	౩౪	౩౪	౩౪	అ	౩౪	౩౪
౩౫	౩౫	౩౫	అ	౩౫	౩౫	౩౫	౩౫	౩౫	అ	౩౫	౩౫
౩౬	౩౬	౩౬	అ	౩౬	౩౬	౩౬	౩౬	౩౬	అ	౩౬	౩౬
౩౭	౩౭	౩౭	అ	౩౭	౩౭	౩౭	౩౭	౩౭	అ	౩౭	౩౭
౩౮	౩౮	౩౮	అ	౩౮	౩౮	౩౮	౩౮	౩౮	అ	౩౮	౩౮
౩౯	౩౯	౩౯	అ	౩౯	౩౯	౩౯	౩౯	౩౯	అ	౩౯	౩౯
౪౦	౪౦	౪౦	అ	౪౦	౪౦	౪౦	౪౦	౪౦	అ	౪౦	౪౦
౪౧	౪౧	౪౧	అ	౪౧	౪౧	౪౧	౪౧	౪౧	అ	౪౧	౪౧
౪౨	౪౨	౪౨	అ	౪౨	౪౨	౪౨	౪౨	౪౨	అ	౪౨	౪౨
౪౩	౪౩	౪౩	అ	౪౩	౪౩	౪౩	౪౩	౪౩	అ	౪౩	౪౩
౪౪	౪౪	౪౪	అ	౪౪	౪౪	౪౪	౪౪	౪౪	అ	౪౪	౪౪
౪౫	౪౫	౪౫	అ	౪౫	౪౫	౪౫	౪౫	౪౫	అ	౪౫	౪౫
౪౬	౪౬	౪౬	అ	౪౬	౪౬	౪౬	౪౬	౪౬	అ	౪౬	౪౬
౪౭	౪౭	౪౭	అ	౪౭	౪౭	౪౭	౪౭	౪౭	అ	౪౭	౪౭
౪౮	౪౮	౪౮	అ	౪౮	౪౮	౪౮	౪౮	౪౮	అ	౪౮	౪౮
౪౯	౪౯	౪౯	అ	౪౯	౪౯	౪౯	౪౯	౪౯	అ	౪౯	౪౯
౫౦	౫౦	౫౦	అ	౫౦	౫౦	౫౦	౫౦	౫౦	అ	౫౦	౫౦
౫౧	౫౧	౫౧	అ	౫౧	౫౧	౫౧	౫౧	౫౧	అ	౫౧	౫౧
౫౨	౫౨	౫౨	అ	౫౨	౫౨	౫౨	౫౨	౫౨	అ	౫౨	౫౨
౫౩	౫౩	౫౩	అ	౫౩	౫౩	౫౩	౫౩	౫౩	అ	౫౩	౫౩
౫౪	౫౪	౫౪	అ	౫౪	౫౪	౫౪	౫౪	౫౪	అ	౫౪	౫౪
౫౫	౫౫	౫౫	అ	౫౫	౫౫	౫౫	౫౫	౫౫	అ	౫౫	౫౫

၁၁
 ၁၂
 ၁၃
 ၁၄
 ၁၅
 ၁၆
 ၁၇
 ၁၈
 ၁၉
 ၂၀
 ၂၁
 ၂၂
 ၂၃
 ၂၄
 ၂၅
 ၂၆
 ၂၇
 ၂၈
 ၂၉
 ၃၀
 ၃၁
 ၃၂
 ၃၃
 ၃၄
 ၃၅
 ၃၆
 ၃၇
 ၃၈
 ၃၉
 ၄၀
 ၄၁
 ၄၂
 ၄၃
 ၄၄
 ၄၅
 ၄၆
 ၄၇
 ၄၈
 ၄၉
 ၅၀
 ၅၁
 ၅၂
 ၅၃
 ၅၄
 ၅၅
 ၅၆
 ၅၇
 ၅၈
 ၅၉
 ၆၀
 ၆၁
 ၆၂
 ၆၃
 ၆၄
 ၆၅
 ၆၆
 ၆၇
 ၆၈
 ၆၉
 ၇၀
 ၇၁
 ၇၂
 ၇၃
 ၇၄
 ၇၅
 ၇၆
 ၇၇
 ၇၈
 ၇၉
 ၈၀
 ၈၁
 ၈၂
 ၈၃
 ၈၄
 ၈၅
 ၈၆
 ၈၇
 ၈၈
 ၈၉
 ၉၀
 ၉၁
 ၉၂
 ၉၃
 ၉၄
 ၉၅
 ၉၆
 ၉၇
 ၉၈
 ၉၉
 ၁၀၀

[illegible][illegible][illegible]

గ్రహ వక్ర లక్షణము .

గ్రహములకు వక్రము, అనువక్రము, వికలము, మందము, మందతరము, శీఘ్రము, శీఘ్రతరములని (౮) విధములైన గతులు జ్యోతిర్వక్రమునందు కలుగుచుండును. ఇందువల్లనే ప్రత్యేకము గణితాగతమువల్లనే తెలియబడును. ఈ గతులనే జనులు శుభా శుభములను బొందుచున్నారు. రవి చంద్రులకు యెల్లప్పుడు శీఘ్రగతివినా కడమగతులు లేవు. రాహు కేతువులకు వక్రమువినా యితర గతులు సంభవించదు. మిగిలిన తులాది పంచ గ్రహములకు అష్టవిధ గతులును కలదు. వక్రించినవారు పృథ్వీభాగమునకు ముఖముగలవారై అపసవ్యదృష్టికలవా రగుదురు. శీఘ్రచారులు శామదృష్టి అనగా సవ్యముగా చూచుచుందురు.

ఇందుకు సూర్య సిద్ధాంతే ॥ శ్లో॥ వక్రకానువక్రకాకుటిలా మందామందతరా సమా । తథాశీఘ్రతరాశీఘ్ర గ్రహణామష్టభాగతిః అని చెప్పిన అష్టవిధగతులలో శ్లో॥ తత్రాతి శీఘ్రా శీఘ్రాఖ్యా మందా మందతరా సమా । ఋజ్వీతిపంచభాజ్ఞేయా యావక్రకాసానువక్రగా ॥ అని అయిదు విధములు ఋజుగతులుగాను మూడు విధములు వక్రగతులుగాను జెప్పియున్నవి. గ్రంథాంతరే శ్లో॥ వక్రగేదక్షిణాదృష్టివామదృష్టిస్తుశీఘ్రకే । మధ్యగామితథామధ్యే దృష్టిర్భూమాదిపంచకే । వక్రగామిపదారాహుశీఘ్రగౌ చంద్రభాస్కరా ॥ మఱియు వక్ర, అనువక్ర, కుటిలగతులలో నొకటిగల గ్రహము చెరువుకు సమర్థుడు. యిందు విషయమై గర్గపరాశరులు శుభ గ్రహ వక్రమును శుభం. క్షూరగ్రహ వక్ర మశుభము నిచ్చుననిరి.

సంపూర్ణము .